

А

аба, грубо сукно, абајија, абаја, врста грубе хаљине, огртач; изношено, подерано одело, дроњци (у дроњцима и абама); дада, нана; абе на котабе (кренути на пут); бол испод груди.

абадати, **абадирати**, освртати, обраћати пажњу, марити, хајати.

абаз, ништаван човек, безвредна особа, ништак.

абандовати, **абандонати**, оставити (на педилу), напусгити.

абат, старешина манастира, архимандрит. абација, црквени посед, прњавор.

абација, сукнар, занатлија који израђује одела од абе, кројач.

абашати, **абашавати**, смањивати, малаксати.

абдал, будала, замлата, глупан; наивчина.

абер, глас, порука, вест; од њега ни абера нема; још жива реч.

абердарка, пушка којом се нешто јавља.

аваница, зликовац, нитков (долетјеће кобац аваница); охол човек, разметљивац; прангија

авантоп, прангија, мержер.

авар, шкрт; глас.

аварисати (оварисати), упутити се у што, ући у нешто. **авароз**, лаком.

авгут, **авгутар**, икра, кавијар; сув рибли мрест.

авдитор, војни судија. Говори секретар генералов и авдитор.

аветан, који је као авет, авијез (авијест), језив, сабласан (аветно доба); будаласт. **авизати се**, јавити се, досетити се.

авли, маљав, са хавом, чупав (пешкир, марама).

авлија, двориште; ограда, зид око куће (те прескочи камену авлију); сви станови у једном дворишту, авлији; врста узане и дугачке мараме за отирање руку, убрус, пешкир.

аврик, ситна лоза на чокоту.

аврљ, **аврље**, батина којом се, бацањем, млати воће; било какво дрвце у земљи; покошен и делимично иструлео коров; отпаци уопште (од дрвета, сламе, камена, цигала).

аврљбаврљ, тамоамо, овамоонамо.

аврц, кепец.

авсец (апсес), округла стаклена, ређе порцеланска, тацна са високом ножицом за колаче и торту (појели цео авсец ситних колача).

авснек, двориштар у свратиштима, послужитељ, помоћни радник (помагао око коња).

авте, **афте**, бежи, губи се.

автошем, изгубити се, нестати.

автосување, бежање, нестајање.

авција, ловац (дочекују авције у тесно место).

авшус, воће и поврће за пијацу ван класе, обично на дну корпе.

агазија, мрк, вран.

агалар, господин, газда; ага (свуд унаоколо поседале...спахије и агалари).

ађустирати, довести у ред, средити, опремити.

азгин, снажан, силовит.

аздија, скупocen плашт с нарочитим везом. На њему је коласта аздија.

аздисати, бити азгин, побеснети, осилити се.

азинус, магарац, ешек, товар.

азрет, свети.

азур (хазур), готов, спреман.

ага, **аган**, турска војна и племићка титула; господар, газда, старешина (мој драги агане; аган драган).

агалук, звање, достојанство аге; посед који припада аги.

шбаб, **ахбаб**, пријатељ.

агбаба, кобац или соко обучен за лов; акамаца.

агапе, богочежњива љубав; вечере љубави.

агајан, **Агарјанин**, Турчин; неверник.

агарјанство, турски народ.

агде, тестаста смеша; сируп од шећера.

агершак, колутић. **агија**, мах, подстрек.

агнат, сродник (по очевој линији).

аграшак, колут на вретену; дрвени колутић са свећицом у кандилу.

адамлук, човечност.

адамант, **ајдамант**, дијамант.

адамитски, го, необучен.

адет, обичај, начин живота (премучни су настали адети).

адеш, брат (причај ти, адешу).

адлија, сребрни новац; једна адлија 12 гроша.

адићар (јадићар, хадићар), драги камен, драгуљ, накит (драгоцености епископи с адићари овога народа).
адиција, сабирање.
аднађ, нижи војнички старешина; општински стражар.
адрап, адраповец, рђаво одевен, поцепан, подеран човек, одрпанац (и код најгорег адраповца); пропалица, скитница (и грди га што је адраповец), хадерлумп.
адрењак, препредењак, мангуп.
адум (хадум), адумац (хадумац), ушлопљеник, евнух, хермафродит.
аер, ајер, ваздух; висина, небо.
аждер, аждаја.
ајак, не, никако.
ајактерија, дангуба, путни трошак.
ајам, предњи крај од самара, огрлина; оковратник на (х)аму.
ајан (ајанција), старешина, одличник, првак, ушедан човек (позвао све све босанске виђене бегове и све ајане).
ајанити, беспосличити, скитати.
ајар, степен чистоте злата; навијање сата на тачно време.
ајарити, дотеривати, проверава ти тачност.
ајат, појата, остава.
ајваз, кућни слуга, помоћник у кухињи.
ајван, стока, марва.
ајгара, подсмех, шега, спрдња, комедија (узећу га у ајгару).
ајгарција, човек немирна духа, бунција.
ајгир, ангир, неуштројен коњ, пастув, ждребад; риба с млечцем; похотљив човек.
ајгировит, неуштројен, неушкопљен, пастушаст, неуврнут, арум; похотљив, путен (леп и ајгировит).
ајдамак (ајдак), батина, тољага, кијак, врљика; неотесанко.
ајдамина, неспретан човек.
ајдара, распуштена жена, скитара.
ајдук, војник пешак; натега.
ајкарција, хајкач, ајкач (но смо царски ајкарције)
ајкача, дугачак бич којим се гоне волови.
ајкуна, љубавница.
ајлаз, ленштина, скитница, пкварењак.
ајлем, доста, знатно; драги камен, брилијант, алмаз; блистав, чаробан.
ајлук, ашлук, награда, плата, мазда,

трошак. Ја ћу ти платити добар ајлук.
ајлучар, најамник.
ајмана, живинче; нерадник, скитница, напасник.
ајме, јао, кукулеле.
ајмек, лелек, кукњава.
ајмекати, викати ајме, јаукати. **ајмић**, дводелни јарам.
ајмокац, ајнгемокц, умокац, умак.
ајнак, лакрдија, шала (ајнак приметити); племе (чопор народа).
ајнација, нерадник, забушант.
ајнгемах, врста супе с месом.
ајндловати, позвати.
ајнфорт, предворје, улазна ка пија, гонг, гонак.
ајншлаг, средство за дезинфек цију буради.
ајошлук, недолично понашње, владање (неред и ајошлук).
ајс, ајскати, гонити (вола) узци кујићи *ајс*.
ајснути, јако ударити, шљиснути; уобичајени део фрајерског вокабулара.
ајт, појата, остава.
ајта, бекрија, бећар, беспосличар, скитница, покварен човек. Син му је биринци (први) ајта.
ајташ, воденични витао.
ак, дах.
ака, кука.
акаид, верска догматика.
акал, ум, памет; паметан, бистар.
акар, кућа с окућницом.
акареп, акреп (јакреп), бедник, човек који не ужива поверење; ружна особа, поглавито жена, наказа (пливају змије и акрепи; туде иду зимије и јакрепи); шкорпион, штипавац, шпурак; казальке на сату.
акарет, ружан човек, наказа.
акас, из пркоса, заинат
акастиле (акаст, акасте, акастем), хотимице, намерно, с предумишљајем; анкасице, кастиле.
акати, трошити, хабати, бактати се; још жива реч, део фрејерског вокабулара.
акатисник, литургијска књига.
акатист, црквена песма.
аквилон, северни ветар.
акела, акелаш, будалина.
аки, као, као да.
акик (јакик, јакук, какик), врста скупоценог камена.

акикат, марљив, веран, исправан, усрдан. Она је акикат за свакога.
акинџија, турски војник добровољац који се издржавао од ратног плена; пљачкаш.
акичина, ветропираст човек, шалџија; акмачина.
акмак, гаупак, будала.
акмаца (атмаца), кобац или соко обучен за лов, крагуј, атмаца.
акнути, јако ударити, реч ушла и у фрајерски говор; смрдети, заударати.
аков, стара мера за течност (за течност 0,56589, за жито 51 литра); ведро.
акомодати, удесити, подесити; снаћи се, изаћи на крај.
акреба, акребалук, родбина, породица, својта; онај који је из добре породице; сродство.
акрам, акран, парњак, вршњак, друг (он није његов акаран).
актуар, писар, перовођа.
акужати, показати, открити.
акча, ситан турски сребрни новац, аспра (танке, малене паре)
акшам, први мрак, сумрак (како акшам паде на ледину); муслиманска молитва по заласку сунца.
алабанда, са стране (алабанда, завеза се кавга).
алабука (халабука), граја, повика.
алабур, дроб.
алабурда, алавурда, гужва, неред, бука, треска; бучна група; јурњава, врева, метеж; јуриш! удри! навали!
алаватан, простран, широк.
алаванта, пратња, поворка; гомила, руља, гунгула, гужва, неред; будала, беспосличар (неке алаванте беу донели, те се искидамо о смеја); тевабија
алавања, нељубазна, неуљудна особа. "
алавертити, схватити, разумети, бити у нешто уверен.
алавојда, неодговоран и превртљив човек; девојка која често мења момке; распусна жена, алојда.
алавужда, врдалама, преварант, чанколиз, прождрљивац; варалица, покварењак, врдалама.
алај, већа турска војна јединица, пук; група, гомила, поворка; пуковник (алајбегова сламаничије добро); дечија игра; затвор.
алајка, робиња, слушкиња; јези чара, намигуша.
алајле, весео, задовољан.

алајли, диван, сјајан, раскошан.
алак (халак), урнебесна вика, граја, галама (оне Турке побише с великом грајом и веселим алаком).
алал, нека ти је на част Волим пару алалом, но дукат арамом; Нек му је алал; чинити алал, поклонити, опростити дуг.
алалем, по свој прилици, вероватно, чини се, кажу.
алалити (халалити), опростити, благословити.
алакати, викати, грајати, лармати (деца алакау); тражити, претурати, претраживати, претрести истражујући нешто (не дам да алакате по куће).
алакура, неотесана жена, алапача.
аламака, аламачина, олако, на туђ рачун, амака; џабалук.
аламан, прожрљивац, ждероња, гладница; пуштахија, обешењак, безпризоран, неотесан, необуздан човек; магарац.
аламани, другови, хајдуци.
аламетњак, облак пред олују.
аламуња, неозбиљан, непромишљен, лакоуман човек, ветропир; готован, ленштина, аламуња аламуњеста.
алапача, брбљива жена, торокуша, причалица, алапрда; у београдском говору и чаплајка.
алас, рибар Сад имаду ови нови аласи. Они имаду неке мале алове...
аласлук, ловљење рибе.
алат, коњ риђожуте длаке, црвен коњ. Пред њима је Бошко Југовићу на алату вас у чистом злату.
алатура, додатак у новцу за издржавање куће.
алауга (алаука), алаужа, олујипа, јак ветар, обично са снегом и кишом; мећава, салаука; лапавица, суснежица.
алаук, вика, ларма, узбуна (кад се дигно оздо алаук); лармација, ветропир (оним алауком, оним летиветром).
алаша, чопор младих коња пуштених у планину (имао читаву алашу коња); млада кобила; бучна руља, гомила (у коју залази олош и алаша).
алвалук, награда; част у пићу и иовцу (да даш алвалук); напојница; дар, награда коју даје онај који обуче или скроји нешто ново од обуће или одеће.
алват (халват), одвојена зграда или одељење, строго интимна иородична

соба (па је води у своје алвате); вајат, ложница.

алватан, широк, простран (алиатне панталоне).

алватност, немарност, нехатност, комотност. ...Добро (се) чувао да његова уметничка алватност не пређе у источњачки мурдарлук.

алдрмаш, **алдомаш**, **алдумаш**, част (пиће после купопродаје, обавезно у бирту), ликово, ликуф.

алдум, златан.

алдумашче, бакшиш, напојница, алвалук.

алебо, али.

алев, црвен, пламене боје; супротно модар, мавен.

алеј, стаза обрасла зеленилом.

алемијаз, школски послужитељ, фамулус.

алидати, скитати, тумарати, лутати

алија, неограђена парцела у коју стока несметано улази; фини ћилим.

алијирт, савезник.

алилук, сеоска утрина.

алипав, болестан, увенуо.

алити, мазити, чинити размаженим; грамзити за јелом; давати храну у изобиљу.

алишвериш (јелишвериш), трговина, пазар; потражња, прођа; потајно договарање, шуровање; превара, подвала, одступање од договора.

алков, удубљење у зиду за кревет; завесом ограђени део собе за кревет; ложница.

алмаз, дијамант, драги камен.

алмазан, који је од алмаза, алемкамена...у њој златан прстен са скупоценим алмаз каменом.

алобија, велика олуја с градом.

алов, суд у облику корита; дебела и тешка особа, тежак предмет; рибарска мрежа дугачка од 70 до 200 метра, дубока 4 до 5 метара са пловцима у горњем и оловом на доњем делу; алоф, пређа, халов.

алован, лаком, незајажљив, незасит; прождрљив, грамзив, аловесан.

аловит, помаман, бесан.

алопа, лисица.

алодиј(а), наследно добро, баштина.

алос, невоља, несрећа.

алосати, омађијати, опчинити; претерано се угојити, раскрупњати (алосала сама се као права мечка), деформисати се.

алосија, **алусија**, крупна, незграпна особа; прождрљивац.

алтан, дукат, златан новац, злато; балкон, доксат.

алтерисати (алтерисавати), надметати се на лицитацији.

алтилук, стари сребрни турски новац од шест гроша.

алтипатлар, револвер са шест метака, шестопук, алтија. Запрцао алтију за појас.

алтроке, итекако, акамоли; напротив.

алуга, улегнуће у шуми у коме се таложи лишће.

алумнист, васпитаник, ученик.

алчак, неваљалац, мангуп, обешењак; препредењак, варалица.

аља, сад.

аљавити, кварити; бечити се.

аљкати, радити као од беде; прљати се.

аљма, млади црни лук.

амак, **ахмак**, будала Што сам их као ахмаке и хорјате карао.

амал, **амалин**, носач, послужитељ; особа која много ради, вуче, носи; теретни воз.

амам, купатило.

аман, милост, поштеда, опроштај; таман, баш, управо; скоро.

аманет, завет.

амбар, магаза, спремиште за зрнасту храну; погодак у прстеновању.

амбарисати, поздравити се при растанку.

амбер, ћилибар, јантар, сторакс, амбра Сва соба мирише амбером.

амберија, слатка миришљива ракија, розолија.

амбол, **амбулина**, амбис; провалија, јама, понор.

амза, клипан, будала; блесав, будаласт човек; ветропир, лакомислен човек.

аметом, **аметице**, сасвим, потпуно, листом, одреда.

амбрета, сребрни женски украс на грудима; копча. ||мслъ, уродица, кукољ, нечисто жито.

амица, стриц, очев брат; чика, дајца, мица.

амицић, брат од стрица.

амишан, похлепан, лаком, грамжљив (али су амишници, више им треба); лукав, препреден (па још на тако амишан намин).
нмле, тренутак, доба.
ампа, група њуди, гомила; веја иица, мећава; невреме.
ампер, лимено ведро, канта, суд ча воду.
амурлук, место (одаја) у пекарници (пекари) где се меси и размесује тесто.
ан, гостионица, хан.
анатематос, проклетник, несрећник.
ангарија, присилан рад, кулук; неплодно земљиште.
ангевеновати, навићи се.
анда, дакле.
андак, јарак, увала, провалија.
андарат, млатарати нечим. Узео те андара сас оно дрво.
андати, ландрати, мувати се.
андарти, четници, комите.
андаћ, бreme, гомила сена, сламе, грања; стомак, трбух; јарак, увала.
андрак (андраг), ђаво, враг, нечастиви, нечиста сила Који ти је андрак, не знам кој му је андрак; шипраг, шевар; дечачина, људина.
андрач, непроходан терен.
андрмоље (андрамоље), ствари без вредности, драгулице, старудија, крпе, траље, дроњци, прње.
анђарати, скитати се, бекријати.
анетлија, пушка или пиштољ са анетима (железовима).
аницајес, дечја игра с прескакањем.
анка (ханка), мати, госпођа.
анкора, сидро, котва.
анта, међа, граница поседа, хумчица као међа, међеник, синор, конфин, рубез; у гегавачком језику „глава”.
антав, физички слаб, онемоћао; самоубилачки.
антал, буре од педесетак литара.
антерија, мушка или женска хаљина.
антрав, шантав, нахерено ходати.
антрешел, место између дава дела товара поврх самара.
антрз, анатемњак, еотона. ану, деде, хајде (ану, пријане).
ануги, пропасти, клонути.
анцак, само, једино. Ја анцак то неколико зрна дечице што имам.
анцар (ханцар), дуги (шиљаст)

нож с двоструком оштрицом.
Понекад ханцаром називају кратки криви нож или јатаган.
апансаз, неочекивано, изненада, напречац, изненада.
апаш, мангуп, варалица, разбојник; реч која нестаје и у фрајерском говору.
апити, ујести, загристи; шчепати, украсти.
апољак, огризак, остатак јела.
апоста, навлаш.
апрц, врста игре; јурњава, човек когајуре.
апсик, добар, леп.
апциговати (опциговати), одбити (одбити од дуга у новцу, од плате)
апша, гаупак.
апта, бурјан, зова. ар, стид, срамота; част, понос, образ; мера за површину.
ар, ахар, коњушница, стаја; двор, господска кућа. араба, теретна кола, обично с волујском запрегом; мера за запремину.
аравуна, капара, залога (при уговарању посла).
араз, врста тканине.
арансатн, пријати, годити; помагати.
араксатн, пристати с лаћом.
аракчин, памучна капица.
аралук, предсобље, трем; рок, почек.
арамбаша (харамбаша), хајдучки старешина, вођа одметника.
арамија (харамија), разбојник, хајдук.
аран, добар, ваљан; леп, снажан, храбар; захвалан, благодаран, харан; добар, здрав.
аранија, овећи метални, обично бакарни суд.
арар (харар), врећа од кострети (козје длаке); велики цак за вуну, памук, чауре свилених буба.
арата, весеље, игра.
арати, пљачкати, отимати, красти.
аратос, враг те однео, проклет био, нека га ђаво носи, не било га, нека је проклето; аратос га (те) било, цаба те било.
аратосиљати, ослободити се, ослобађати се чега досадног, непријатног, ратосиљати се.
арачилук, наплата пореза, намета.

арба, једнопрег.
арбалета, врста стреле, самострел.
арбија (харбија), цев којом се иабија(ла) пушка.
арвала, непримерено велика чграда, зградурина.
арвар, желудац, стомак.
арвараст, трбушаст.
аргат, рупа на зиду; пушкарница.
аргат, аргатин, најамни радник, кулучар, надничар.
аргатлук (аргатија), печалба; присиљан рад.
аргатовати, кулучити, принудно радити без плате.
ардаган, крупан, снажан ован; снажан мушкарац; богат домаћин, газда.
ардал, ардаљ, слачица, горчица, горушица; слатко вино са слачицом.
ардаласт, будаласт, неотесан.
ардаљ, травуљина, коров, трње.
ардија, одељење иза дућана, магазина.
ардов, бачва, каца; велико буре са два данцета.
ардум, прогрушано млеко.
арежина, подебео покривач од вуне и кострети.
арест, арешт, хапс, затвор, решт, ариште. Пун је сичије од када је изашо из ареста.
арзан, поклон трговачког еснафа цркви у виду дебелих Црквених севећа.
арзоал, арзухал, писмена молба, жалба, представка, меморандум. Баци(ј)о арзовал пред кадију.
арзодаја, одаја за званичан пријем.
аривати, стићи, приспети. Си ноћ је ариво из далека, а данас већ иде даље.
аризати, приложити цркви.
арнти, бити захвалан, рећи хвала, благодарити; узмаћи испред.
ариште, хапс, затвор ...бежећи из вацког аришта...премлатио (је) двојицу профуза (тамничара).
ариштанац (арештанац, арестант), затвореник, хапсеник, ухапшеник.
ариштован, затворен.
арка, лађа; леђа на хаљини; залеђе, заштита.

аркапија, задња врата, споредан улаз, обично за пролаз стоке.
арлати, галамити и правити неред, дизати буку, арлаукати. арж, силовит, жесток, љут, плаховит.
арма, оружје; грб (усред арме слово Данилово).
армаган, дар, поклон (често сам јој слао армагане).
армадура. скеле за зидање.
арменко, крупан, снажан мушкарац.
армија (хармија, хрмија), заразна коњска болест, сакагија.
армлаихтер, свећњак, полијелеј.
армутине, мутно вино са дна суда.
армицар, цариник.
армиција, царинарница.
арнисати, оставити, оканити се.
арница, гола земља, (пуста) пољана.
арњеви, кров, заклон од асура, платна или пружа на сељачким и коморцијским колима; леђа од живине.
аро, веома ружна особа; стар, лош човек.
арпа, јечам; неољуштен пиринач.
арпацик, ситан црни лук за расађивање, сејање, лук сејанац.
арсеник, сићан; отровно брашно; храна помешана са арсеником.
арсеникон, краљевска жута боја, замена за злато.
арслан, лав; јунак; љут, прек човек; лепо, кршно, наочито чељаде.
арталити, пратити погледом, будно мотрити.
артарисати (артерисати), претећи, повећати преко обичне мере; надмашити, надметати се.
артењ, артески бунар.
артижан, грађанин, занатлија.
артикајт, учтивост.
артовати, саветовати; давати савете прекоревајући, корити.
арула, суд у коме се држи жеравица зарад загревања собе, мангал,
арум (арун), коњ који неће да иде право, који се ђему не поковава; инадија, тврдоглав, јогунаст, ћудљив. Такав је он, кај арум коњ.
архијереј, старешина над свештеницима једне епархије, владика; први међу јерејима.

арч, трошак; утросени, употребљени материјал; нарочити материјал за украс, сребро, злато, гајтан, свила и слично.

арчалија, кратка пушка урешена срмом.

аршинија, онај који мери аршином (између 65 и 75 цм, најчешће 0,711 м); делио се на осам урупа, а сваки уруп на четири греха; трговчић; старовремски човек.

аршлук, десетина, бешћилук.

ас, царско имање; без страних примеса, фини (срма гу је ас).

асаба, старешинство, део имовине који припада старешини породице и којим овај може самостално располагати.

асас, стражар, пандур; силеџија, мангуп, неваљалац, стођаво (гледе на девојке као асаси).

асесор, пристав.

аси, осيون, силовит, непокоран.

асити, понашати се надмено, узносити се.

аскер (ашћер), војска; турски војник (од аскера се живи живот нема); негда помодна реч у фрајерском говору, обично у синтагми *ићи у аскере* отићи у војску.

аско, много, у већој мери, подоста.

аскурђел, предак (пре чукундеде); најстарији (познати) предак породице; мангуп, обешењак. Аскурђела ти твога.

асли, прави, исти, сушти; племенит; сва је прилика.

асма, винова лоза одрина, винова лоза чардаклија; османлук; земљана пећ, отвор на пећи, фуруни.

асна (хасна), корист.

аспида, змија, гуја; зла, опака жена.

аспра (јаспра), стари турски ситан сребрни новац, новчић; врста цвећа, љутић.

асприца, шљокица.

аспур(а), марама танка као вал, а црвена као крв коју носе младе девојке и невесте; боја дивљег шафрана.

астал, сто. асул, добит, корист.

асура (хасура), простирка од рогозине (поврх сламе асурарогожина).

асцетично, мученички.

ат (хат, хата), коњ, обично племените пасмине; ждребац, неустројен коњ.

ата, штета.

аталија, ризичан, баксуз (аталија човек).

атар, воља, осећање, љубав, протекција. Не могу да му искочим из атара; не по правде но за атар; територија једног места, сеоско подручје.

атарапатара, ко се батрга, иде тамоамо.

атеш, ватра, огањ; брз, хитар.

атила, кратки коњички огртач; капут с гајтанима.

атлас, сјајна свилена тканина.

атлија, коњаник, коњица (за мцоме је каурска атлија).

атмејдан, коњска пијаца; тркалиште, хиподром.

атур, воља, жеља, љубав.

аћамештер, тесар, цимерман.

аћанка, бритва кривих корица.

Б

баба, отац. Где ти је мили баба, не било ти га.

бабајка, бабајко, бабашин, бабо, отац.

бабалук, бабанлук, таст, тазбина (кућа је њему тазбина, бабалук); очевина, наслеђе.

бабац, стара и крупна жена (продо младост оном бабцу).

бабачко, крупан, крепак, снажан (син му је бабачко).

бабовић, потпуно сличан бабу,

оцу. баврљање, скитање, несигуран ход, тетурање; бесмислено, несувисло причање, брбљање.

баврљати, ићи којекуда, тумарали; брбљати.

багаж, багажа, багажија, пртљаг, војни иметак; олош, фукара, жгадија (онај тамо багаж).

багане, сасвим младо јаре или јагње; дете (јучерашње багане).

багор, пурпур.

багрјани, пурпурни, порфирни.

бага, израслина; корњачин оклоп.

багаш, мера за жито од десет ока (три багаша жутијех дуката).

багир, бангав, хром коњ.

баглама, шарка, гвоздена спојница (ни брава ни баглама). Извалићу дирек и багламе тврде; тамбурица са три жице.
багља, свежањ, навилјак, мали пласт (код багље се скрили).
багор, пурпур, порфир.
багош (багов), лош дуван. Нека не пуши багов ко сваки паор; заостали дуван на дну испушене луле (истресао из своје луле оно мало багова).
багра, посебна врста људи (стало је људима те багре до тога); сорта, сој; олош, човек и људи који заслужују презир (ту погану багру немешку).
багрен, пурпуран, гримизан, багрејан (хаљине од багрене свиле).
багреница, пурпурни плашт.
багрјана, пурпурна, црвена, скерлетна.
багрјаношарно, ружичасто, црвенкасто.
багрљавац, немоћан човек (штокакви багрљави старци).
багула (багуља), неразвијен, заостао човек, кржљавко.
бад, палица с гвозденим шилјком.
бадавад, бадаваде, бадава.
бадавација (бадјавција), беспосличар, нерадник, дангуба, беспосличар, готован; реч жива у београдском говору.
бадаљ, бодља; заостало перце на кожи очупане живади; оштро гвозђе којим се волони терају; подстрекач. Слава је силан бадаљ.
бадањ, шупље или издубљено велико дрво (клада, трупац,) кроз који тече вода на млински (воденични) точак; стублина; каца, чабар. Говори ко из бадња; гомила (бадањ кукурузовине). оадати, бости, боцкати (бадати иола да брже иде).
бадњило, велико буре, бачва, каца, лагав.
бадрив, бодрив.
баждар, мерач, контролор мера, онај који проверава и оверава тачност вага; онај који мери носивост лађе; службено проверен кантар; трошаринац, малтар, цариник.
базати, скитати, лутати, ићи без циља; шврљати, тумарати тамоамо; шалабазати, пустозврцати.
базд, одвратан задах, смрад.

баздалкисати, баздаликати, беспосличити, базати.
баздрк, прдеж.
базламаша (базламача), пита, уљевуша.
базулмент (базумент), амајлија, обично се веже на мишицу да чува од урока (кутијица са записом базулмент од старинског злата).
базарђан, базрцан, трговац (разгони младе базарђане).
баз(е)рђанбаша, први међу трговцима; трговачки старешина који наплаћује царину.
баир, обала; брег, баер.
баира, колата.
бај, чаробна лепота, 'красота, лепота која очарава, која заноси, чар, неодољива драж (твоји женски баји, радује се њеном бају).
баја, суд, чабар (вуцијаше из брода баје пуне соврњеситног камења); бака, баба (иди, голубе бајин; приђи, дико, ближе баји); старији човек, чича.
бајадер (бајадера), свилена трака с ресама.
бајало, гатар; бајалица.
бајам, бадем.
бајат, није свеж, који је устајао, стар (једемо бајат, тврд хлеб); увео, сасушен; изанђао (капетаница с бајатим лицем).
бајдала, цабица, оно што се добија бадава, бесплатно (јер је бајдала већ престаља); плачка.
бајљекати, виком плашити вука.
бајшел, утроба.
бак, зуб млечњак; бик (јаблан је најјачи бак у околини).
бака, прост војник пешак ћесарски; гле, види, нуто, ено.
бакалај, бакалар.
бакалаћ, трговчић, ћифта (бакалаћи коло воде, а паори гледе).
бакалница, дућан, бакалска радња.
бакам, варзило, кампешовина (румени бакам из Ангоре);
бакамити се, нашминкати се.
бакалум, да видимо, да размислимо.
бакљача, луч, светњак.
бакоња, снажан човек, јак као бик; моћан човек, богаташ.
бакрач, котао од бакра.

бакрачлија, стрепен, узенгија.
бакшиш, напојница (тринкгелд), поклон.
балабан, несразмерно висок, кракат човек; кијавица, назеб.
балдисати, баилдисати, онемоћати, обезнани се (краљева се кћи од страха баилдиса), онесвестити се (од трчања или дугог ходања).
балија, силовит, неотесан човек.
балота, пушчано зрно, тане, кугла.
балта, секира, ћутум, кесер, тесла.
балтација, дрвосеча.
балугџија, рибар.
балчак, држак од сабље, мача.
баљемез, велики топ (великог калибра).
бамбадава, сасвим бадава, ни за шта, узалуд, ни због каквог разлога, ни због каквог узрока. Бадава смо ишли.
бамбух, желудац у говечета; трбоња, трбушасто чељаде.
банак, клупа.
бангалоз, беспосличар, скитница, протува (од самих бангалоза и бадавација).
бавда, војна музика; блех музика
бандиста, ВОЈНИ музикант.
бандијер, застава.
банкер, банкар, банкир.
банћеник, одметник.
бањати, купати (жене бањају децу)
бањеглав, тврдоглав.
барабан, добошар.
барабарити, чинити једнаким, равним, изједначавати, поредити; бити раван с ким, изједначавати.
барабер, бараба, протува, пропалица, скитница.
барбир, берберин, бербер, фризер.
бардак, суд, обично земљани, са носцем за ракију; крчаг, врч.
барил, барило, мера за течност; суд за пиће.
баркати, дирати, задиркивати, боцкати (само у њих не баркај).
барлијати, претурати, преметати по чему (ту поче руком да барлија по њима); брљати, мешати; лупетати, говорити којешта.
барнаст, мркаст, мрк (оскоруша је барнаста).
барњак, човек из баровитог, мочварног предела.

барнуља, мрка крава, мркуља.
барока, перика.
барусав, рашчупан, разбарушен.
барусавост, рашчупаност, разбарушеност (барусе се косе русе); неред.
барусити, рашчупавти, разбарушивати; кострешити.
басамак, степеница у степеништу, штафел; степениште.
басма, бајачка формула. Знао је „басму“ од змија; памучна тканина с утиснутим парама,циц; посудица од рога за пушчани прах; штампa, штампање.
бастадур (баштадур), способан, спреман, храбар, одважан човек (чојак бастадур). Он ти је велики баштдур.
бастати, ићи од руке, бити могућно.
бастун, штап. Удри га сас бастун.
басуља, приплодна крмача, мангулица. бат, срећа, судбина. Такав му је бат његов.
батавија, врста тканине.
батадурити, посути, посипати пут.
батак, батлак, житко благо, глиб, каљуга, пиштољина, подводно место. Запао сас кола у један батлак; батун, ка шкалица, мочар.
батакчија, који шићари или не враћа зајам, пропалица.
батал, напуштен, порушен, који се не употребљава. Сад је та црква батал.
баталија, битка, борба.Баталија при Пјаценци.
батар, батара, врста покривених кола, каруце; фијакер.
батара, корпа од прућа.
батарисати, батерисати, присвојити, упропастити. Оће да ми батарише моје паре; уништити, расипнички потрошити, проћердати; батисати.
батати, ударати, лупати (ногама при ходу), тешко ходати (дуго батају кроз мрак); пипати.
батвити, укотвити.
батерисати, батерисавати, ра сипати, траћити имање: упропашћавати, немилице трошити, расипати (с њим је пијанчио у механи и батерисавао новац).
батиљ (батил), неваљалац, покварењак; неваљао (много батиљ човек).

батисати, упропасти, погазити, покварити. Батисасмо веру и закон, и цркву; истребити, затрти; умрети, липсати, цркнути.

батли, срећан; који има успеха у свему.

батлија, срећковић; онај који има среће у животу; бафтација, бахтација, берићетник; онај који доноси срећу другоме.

баток, сушена риба.

батрити, бодрити (себе батрио).

батрма (батерма, батирма), пропаст, крах; пораз.

батуда, туцаник, шљунак за посипање путева; гомила шљунка украј пута.

батуна, срећа (њена зла батуна; таква је моја батуна), бахт (ту обаве кратку молитву ради бахта).

батур, кочањ, окомак.

батураст, који има облик батуре; задебљао, заобљен.

батурати, алкаво, површно радити.

батушка, чиода, игла за прибадање, прибадача. баук, страшило; бајо, бареч, баро, баучка.

баул, путнички ковчег, кофер, путничка торба (отвори свој баул са сведеним поклопцем); баљун, бајул, баулин (ручни кофер)

бахорити, чарати (зови ми, мајко, бахорицу), врачати, бајати (бахорити болест); умиљавати, мазити (хоћеш да те баба бахори).

бахорица, врачара, гатара.

бахча, башта.

Бацанаг, пашеног. баца, закржљао човек, кепец; отвор на крову или зиду за дим, светлост или ваздух; баба врачара.

бацак, раширених ногу.

баџор, тор, качак, ториште.

баџуља, мала крава; баца. баша, старешина, поглавар.

башарити, правити се баша, важна личност.

башбес, женска марама, повезача.

башескија, бивши испужени јаничар, јаничарски ветеран (изабрати за вође познатије башескије).

башибоз(л)ук, бацибозлук, нередовна, недисциплинована (турска) војска.

башити, одрицати, скривати, тајити (нашто башит' што сви знају редом).

башка, посебно, засебно, одвојено.

башкалук, одвојено живљење; осебуњак.

башлик, башлук, топла капуљача с два продужена краја за замотавање.

башуна, јагњећа глава; главуча, главурда (блентава башуна).

бдителан, опрезан.

бе, иди, море.

беан, видело, јавност.

бег, властелин, господар над једном области.

бегенисати, волети неког, симпатисати, заљубити се; бирати по свом укусу; осећати наклоност према нечему. Лоза и коза воду не бегенишу.

бегеш, контрабас.

бегзаде, беговић, оцаковић, од беговска рода (кај да је бегзаде).

беглук, беговско имање.

бедевија, арапска кобила (и под њим скачу бедевије).

бедел (бедељ), заменик; откуп војничке службе; одмена у ходочашћу на Њабу.

беден (бедем), зид (док порушим куле и бедеме).

бединтер (пединтер), слуга.

бедрењак, мач који виси о бедру.

без, врста платна; труба платна. Барјака ма мусул безу.

безбели, сигурно, заиста, дакако, наравно.

безграмотан, неписмен.

безданица (безданка), јама без дна.

безделије, беспослица, незапосленост.

безделник, грешник.

бездетка, нероткиња, јаловка.

бездна, бездан, понор, провалија.

безистан, наткривен трг, чаршија; дућан.

безлобан, невин.

безмитан, неподмитљив; неумољив.

безмолни, ћутљив.

безполезно, бескорисно, узалудно.

безумије, безумље, лудост.

безчеловечан, нечовечан.

безчест, срамота.

безчислени, безбројни.

бејаз (бејас, бехас), бео (дигни скуте бејаз антерије); бео коњ, белац. **бејлук**, беглук.

бекељити се, плазити језик, правити гримасе (да би се бекељио и кревељио).

бекрија, пијаница, сархош; лола, мангуп, пропалица (он је велики бекрија)
бекута, рђав нож.
бекчија, чувар.
белај, несрећа, (неочекивана) невоља, јад; метеж, русвај (не да сестре без белаја); непогода, ружно време, кијамет; ђаво, враг (дукат капаре нек носи белај); рђав човек.
бели, зацело, доиста, богме, баш.
белија, нарочита врста пшенице; рапсај.
белзевуб, ђаво, сотона, неча стиви.
белегија, белеђија, камен за оштрење (сечива ножа, бријача), брус.
беледија, општина.
белензука (билензук), гривна, наруквица (на руке двоје белензуке); карика, украс на пушци или јатагану.
белокорац, ханџар са дршком од беле кости.
белћи(м), ваљда, можда, по свој прилици.
бена, будала, луда, бенак, бенаш, бенац.
бенавија, оно што је бенаво, будалаштина (баци бенавију с главе).
бенајдиговати, завидети.
бендати, обазирати се; придавати важност (коме), уважавати (кога). Ама мрчајски прото... мало бенда владикуј и свој суд.
беневреци, чакшире.
бенетати, нагважђати, говорити глупости, лупетати (бенетате којешта по механи).
бенлук (белук, бенук), јелек, женски фермен (ко ти среза бијел бенлук).
бенђелук (беицелук), опојна трава, буниед чини, мађија; омама.
бенсилах (белсилах, бенсилај), широк појас са преградама, обично од коже (шкрипи појас на бенсилаху).
бент (бенд), брана, устава, насип, долма; преграда; јарак, јаз.
беочуг, карика, алка, колут; модро испод очију; корак, ступањ.
берат, диплома, султанов указ, повеља. Док се лисици проуче берати, оде њена кожа на мазар.
бератлија, онај који је постављен бератом.

берија, у помоћ (берија, берија, оробеше нас пустахије).
берићет, благослов; срећа, наредак.
берлав, онај који храмље, шепав, шантав, антав.
берлок, привезак као накит на ланцу од сата (дебео златан ланац с некаквим берлоком).
берма, део на грудобрану (нагину): наслон за лактове и ослонац за искакање из рова.
бермет, врста ароматичног вина; вермут, пелинковац. бес, ђаво, зао дух.
бескаран, својеглав, тврдоглав; благ, миран, добар.
бесловесан, несвесан.
бесовјесно, несавесно.
бесчастије, бешчашће, понижење, срамота.
бетвеш, постељина.
бетег, болест, бољка, недостатак, мана.
бетежан, болестан, изнемогао.
бетежник, болесник.
бетер, лошији, грђи, гори. Бетер не може да бидне.
бетерније, лошије, горе.
бетерник, несрећник, неваљалац, пропалица.
бетула, мала гостионица, крчма, механа (у задимљеној бетули)
бећар, нежењен човек, нежења, лола, самац без породице (голи син). У бећара гаће от ћенара (финог памука).
беч, старински ситан новац.
бечве, бичве, чарапе. Где су моје бечве, чорапе.
бећарлук, нежењство, бескућништво.
бешемовати, постидети.
бешкот, добро печен хлеб, двопек.
бешлук (бешлак), стари турски ковани новац од пет гроша (бацио просјацима бешлуке).
бешчиније (бесчиније), неваљало дело; неред, смутња, непристојност.
бибазирати, врста вежбе; ударати себе ногама у стражњицу.
биберница, кутија, суд за бибер; пиштољ са више цеви.
бигота, претерано побожан, лицемеран.
бидел, послужитељ.
биза, пас, керуша; улизица, верни слуга.
бизгов, будала, сакалуда; нерадник, ленштина, ленчуга.

билет, билета, биљет, улазница;
писамце, цедуља.
билинар, ботаничар.
билмез, незналица, глупак; још жива
реч.
биља, чворновато дрво.
биљег(а), белег, знак, обележје; мета,
циљ.
бимбаша (бинбаша), тисућник,
командант од хиљаду војника; мајор,
командант батаљона.
бињекташ, камен са кога се узјахује
коњ.
бињеџија, добар јахач.
бињиш, плашт, огртач, обично од
црвене чохе. Виђи врага су седам
бињишах.
бир, оно што људи дају (у новцу или
намирницама) попу ил учитељу сваке
године, лукно побир, редовина; парче,
један комад.
биров, судија, председник градског
суда, жупан.
бирош, надничар (стално живи на
имању свога послодавца). За чување
стоке и марвеј беше и манастиру
неколико бироша, који се зову говедари
и волари.
бирт, механа, механџија; крчмар,
бирташ.
бисаге, две врећице као торбе преко
седла.
бисерли, од бисера.
бискати, требити, пребирати коме по
коси; требити од вашију.
бистерна, цистерна, штерна.
битевија, врста копља.
битије, биће, живот.
битмек, било па прошло: отуда
битисати не значи постојати,
егзистирати, већ нешто што је било и
прошло (нестати, ишчезнути; пропасти,
уни штити се).
благиња, доброта, благост.
благовати, бити у добру, уживати;
частити се, гостити се. Није праведно
да зли благују, а праведни пате.
благовољење, наклоност.
благодетељ, добротинитељ.
благословен, плодан, користан; срећан
(као у благословеној кошници);
бременита, у другом стању.

блазина, узглавље, јастук; перина,
дуња.
благоволеније, љубазна пажња;
задовољство.
благодатни, благословени, блажени.
благодеј (благодетељ, благотвор),
добротвор, мецена, заштитник.
благодејанац, ђак који прима
благодејање, стипендист.
благод(ј)ејаније, стипендија,
доброчинство, (при)помоћ.
благонаравије, морал.
благополучан, срећан, напредан.
благоразуман, паметан.
благоразумије, благонаклоност,
марљивост, оштроумност.
благородан, племенит, отмен, добар.
благостиња, блаженство.
благоумилан, мио. благоутробни,
милостиви.
благочестиви, побожни, блажени,
уважени.
благочестије, побожност.
блазнити, миловати.
блезгарија, глупост, причање
бесмислица, трућање.
блазан, луд, глуп.
блана, тараба, даска у тараби. Друго ћу
рећи брадвом, а друго бланом. **блек**,
блејање.
блентавило, блесавост, глупост.
блистателани, сјајан, висок
(блистателна Порта).
блонд, свилена плава чипка; отворене
боје, жућкаст.
бљусти, чувати, хранити.
боблија (бобија), гомила, хрпа (меса);
понегде у Банату тако зову пеглу.
бобот, шум; мрмљање, шапат
(једва чујни бобот усана); цвокотање.
боздисати, покварити.
богажија, пртљаг, багаж (с богажијом
на леђима).
богаз, планински теснац, кланац,
ждрело, узак пролаз.
богатир, богаташ.
богац, убог, сиромаш.
богвес, у великој мери, много,
премног.
богиша, врста цвета, перуника (девојка
је дивља **перуника**), калуђер. Богиша
бере се, и носи у цркву на благослов,
на Спасовдан...

богоугодник, праведник, светитељ.
бодерстовати, бдети.
божем, бајаги, тобоже, токорсе.
Кирђага као божем није знао ништа шта се догађа.
божјак, просјак, богорадник, жебрак, богац, богар.
бој, спрат, кат, сток, шток; стас, раст.
боклук, неред, измет, ђубре, нечистоћа.
боклучара, неуредна женска особа.
бокор, букет.
боктер, ноћни стражар; чувар пруге и путева
болећи, сажалив.
болта, свод, лук; трговачка радња, дућан.
болтација, трговац. Тако жена отиђе к едноме болтајци да купи пиринча.
бољар, трговац тканинама и бојама.
бомбарда, велики топ.
бомбика, пунија жена.
бона, послужитељка, гувернанта.
бондрук, зид од дирека и греда између којих је стављена испечена цигла.
бонлук, изобиље.
борија, труба.
бошча, платно за увијање или прекривање нечега. ...бошћа от платна, везана свилом и златом; плетена марама; завежљај, баулић; врста турског финог дувана (димом бошче мирисне); кецеља; прекривач.
бошчалук, у нарочиту мараму, бошчу, увијен дар.
брав, овца; ован.
брадва, дрводељска, тесарска секира широке оштрице; тесла, ванцага.
бракосочетаније, брачна веза, венчање.
брана, дрљача, влача.
брани, одабрани.
брањ, свађа, неслога.
братија, калуђери који припадају једном манастиру, весело, пијано друштво (пред кафаном је пуно веселе братије која лумпују).
братучед, брат од стрица.
брашненица, торба с храном, попутнина (погача попутница).
брвина (брв), даска или греда која се ставља преко воде (потока), да само људи могу прелазити.
брбот, шум КОЛИ се чује од мехурића који излазе из воде; клокот.

брботати (брборити), правити мехуриће (клокоте) у води; мрмљати (љућећи се).
бргљоч (бргљез, бргљов), брбљивац.
бргљочи, мала, брбљава деца.
брдар, занатлија који прави ткачка брда.
брег, обала, баир; велики вал, талас; уздигнути део таласа.
бређа, бременита, трудна (добије прстен и остане бређа).
брезмитни, неподмитљив, неумољив.
бреновати, увијати косу врућим гвозђем, ондулирати, колмовати; марити, узимати у обзир (само никог не бренуј).
брента, посуда за грожђе, путуња.
брешка, старинска, мала пушка (названа по граду Бреши).
бржати, брзати.
бркљача, колац за заштиту од јуриша, односно врста рогљастих древених препрека испред утврђења.
брњац, коњ који има белу пегу на њушци.
брока, сачма; лимена посуда за воду, канта.
бронзин, већи емајлиранин суд с повразом, обично за млеко.
броћаст, црвен.
брстина, сува грана с које су овце обрстиле лишће.
брудити, будити се.
брунет, мрк.
брушкет, коцка.
брчак, шуштање воде, таласић; мали талас .блата или воде.
брчни, ко је чим год бољи од других људи; виђенији (све брчнијих ага); сиромашки, танак, оскудан (брчни ручак).
буботак, ударац руком, нарочито песницом.
буза (боза), пиће које се прави од пројног брашна.
буздук, чељаде које добро једе а нерадо ради. Седи кај неки буздук,
бугија, пара; облак од прашине.
буда, дашчана продавница; лавка, таберна.
будка, флашица, бочица.

буин(а), велики кириџијски коњ.
бујур, бујрум, изволите, заповедајте!
букагије, окови за ноге, негве, путо.
букара, дрвени или земљани суд за пиће, врч, велика чаша (букаром би пио); гостара, милојка.
булбул (биљбиљ), славуј.
булката, невеста.
булумаћ, густа чорба од брашна и сира.
булумента, мноштво, гомила (људи); гужва, врева (направи се голема булумента).
буљма, шума.
буљубаша, буљукбаша, заповедник над буљуком, водник.
буљук, одељење; чопор, крдо, гомила.
бумбашир, изасланик, гласоноша.
бунгур, мрвљен јечам или зоб.
бунгурати, свашта причати.
бунтовање, побуна.
буњиште, ђубриште, сметлиште (близу бунара нема места за буњиште).
бураг, шкембе, желудац преживача (спуштен стомак), отуда пробуразити, пробости трбух.
бурговати, логоровати у граду.
бурдељ, колиба, шупа, рупа, лукња (станује у некаквом бурдељу).
бурлати, терати шегу; крулити (бурлају ми црева); кипети (младо вино бурла у бачви).
бурнус, широки огртач с капуљачом.
бурукати, буроктати, копати, разривати (буручу волови).
бурум, рт, гребен (на оном стрмом буруму).
бурумак, мања гомила земље, хумка, хрпица земље око биљке (прескаче бурумке и врзине).
бурунлије, танка клешта, обично терзијска и абацијска, са шиљастим врхом (за прављење копчи), сиврије.
бурунтија, пашина или валијина заповест, писмено наређење, заповест.
бурунцук, свилен вео; свилена прозирна тканина.
бурурет, несвестица, пометња (мени се крену бурурет уј глави).
бутелка, флаша, бутелка.
бутика, продавница на мало; крчмица.
бутон, наушница.
бутумиле, листом, све, уједно (кадар сам купити... све бутумиле).

бутун (бутум), сав, цео, целокупан; заједно, скупа. Све би ово бутун требало запалити.
бутура, затвор (одмах у бутуру стрпати), шатронца, буvara, апс.
бућ, чуперак, смотак (са ужасним бућем косе), клупко (косе на глави); бели облак који најављује лепо време (има... и белих питомих бућева).
бућур, свежањ, дењак, пртљаг; рухо увијено у чаршав или ћебе (пртећи на главама бућур). Шућур бућур у девет кожуха (клип кукуруза).
буф, сова, буљина.
бухав, шупљикав, растресит.
бухавост, мекоћа (дрхће од врелине и бухавости); шупљикавост, растреситост.
буххалтер, књиговођа.
буцак, угао, ћошак, кут (из буцака само гунђа); забачен, неуређен и прљав простор, ћумез; забачено место.
буцаклија, човек који се бави ситним адвокатским пословима.
вавијек (вавек), вечно. Нано, остаћемо ми вавек овако, без крова.
вагабунда, скитница, бескућник, вуцибатина, клуподер, потуцало, протува (за вагабунде и друге празнове).
ваган, житна мера (ваган брашна); здела, чанак.
вагаш, усек од точкова у меком путу; точковима утрт пут, колски пут.
вагнер, колар.
вада, време, рок (вада лова).
вадрити, пробости, ударити.
ваиз, познавалац верске литературе, проповедник (скуп учених... хоца и ваиза).
вај, јад (то су само слатки ваји), туга, жалост; вапај.
вакат, време (за турског вакта);
вакти сахат, суђени час.
валба, похвала, хваљење.
валетар, врач, гатар.
валија, султанов намесник, гувернер покрајине, старешина вилајета (на валију и превалију).
валити, хвалити.
валов, корито (за храњење домаћих животиња, посебно свиња),

ваља (фаља), отвор на пушци или топу одакле се опаљује.
вамош, цариник.
вандровање, путовање младог калфе по свету ради усавршавања заната; „странствовање", одлажење „у френт".
вандровати, путовати ради трговине (Крањци вандрују с еспапом по нашим варошима): скитати се.
вандрокаш, скитница, луталица, дијак грабанцијаш (одмах мисли да је неки вандрокаш).
вантаста, занешењак.
ванцага, секира, широка брадва, тесла (лети од мене псовка... као иверје од ванцаге).
вап, летва.
вапен, грб.
вараговати, стругати излужену кожу.
вар, врућина.
варак, танак листић злата или сребра који се употребљава као украс; танка сјајна превлака (за украс сватовског цвећа); лажни сјај (једним потезом руке скинуо сав варак); варка, превара.
варакли, позлаћен (варакли кочије)
вараклаисати, **вараклеисати**, превући, превлачити варком (вараклаисано господство).
варда, опрез, пази.
вардања, вика, галама.
вирдати, пазити, чувати, вребати, бити на опрезу (вардај...десно); стварати буку, неред, лупати.
варзило, црвена боја.
варићак, **варичак**, дрвени суд за жито, житна мера; багаш, мерица, шиник.
вармеђа (вармеђија), жупанија; жупанијски уред.
варнути, врднути у страну; варакнути.
василиск, змај.
вашка, пас. Мора бити да је неко вабио вашке.
вашина (фашина), сирово грање.
вегд, стар (у својим вегдам оделима).
вегара, стара кучка, куја.
ведогоња (вједогоња), дух видоивитог човека који се појављује као демон у олуји (ал' у јесен мутну вједогоња); здухач.
ведрац, место у води које се не смрзава, врућац; чист лед; кристал.
вежество, умешност, способност.

везма, фишеклија, барутњача.
вејка, сува гранчица (слаба и танка као вејка).
вексел, **вексла**, меница.
векслер, банкар; мењач новца.
веле, много.
вели, велик.
велебност, величанственост, узвишеност.
веленац, **веленци**, шарени вунени покровац, покривач; ћилим, шареница. Према прозору прост креветац, застрт шареним веленцем.
велија, кришка (сира, сланине, јабуке).
великоможни, моћни.
велитељ, диктатор.
великачак, доста велик, повелик; крупан огроман.
величајан, величанствен, узвишен.
величество, величанство.
велчер, лекарски помоћник, хирург.
вент, изговор, излика; претварање; вента ради, тобоже, привидно.
вења, клека, смрека.
вењак, сеница, хладњак од лиснатих грана, одрина, чардаклија, османлук.
веприна, жбуње.
вербер, онај који врбује.
верв, жар, полет, занос.
веркут, сури орао.
вермен, **верман (фермен)**, прслук.
веровесник, мисионар, проповедник.
вертеп, јаслице; спиља.
верф, бродоградилиште, шквер.
вес, село.
веселник, убог човек, јадник, несрећник, онај који изазива сажаљење (поставио је безазлен веселник).
весма, врло, веома, сасвим; јако.
ветах (вет), стар, овештао, похабан. Што је ветхо и остарјело, близу је краја.
ветрогоња, ветропир. Од необузданог ветрогоње постао је чиновник, роб.
ветрогоњаст, лакоуман, ветропираст.
већил, заменик, опуномоћеник, намесник владара, високи царски службеник.
већимашан, богат, имућан.
вехнути, губити свежину, сушитисе, венути.
вешерка, праља, периља.
вешт, авет, утвара; спретан, умешан; препреден.

вешч, ствар, предмет.
виг, омча, замка (за хватање птица).
вигањ, ковачко огњиште; ковачница.
виглед, отвор на забату.
видимирати, прописно оверити.
вижлин, турски новац од 60 пара.
визитирати, прегледати; посетити.
вија, врат, шија.
вилајет, место рођења, постобина, завичај; покрајина, територија једног валије. – Ови дође с далеког путовања уј свои вилајет.
вилајетски, покрајински.
вилдиш, слонова кост.
виљан, слон.
винцилир, чувар туђег винограда, пудар; чувар пруге, насипај (долме); подрумар.
виргаз (фиргаз), прут.
вирт (бирт), крчма, биртија, механа.
виццауз, крчма, гостионица, бирцуз.
висон, нерц.
високопочитаније, високо поштовање.
висота, висина.
височајше, највише.
витица, вијугави прамен косе, коврча, увојак (црне вितिце њене).
витлија, ветропирка (девојке витлије носе ноћу литије).
витлић, мали витао; мало повесмо (витлић злата).
вихода, пут(ељак), стаза, пролаз.
вициналан, споредан, локални.
вицмија, лукава кокета, намигуша.
вједомство, **ведомост**, списак, извештај, знање.
владеније, **владаније**, управљање, владање.
влах, човек православне вере; сељак.
влачег, **влачези**, ланац с крупним дебелим карикама (за влачење, вучење нечег тешког); велики и тешки ланци.
влачуга, комад дрвета или железца којим се паочи, кочи точак; саонице (моје нове влачуге); нлачале.
влек, мрља, флека.
влијаније, утицај; инспирација, иодстрек. Глас је његов неба влијаније.
вниманије (внимање), пажња, узимање у обзир; признање.
внутрени, унутрашњи.

внутреност, унутрашњост (внутреност старог свјјета).
водијер, **водир**, рог или дрвена канија за кошчев брус; брушњача, калабура, тобалица (припасали тобалице с брусовима), чокара.
вођевина, невеста.
возвисити, узвисити, уздићи.
возжеленије, страсна жеља.
возжигавајући, распаљујући.
возложити, ставити у дужност, наложити.
возљубљени, омиљени, драги.
вознамерити, намерава.
вознегодвати, негодовати, разљутити се.
вознешен, узнесен.
возраст, узраст.
вофинство, војништво, војска, војници (у сва војнства стекшијех мирових).
војно, муж, супруг, младожења (оде она за својим драгим војном у црну земљицу).
волат, свод, лук (под волтовима тамним који не познају сунца).
волаш, во.
волновати, таласати, бунити.
вопити, клицати.
вопрос, питање (је ли вопрос светог символа).
вортати (фортати), гњавити, мрцварити, вући за нос, залуђивати кога (што нас вортају од четвртка до четвртка); вонтати; део фрајерског вокабулара седамдесетих година прошлог века.
воспроситељ, онај који пита.
востановити, обновити, поново изградити.
воштити, добро истући, млатити, тући, батинати; у београдском говору означава неког ко је трешетен пијан, дакле, увоштен.
вран, црн (да изгубим главу због њених враних очију); враг, ђаво.
врани, црнити, обично бркове, зифтати.
врањ (вран), чеп, дрвени запушач на бачви или бурету.
врах, гомила, хрпа (снопова за вршидбу или овршеног жита); убојица.

вражда (вражба), завада, свађа; непријатељство. Ова вражда ниче на Косову.

вратник, јака на кошуљи, оковратник.

вред, вреда, телесна повреда, рана, увреда (песма моја не наноси такве вреди); штета, квар.

врежица (врежа), узица, уже; лозица.

врелац, водена жила; кључала вода.

врengiја, вренђија, уже, коноп; штранга.

вресати, ударати, тући.

врзина, ограда од коља, прућа, живица; место обрасло густим шипражјем; врз.

врљати, ићи без циља, лутати, базати, врлудати.

врљика, одсечен и окресан танки део стабла који служи за прављење ограда, тањи колац, мотка (пење се светина по врљикама).

врљикаш, коњ, танак и дугачак (као врљика).

вркочити се, кицошити се, кочоперити се.

вручен, предат, уручен.

врушке, русалке, водене виле.

вугав, пепељастосив.

вугнути, угибати; постајати вугљив, влажити.

вузле, недорасла особа, дериште, балавче.

вунт, теразије (вага) с теговима. Теразије што су с вунтом.

вуњач, ситна стока с вуном, овце.

вурда (урда), посан сир од куваис сурутке.

вурдација, човек који продаје вурду (врста сира).

вурсат (фурсат), самовоља, осиноност.

вусити, учити, тувити.

вуцара, скитница, пробисвет.

вучија (фучија), дугуљаст и плjosнат дрвени суд, буре. Ја ти волим чашицу ракијице него вучију вина.

габељ, Циганин чергар (габељ, па габељ).

гавазбаша, старешина пандура (гаваза, каваза)

гавалер, племић, витез.

гаваз (каваз), наоружани слуга, стражар, пандур, телохранитељ, „момак", који је препознатљив по

штапу окованом сребром. А када је царе ријечи разабрао, брже посла својега гаваза.

гаван, богаташтво, богатун.

гагалица, брбљивица, гагара.

гагат, црн, лако обрадив минерал; црни ћилибар.

гагричав, црвљив; шкрт; мрзовољан, мргодан; гунђав, цангризав.

гагричитити, шкртарити, тврдичити.

гад, гмизавац, црв.

гададук, гадост, прљавштина.

гадара, врста сабље која је оштра с обе стране.

гадатељство, пророчанство.

гадље, гајде, музичка справа од мешине.

газија, победник; јунак; насилник (врлетан чојекједан газија).

гаирет (гајрет), помоћ, потпора (заједничкој испомоћи и „гајрету"); помагање, услужност, весеље, веселост.

гајка, покретни нишан у пушке, покретна кожна гривна (на дизгину, на каишу); матица на шрафу.

галжењак, обешењак, мангуп (казујте ви „галжењаци" млади)

гала, свечаност, свечана прилјучка; свечано, парадно одело.

галијаш, морнар, бродар на галији, лађар; галијот.

галогажа, проводација.

галон, гајтан, ширит, врпца на капи. Епитрахил... с белш сребрним галоном.

галоња, во црне боје.

галоша, каљача, горња ципела за снег и благо.

гаман, лаком, похлепан, грамжљив (лаком и на благо гаман).

гамаше, гамашне, доколенице од коже, чохе, шајака или које друге грубље материје; назувци од чохе преко обуће, камашне.

гамба, бангавко.

гамбав, шантав, шепав, бангав.

ганг (ганак), ходник (отишао је у дугачки ганг), ајнфорт.

гара, овца мрког руна; гар; уродица, смет.

гарабиљ (гаробиљ), врста крат

ке пушке, карабин (једног Турчина удари гарабиљем; нек стане пред мој гарабиљ).
гараз, скривена мржња.
гаргати, чешљати, гребенати вуну.
гаргија, копље; подвала.
гаталица, гатара, врачара, бајалица (гаталица... ми у длан казала); лажа, причања без значаја.
гвириц, зачин (гвирицови да се оставе).
гвирицовати, зачињавати јело.
гегавац, слепац, шатровац (скитница, варалица, лопов, лупеж).
гејак (геак), простак, сељачина, геца, гегула.
гекнути, треснути (о земљу), бупнути.
гемија (ђемија), лађа, брод.
герз (ђерз), момак; ђида, делија (да је барем герз ко ти).
герм, герма, квасац.
герок, капут с дугачким пешевима, реденгот.
гефроренес, сладолед, долдрма.
геца, сељак, гецован, геак, гегула.
гецав, закржљао (са два гецава коња); ситан, омален човек.
гибељ, пропаст, опасност, погибељ,
гигаље, шуле, ходуље.
гигов, велики петао.
гида, мера, порција; изелица; јака жеља, јак мотив.
гилтовати, гилтати, ваљати, важити, вредити.
глабати, гледати (куварица кости глаба).
главња (гламња), велика цепаница (тешке букове главње); крупна, дебља грана; зажарено дрво.
глагол (глагољ), говор, реч.
глаголаније, говор.
глаголати (глагољати), говорити, разговарати (брзоплето глаголао).
гладац, гладун, онај који се глади, дотерује, кицош, гизделин (млади газда беше гладац прве врсте); уређен, дотеран.
гласија, блага коса раван (земљани насип) испред рова или утврђења.
гласоудареније, нагласак, акцент.
гледе, с погледом на.

гледан, леп, наочит, лепа изгледа; угледан (гледнијега и наочитијега).
глинцаст (глинцав), сув и висок; млитав, физички слаб.
глосер, стаклорезац.
глота, породица, чељад, жена и деца; сиротиња; гомила деце.
глоца (глођва), зрела шљива која се не да расцепити; бресква којој се коштица тешко одваја од меса.
глума, шала, лакрдијање; претварање, изигравање.
глушац, дивљи голуб.
глушница, глува недеља.
гмацнути, повратити своје материјално стање, опоравити се.
гмежденик, папула (варено и зачињено јело).
гмељача, муљача.
гмиза, мале ђинђуве, наушнице; ситна сачма.
гнати, гонити, терати.
гњевезгало, несрећан човек; неугледан.
гоба, грба; грбава женска особа.
гобела, гобелја, наплатак од колског точка; жбица.
говети, угађати (има жену... која му у свачему гове); пријати, допадати се (више ми не гове тај ваздух), наслађивати се, уживати (баш у срцу гове кад га она двори).
говитан, поводљив, попустљив.
годети, погодовати, одговарати.
гођ, гођер, год.
гојан, добро храњен (на гојном сјајном вранцу), угојен, дебео, претио, ..тучаст; добро негован; бујан.
гојење, васпитање.
гојити, гајити, неговати, учини ти кога здравим, подизати васпитавати; хранити, отхрањивати, дојити; товити (Стамболије гоје трбухе) поткрепити.
големаш, онај који је моћан, бо гаташ, газда (кој' је гомемаш, а кој'... фукара).
голица, гоља, сиромаш; сасвим млада девојка; врста пшенице, шишуља.
голопенда, голаћ (Арбанаси голопенде).
голошијан, головрат (са овим углатим голошијанима).
гомба, дугме, пуце, гумб (на долами оне грдне исплетене гомбе); мала

кићанка од вуне, украсна куглица од разних материјала.
гомбоце, гомбоци, тесто лоптастог облика напуњено шљином; ваљушци (кнедле) од кромпира и брашна.
гонетити, гонетати, нагађати (и почнем гонетати); говорити; прорицати, врачати, гатати; загонетати.
гонк, ходник, ајнфорт.
гончин, тералац стоке, чобанин; курир, служитељ.
гонтунар, смртоносна гука.
гонце, пупољак, нерасцветала ружа; мало; дете, девојче (безазлено гонце моје).
гордељив, горд.
гордиња, гордост, охолост.
гордник, охолник.
горест, туга, јад.
горница, соба (на тавану), одаја; дажбина, даћа.
гороган, тежак проблем, велика гешкоћа; у београдском говору гороган је значајна, недоступна личност (големаш).
гортан, гркљан.
горук, горење, светлост (у горуку жртвеног светила).
госо (госа), господар, газда, власник, сопственик. Како може сиромаш пастир живети без госе, без службе и ајлука.
господи, госпode.
госпожа, госпођа.
гост, придошлица, дошљак; туђ човек, странац, туђин.
гостара, боца, стакло; стаклени суд при дну широк а горе узак.
грабанцијаш, вечни несвршени ђак, скитница; ђаволов ученик, вештац.
грабждак, грабова шума.
градац, тврђава, кастел.
градина, врт, башта (на селу имам засебну кућу, засебну градину); ограда; место где је некад био град.
градљика, комад дрвене грађе (какву хоћеш градљику); зрно града (градљике добро згађају у темењачу).
гранар, житница, спремница.
грдило, оно што је грдно, ружно; поруга, срамота.
грудља, грдна, ружна жена.

гребен, справа са гвозденим зупцима за гребенање (чешљање) вуне, конопље, кудеље, лана. Шушти и пуцкета вуна и куцкају зуби на гребенима.
гредељ, гредица на плугу и ралици која спаја предњи и задњи део.
гредом, путујући.
грезан, блатњав.
грезнути, тонут, пропадати у што (снег, блато, крв и др.).
греста, плетеница, венац од лука.
греш, кисело, не(до)зрело грождје. На лози је ружни греш.
гринтав, досадан, ситничав, чангризав.
гриња, гривна, ниска бисера; венац смокава; безвољна, намрштена жена; мољац.
грифлер, писаљка.
грк, трговац на мало (грк је већ унео све што му је стајало испред дућана).
грмаљ, јак, крупан, здепаст човек, а прост и неотесан (остао грмаљ као што је и био)
грмачити, јурнути, кидисати (грмачио на њега као да ће га појести).
грнац, лонац.
грињача, изгртање ватре из пећи; ватраљ, машице, грн.
гроздобер, септембар.
гроник, месо и сланина испод свињског врата; човек с подваљком.
громорадан, велики, незграпан.
грота, пећина хрид; јама.
гротуља, гронтуља, гривна, гриња. ...Двије гриње од бисера; венац, веза, ниска (ораха, смокава и сл; чувене олујачке гротуље).
грош, ситан новац, новчић, пара, парица (у механи пио и без гроша осто); новац од 40 пара.
грум, коњушар, сеиз, слуга.
грунт, земљиште, основа, плац, Где би манастир имао коју хасну од својега грунта.
губавило, лаж, поквареност, лукавство (сачувај ме, Боже, губавила); препреденост, лукавост, злонамерност.
губати, растакати, уништавати (губом). Губало их јуначко млијеко.
губитељ, целат, упропастилац.
гуда, свиња, крмача, гица.

гудура, пећина (остошци каменити пећина); кланац, клисура (кроз тесне гудуре)
гужва, узица.
гукер, оканце на вратима.
гуланфер, гоља и изелица, беспосличар; скитница (још ћу таквим гуланферима дуговати); реч која је испала и из фрајерског урбаног вокабулара.
гуља, чопор, крдо говеда, стадо рогате марве.
гуљаш, чобанин.
гумање, богаћење, згртање новца.
гумари, магаре.
гумина, врло дебело уже (ужине) којим се вежу велике лађе.
гунтав, наборан, набућен.
гунтура, гука иза уха или испод вилице.
гурабија, колачић од брашна, јаја, шећера или меда и масла; ситан поклон учињен из љубави.
гурањ, мотка којом се тера риба испод камења.
гурбетски, цигански, чергарски (гурбетски је то).
гургур (гургурин), који се свуда гура, лакташ, ариivist.
гурема, велика количина; гунгула, гужва; гомила, заједница.
густ, укус; воља за јелом; уживање, задовољство (има свакојаким густова).
густижа, густиш, густа шума, честар; густ шибљак.
густиоз, љубак, пријатан.
гучити, гужвати, савијати у гуку; скривати (чуваш и гучиш).
гуца, гужва; свиња, крмача; врста игре (свињица).
гушта, густиш, коров. Птић је само, птић у гушти.
даба, ђаво. Ту ћу ја слику послати даби у пакао.
дабетер, још горе; још веће зло (ово је дабетер).
дабулана (дабулхана, дамбулхана), војничка свирка; јака од бубњева и свирала. Чауш виче, дамбулхана риче.
дава (давија), тужба, жалба; парница; суд, суђење (ова повика и дава).
давор, давори, почекај; еј, ај, ој; авај, ах; благо (теби).

даворија, песма; родољубива песма, будница. Поп је пуна сваки даворије.
давранисати, окрепити се, подигнути се. Доста се добро давранисао како беше један вакат.
давуција, онај који чини даву, оптужује, тужилац. Давуци је кажу да он роби Туркиње дјевојке.
дагара, посуда у коју се ставља жеравица да се греје соба, мангал. Наложито дагару, срче кафу и пуши.
даже, чак, па, штавише.
дајак, батине (ударили му једак добар дајак).
дајанити, животарити, подносити тешкоће.
дајбуди, бар; ваљда, свакако.
дајка, мајка, дада.
дајко (дајо), ујак, даица.
далак, слезина; болест услед обољења и отицања слезине, подраст, затвор.
далгалија, напрасит, ћудљив.
далече, далеко.
даљ, пространство, даљина.
дамашка, дамаск, дамаст. Хаљина од дамашки.
дамбулхана, музика, дабулана.
дамља (дамла), срчана или мождана кап, капља. А мене као да је дамла ударила.
данад, дашчице за притискивање киселог купуса у каци или бурету, на које се ставља камен.
данак, оно што вазална држава плаћа сизерену (да Срби плаћају данак одсеком),
данга, справа којом се жигоше, жиг (обележени дангама по вратовима и бугинама).
дандара, лакомислена особа, протува.
дану, деде, дедер, хајде, ну, нуде(р). Дану причај што се догодило.
дарнут, ћакнут, луд.
дател, датељ, урма, датула.
дахија, силник, одметник (њих четири велике дахије).
дација, порез, данак, државни намет (порције и господске дације).
дацијер (дацар), порезник.
двизе, двизарка, овца или коза од две године.

дбиженије, **движење**, устанак, буна;
покрет, кретање (њихоим движенијем
вјечним); уздизање. жојба, сумња.
двојити, двоумити, сумњати (...не
треба двојити, злбне душе на пакост су
спремне).

двоумије, недоумица, двоумље
дебар (дабар), долина, долац,
дубодолина,
дебри, гајеви.

дебуширати, изићи, извући се,
отворити.

девер деверати, муку мучити,
патити.

девка, девојка, невеста.

девлет, царевина, царство; влада (што
се девлет овога не прође); турски двор;
срећа, благостање.

девоција, побожност, смиреност.

девџија, човек који се брине о девама,
камилама.

дегати се, препирати се.

деген, врста мача. Шпаги (де
ген) драгоценими камениами
украшени получили.

дегенек, батина, мотка.

дедак, глупак, блесан.

деј, бег, беј.

дејанија, без куће и кућишта.

дејатељан, успешан.

дејствителан, радан; који има утицаја;
стваран, постојећи; нарочит.

дејствително, успешно, вредно,
активно.

декика, часак, тренутак, минут.

Да му је заспати макар коју
декику.

дела, хајде.

делац, делић.

дели, махнит; силовит, храбар,
неустрашив, смео.

делибаша, заповедник делија.

делија, јунак; коњаник (турски) лако
оружан; млад човек; везиров телесни
гардиста. Ће си, Марко, нагнута
(задрта) делијо?

деликанлија, снажан, обестан младић.

делиџија, сласт, наслада.

деловодитељ, секретар

дељан, преграда воде дирецима између
којих се разапиње мрежа за хватање
рибе.

деније, ноћна литургија, бденије.

деница, зорњача,

дењак, већи свежањ, увезано бreme,
товар, бала (трговачке робе). Све сас
дењкове што купују.

депутат (депутирац), изасланик,
посланик.

депутација, изасланство, посланство.

депити, треснути о ледину.

дервен, кланац.

дерзај, устај, буди храбар.

дерзновено, дрско.

дерзост, дрскост.

дереш (дереж), клупа за батињање.

дерман, лек, спас, помоћ (дај ми од два
дермана један).

дернек, мамурлук, неспособност за рад
(уфатијо га дернек); седељка, веселје;
свадба, пировање; игранка која се игра
под звуцима гоча и зурли, лумперај;
народни сабор, вашар.

дерт, брига, жалост, туга, бол; јад,
чежња; још жива реч.

десјат, десет.

деспик, **деспих**, **дешпик**, лаванда
(лавандула, лавендла), трма.

дестур (достур), обилан, у дој вољној
мери.

дефтердар, благајник.

деша, девер.

дзиндзов, крупан, незграпан чс век;
нагло израстао младић.

дибидуз, скроз.

дива, **диба**, брокат; скупопценаЈ свилена
тканина проткана! златним или
сребрним жицама.

диван, царско или везирско веће|
(саобраћао с члановима дивана
приватно и усмено);) скупштина;
двор владара; царски престо;
разговор; (по)село момака и девојака;
почиваљка налик на канабе, кауч, софа,
отоман; веће, сабор, савет.

дивана, **диванана**, просторија на.

спрату намењена састанцима, договору
и пушењу (...старињске куће... с
диванама обојеним у српске трбојке);
доксат, трем, затворен дрвеним
решеткама.

диванија, сулуд, блесав човек, блесан.

диванити, говорити, разговарати,
причати; ћаскати.

диванлија, будала, токмак.

дивит, мастионица. Други веле пустит браде, узет дивит и хартије, осмотрити турске граде, обући се у мантије.
дивљан, диваљ, необичне снаге (обично) једноок човек; дивљак.
диво, чудо.
дивно, чудно.
дидискалије, белешке; упуте у тексту драме.
дизгин, узде, вођице; кожни поводац од узде.
диздар, градски зповедник, старешина градске посаде.
дизија, ниска, ђердан.
дијанија, свака стварчица, свака ситница.
дијета, народна скупштина, заседање народних представника, сабор. Ми само от вашег величества понизно просимо...законов диет держати; одређени режим исхране, уздржавање од неких врста хране.
дијурна, дневница.
дикла (декла), девојка, слушкиња (што дикла навикла: свако ради како је обикао, навикао).
дикли, поносан, дичан, пркосан (ми јездимо јаки и дикли).
дилбер, драги, драган; леп, красан, мио.
диљка, врста старинске дуге пушке.
димискија (димишњија), врста сабље из Дамаска.
димница, порез на кућно огњиште.
димлије, шалваре, широке чакшире. Упал'ћу ти браду и димлије свете.
дин, вера (за дин и огњиште своје).
динка, диња.
дињка, црвенкасто грожђе.
дира, рупа, пукотина.
дирек, дрвен стуб (добра је жена кућни дирек).
дискос, тањирњ у коме се при литургији носи нафора.
дихванана, дихвана, дивана, доксат, еркер.
дишер, напоље! ван! (Дишер, море, Аговић Мамуте);
дишеравлија, спољно двори ште.
дишпут, препирка, спор.
диштрикт, жупанија, округ.
дјевер, секундант у двобоју.
дјејаније, делање, дело.
дјејствије, радња, рад.

добатати, с муком доћи, довући се. Неволњик испод једе до бата на ногама и рукама до воде.
добрац, болест севања у глави, главобоља; оспице.
добродјетель, врлина.
доброств, благородан, доброхотан.
доброхотан, који жели добро другоме, добронамеран, племенит; који изражава доброту.
дова, молитва (да уче дову против те напасти).
довереност, поверење.
доверити, поверити.
довнија, манастирска кухиња.
довлет, част, поштовање.
довство, удовиштво.
доганери, цариници.
дојако, досад.
дојакошњи, доскорашњи. Ја сам напустио мој дојакошњи квартир.
доксат, трем, еркер, алтан; дива нана украшена шилџетима и јастуцима.
долабција, довитљив, сналажљив човек.
долама, део народне ношње; врста горњег капута (дао ми је две доламе).
долап, орман у зиду; котач за млин или наводњавање који окреће коњ.
долдрма (дондурма), сладолед, сорбет, гефроренес Долдрма...је продавана из колица на којима је био сандук сав украшен лагирушама...
долија, чаша којом се наздравља.
долма, насип, бент; месо, пиринач и друго чиме се пуне паприке, надев.
домадар, домаћин (домадар часни).
домазет, мушкарац који живи у жениној кући, на њеном имању; призетко (зет који је дошао у дом жене), припуз, улез, уљез.
домазлук, домаћинство; оно што је од домаћих животиња остављено за приплод, запат; вођење кућних послова.
домало, ускоро, скоро.
доместик, економ, директор ... тако султан даде избити дуку великога, доместика и прото страторова сина Андреа.
домуз, свиња, прасац, крмак (секиру за домузе).

домузарабе, покретни заклон у борби на два точка.
домчати се, докопати се, дочепати се, докопати се. Орао домча младо јагње.
донлук, чоха.
донос, добитак.
дорат, коњ мрке, тамнориђе боје
дорзон, јемац. Да се узне дорзон.
дори, све (до), чак (до), готово (дори опија).
дорога, пут, цеста.
доронга, дрвена пречага (преграда) којом се у штали одваја стока једна од друге.
дороц, гуњ, гуњац, горња хаљина (сиротињски дороц).
дортјол, раскршће.
поселе, досле, досад, док.
дослук (достлук), пријатељство, пријатељске везе. дост, пријатељ. Сјечи душмане, зови достове.
достаточно, довољно.
достовски, на пријатељски, другарски начин. дота, мираз.
дохакати, доћи коме главе.
драгоман, тумач, терџуман.
драмлија, сачма, драмуша.
драм, стара мера за тежину, 2,5 грама (тежина дуката).
драмосер, драмосерац, тврдица, циција (само за инат...неком трговцу драмосеру).
драпав, поцепан (везивала је унакрст снопиће упрљаних и драпавих новчаница), одрпан, издрпан, дроњав; храпав, нераван.
драч, трн; стричак, бодаљ; оно што је неваљало, штетно, коров. Ово је земља бурјана (авпта, автика, хабат, „коров“) и драча.
дрвендупа, дрвендекаста девојка.
дренга, пиће од дрењина, обично сок или ракија, дрењиновица (изнео би малену флашу дренге).
дрењо, човек тром, лен, ленштина.
дретва (дрета), одебљи обућарски конац, канап, бундфаден; мајсторкрпеж. **дрзновен**, слободан, смео, одважан (дрзновено писмо Србах; и дрзновено погледа у очи).
дрзновеније, смелост, храброст.
дрикати, штампати, писати.

дркела, кљусе, рага, мрцина (шта слиниш за једном дркелом).
дрља, лепљив гној што цури из очију, крмељ.
дрљеж, тешко проходан терен, андрач.
дроб, стомак; јело од животињске изнутрице.
дروбац, измрвљен стари хлеб и упржен на масти, често се меша с резанцима; онај који дроби (уби дробац кусца).
дробељати, говорити којешта, трућати (хајде, не дробељај).
дروبина, комадић, одломак (дروبине кречњака).
дробни, ситни, малени.
дрожина, талог од отопљене свињске масти.
дромбуља, примитиван музички инструмент; онај који брунда (дромбуљо стара политике више).
дропињак, комињак.
дропља, врста птице;
дроља, неваљала жена, фракафуља, дроца (само о тим кафанским дропљама умете да говорите); изобичајена реч и у београдском фрајерском говору.
дроњар, онај који скупља дроње, крамар, ропотар, кукавац.
дрот, жица (као на дроту искочи из врзине).
дрошке, врста ниске кочије или лаких кола; кола без лотри.
дрт, изнемогао, ослабио, остарео, оронуо, онемоћао.
дртина, матора кљусина, одртина; стара изанђала машина; слаба мршава земља.
друсла, крупна девојка.
дрхат, дрхтавица, дрхтање, дрхтај; титрање, треперење.
дрцати, грести ноктима, шкрипати пером; чупати, чупкати.
дрчан, облапоран, халапљив.
дрчачина, дериште, деран, клипан. дуб, храст (изданак из нашег предедовског дуба).
дубара, подвала, варка (али само дубару бацате).
дублијер, дублнр, велика воштана свећа.
дув, дува, дах, задах (хладну дуву страха); мирис, воњ.

дувак, копрена којом се невеста при свадби покрива; вео (стоји млада... прекривена дуваком).
дувар, **духар**, зид; дотерао цара до дуvara (доћи у безизлазан положај, бити у невољи љујтој); ударио сам греде у дувар...;
дуварник, дозидница, тканина; којом се облаже зид код кревета.
дузина (дуцет), туце (12 комада). Едан дуцет куликов (волова).
дукат, војводство, територија у надлештву војводе или херцога (дукат свјатога Саве).
дулац, муштика; цев на гајдама, писак.
дулђер, **дунђер**, **дунђерин**, дрводеља, тесар, (дунђерина от лађе тектора кундаком... утукли). Из Белиграда (пође) дулђерина син Павао; зидар.
дулек, тиква, дублек, бундева, мисирача.
дулум (дунум), мера за површину земљишта (10 ари). Нема ни десет дулума обрадиве земље.
думан, дим, магла, прашина.
думати, брижно мислити.
думача, котлина, дубодолина (непроходне думаче и стрме урвине).
думен, крма; кормило.
думенисати, крманити, управљати. Хитрим пером думе нишем у диштрикту целом.
думенција, крманаш, крмар.
думлек, будала, гаупак (надувени думлек от девојчета).
дунда, гојазна, пуначка женска особа (једне тупоуме дунде).
дундар, гомила људи, чета војске ...кад се добар дундар (сватова) помолио.
дунђерлук, дунђерски посао, дрводељски занат.
дуњалук, овај свет, људи на земаљској кугаи (еав овај божји дуњалук); људи једног места, краја (па се вас дуљалук сјатио).
дупетара, дебелгуза, жена великог дупета, стражњице.
дуплаш, чврст омален коњ.
дуплика, поновна оптужница.
дуплир, плуг с два раоника.
дуплован, дупловани, двострук, дупли (дуплован ручак, дуплована капара).
дура, стани.

дурак, будала, глупак, сметењак; поражени у карташкој игри.
дурати, трајати; постојано подносити, издржавати докраја, трпети; животарити; борити се с невољама, мучити се. Но најпосле ние се ни ово довека дурати могло.
дурашан, издржљив, истрајан, који је отпорне снаге (дурашна леђа навукла се сваког добра и пљачке).
дури, дори, чак.
дурљив, напрасит, осоран, дуран, срдит.
дурма, **дурмадан**, непрекидно, без престанка, непрестано ...сова лети дурма мраком, ал храну доби.
дурни, рђави, лоши.
дурновит, осоран, напрасит, прек; ћудљиво, дурљиво.
дурунга, мотка, батина (млатну га једном дурунгом по глави). дуса, тегоба, терет (то је вјечна ова дуса).
дусати се, дурити се, срдити се, бурити се (дусате се један на другог).
дустабан, равно стопало, раван табан.
дустабанлија, човек равних сто пала.
дучити се, тешко живети, мучити се, злопатити се.
душан, који служи за душу.
душанка, дугачка горња хаљина, обично од чохе или сукна, украшена златним ширитима (душанка... од бела танка штофа), кабаница; врста доламе.
душема, простирка, дрвен лежај (једноставне душеме од голих дасака).
душкати, мирно, лагано дисати (душкао сличан одебљалом мачку).
душко, душа; ћуд, нарав. Е, чичин душко, живота ме кошта.
ђавлетати, владати се као ђаво, ђаволски, обесно, распуштено (чобани ђавлетају).
ђаврк, велики комад хлеба.
ђаиз, слободно, допуштено (је ли ђаиз...јести то жито).
ђаконија, одабрано јело, посланица; разноврсне понуде. Малвазију пију, ђаконију једу.
ђакула, лакрдија, играчка.
ђам, дебела даска или полуга преко дна великих каца (лагава).

ђаур, ђаурин, неверник, онај који није Турчин (јер се ђаур на оружје диже).
ђафир, каурин, неверник. Иста судба чека крута, на кијамет све ђафире.
ђебердисати, липсати, крепати.
ђебра (цебра), врећица од козје длаке; комад ткања од кострети; врста четке (кириџијски се коњи обично тимаре ђебром). У насиба (суђеног момка) ђебра на очима (не види мане у девојке).
ђебрати, чистити ђебром, четком; корити, приговарати, псовати (неће више нико Јевту да ђебра).
ђевђир, цедило, цедиљка; цетка у облику посуде, служи за цеђење куваног теста. **ђел(а)**, хајде, дођи (ђела, секо моја!)
ђелозија, завист, љубомора.
ђем, гвоздена жвала за коју су прикачене узде (ушима стри же, а ђем зуб'ма гризе).
ђемија, већи трговачки или ратни брод, лађа. Турске ђемије затвориле су Дарданеле.
ђенђа, ђинђа.
ђенђер, путо, сапон (што се ставља коњу на паши).
ђенђеш, врста раног слатког грожђа.
ђене, којекако, прилично, да се трпети (обично у облику
ђенеђене: још и којекако, коли котолико).
ђенчага, богаташ.
ђердан, ланчић о врату, ниска, огрлица (ђердан од дуката о врату).
ђердап, брзица, брзак.
ђердек, постеља, ложница.
ђерђев, ђерђеф, оквир на коме се разапиње тканина која се везе. Еф, еф, еф, за девојку јест' ђерђеф.
ђериз, одводни канал; каналиса ни ноточић, водовод; нечи стоћа (ђериза није нико очистио).
ђерма (ђерам), уређај за вађење воде из бунара.
ђеруша (ђер), врста земље жуте боје (земља тврди ђер); ораница.
ђетић, јунак.
ђечерма (гечерма), јечерма, део старинске мушке и женске ношње, јелек, прслук (за чакширам' токали јечерму).

ђечир, скеларина.
ђибра, цибра, комина од шљива.
ђидија, ђидо, јунак, делија; храбар, отресит млад човек; насилник, обешенак; бата, чова.
ђидик, зарада, приход.
ђизла, блудница, распојасана женска.
ђијотка, бич.
ђик, скочи.
ђикан(а), јевтина ракија, шпиритуља.
ђикеља, момчина, цигльо.
ђилас, тркач, скакач; распусник, развратник, раскалашан човек.
ђилкош, ветропир, дангуба, ветрогоња, кавгација, кицош, простак.
ђинђа (ђенђа), накит, адиђар. Ој девојко, ђинђо моја, ђинђала те мајка твоја.
ђинђер, бисер (ђинђер була изгубила).
ђис, врста игре, скока.
ђозлуци, наочари, бриле, чале.
ђоја, тобоже, корсем, бајаги, као да (ко ђоја заплака). Ц. |ми рече, да је чуо... да се ђоја у мене чине скупови, да долазе бивши министри на неке договоре.
ђорђорице, једваједвице.
ђор, несвесно стање од алкохола, мортус пијан (да напито чељаде свој ђор испава).
ђорнут, натрескан, трештен пијан, нашљеман.
ђотлук, део панталона отпозади.
ђоча, платно од небеленог памука.
ђувез, румен, ружичаст (ђувез | антерија).
ђувегија, ђувеглија, заручник, вереник; муж, супруг; љубавник.
ђувендија, играчица, плесачица, раскалашна женска особа (млада робињица...ђувендија).
ђугум, ђугун, велики бакрени суд за воду.
ђуда, врста капута, сурке.
ђуђа, простак; у фрајерском говору, обично цуца, цукела.
ђузел, леп, красан (ђузел Ајка умивала лице).
ђузелук, лепота. Вул, ружа, ружица (по башти ђуле заливати оде).
ђулабија, врста сочне и слатке јабуке.
ђуле, кугла, топовско зрно; метак, тане; грудa (ђулади снега).

ђулистан, ружичњак (по бостану и по ђулистану).

ђулс, ружина водица.

ђулабија, врста румене и слатке јабуке.

ђумбир, исиод, исиот.

ђумишли, сребрн, од сребра.

ђумрук, царина, трошарина; порез, такса.

ђумругија, цариник, трошарица, малтар.

ђунах, грех, погрешка (је ли ђунах по вашем закону).

ђунделук, плата, надница, дневница.

ђусати, ићи журно, грабити.

ђурђимице, навалице, налетице.

ђурковац, чекић, чарак; део пушке кременаче.

ђуровача, велика дрвена чаша, винска чаша.

ђутуре, **ђутурице**, у целини, заједно (могу вам га дати баш и ђутуре).

ђутураш, **ђутуричар**, онај који ради на ђутуре, одсеком, на акорд (да виноград ђутурице ради).

ђутурум, онемоћао, оронуо; узет, непокретан. Сгари ђутуруми не могу стићи ни утећи.

еведра, ограда од трске или кукурузовине; заклон. Падох под једну еведру, где пастири зими од северних ветрова заклањају овце.

евенка (**евењка**, **евенха**), свежањ (кита) винове лозе с грождем или клипова кукуруза, који се остављају да се осуше.

евнух (**еунух**), кастрирани мушкарац, ушкопљеник, обично чувар харема, адум.

егав, крив, искривљен, кривоног.

егбе, бисаге (егбе са ђогата).

егеде, виолина (у један мах цикнуше...ситне егеде).

егземпл, пример.

егземплар, примерак, узорак. Да бисте ми такви књига 12 екземплара послали.

егзерцир, **егзерцирање**, скупно извођење војних вежби; обука (војинствени егзерцир).

егзул, прогнаник, изгнаник.

егленисати (**јегленисати**). разговарати, причати (па смо егленисале и пиле каву; што фукара и свијет еглени).

екање, гурање, бацање без реда| (што екате те ствари), трпање.

екмек, хлеб.

екмекчија, **екмеџија** (**јекмекчија**), **екмекшија**, пекар (српске екмеџије).

ела, хајде, аге, де(ер), дела. Ти ћеш са мнош. Еламо!

еле, види; било шта било, дакле, али тек. Еле, да вам испри*чам.

електор, члан изборног тела, бирач; кнез, великаш.

елендек, граја, галама.

елебак, бурило.

елпеза, лепеза (дао је...госпођиму елпезе и рукавице).

елћен, једно.

елчибаша, главни изасланик.

елчија, дипломатски представник (по зло не ваља елчије слати), посланик на страни, амбасадор. И француски елчија велику је трактацију (расправу) чинио.

ема, али (ема хоћу нешто свакојако).

емисер, изасланик, тајни изасланик.

емшерија (**хемшерија**), земљак, пријатељ.

ендезет, мера за дужину, лакат, аршин, обично мало краћа мера 0,60м (у дубину триста ендезета).

ендек (**јендек**), ров, опкоп, широки јарак (ендеке нуждне).

енђија (**енђа**, **енђебула**, **јенђа**)

деверуша, жена или девојка која прати младу (слушају га свати и енђије). Чешља шева зулофе, мисли енђија да буде.

ене, **енеде**, ено, гле (Енеде! Зар и ти дође?)

епитрахил, део свештеничке одежде, навратник; узана одежа, коју свештеници носе о врату, спуштену низ прса до доле, стоји испод гаавне одежде (стихара); стола, штола.

ерегбирош, најстарији међу најамним радницима.

епитроп, тутор.

еренде, струг, ренде.

ерлав (**херлав**, **егав**), крив (жуће чизме на егаве ноге), искривљен, нагнут на једну страну.

ерлија, становник града, (Турчин) грађанин.
ерклеровати, изјавити.
есап (хесап), рачун (доћи да видимо есап).
есапити (хесапити), рачунати.
ескамотирати, вешто украсти.
ескарпа, насип, стрми нагиб;
страна утврђеног рова (заклона, утврђења) окренута нападачу.
ефендија, господин, господар.
ефендум, мој господине.
ефес, балчак.
ешек, магарац.
ешелук, глупост, будалаштина, несташлук (истеривао ешеклуке и беспослице).
ешкија, одметници, хајдуци; одметништво (а ја одо' у ешкију).
ешкуна, уздравље, живели (ешкуна пије ракију, и сваки час се куца).
ешкут, поротник, општински службеник, сеоски судија (тр бушасти биров са два своја ешкута).
ешофирати, загрејати, распалити.
ештафета, гласник; хитна војна порука.
жавка, мех, чапра у којој се држи млад кајмак.
жамља, струк.
жапа, стид, стидљивост, снебивање, усгручавање. жаропек, јара, велика врућина, припека; каникула, „пасји дан".
жас, ужас, велики страх.
жбица, палац на точку; треска.
жвања, сланина; свињче (у тајном језику слепаца у Срему).
жвањати, жвањкати, звоцати, говорити бесмислице, трућати, говорити којешта, цвакање.
жватити, зубима ситнити храну; жвакати, вавољити.
жврк, точкић на мамузи.
жгадија, штетаи инсекти, гамад; гадни, штетни људи.
жганица, препечена ракија, препеченица.
жгаравица, горушица, осећај паљења у једњаку (што не мучи душу као

жгаравица; жгаравица га мучи, пече).
ждрака, зрака.
жегла, жегра, палица која увлачи у јарам при упрезању.
жежељ, подугачак и подебео штап, чији се један крај веже псету за огрлицу, а други колац. Бити љут као пас жежељу.
желита, крвавица.
жижак, фитиљ, памучни гајтан у свећи или лампи.
жиждитељ (зиждитељ), архитект; творац.
жировник, угојен, ужирен крмак.
жиропађа, доба кад опада жир; место, предео са жирородном шумом.
житак, животне намирнице,
житије, животопис, биографија.
жље, у зао час.
жрналица, шин за кафу.
жрец, свештеник незнабожачки(да су некад жреци њини).
жура, мали, ситан човек (књигу пише жура Вукашине); особа слабог карактера.
журав, жгољав, слабачак, који није једар (журав човечић).
журат, поротник.
забадава, узалуд, залуд; жива реч у београдском говору.
забит, заповедник, господар, официр.
заведеније, установа, завод.
завјештаније, завештање, задужбина.
заврчити, спречити нешто.
загонити, залетати се, загнати.
задрибалда, тврдоглав, задрт човек (онај задрибалда); задригао човек, задријака; свађалица.
задува, астма.
ззор, оно од чега људи зазиру, срам, стид (доћи им је ззор и срамота), срамота (да би било ззор); стрепња; дивљење.
заира, захира, храна, опрема за војску (свака пуна боја захире), намирнице. Ставе у торбу алат и заиру.
закалати, поћи, одлучити се за путовање; запасати, обухватити мрежом.
закаска, наређење, заповест.
закољак, одломак од дрвета.
закон, вера; религија. Нису нашег закона (наше вере, религије). закос,

нагиб; део ливаде где се почело косити;
место где има траве, сена.
закопитити, укоренити се, не дати се
ишчупати.
закоцаћити, закренути (главу).
закурњавити, запалити лулу.
заложити, појести нешто мало (да се
мало заложимо и почистимо).
залудница (залудица), доколица
(веле да је позориште једна залудница,
лукуз); залудна жена, беспосличарка.
заманда, искон, најстарија времена; од
заманде, од вајкада, од искона.
замандалити, затворити манда
лом (полугом); засовником затворити
врата, капију. Уђоше и замандалише
високу капију.
заобадати се, почети се обадати,
помамити се (стока се заобадала).
запт, заплена; стега, дисциплина
(војска, неневикнута на запт); поредак,
строгост; притисак.
запчија, ко пази на запт, стражар,
жандарм, полицајац.
зарок, опклада (ка' у зарок стјеца).
зарурет, нужда, невоља, стиска,
потреба,
зарф, украшена метална чашица у коју
се меће филцан.
засобице, један за другим, узастопце.
Коњиц може прелетети засобице и по
два бедема.
засопљен, задихан, задуван.
затир, уништење, истребљење.
затомити, пригушити (радост моју
затомила), сакрити, угушити,
потиснути; уништити, упропастити
(девојачку срећу...затомити).
заторник, онај који нешто затире,
уништавалац, истребљивач,
упропастител.
заточник, онај који се коме завери,
обавеже (немам... добра момка нити
заточника); поборник, бранилац,
заштитник (зар он, вере нам први
заточник; заменик).
затрављен, зачаран, очаран, опчињен.
затравити, опчарати, опчинити,
омађијати.
заушити, ћушити, ошамарити.
зацрепни, **захвати**. **зачамати**, дуго
остати негде, задржати се (зачамати
читав

зачело, зачеље (на њеном зачелу)
зашанцати, утврдити се у рововима.
званије, звање, чин.
звекир, метални колут на вратима
којим се куца; алка.
звоно, нарочито исечено парче рибе
(добивено попречним сечењем).
згага, жгаравица.
згеба, кепец, човечуљак. У београдском
говору жгепче.
зглавак, зглоб (трља палцем влажни
зглавак руке)
зградити, направити, саградити.
зданије, здање, уграда. Јелен је ,
скинут (после једног пожара), и она се
и даље звала *Зданије*.
здешњи, овдашњи.
здрављак, млекара.
здротати, смрскати, смрвити, здробити,
здрозгати, здрускати, здрузгати.
зевак (зевк), уживање, весеље, сласт;
благостање. Он поваз дан седи, чини
зевк.
зевзек, шепртља, спадало, враголан,
звекан; реч која све више продире у
фрајерски говор.
зекцир (егзерцир), скупно извођење
војних вежби.
земајле, одавно, некада, одвајкада, од
камо кад, девендел, земанле.
земан, време (дошо земан, ваља
војевати), рок.
зембил, **зембиљ**, торба израђена од
рогоза, трске, платна и слично, Едан
зембил пун салате Још жива реч међу
старим Београђанима.
земнородни, смртни човек.
зенгин (зенђин), богат, зенђио. И он је
зенгин.
зердав, самур, зибелин, куна.
зерде, врста компота; ретко куван
пиринач са шећером и циметом.
шрзеват, поврће, зелен.
зердалија, висока капа оперва
жена, опшивена хермелином.
зерек, бистар, оштроуман.
зерт, напрасит, љут; мучно, неугодно.
зеру, сасвим мало, мали комад, трунка,
мрва, троха. На томе нема ни зеру
истине.
зеричак, ситница, маленкост.
зетин, зејтин, уље. Продавали бил...
уместо зеитина от рибе маст.

зефир, прстен с каменом.
зијан, штета, квар, губитак. Велики смо зијан имали ове године.
зијамет (зиамет), беговски посед.
зијафет, гозба, чашћавање (ту зијафет велики учинио).
зимија, нехмуслимански поданик, хришћанин, раја.
зиндан, затвор, тамница (кости сложити у влажан зиндан; хладна просторија као зиндан).
зјело, врло, јако, веома много. Ако књигу изучи, зјело похвалан биће.
злак, биљка, трава.
зламелије, знамење, знак; предсказање.
злица, зла особа, зликовац (стара злица и душманин мој; злицо стара), злина, злоћа; неваљалица.
зловаран, зао, opak, рђав. Сад ми реците да сам зловаран.
злоковаран, који спрема, снује зло, подмукао, погибија.
злорадичке, снажно, грубо.
знаменује, означава.
зобун, зубун, горњи део одеће у народној ношњи. Дај девојко тај зубун... тај картун (тканина, чаршав) да се дете покрије, да се голуб угрије.
зовоми, звани.
зор, сила (толики зор напречац клоне), жестина, насиље (без никаква зора); моћ, гордост. Добрем јок, а сас зор по **зоран**, храбар, одважан (зорни капетан), силан, напоран; леп, диван; очигледан.
зорба (зорбалија), насиље, терор, зло дело; насилник.
зорлама, тежак, напоран рад.
зорли, много, јако, жестоко (зорли и наочит).
зорлисати, јурнути без памети, јурдисати.
зорт, страх, зебња (оправданим зортом); сила, насиље; невоља, неприлика.
зреник, видик, обзор, хоризонт (на плави зреник).
зрител, посматрач, гаедалац. зук, зуј, продорно зујање.
зулоф, зализак косе пуштен испод уха према образу (зулофи кудри), бекенбарде, бекенбарте, зулови, зулуфи, брунчела, кркма, кркмета.

зулум, насиље, неправда, безаконје, тиранија. Од његовога зулума не може да се живи.
зулумћар, насилник, онај којиј чини зулум, тлачилац, тиранин.
зурла, врста свирале (две зурле; и један гоч).
ибрајтер, цариник, латов: пандур
ибрет, чудовиште, чудо; особа за поругу, ругоба, наказа (гледајте шта ради онај ибрет).
ибрик (имбрик), бакрен суд попут врча, с уским грлом и поклопцем, за воду и каву (полити из ибрика).
ибо, јер.
ибришим, врста танког свиленог конца (отпасао му се појас од ибришима).
иждиватељ, издавач.
избарабарити се, упоредити, изједначити, сравнити. Мене ли оћеш да избарабариш сас њега.
избичкавати, истраживати (стаде избичкавати и дознаде).
избичкивати, измишљати.
извит, извитије, лажни повод, изговор, излика, исприка (само да нађе извит како ће се проскитати); маневар.
извјесни, познат, знан, одређен.
изгледан, наочит, згодан човек (било је у чети...изгледнијих, ученијих и храбријих); који има добар, леп изглед.
издрикати, диринчити, радити тежак, тегобан посао.
излевентати, провести време као левента.
излевушати, истући, ишћушкати.
изљубљеније, узвраћена љубав.
изображен, учен; цивилизован, културан.
изображена, насликана.
измет, служба, послуживање (не могу ти измета чинити).
измећар, слуга, онај који чини услуге, услужник; лижисахан, подлац, улизица (у положају... чанколиза, реакционарног измећара).
измећарити, служити коме, код кога; бити коме слуга (измећарих шеснаест година у Суљаге).
изображење, просвећивање, просвета.
изор, дати волове да другом ору, а за узврат добити жито; најам.
изрјадни, особит, одличан.

изровашен, начет, испрљан.
изтјазаније, мучење, злостављање.
изун, допуштење, дозвола. Да ли му несте дали изун.
игемон, судија.
иго (иг), јарам, ропство.
игот, **игош**, аван, ступка, мождер.
игроказ, драма, позоришна представа.
изгуба. пропаст, погибија.
икни, савим мали, ситан, сићу
шан. **икрам**, част, почаст. Велики гу је икрам ичинијо.
иксан, човек, људско биће.
иктијар (ихтијар), старац, онемоћао и запуштен стар човек.
илака, веза, однос.
илал, справа за чачкање ушију.
илектр, мешавина злата и сребра.
илик, **илика**, сребрно или коситрено, калајно дугме (поглади се по сребрним иликама по прслуку).
илинштак, месец јул; време жаропека, великих врућина (око Илиндне); онај који слави Илиндан.
илица, бањско лечилиште, бања. Да вам купељ (илица) и вода минерална весма на ползу есу.
илицар, ранар, берберин.
илуминација, свечано осветљавање, расвета (пале села...прозводећи на тај начин језовиту илуминацију).
иман (аман, јаман), вера (тако ми имана;), закон (дина ми и имана).
имарет (имаре), јавна добротворна кухиња (имаретска чорба, имаретски пилав).
имбрет, ругоба; брука, срамота.
имрахор, коњушар.
инако, иначе, другачије (кад инаконије).
ингост, мастило.
индат, помоћ (отишао му у индат); помоћне чете.
инди, дакле, према томе (инди ја сам велики лудов).
индитија, шарени или златноткани засторак.
индуруља, кисела сурутка, оно што не ваља.
инает, инат, инација.
инжинир, **инцинир**, инжењер. **Иније**, други, друччији.

инкомодирати, досађивати, сметати. Дошао сам вас инкомодирати.
иноверац (иноверник), човек друге вере (како то иноверци не би никад учинили).
инок, монах, калуђер (смерни инок).
инокос, онај који нема помоћи, осамљен.
инорант, незналица.
иноречије, **иноказ**, алегорија.
инорија, парохија, нурија. иноча, друга жена (удавала се за хаџи Омера... и то као иноча).
инсуреџнет, устаник, побуњеник, бунтовник.
интачан, досадан.
интов (хинтов), кочија, затворене каруце. интуљ, ћуран, пуран, тукац, ин дијот.
инћар, порицање, одрицање; онај који инћари.
инфантерија, пешадија. инџил, света књига; свете књиге инџијеле.
иншала(х), ако бог хоће, ако бог да.
иншталација. устоличење.
ипат, заповедник, старешина.
иренде, треница, струг.
ирос, јунак.
ирош, гизделин; женскараш.
ирошки, гиздаво, господски.
ирха, врста обрађене коже.
исе, део.
нсиод (исиот), ђумбир, врућа трава, ингвер, зенцефил: самлевен корен користи се као зачин за салеп (топло заслађено безалкохолно пиће).
искњучитељни, једини, искључиви.
искобити, наслутити зло, призивати несрећу; уништити (то ће нас искобити).
исполац, лопата за избацивање воде из чамца.
исполин, див, цин, оријаш. Јак као исполин.
исправник, највиши представник локалне власти, начелник.
испуст, место где се стока пушта на пашу.
иставка, нешто што је истакнуто, испољено, показано; изложба.
истепати, истући, изударати.
истифан (истиван), невестин венац (једна глава, а три истикфара).

истолковати, протумачити.
истом, баш, тада, управо.
источник, извор, врело.
иһиндија (икиндија), трећа од пет дневних (муслиманских) молитва, заранци.
иһмет, чудо. Иһмет је та рабо та. То не може сваки да разбере.
исфукат(и), великим залогајима, халапљиво појести. Исфукај ту погачу, па што да бог.
ица, врста мере за течност, полић, холба (вино је овамо колико наша ица).
ич, никако, ништа. Сено нема ич.
ишарет, знак, миг.
иштира, храна.
ишчибукати, истући чибуком; ј изгрдити.
јабана, туђа земља, туђи крај, туђина (неће отићи на јабану); туђинац, странац.
јабанац, јабанција, онај који је стран, туђин, странац, придошлица; јаничарски уљез. Ако де, јабанције несмо.
јабушолити, с тешком муком ићи.
јаглук, марамица, рубац.
јадац, подвала. Удари му један добар јадац: кладити се ломећи познату кокошју кост; жеља.
јадро, тане, топовско; ђуле.
јаз, бездан, провалија.
јазија, писани текст; писмо.
јазиција, писар.
јазук, штета! жалибоже! каква штета!; губитак причињен коме.
јака, оковратник (он је дрзак, само кад му је широко око јаке).
јакако, дакако, свакако.
јакача, јака жена.
јак, у овом тренутку, тек, истом.
јакошњи, скорашњи, недавни, малопређашњи.
јакреп, акреп. јал, завист, злоба.
јала, аха! ха! дед!
јали, или. јалан, завидљив, завистан, злобан.
јалија, обала; ледина, поље; пуст, празан простор уз речну обалу.
јалман, део пушке, кундак.
јамбор, јарбол. Витак ко јамбор.
јамачно, зацело, доиста, сигурно, обиста, извесно; мутлак, мајде. Народа ће јамачно још више доћи.

јамити, узети (онда јами седефли тамбуру), ухватити, зграбити; оставити, проћи се, оканити се (јами чико!... у капетаницу не дирај!).
јамлар, јаничар, „војник нове војске”.
јангин, бекрија, лола.
јандал, засебно, освојено, по страни.
јанија, јело од мяса и поврћа (пробао печења и јаније).
јанкес, Американац, Американин.
јанкеса, торба која се носи са стране, о боку.
јанкл, капут.
јанцик, повећа кожна торба, обично се носи преко рамена. Понегде се тако назива и буђелар.
јапа, галамција.
јапад, присој, где сунце не допире.
јападати, заклонити. Трава ја падила кукуруз.
јапија, дрвена грађа (толика се јапија слегла на обе стране Дрине).
јапунца, јапунце, кратка вунена кабаница (јапунче чохано, украсито јапунже, апунце плашт); кратак огртач; покровац. Носи сиво јапунце са цигерастом јаком).
јараби, боже мој! побогу! забога!
јарамаз (јаромази), зликовац, неваљалац, непристојан (јарамаз и поганштина).
јарача, јаруга, провалија, увала (сакрије у шуму... у дубоке... јараче), андак.
јараш (јарош), пашњак (наш нотарош продао јарош); место на раскршћу, где се младеж окупља ради забаве, рогаљ
јардовина, сланина.
јарина, јагњећа вуна.
јарма, крупно самлевено жито као сточна храна, прекрупа.
јарнути се, планути.
јасак, наредба којом се нешто забрањује, забрана.
јаспреша, грамжљивац, који воли пару.
јатаган, дуги криви нож попут сабље; ханџар.
јашмак, танка копрена.
јевтика, јектика, туберкулоза, сушица, тижика, чичија, фтиза.
јеглен (еглен), разговор, беседа,
јегленисати (егленисати), разговарати.
јеграти, расти, бујати, једрети.

јегрек, ограда за стоку, обор, тор.
једанак, одмах, одједном, сви као један.
једик, **једек**, уже, конопац; поводац од улара; лађа вучена о ужету; резервни коњи; парадни коњи.
једноничити, постити, једанпут на дан јести, обично увече.
јежовит, исусовац, језуит.
јекдирала (јекдурила), један јебог.
јексик, **ексик**, неисправан, фаличан (мој кантар јексик мери); фаличан новац; дивљи.
јектенија, **јектеније**, кратке молитве (одговараху на јектенија).
јелика, јелово стабло.
јематва (јаматва), берба грозђа. Је ли јематва била добра ове године?
јеменија, марама, рубац од танког платна, обично се везује око главе. Димије су извезене срмом, а на глави јеменије.
јеменлије (јемелије), везене папуче, сандале; чарапе, патике.
јемин, управник, надзорник.
јеминлук, подручје, низ села под јеминовом влашћу.
јемственик, тробојни конац за прошивање списка.
јендек (ендек, хендек), ров или јарак (јалак) ископан око нечега (и полагаано уђе у ендек да зеца убие), андак.
јербо, јер.
јестество, природа.
јечерма, чохани преклопни прсник (у свиленој јечерми и димијама), вежени прслук, зубун, ђечћерма.
јецек, јело. Ти приправи господска јецека.
јешче, још.
јок, не, није, никако (с тобом јок).
јолдаш, сапутник, друг, пајдаш, пријатељ, јолџија.
јоле, чамац.
јолпаз, скитница, клатеж (десетина... кицоша и јолпаза без обзирних).
јолтава, тигањ који се носи на пут.
јолџија, путник, јолдаш.
јомужа (јемужа, јамужа), прва јутарња мужа, прво неварено млеко.
јордам, понос, поноситост, охолост, умишљеност, уображеност, бес (надуо онако од тешка јордама).

јордамити (јорданити), поносити се, охолити се, правити се силан, хвалисати се, шепурити се.
јохнути се, покренути се у великим количинама (јохну се црне мрчаве као куле и брегови).
јошика, врста брезе, јова, јововина, јоха.
јува (јуха), чорба.
јунац, млад бик.
јур, **јурве**, кад се истиче да се нешто догодило или се догађа рано; већ.
јурдисати, јуришати, наваљивати (јурдисао голим ножем).
јурија, јурњава, јурење, трчање, терање (као да је овде нека јурија); ветрометина.
јуродив, луд, ћакнут од рођења.
јуфка (јука), кора теста; тесто танко развијено, резанци; обга.
јуфт, врста обрађене коже.
јухт, меко учињена чорба.
каба, необрађен, суров, неотесан, прост, груб.
кабадахија, **кабадаја**, намесник дахије, управник вароши или нахије постављен од дахија; насилник, тлачитељ.
кабајет, кривица (кабајет теглити).
кабалац, кабао, каблић.
кабаст, крупан, здепаст, гаомазан (да бар ранце остави, тешки су и кабасти), дебео. Некад одлика старог београдског вокабулара. кабат, капут (нећу ли моћи из матроских кабата... кабаницу скрпити). кабахат, кривица, грех; мањак, нешташица.
кабаш, гуњ од грубог сукна.
кабестан, витло, чекрк.
кабза, држак или оков; дршка сабље, мача.
каблар, онај који прави каблове, чаброве; бачвар, качар. **кабул**, примљен, услишен, прихваћен.
кабулити, одобравати, прихватити (и он све кабули), пристати.
кава, кафана, просторија у којој се пије кафа.
кавалер, **каваљер**, **кавалир**, **кавалерист**, коњаник, врсни јахач (постави га кавалером; кавалер златнаго руна); удварач; племенит, дарежљив човек; грансењер.

каван, блатњав, прљав.
кавга, свађа, бој.
кавечија, онај који држи кафану, гостионичар.
кавка, **каука**, кружно обријан део темена, кокулица, тонзура, ћелика, корона, круна, постриг, венац; гуманце.
кавтор, гвоздена пећ, фуруна.
кавудрисати, запржити, зачинити (јело).
кавурлаш, врста опанка, обуће.
кавцити се, кавгати се (остри жена, или ошишана себе видити у сну, значи да ће се кавцити).
казаз, обесни главар, старешина; свилар, посаментир.
казамат, подземни затвор, тамница.
казарма, зграда у кој стално станује војска, касарна.
казнец, **казначеј**, коморник, благајник.
казук, колац о који се везује пловило, стуб о који се пребацује уже, везује лађа; битва.
кадема, стара мера за дужину (18 цм); корак, стопа.
кадива (кадифа), свилена баршунаста тканина, (многа свила и чиста кадива).
кадија, судија (да је памети до кадије као од кадије, пуна шака браде).
кадило, тамјан (врста мирисне смоле која се користи за кад, кађење), тамњан, тимијам, ливан. Жертва ми је та милија, него уље из кандила, и измирна и кадила; кадионица.
кадуна, **када**, госпођа, угледна (удата) жена, добра домаћица; дама.
каик, чун, чамац (у мали је каик искочио).
каикчија, чамција.
каил (кајел), вољан, споразуман; пристајати, слагати се (и ми смо каил, и ми епитропа примамо); задовољан, готов, сагласан.
кајаси, кожна узица, ремен.
кајафа, паметна, бистра жена.
кајмакам, заступник везира или валије на једном управном подручју.
кајмакамија, намесништво.
кајон, угурсуз. кала, добро.

калабалук, галама, метеж, неред, збрка, гужва, тарапана (калабалук чинити).
калабура, рог или дугуљасти дрвени суд у који косци међу брус; водир, водијер, чокара, тобалица.
калабурити, правити метеж, збрку; каламутити.
калабурња, галама, узбуна, збрка, замешатељство.
калаватити, несолидно радити, фушерити.
калавер, кадуља.
калајлија, калајисани тањир.
калајџија, занатлија који калаише судове.
каламар, перо од трске.
каламида, емајл, глеђ.
каламити, калемити; пелцовати.
каламут, каламбур.
каламуштра, каљуга, блато, кал.
калати, распопућивати (рибу), сећи рибу по леђима; жене су чистиле, ми смо само калали.
калауз, предводник, онај који предњачи; пуговођа, водич; посредник код свињарског трговца, заступник; инструмент (крива гвоздена шипка) који замењује кључ.
калаузити, показивати пут, посредовати.
калаура, караула, стражара.
калафат, бродоградитељ.
калац, хлеб. Наре калац (нема хлеба, без хране)
калацун, блато, кал, каљуга.
калаш, распикућа, расипник; бекрија, лола, мангуп; варалица, шарлатан, лопов; препредењак, обешењак (није калаш никакав, но смеран и поштен).
калвалук, време трајања калфенског стажа.
каленица, земљани суд, чанак, здела у облику чиније, обично наглеђосана; количина јела и течности која стаје у тај суд.
калемдан, мастионица (дивит) и кутија за пера.
калефактор, тигањ, пећ; момак за све.
кализ, потркуша, набигузица.
калиман, угледна личност, првак, поглавар.

калкација, убојица. А на пушку тешке калкације.

калпак, капа оперважена крзном; војничка капа (није сефајде под туђим калпаком поносити).

калпозан, варалица, преварант.

калцан, мантијаш, кутар.

калчине, доколенице од абе које се носе у чизмама;

клашње, достегњаче, обојци.

каљ, плочица, сегмент за пећ од керамике (фуруна от турских калева).

каља, кисео купус са сувим месом.

каљаја, град, тврђава. Улегоше у каљају.

каљак, **каљац**, зуб у коња.

кам, камен (сваки по кам о грлу доносе).

камара, гомила, хрпа (зденули смо жито у камару); соба; кабинет.

камарад(а), друг.

камараш, компањон; благајник.

камарашија (коморашија), канцеларија; благајна; стовариште закупа соли.

камација, лихвар, зеленаш.

камзол, прслуче.

камера, владарска просторија; соба; ризница.

камин, пећ; оцак.

камиш, чибук.

камкати, јадиковати, кукати.

камџија, **канџија**, бич.

канава, набијена кудеља.

канабе, **канаве (танабе)**, диван, софа.

канат, **канаф**, крило од прозора или врата; конопац, уже.

кандило, посуда од разнобојног стакла у којој гори фитиљ у уљу, лампада.

кандисати, навалити.

канура, велико повесмо, пасмо (конца, пређе); свежањ предивног конца од преко 3000 жица; тура.

кантара, бакарни лонац.

кантунача, пушка шишана.

канцелист, писар.

канчело, **канчило**, повесмо, пасмо, витлић, свитак конца; струк, прамен.

кање, очни капци. кап, пас, кер, ћено, цуко,

капак, поклопац, заклопац.

капамација, занатлија који прави

покриваче (даде ме едном маистору капамажи и терговцу).

капан, справа за хватање мишева, птица; замка, клопка.

капаница, моча; комад хлеба.

капација, занатлија који прави капе.

капи, први, „врата до врата”.

капиџбаша, заповедник страже, главни вратар.

капиџија, вратар, чувар капије.

капиџик, унутрашња мала врата

између дворишта два суседа;

капиџица, споредан улаз(ак).

каплан, тигар.

кар, брига, невоља; зловоља. карабља, врста пастирске фруле.

каракаос, црнокос.

каран, ојађен.

караконџула, **караконџола**, вештица, страшило.

караман, црни човек.

карапанџа, са црним панџама, вештица.

каратељ, онај који осуђује, који кажњава (каратеља има ужаснога).

карва, пречага у лотре (мердевине).

кардо, **кардаш**, друг, рођак, пријатељ, побратим.

каришик, мешано жито, мешавина; пола јечма пола ражи, пола јечма пола пшенице; наполица; снег помешан с блатом (не мош по овом каришику махнути); потпури.

карли, брижан; зловољан, за бринут.

карло, кепец, човечуљак.

карлица, суд.

кармазин, **кармозин**, црвене боје

карнир, поруб, волан.

карпуза, лубеница.

каруце, **кароце**, кочије, интов.

картач, артиљеријска муниција малог домета; топовско зрно напуњено ситним комадићима гвожђа; картеч.

картија, буклија, чутура.

карцер, школски затвор, решт; арест.

касаба, паланка, варошица.

касап, месар.

касателно, у погледу, што се тиче, односно.

касати се, тицати се, односити се на.

кастиг, **кастиженије**, **каштига**, несрећа, зло, божја казна; му лета.

кастиле, намерно, управо.
кастрола, посуда; шерпења, тигањ.
катавасија, песме које се певају на јутрењу.
катана, коњаник (лаже да њего ви ајдуци и катане умиру без попова). Скидај рухо незнана катано.
катил, крвник, убица.
катилферман, смртна пресуда, свилен гајтан.
катори, који.
катра, решетка.
каук, капа; танки плашт, чалма, ахмедија; покривач, покро
вац. каур (ђаур), неверник, кривоверник, јеретик, зимија.
кача, качка, клис, шиндра.
качара, зграда где стоје каце и где се пече ракија.
качество, својство, квалитет, знање.
кашкет, качкет, капа са штитом.
кастига, каштига, јавна казна батињањем, казан, педепса.
каштиговати (каштигати), казнити (место да га каштигују, он доби за попа).
каштор, црквени звонар, слуга.
кварта, мерица за жито.
квартир, квартил, стан; војнички логор ван касарне (поитим на мој квартир; представи се... у главном квартиру).
кварталник, позорник.
квикача, овчарски штап са увијеним крајем.
квита, признаница.
квркнути, узвикнути, закрвати.
кеба, туп ножић, бритвица.
кебар, гундељ, хрушт.
кебил, који може нешто уредити, способан; изводљиво.
кевиљ, млад момак, размаженко, беснов.
кед, ако.
кезме, овеће прасе.
кенчилук, лакрдијање, мангуплук.
кењац, магарац, сивоња, товар, ешек, азинус.
керпич (ћерпич), непечена, на сунцу сушена цигла.
кесер, врста чекића.
кесеција, разбојник, лопов.
кесизуб, церкало.

кефа, четка, цебра, пемзла.
кецаш, рибар, алас.
кивот, ћивот, ковчег с моштима, реликвијама, светињама.
киврит (ћибрит), шибица.
кијак, кијача, батина, обично са задебљањем на крају.
кијамет, невоља; мећава, невреме.
киљер, собица, појатак, вајат.
кимвал, кимбали, цимбало.
киновар, цинобер, живин сулфат; црвена боја.
кињерисати, јадиковати.
кир, господин.
кирајџија, закупац стана.
кириџија, онај који кирија, преноси на коњима или колима робу за новац.
кита, скуп одабраних људи.
китл, блуза, копоран.
китнес, (китникес), пекмез или нарочита врста колача од дуња; мустап, ћуфтер, пенте.
китка, искићена женска капа.
китоња, назив за вола у кога је глава обрасла длаком мишје боје.
кладенац, извор, врукат.
клак, цилиндер на склапање.
клапријати, клапарати, брбљати, блебетати.
клафтер, клофтар, мера за дужину, хват (клафтери дрва).
клачина, креч.
клетвеник, онај који се заклиње,
клис, дашчице којима се покривају кровови; шиндра (с кровом од клиса); стрма стена, клисура; дечја или чобанска игра.
клисар, звонар, црквени послужитељ, црквењак (клисаре поскидаше иконе), чувар црквеног кључа; жена која пече поскурице.
клиска, клизаљка, тоциљаљке; клизавица; несташан дечак, девојчица; патка.
кличав, који је почео седети, просед.
кличо, кличав, просед човек.
клободан, танак листић злата, телеј, варак, свртак. Везе сас клободан.
клобур, мехур, клобук.
клозер, стаклар, стаклорезац.
клокот, брбот.
клонфер, лимар.

клоња, од издубљене бундеве направљена клопка за птице.
кљук, измуљано грожђе, измуљано грожђе са широм, тркуљ; мед помешан с воском, масуљ.
кључити, додирнути.
кна, кана, источњачко црвенило за нокте и косу.
кнада, надокнада.
книти, бојити каном.
кобер, покровац.
кован, кошница, улиште, трнка.
кованлук, пчелињак (пчеланик), уљаник.
коваран, лукав, ласкав.
коварство, сплетка, интрига; склоност према лукавим, издајничким поступцима; лукава замисао, подмуклост, лукавство.
коврдин, мач кован у Кордови.
коврљити, умрети, заковрнути.
козара, кланица за козе и овце.
козина, **козли**на, кострет.
козни, замке.
когових, чегових.
козичав, оспичав, рохав.
кокало, кост, кокша.
кокоз, **кокуз**, сиромаш, го, оскудан, сиромашан, човек без новца, бедан, јадан. Остао сам ти сасвим кокоз; зуђур.
кокорав, чупав, коврчаст, коврцав.
кокот, петао, ороз.
колај, лако, без напора, ласно. Мој огањ се не туљи колај; то је колај работа.
колан, служи да причвршћује седло или самар.
коласт, украшен кружним шарама (шарен на кола), извезен унаоколо.
колеба, колиба (градити куће место пређашњих колеба и чатрња).
колегије, предавања на универзитету.
колеснице, кола, двоколица (на огњеној летећ колесници).
колетати, клатити се (кад га вјетри почну колетати).
колечке, котачи за плуг.
колијер, **колир**, оковратник, крагна, огрлица. Око врата је колир, а на рукаве су таслице (маншетне).
колика, срдобоља, пролив.
количество, квантитет.

колобар, круг на води, вир; светли прстенови који се стварају пред очима, светлаци; подочњаци.
коловрат, преслица; небеска муња; вртлог, ковитлац, вир (у коловрат амбиција и саможивости)
коломботњи, од кукуруза, пројин.
колоплет, преслица с точком, колосук; заплетено мноштво чега, сплет (колоплет једног провинцијског света); вихор, ковитлац.
колубе, **колубица**, врста ускршњег колача са увијеним јајем.
колтата, даска за пеглање.
колтук, мали јастук, јастучић.
колчак (колчаз), дуга вунена рукавица; изрезана закрпа нарочитог облика која се пришива на рукав (према лакту) и то на минтану, чепкену, долами.
ком, високи каменити врх (зато прах свој попе на тај ком); комина, дроп (свукуд пуне каце, аљ комови преврели).
комај, скоро, готово, приближно, од прилике, једва. Комај мајка ноћи дочекала.
комађе, од комад.
комат, парче, комад, фалат (на комате раздробиле царство); дуго, много (сви ћуте комат)
комати, дирати руком, гурати. Не комај се!
комодати се, осећати се удобно (можеш се комодати).
комокати, вичући терати, гонити (вука).
компанија (кумпанија), чета.
конак, двор; преноћиште (свратите, море, на конак); дан хода (удала се три конака одавде); манастирске зграде, собе за конак.
конат, рачун (чист конат, дуга љубав).
коната (конатица), крчаг, земљани суд у коме се држи вода за пиће. Покрите те конате сас канавац; врне киша кај из конате.
кондир, **кондијер**, врч, крчаг, пехар (у рукама два златна кондијера).
коник (коњик), коњаник (нема топа ни коњиках).

кондрак, ситно живо биће које се подвлачи под кожу човека, ђаво, пундравац.
конђа, начин како удате жене повезују главу; мали обруч од липове коре који се ставља око плетеница и обавија повезачом;
цега (троугласта марама, обично извезена, и потом увезана, уплетена у косу; Манда је у новој цеги већ уносила вино).
конскрипција, попис.
конституција, **конштитуција**, устав.
контати, рачунати. **контракт**, уговор.
контумац (**контроманац**), карантин.
контумацирати, издржавати карантин.
конфект, колач, посластица, шећерлема (четири калајлије тањира за конфект).
кончина, свршетак, крај свега; смрт.
конце, пупољак; мило дете; повољи, по жељи, у корист, у прилог.
конца, горњи део чизме, сара.
концолос, вукодлак, вампир, авет, караконцула.
копак, који се лако, без тешкоћа копа, окопава.
копања, валов, древени суд који је много шири у врху него у дну, здела.
копиљак, обешењак.
копун, ушкопљен петао; ушкопљеник, евнух.
кораб, **корабља**, лађа (кораб лаки), брод, плав.
коракљај, корак, крок.
кораћ, чекић за поткивање. корба, корење; укор, прекор.
корет, зубун.
корда, фитиљ. Запалити шибицом корду и изазвати експлозију; имати кога у корди, држати у страху.
кордун, верижица, синцирчић (о врату јој виси кордун).
корлат, салаш, мајур; узица (водити ловачке псе на корлату).
корм, храна.
корпија, навез, свилац, газа.
корсар, морски разбојник, гусар, пират.
корсем, тобоже, бајаге, токорсе, божем, ђоја, баксум, баксим.
корта, кућа, дом (корта према корти); корта је дворница, соба, у коју се ступа

кад се улази с врата у кућу; двориште (изађе пред корту).
коруба, кора, лупина (на корубама појединих лубеница); жлеб.
корубати, љуштити, комити, комушати кукуруз.
корун, кромпир.
коруптан, подмитљив, поткипљив (коруптни паланчани).
корчулање, тоциљање.
косма, коса.
кост, храна, прехрана (на косту и у квартиру), држати некога на храни, бити абонент.
костањ, кестен (печен костањ).
кострет, козлина; тканина од кострети (врећа од кострети, испосничка мантија од кострети).
котар, ограда око пласта сена која брани стоци да не прилази.
котига, одело, хаљина.
котлац, **коталац**, гркљан; јамица под грлом између кључких кости; подгрлац. котобања, кош за кукуруз, амбар; гнездо од прућа за лежење јаја.
котоман, угледан, храбар човек; чврст, снажан човек.
котоманити, држање храброг човека.
котрљ, дрвени колут који деца бацају по земљи.
котроба, земљани суд, врч, крчаг.
котруљ, запуштена коса, дуља.
котруљав, चुпав, неочешљан.
котула, врста сукње (обуци те лепе котуле); раша, зубун, јакета.
коцељ, стипса.
коца, велик, голем, поштован, уважен; коца Милош; старац; сеоски кнез, старешина.
коцалак, кнежевина.
кошара, зграда прућем оплетена, сламом прекривена, где се за непогоде склања стока.
кошија, трка (истрчаше коње на кошију); награда победнику у трци (метнућемо јабуку на кошију).
коштарница, костурница.
крабонос, **крабоносац**, човек с маском, кринком, крабуљом.
крабосац, авет.
кражат, расни коњ, зеленко.
крадац, угурсуз, лупеж, крадљивац.

кракелер, лармација, кавгација.
крамар, сопственик товарних кола који превлаче трговачку робу; ситничар, старетинар.
красна, трнокоп, чакља. Красном разбијати камење. крача, плећка.
крачун, брава, реза, засун, засовница на вратима, мандал; старо српско име Божића.
крбав, крњ, штрб, крезав. Што си ми донео то крбаво грне; није гладак, храпав (крбава тиква).
крбањ, тиква којом се захвата вода, врг.
крбањак, крњадак, крњи лонац или какви други суд у домаћој употреби. Овај ми је крба њак досадио; крхотина (крбањци љубави).
крб, **крбуља**, котарица, кошара.
краат, расни коњ, зеленко.
крга, суд за црпење воде од бундеве (заврже кргу и матару); чокот, трс (триста крга у једну мотику).
крезле, изнутрице, цревца, шкембићи.
крепост, снага (крепост старинских јунака).
крес, ватра (задњи...угули крес); цврчак.
кресница, свитац.
криоце, крило.
крља, **крљеш**, крпељ, крпуша, прегалъ. Досадан ко крља; Залепио се кај крљеш; пањ, . корење од шумског дрвећа кад се шума крчи: Вадимо крље, те се грејемо. Пошто кола крље; особа дебела као трупац; досадна, продорна особа.
крк, грло; лажљивац.
кркача, леђа, рамена. Све је то на моју кркачу пало.
кркеч, дете за вратом.
кркма, праменови косе (тешка и густа кркма њене смеђе косе падала јој је до изнад очију).
крма, јарма, трице. Све сас крму стока не може да се израни.
крмез, гримиз, порфир (крмез је давно употребљавана боја); врста тканине.
крндељ, пиштољ (зграби с клина некакав зарђали крндељ, без кремента); крњетак (ја све зубе изгубих, напред имам само један крндељ).

крндија, ђубре, буњиште. **К**
рњага, комад од разбијеног суда, крњетак, рбина (бацити слупане крњаге).
крок, корак (на сваком кроку; куд старији оком, ти кроком).
кромје, **кром(е)**, осим, сем, изузев, поред.
крпав, с малим вименом (крпава овца), чипав, буав; млохав (крпаве груди).
крпеле, качила (кратке даске) за руду, крцеле.
крпигуз, врста игре с лоптом.
крпље, овалне лесице (обручи) исплетене од прућа, које се причвршћују за опанак да би се лакше ишло по снегу целцу.
крпуша, зврчка, ударац прстом по носу.
крстњак, крсно име, породични светац.
кртлог (кртог), неред, крлаган (свуд је кртог прави); ђубриште; кртог је слама коју бацају под свиње.
крушити, дробити, мрвити.
крчмити, продавати на парче, на ситно.
крцак (крцан), сорта лошег дувана. Савет не вреди ни пола луле шајкашких крцака.
крцалија, Турчин најамник, хај дук, одметник.
к(и)смет, **крсмет**, субина, удес.
кубурити, мучити се, оскудевати; још жива реч.
кубус, врста хаубице.
кувет (кухвет), снага (уз топове кувет и цебхана).
кују, коју.
кујунџија, златар.
кукрице, кржљаве младице на пању.
кукуљ (кукуља), калуђерска капа, кукуљица.
кулаб, греда у воденици која држи воденички камен.
кулаш, коњ жућкастосиве боје (силни, жерави кулаши).
кулкума (кумкума), дивит, врста упијача; мазиво за пушку.
куља (куље), велики трбух, трбушина (спушти куље, а обриви брке).
куљав, дебелушкаст, великог стомака, бушав, арвараст, трбушаст, тробок, дробоња (проклети, паклени, куљави Џибо).

кумар (кукумар), краставац; смоква (убери једну ковицу смокава кукумара); будала.

кумаш, врста свиленог платна (као да су им крила от финога кумаша).

кумашин, кум крштени.

кумбара, врста старинске гранате и топа (помеђу њих топи и кумбара); лубарда.

кумбасити, скочити, одскочити.

кумрија, гугутка, грлица.

кумнст, **кунст**, вештина, мајсторија; поштапалица у фрајерском говору (није неки кумст).

кунаторити, тешко живети, животарити (годину дана кунаторим као псето).

кундурати, пешачити, путовати.

купно, заједно.

курбан, жртва бравче или говече (курбани се раз бајрама хране).

курдељ, **курељ**, клин на плугу.

курисати се, удварати се (ја курис'о, ал' не вреди), наместити се.

курјук, кика, перчин, плетница.

курњавити, јако димити пушећи.

курталисати, отрести се, осло бодити се. Ево ти десет дуката, курталиши ме ове напасти.

куртка, јакна. Он у својој собици, у куртки, очекује да ја почнем. Почех.

куршумли, од олова.

кускун, подрепњак, каиш провучен испод репа коња. Привезао ми се кај кускун, ич се не одваја.

кутао, кутлача; велика чаша.

кутијар, човек који прави кутије

кућуш, омањи пас.

кучма, крзнена капа.

куш, мируј, не говори, језик за зубе; одбиј, зачепи губицу!

кушин, јастук.

кушљав, замршен, чупав; неочешљан.

кушљати, мрсити, чупавити,

замршивати (лан, вуну).

лабрда, усна, уста (запуши ту своју лабрду); окрајак.

лабрња, њушка (док не добије по лабрњи), губица (у животиња); усне. лав, посед, спахилук.

лавендула, лавенда, деспић.

лавра, велик угледан манастир (да видите лавру студеничку).

лагаб, надимак, галабија, прозвиште.

лагатор, заповедник влашких чета.

лагум, мина, подземни ходник, тунел, прокоп (испод градаима лагум).

лагумција (лагумар, лагумаш),

онај који поставља и пали лагум, минер.

ладра, крадљивица. лаз, њива добијена крчењем (сечењем) шуме и паљењем лишћа и грања; лазина; њива укамењару; узак пут, пролаз.

лаздек, прња, рита, трања, тратоњак, дроњак, тадак.

лазина, оно што плуг прескочи кад се оре, оплаза.

лажица (ложица), кашика, жлица.

лакат, старинска мера за дужину ($\frac{3}{4}$ метра, око 7077 цм); кундак. И у њега некаква шишана (пушка), лакат у њој бјеше ал' не бјеше; зидани потпорањ високих грађевина.

лакац, хитар, лако покретљив човек (као какав момак лакац), лакић, ласан.

лакомислије, лакомисленост.

лакомица, суд за вино; левак, жлеб којим тече вода у бадањ (на планинским лакомицама шуми вода); мали отвор, рупа; забачено место; врх раоника.

лалока (лалок), усна, усна шупљина; вилица, чељуст.

лала, дворанин.

лампада, кандило, светиљка (за лампадом играјућом).

ландав, брбљив, блебетав.

ландати, говорити бесмислице (ландати и у ветар блебетати).

ланита, образ(и), лице (овим беломлечним ланитима).

лантруг, **лајнтринг**, сандуче.

ланцет, широк нож за пуштање крви.

лапарати, говорити много и без смисла, говорити којешта, брбљати, блебетати; ландарати.

лапис, оловка, писаљка. Дајте ми лапис (плајваз)!

ластан, испуњен уживањем, бајан (у ону угодну ласну без бригу); докон, беспослен (пре подне, ластан, дојаши и млад господар).

ластар, младе гранчице и лишће, изданак, младица (међу грањем на коме су искрсли први ластари); патрљци, од ресци лозе, чапурје.

ластва, литица, окомак, врлесник.
латов, цариник, надгледник (соколове очи наоуду се код... латова).
латура, мираз.
лацман (лацманин), туђинац, дошљак, човек друге вере; човек из истог краја, земљак; варошанин, господин.
лаћух, одсечена лоза с гроздовима.
лачност, глад, похлепа (лачан пас лајат не може).
лацуверт, лацувертли, боје неба, азуран (на околo све лацуверт).
левента, беспосличар, нерадник (цело његово држање одаваше обичног сеоског левенту); пробисвет, пустолов; јунак, делија. На капији се скупиле левенте читае вароши.
левер, војник најамник.
левча, криво дрво што подупире колску лотру, ослањајући се доњим крајем на осовину.
легати, ринтати, тешко радити; читати.
ледингеш, коњ на челу вишепрежне запреге.
леђен (леген), посуда (дај леген); лавор за умивање.
лежанка, лежај; софа, канабе (девојка се прену и скочи с лежанке). леј, заветрина.
лекедити, њихати се, лелујати се, лепршати се (опаклија за њим шушти и лекеди).
лекедов, поцепани комад одеће, дроњак.
лемберче, кратак сако који до сеже до крстију.
лема, претпоставка, премиса.
лемез, лемезје, дрво које се меће на врх пласта (стога) да га заштити од ветра.
лемеш (лемеж), оштри део плуга који при орању сече земљу; раоник, орало.
ленгер, (ленђер), сидро, котва.
ленија, пут кроз обрађене њиве, узак, колски (ленијом међу њивама).
лепцедер, ситничар, старудар.
лес, шума.
леса, врата од прућа на обору или тору.
лест, ласкање; лаж; превара.
летурђија (летурдија), летургија, црквена служба, литургија; поскурица (носи цркви свету летургију).
лецедер (лецидер), лицитар, колачар.

лецна, мало, лечак.
лечак, мало, врло мало, као лека ради.
лештак, лесков жбун, грмље, лешће.
либаде, свилена или баршунаста горња хаљина. Чуо се глас једне младе жене у либадету од плаве кадифе.
лизара, потркуша, лиже туђе са хане, кализ, удворица, чанколиз, лижилонац, лизач, улизица.
лиман, залив, пристаниште, лука. Око тога лимана живелису Турци, који су држали магазе и каванице...
линета, утврђење, опкоп, редут.
липаћур, дроњак, рита.
литар, конопац, уже, огрлица на врату животиње (варошки пси имају литар и марку) огрљак (херти су под литар, а соколови под прапорци); значка (велики метални полицијски литар).
литра, четвртина, четврт оке.
лицба, лицитација, дражба; мунјта.
лих, само (лих за њега, печеном цигерицом); охол, поносан, ташт.
лихо, непарно (свагда да буде лихо; ако буде лихо, бићу његова).
лихати (се), недостајати, фалити; играти се пар или непар
лижом, зло.
личина, уже, конопац (затегнути личину); маска, образина.
лиш, него, само (лиш онога); сувишан, излишан.
лишма, особито, нарочито.
лобуд (лобод), буздован (лободима гађају птицу у лету).
ловка, замка, заседа.
ловра, ужина.
лог(а) станиште дивље животиње, легало, јазбина (као младе кошуте кад крену са лога); лежај, постеља.
логотет, логофет, шеф владарске канцеларије, канцелар, владарев секретар.
ложе, лежај, постеља (и камен му беше ложе меко).
лозунг, коцка, жреб.
лојзе, грожђе, виноград (лојзе своје имају). Садиле лојзе, родило ги гројзе.
лојзиште, место где су негда били виногради.
локанда, крчма, гостионица, свратиште.

локма, комад куваног или печеног
меса.
лошати, похлепно, халапљиво, алаво
јести.
локмаш, онај који радо једе на туђ
раћун, муфташ, који једе цабе, хоће све
цабе, изелица,
лакомац, прожрљивац, ждероња (и још
два три локмаша); мукташ, окламаш.
локот, катанац, ћилит. Пијану чоџу не
метну ласно локота на уста.
лола, лала, момак, драги (да ми буде
лале лазо, башчован у башчи);
скитница, беспосличар.
лондра, чвор на концу (пун ми конац
лондре).
лоно, крило, недра, наручје (из
мрачнога лона воскреснуо).
лонца, скуп, веће, тајни састанак:
тераса; место за разговор у кући или
пред кућом.
лонцати, већати (јопет има неко
лонцање).
лопар, део на ралу, плугу; пекарска
кратка дрвена лопатакојом се ваде
хлебови из крушне пећи; лопатица на
воденичком колу.
лопарац, крупан снег.
лора, рабош, роваш; грабеж, отимачина
(да се играју лоре сваки час).
лорњет(а), наочари с дршком
(стављајући лорњет на очи),
дурбин који се у шпагу (цепу) носи.
лорњон, лорњет за једно око, очале,
пинценез.
лорфа, маска (под лорфом лава
дипломатско шише), кринка; особа која
се много шминка.
лотар, лењ, тром.
лотерија, игра на срећу, лутрија.
лотиња, непријатан задах, уста,
јао, мемљив ваздух; прљавштина,
неопраност; лењост; прљава, неопрана
особа, мурдар (чујеш лотињу).
лотре, бочна ограда на колима;
лествица (лотре попреко ужета... да
се вежу).
луб, спољашни слој коре дрвета, борова
кора (покривене крвином или лубом);
део обуће око пете; чврста обла
подлога.
лубњача, кућа или колиба прекривена
лубом.

лубура, котарица, суд од коре младог
дрвета (за јагоде и купине).
лукар, баштован (ни лукара из града
Требиња).
лукња, рупа, отвор (лукња колукња;
свака би се лукња брзо окрпала);
затвор; порез црквени, лукно, бир.
лумпов, бекрија, лумпач, онај који
лумпује (лумпов и бекрија).
лупетак, уска и дугачка лопатица
(маљица) за лупање рубља при прању,
пратљача, пракљача,
луч, бакља, зубља, буктиња (до у касну
ноћ радило се при лучу); луча (зрак,
зрака, светлост).
лучше, боље.
луцба, хемија.
љељак, лешник (зашабоња као да се
котрљају љељци).
љељен, јелен (то је, вуче, од љељена
крвца).
љељеница, кошута.
љеса, љеска (леса), оплетено пруће (на
даскама и плетеним љескама лежи
разастрт кукуруз).
љести, ићи, кретати се.
љопити, ударити јако (ако те љопим).
љуба, жена, супруга,
љубавац, љубавник.
љубац, који воли, пријатељ; пољубац
(пошаљи ми љубац).
љувен, љубавни (на ћерку њељувену).
љуљка, колевка, зипка (дете у љуљци
на леђима); љуљашка.
љумати, ићи тешко, вући се, гегати.
љупа, одерана, огуљена кожа.
љуснути, треснути, љоснути; пући;
пљуснути, полити.
мавен (мави), модар, плав, трфик.
мавлута, турска кабаница. Иде Турчин
са зелене лонце, пригнуо зелену
мавлуту.
магаза, дућан, складиште хране, робе.
магистрат, окружни суд (постави се у
свакој нахији магистрат).
мазда (мезда), награда, плата (шест
филира дневно), бериво; одштета.
мазија, челик, путо, надо (живи огањ
од човјека, мазија); Божји суд (вађење
мазије), ордалије.
мазул, свргнут, смењен; узалуд.
мазалук, свргавање.

мазулати, разрешавати од дужности, свргнути. Игумне постављају и мазуле.
мајелес (мајелос), излет, свечаност под ведрим небом.
мајно, мало, лечка. Па да ти туримо мајно леба.
мајстерија, мајсторија.
мајур, салаш, пољско имање са економским зградама, корлат, пуста. Дом на мајуру от цигле печене.
макања, мало, нејако дете (штај хтеде учинити од ове макајње?), нејач; физички недорасла особа.
маква, локва, бара, млака (Мој рава је правила велике окуке и изливала се у макве).
маклер, трговачки посредник, мешетар, сензал, самсар.
максуз (махсус), посебан, посебно.
максум, мало, нејако дете (ко да сам ја максум).
мал, имање, благо, стока, роба (да би сачувао свој мал од незнатних крвожедних гостију).
мала, градска четврт.
малар, несрећа.
малеваније, малање, кречење.
малоје, мало.
малоне, готово, малне.
мамаљуга, куља, пура, качамак, јело од кукурузног брашна или гриза, палента.
мамицхен, мамица.
мамка, обмана, превара.
мамудија, турски дукат.
манар, властелин.
мангал, нарочит суд са сталком у коме стоји жар за загревање собе или јела.
манитост, лудост.
мангура, ситан турски бакрен новчић, пара.
мандал, велика кључаоница која се меће преко целих врата; за мандалити, затворити.
мандија, дугачка и широка ван богослужбена одежа пурпурне боје настала по узору на царске хламиде.
мандра, летње пастирско селиште, место и колиба ше се лети музу овце, бачија.
мановеније, знак дат неком чаробном руком.
манца, јело (твоје масло моју манцу не слади).

мањо, човек малог раста, стармали, патуљак, кепец, маљеница.
мар, осећање, пажња.
мараз, болест, немоћ.
маразан(м), болестан скроз на скроз, ороную; изнемоглост, изнуреност.
мартолос, хришћани који су служили као војници у турској војсци.
масарка, мирашција.
маслахат, корист, добит.
маслић, четврт врча.
мастити, муљати, гњечити грожђе да би се добио маст, мошт, шира; ударати, тући.
мастиха, мастика, врста ракије.
матроз, **матрос**, морнар.
маћа, мрља, флека, срамота.
маха, врста зобнице.
мажала (маала), део града или села.
маца, тешки чекић.
мацко, **мацка**; справа за мучење; дрвена клупа, дереш; столица, помоћу које се круни кукуруз.
мачка, јарбол; спона, скоба; сидро, ленгер.
маџун, густо укувано заслађено воће, пекмез.
маша, ватраљ, ожег, посипка.
машала, бакља, зубља, фењер (светлост горућих машала); буктиња.
машамода (машандеода), модискиња, дама која прави и продаје шешире; трговац украсне и помодне робе.
машина, шибица, кутија шибица, жижице (морао је са собом имати машину запаљиву).
машка, штап којим се поткачује лопта.
маштак, омањи, жилав човек.
маштоња, маћеха.
мгла, магла.
мевлеће, земља.
медик, медикус, лекар.
мезил, курир који на коњу преноси пошту; поштански коњ; важна вест.
мест, света, казна.
међер, збиља, заиста, стварно, дакле.
мезграја, обрадиво зиратно земљиште.
мејдан (мегдан), бој, битка; место окршаја, бојиште.
мејдананција, онај који се бори на мегдану.
мејтеф, школа.

мелица, направа за млаћење конопље, трлица.
мелта, гипс, креда.
мељов, гојазан, дебео човек;
тром и лењ.
мензул(х)ана, **мензил**, **мезулана**, пошта, поштанска станица где се мењају коњи; поштанска линија са коњима.
меневиш, љубичаст, модрољубичаст.
мензулција, поштар.
менба, мењање.
мераја, утрина, поље.
мердивен, **мердивене**, мердевине, лотре, стубе, лестве.
мерит, заслуга.
меркрен, врста зелене боје.
мертек, дрвена грађа за кућу; дирек, греда, балван. Догонио сам ти ономадне мертек из наше шуме; велики ексер, чавао, клин.
мертик, (калуђерска) мера вина и жита; одређена количина, вина која се давала манастиру
мерхаба, здраво (назва набусито и нејасно мерхаба).
мерхамет, сажалење, самилост, милосрђе.
мерџан, украс од корала, перла, ђинђува („мерџан" жуте бројанице).
месел, мера за течност; ведро, сатљик.
метаније, **метанија**, дубоко, покорно клањање при молитви; обраћање, покора, метаноја.
метер, метар, сто килограма.
метериз, **метериза**, заседа, бусија; опкоп, шанац, ров (укопан; у земљу или камени заклон). ... да постави метеризе наоколо.
метох, манастирска земља коју су калуђери заједнички обрађивали, метег.
мечта, сањарија, машта, сањарење (слатке мечте и снови, дјенија).
меште, уместо, место.
мешћема, **суд**, **миздрак**, копље чији бодеж има бридове, оштре ивице.
милет, свет; бескрупулозан човек.
милитар, војник.
мило, сапун.
милошник, љубавник; љубимац, миљеник, наперсник.
милошта, дар, поклон.

милута, чудно обучена жена. Обукла се кај нека милута.
милхрам, павлака од млека, милерам.
миндер, сламљача, душек, шилте које се простире по дивану (из миндера у зору хитао).
миндерлук, клупа са наслоном; сеђија (седиште) по којој се простире миндер; диван, софа.
миндрос, узети на строг испит, укор, строго пропитивање (па узео њега на миндрос); детаљно претрести, испитати.
минтан, хаљина која се облачи преко кошуље, памуклија. Минтан од кутније сас арч од срме.
минута, игра.
мир, свет (многе сам стране мира ко мудри Улис прешо).
миражџика, удавача која доноси будућем изабранику велики мираз.
мирисавка, биљка која се носи уза се ради мириса; врста винове лозе миришљива грожђа (да би похвалио чардаклије мирисавке).
миритати, радити по кући.
мирјански, световни.
миса, сајам, вашар.
мисион, дипломатско представ ништво.
митница, царинарница, трошарина.
митокласити, пролазити једно поред другог, мимоилазити се; заузимати положај без реда; слободно се кретати; преплитати; кретати се тамо-амо, врзмати се.
митра, владичанска капа; инфула, кофиом.
митридат, лек против отрова, противитров.
мифтар, махалски или сеоски кмет, одборник. Долазио је мифтар за вергију (порез).
миџан, мачак.
миџика (миџна, миџа), плитка мушка капа са штитом, шилтом, качкет.
младунац, младић, момак, момче.
млаз, кључ, кужањ.
млат, чекић.
млитати, тумарати, луњати.
млчаније, **молчаније**, тиховање.
мљезимица, мезимица; најмала ђа кћи.
мене, мени.
мненије, **мњеније**, мишљење.

мним(и), замишљен, тобожњи, привидан.
мнити, мислити
моби́лија, намештај.
можан, могућан.
можар, аван, ступа.
мозољ, плик на руци или нози, клобук на кожи. молва, бука; врева, гужва.
молвити, викати.
молчаније, ћутање, мучање.
молчати, ћутати, мучати.
моноксила, чамац израђен од једног дебла.
монтуре, војничко одело, униформа,
мундир. мор, долама;
морија, куга, помор (ђе је тор, ту је мор); угасит, тамномодар (мор доламу витез заогрну).
мораст, угасит, црн, таман, кара, фекете. Лице забрађено морастом шамијом.
морлак, сељак с копна, црни Влах, „Влах с мора“. Силовити и ратоборни Морлаци.
мородавно, што дави као мора.
мост, шира, слатко вино, маст.
мостиљка, **мостика**, брвно или даска за прелаз преко воде.
мостир, манастир.
мосур, калем; црвена дуга изра слина изнад кљуна у ћурана, тукца; слина из носа и уста; натега за извлачење течности.
мосуран, слинав, балав дечак (отегао му се мосур). мот, покрет руку, гест, знак, сигнал.
мотовило, витао, оруђе за намотавање пређе, ратак, чекрклија.
мошија, спахилук.
мошња, кеса, торбица.
мрака, ситница.
мрамор, камен, машет (до мрамора Мехмед Кокотлије).
мраморје, стење.
мрачност, помрчина, мрак, тама (да за собом проникне мрачности).
мрдљив, померљив.
мрзотљивко, лењивац, готован.
мркаљ, **мркан**, коњ, во, ован мрке длаке.
мртвик, дубок сан; тронтав, мрзовољан човек.

мрчати се, мрштити се, мргодити се.
мрша, мрцина, стрвина; мршаво женско чељаде.
муанат, осетљив, љутит; муханат.
муасера, опсада.
мубатир, судски позивар.
мудир, маршал, управитељ.
мудрина, **мудриња**, мудрост, памет. Његове мудриње нема више.
мудричар, мудрац.
мудрољубац, философ.
мудрољубије, философија.
мудрословни, философски. муж, угледан човек.
мужествено, храбро.
мужество, храброст, јунаштво.
музевир, варалица, сплеткарош, клеветник, смутљивац. Свађе има турскије музевира.
мујезин, муслимански позивач на молитву (онај који с минарета окуише).
мукадем, врста свилене тканине; мушки појас од посебне тканине која се увозила са Истока (отпаса му мукадем појаса).
мукајет, који за нешто мари, марити, обрати пажњу на нешто.
мукте (муфте), бадава, бесплатно. Најбоље је вино које се мукте пије.
муктогриз, **муктојелица**, **мукто ждер**, онај који једе на туђ рачун, локмаш.
мула, учен човек, теолог; господин; велики судија (кадија). Једна му је ватра прифатила, и убила мула Јусуфагу.
мулк, приватно непокретно власништво.
мулкија, висока школа.
мум, восак; свећа (јуба му два мума држаше).
мумаказе, маказе којима се подсеца, поткресује фитиљ свеће.
мумка, мајка.
мумурус, кукуруз.
мумџија, занатлија који прави и продаје свеће, свећар, воскар.
мунар, **мунара**, високи торањ џамије, минарет.
мундир, војничка блуза, копоран, монтуре; капут од домаћег сукна.
мунта, лицитација, дражба, лицба (дође дан мунте).

мур, мухар (мухур), печат, жиг.
мурдар, прљав, нечист; алкав човек, умазанко; још жива реч посебно у облику мурдарлук (прљавштина, алкавост, немарност).
мурлеисати (мухурлеисати), жигосати, запечатити.
мурећеп, мурећепф, мастило; винобој. Дивит окренуо наопако, те му сав мурећеп исцурио.
мурит, потмула хладноћа, жмарци. Нешто ме мури кај грозница.
мусавеција, клеветник.
мусафир (мусавир), путник намерник, гост. Вечерас смо ми твоји мусафири.
мусафирхана, соба за путнике намернике (добиају бесплатно коначиште и храну).
муселим, срески начелник, заступник паше у санџаку који му је дат као арпалук (опанца, плата, допунска плата); кајмекам.
мустаћи, бркови.
мутаџија, струнар.
мутап (мутаб, мутаф), покривач од кострети, простирач од кострети.
мутати, оклевати.
мутвак (мутфак), кухиња (летња).
мутваџија, радионица.
мутесариф, поседник, власник; гуверенер; валија.
мутлак, свакако, сигурно, вероватно. Ја га мутлак, познати не могу.
мутфак, астал, сто.
мућурла, велика будала, амак, сакалуда, сутура, бена, бенак, бенаш, бенац, апша, мазгов, тућез, тућезгало, абдал, думлек, бизгов, билмез, кукуј мар.
муфлис, пропао човек, банкрот.
муфтаџија (муфташ), онај који воли да живи на туђ рачун.
муфтија, најстарији муслимански свештеник у покрајини, округу.
мухафис (мустахфизан), заповедник већег утврђеног града, тврђаве; диздар.
мухабетисати, пријатељски разговарати, ћаскати.
муханат, пропалица, нечовек (иц одатле, један муханате); осетљив.
мучњак, сандук у који пада брашно испод воденичног камена.

мушебак, мушебакла, дрвена решетка на прозорима (прозори су закривени густим мушепцима).
мушир, заповедник, везир.
мушта, чекић којим обућари туцају ђон.
муштулук, награда за пријатну, радосну вест (ево ти талир за муштулук).
набљудавати, надзирати, гајити нешто, старати се око нечега, пазити, надгледа(ва)ти; водити рачуна; поштовати (уредбу).
набрекивати, викати „бре", натресати се на некога.
нава, лађа, брод.
навалија, врста сабље.
навалично (навлаш), намерно. навет, опадање; незадовољство, завист.
навиљак, мања гомила сена или детелине, свежањ сена.
навичај, завичај. **навјетник**, клеветник.
навластити, нарочито, више свега.
награжденије, награда.
награисати, нагазити на чини, настрадати.
надвор, напоље. надлежатељство, надлештво.
надобно, треба, потребно је.
надзиратељ, надзорник.
надхитрити, доскочити лукавством. нађавасати се, наситити се. нажимати, нацедити.
назлија, пробирач, кокетан, који се прави бољи но што јесте. Назлије су они, нису кај ми прости.
назор, силом. Ако нећеш добрем, назор ћеш.
назорице, поиздаље, из даљине, пратити из далека некога, али тако да се не губи из вида; имати у виду.
назоштво, присуство.
надво, напоље, ван.
надо, челик, путо; вађење ордалија - извлачење ужареног гвожђа као испит невиности.
наизустни, наизусно, усмени; напамет.
најде, нека.
наједанак, наједанпут.
најлак, полако, с миром, на тенане.
најмењше, најмање.
најпаче, нарочито.

најпотле (најпотље), најпосле.
најпрежде, најпре, прво.
наказ, казна.
наказати, казнити.
накладен, изнесен, постављен.
накоњче (наконче), дете које се невести на коњу додаје кад стигне пре младожењину кућу. Ово нису сватови... без коња и накоњчета).
накостице, на сва уста.
накормити, нахранити (сутра треба накормити овце); набавити (да би накрили семена), снабдети; накупити, згрнути (ту се добро накрило).
накрпати, слабо говорити, натуцати.
накусурати, допунити неку меру, подмирити.
малагајеми, надређен.
налбантин, поткивач коња.
налепа, неочекивана беда.
наложан, религиозан.
налоњ(а), ногари у цркви на које се стави еванђеље или апостола кад се чита у време литургије.
намаз, муслиманска молитва (ценаза намаз).
намах, одмах, сместа.
наниз, списак.
наперсник, миљеник
напетница, мамуза.
напокоњи, последњи.
наргила, источњачка направа за пушење, у којој дувански дим пролази кроз воду.
нарк, цена животних намирница.
нарок, судбина.
наспорити, прибавити, подарити.
наставати, становати.
наствленије, упутство.
натарош (нотараш), бележник.
наташте (наште срца, наштину), на празан стомак. Наташте је и лав зловолјан.
наташтица, прва јутарња ракија.
натеха, натегача, справа за натезање обруча. Натегом натезати обруче на буре; нарочита справа или тиква којом се извлачи пиће из бурета.
натенану (натенане, натенани), полагањо; у тишини; без узнемиравања (расправљати нешто натенане). Одлика говорa старих Београђана.

натентати, наговорити, навести. Који га је ђаво на то натентао?
натерсуме, на луду срећу, случајно. Не ваља радити на брзу руку, онако тек натерсуме.
натестар, путар.
наточ, пркос.
натра, пређа припремљена за ткање.
натрага, потомство.
натруцовати, напакостити, инатити.
наузак, на леђа, натрашке.
наузгор, усправно, увис, право.
нафака (навака, набака), храна, јело и пиће; издржавање. Нестало му нафаке
нафурит, **нафурим**, наносити, навући, нагомилати (увек у подругљивом тону). Што си нафурила толику воду.
начални, почетни, први.
начало, начело.
начемрдит(и) се, натуштити се (начемрдило отут од Чичавице), намргодити се (у подругљивом тону). Шта си се начемрдио тако, кај да су те били.
нацак, убојна секира, копље са секиром, фокош.
нацакбаба, цандрљива жена, свађалица.
нашинац, човек нашег народа, нашег краја.
нашљемат(и) се, напити се, ождерати се, нашљокати се. Нашљемали се ракије.
неборе, заиста, богме.
неведа, несрећа, зла сила.
невјежа, незналица, простак.
негдер, нека.
негоција, трговина.
недођин, предео, крај од куд се не враћа, недођија.
нелагод, тегоба, невоља.
немеш, племић, властелин.
ненавист, мржња, завист.
неора, незгодно време, нерасположење.
неотечественик, странац, туђинац.
непоњатно, нејасно, несхватњи во,
непослушаније, непокорност.
непочинство, рђаво дело.
непролишан, непромашив, сигуран, извешан.
нерабоштија, нерадник, ленштина.
неранца, наранца.

нерешителан, неодлучан (нерешителни књаз Михаило).

нераст, нешкопљен, неујаловљени вепар, азман.

нерзија, чојство Ти да имаш нерзију, тако не би чинијо.

несагласје, неслога.

несклотан, нескладан, незгра

пан. нестела (нестера), нећака, сестрина кћи.

неудостојено, одбачено, неузето у обзир.

нечастив, неисправан, нечастан, непоштен.

низам, редовна турска војска. нибуд, штогод, који год; никада.

нице, **ничице**, на лице пдаи, лицем надоле (она паде нице о земљицу црну).

нишадор, салмијак, амонијак.

нишан, белег, знак.

ништ, сиромашан, убог (ништи духом).

ништак, безвредан човек (породили смо ништаке).

нишчи, сиромашан.

новоселац, дошљак, досељеник.

ногоступ, тротоар. нотар, јавни бележник.

ноћо, ноћу, ноћом.

ножице, маказе (ножице...јаке и од доброг челика).

ну, **нуде**, **нудер**, де, хајде (нуде снахо; нудер говори сада), гле.

нудиља, она која се нуди; жена која негује болеснике.

нујан, сетан, тужан, жалостан; који одражава тугу, жалост (сузе јој нујне).

нукати, нагонити, терати, наго варати (женске се стиде и нукају једна другу).

нурија, парохија, жупа, жупанија, норија, титорија. Поп Живојина одазваше у нурију да чита молитву.

нуто (нути), видивиди, гле погледај (нуто јада; нуто грдне муке на Ускоке).

нутрост, унутрашњост.

њакати, како се магарац чује, ревати.

њирење, гледање, зијање.

њисак, глас коња кад њишти, рже.

њиркати, зијати, гвирити. Ваздан у књигу њиркати.

њукати, мукати. Слушам како говедо њуче.

њуњорити, мрмљати. Њуњорити молитву кроз зубе.

обађ, кмет.

обајана, бајна.

обаче, али, само, уосталом.

обашке, **обашка**, одвојено, посебно, засебно, башка (обашка су муашкарци, обашка женске).

обвештати, остарити, похабати се.

обвина, оптужба.

обга, округао, плъоснат комад теста, испржен на масти.

обелија, округли део прстена.

обелик, који има два лица, коме су једнаки лице и наличје; дволичан.

обенђелучити, опити.

оберкнез, кмет.

оберштар (оберстер), пуковник, оберст.

обесветити, погазити, повредити светињу, оскрнавити, оскврнути; злоупотребити, понизити, профанисати.

обестрвити, уништити, упропастити.

обет, завет, обећање.

обетоваи, обећан (да нас преведе на обетовану мирнију...страну).

обида, увреда.

обидовати, погледати, покушати.

обискати, претражити, претрести.

облагородити, оплеменити, учинити благородним.

обладатељ, победилац; освајач (блистателним именом обладатеља).

обладати, овладати; обузети, савладати.

облађе, власт.

облапоран, прожрдљив, лаком, похлепан на јело, добар залогај (није од мушкараца облапорних на жене), алован, аловесан.

облегат, посланик, заступник.

облезнути, додирнути, дотаћи.

облежина, рана на телу настала од дугог лежања.

облека, **облекло**, одело, одежа, рухо.

облен, прилично лен.

облечен, обучен.

облија, погача.

облијеколити (објеколити),

закупљати, салетати, спопасти.

облимице, без жвакања, не жваћући, у једном залогају.

облично, лепог облика, лепог изгледа.

облождер, прождрљивац.

обојудан, двосекли.
обол, допринос.
обратисја, претвори се.
обрек, обећање.
обретање, проналазак.
обрети се, наћи се, створити се.
обркнез, главни кнез, поглавар области.
обрштар, **обрштер**, пуковник.
обстојастелство, чињеница, стање.
обшчество, народ, житељство, друштво.
оварисати, упутити се у што; достићи, домислити се, погодити.
овењача, шав на гаћама или чакширама у који се увлачи каиш или гатњик.
овранити, обојити у црно, оцрнити.
овржа, заплена; продаја имовине по судској одлуци.
огар, ловачки пас.
огарина, паљевина.
оглав, део ципеле.
ограјисати, награбусити, настрадати, награјисати (толико већ њих ограјисало на старој ћуприји).
ограшје, разбојиште, бојиште; борба, надбијање, окршај, битка.
одадрети, јако ударити, искидати.
одалиска, робинја.
одар, кревет, постеља.
одација, собар.
одвојеник, одвојен од света због болести или од себе.
одврћи се, одметнути се.
одејаније, одело.
одјакарити, одрезати.
одличан, који чини разлику.
однакоже, исто тако.
одојче, прасе, сисанче.
одселе, одсад.
одуран, мрзак.
одушити, одахнути, одморити.
озрница, семе.
озубица, огризина.
ожег, жарач.
ожица, лажица, кашика.
ожичица, кашичица; удубљење испод грудне кости.
оједица, рана која гризе, пече. ока, стара мера за тежину (1280 грама).
окад, мирис, ласка.
оканица, суд, боца од оке.
окаш, кантар од једне оке.

оклапити, обесити, оборити.
окламыш, муктација, онај који хоће све бадава.
окле (оклен), одакле.
оклепан, веома стар.
окнути, зовнути.
окнивен, обојен наном.
окобулити, одобрити, пристати на нешто, усвојити, прихватити.
окомица, боца која садржи једну оку.
окретаљка, девојка, вртиреп.
окром, осим. округи, свештеничка одежа; владичанско рухо при служби божјој.
окуисати, позивати вернике на молитву.
олаврени, овенчани.
олај, ланено уље.
оли, или, али; да ли, зар.
олбок, чувар.
олсун, нека буде, тако је.
омофор, оно што стоји на раменима; најважнија архијерејска литургичка одежа.
омршај, мрсно јело, дан када престаје пост.
омчати, омаћи, измаћи, промаћи.
онајз, анис.
ондрљевина, хука и бука.
онетан, частан, поштен, честит.
ономлани, пре две године, преклани.
опаднути, оклеветати.
опазни, опрезан, пажљив.
опапољити, опљачкати.
опачан, opak, зао.
опачина, зло, подлост. Толике бојеве преживевши женском опачином погинух.
опећак, испупчење у зиду.
опечалити, ожалостити, растужити.
оплаза, у орању плугом прескочен комад земље.
оплећак, гуњ.
опоздати, закаснити, задоцнити.
опорит, услован.
опорочавати, ружити, оговарати, омаловажавати.
оправа, одело, рухо.
опретљати, одебљати.
опрштити, уситнити, смрвити.
опстојателни, опширан.
опстојатељство, стање.
оптећи, опколити.

опута, тања кожна врпца.
опуцкати, појести до мрве.
опучити, потерати.
опшестарити, обићи у круг.
орашја, велики казан.
орбиташ, радник, орач.
орда, **ордија**, војска; гомила, чо|
пор, руља; војни логор.
оритак, отикач.
орјатка, проста жена, простакуша.
орма, коњска опрема; сав прибор за
запрезање теглеће марве зове се орма.
орнат, свечана одежа свештеника
(епископ је изашао пред народ у пуном
орнату).
оројла, дружина.
орта, хорда, гомила, руља. осјевине,
мекиње, трице.
оскорбити, ожалостити,
османлук, врста сенице за одмор,
обично од лозе;
одрина, брајда, шпалир, чардаклија.
осмољити, олабавити, опустити,
осовити, ослонити се.
осопштина, лична имовина калуђера.
осторожно, пажљиво, обазриво.
осторожност, опрезност.
отавржати, распричати се.
отвјет, **ответ**, одговор, одговорност.
отешчавати, отежавати, оптерећивати.
отечество (отачество), домовина,
отаџбина (и за вјеру, отачество, своју
крвцу проливати).
откнађати, надокнађивати. отлакчар,
тлачитељ.
отличати се, одликовати се,
разликовати се.
отношешје, однос, веза.
отњуд, нимало, ништа.
отоич, мало пре; мислим да сам отоич
право казао.
отока, рукавац (од Велеике Мораве
одваја се једна отока), залив.
оторожи, отегне.
отрада, утеха.
отрок, дете, младич.
отроки, дечаци,
охот, спреман, хоћан.
охотно, радо, вољно.
оцат, сирће.
оцило, кресиво од гвозда или челика,
огњило, масат.
очага, речни рукавац.

очебрснути, одломити, откинути.
очеса, **очи**. **очизна**, отаџбина.
очогреја, чељаде које од стида не обара
очи, дрзак, безобразан (оће онај
очогреја)
ошак, кућа, дом, угледна породица.
ошаклија, соба с огњиштем и зиданим
димњаком.
оцулусити, оглобити.
оштрљатоносати, пркосно заједљив.
паветина, павитина, врста лозе.
павта, карика, гривна.
пагуба, штета; пропаст, несрећа.
пагубан, штетан.
падеж, пораз, пад; грешка.
паденије, пад. пропаст, несрећа.
падши, који је пао.
пазија, блитва.
паја, степен, ранг.
пајван, уже; уже којима се коњима на
паши везују ноге.
пајдаш, **пајташ**, сапутник, друг,
пријатељ.
пајдос, прекид у раду, одмор. Дајте
работницима лечка пајдос.
паки, опет, поново
пакивиђење, поновно виђење..
пакли, свежњи.
паколеч, рана зелен.
палав, луд, сулуд.
палавра, особа која много говори,
брбљивац; лаж, лакрдија, хвалисање.
Палавра је то.
паламар, коноп, ексер, гумина; у
фрајерском говору полни орган.
паланга, полуга, озиб.
паласка, судић у коме се дрз мазиво за
подмазивање оружја; фишек,
фишеклија, обично од сребра; полни
орган.
палацка, мали клип.
палетак (паљетак), пабирак.
палисад(и), високо коље пободено око
уврђења; дрвена препрека у облику
ограде (око утврђења, логора; или
испред рова) од греда, балвана
(проштаца) пободених (укопаних) у
земљу, на растојању 58 цм, и на врху
зашиљених (обично повезани
поплетом).
палоција, мршава свиња, цара.
палош, **палошина**, дугачак и тежак
мач.

паља, зубља.
паље, мекиње.
паметодостојност, важна ствар.
памјатник, споменик.
памуклија, ватирани гуњ; памучно јастуче.
пананија, кољиво.
панађур, сточни пазар, вашар.
пангалоз, обешањак, варалица, нитков;
човек који нема никуће, ни имања, нити
каква посла.
панта (пајанта), летва, гредица на
крову куће.
пантарул, виљушка.
пантаче, панталоне.
пантофа, папуче, тихотапке.
паор, сељак, ратар.
паорентина, сељанчура.
паорлук, просташтво.
папу, тата.
папула, стуцан и одсушен пасуљ с
белим луком.
пар, тренутак, мах.
пара, новчић, четрдести део гроша;
стоти део динара.
паразлама, круг на крају пушчане
цеви.
паразол, сунцобран.
парагун, гримиз, скерлет.
паралажа, особа која полагује.
парампас, поруга човеку.
парапет, грудобран.
паралич, кап, шлог.
параман, појас. Параман на глави св.
јегоже везла златом госпожа јего Јелена
парасник, сељак. Стражмештер,
солдати и неколико стари нарасника.
парасница, простакуша.
парасток, нетачно, никако.
парентација, говор, очински савет.
паризол, амбрел; падобран.
...спуштало (се) с висине у паризолу...
једно псетање.
паримеј, пословица, сентенца, брокер.
парит, пуши се.
парлаторија, одељење за разговор у
контумацу.
пармак, прст; маца.
парни, узвишен.
парно, кроз ваздух; жестоко.
паровоз, железница.
парожак, грана јеленских рогова;
рачваст зуб у вила.

парока (перука), перика, власуља.
партаја, странка.
пасати, пролазити (пасало лето).
паспаљ, млински прах.
пастина, пасјалук, срџба, љутина.
пастрма, сољено, надимљено и сушено
месо.
патарица, други дан крсне славе.
патарице, штап, батина.
патиша, султан, владар.
патра, утрина, испаша.
паукн, бубањ, гоч.
пафта (павта), појас, ешарпа; копче на
женским појасевима од сребра или којег
другог метала. Тканица златоткана,
на неј сребрне пафте.
пахор, паор, сељак.
пахомити се, очврснути се, осна жити
се.
пацијан, фазан.
пачавра, пачаура, крпа (за отирање
прљавих ствари), дроњак, дроње, траље;
безначајан човек,,„ђубре".
пачариз, пачарис, дармар, крш, збрка,
неред, штета, лом (он ће ти наградит
пачариз).
паче (пача), пихтије, аспик; шта више,
чак; изнад.
пачук, закржљало дете.
пашалија, човек у служби паше.
пашанац, свастикин муж, пашеног.
пашити, труцити се.
паштња, журба.
певка, песма.
пезенвек, погрда, псовка.
педел, школски послужитељ, фамулус.
педепса, казна.
пејар, бокал, чаша.
пејик, гпасник, курир, скоротеча (витка
плећа као у пејика).
пеке, пеки, пекње, добро, лепо, важи,
нека!
пексијан, нечист, оцоган човек;
погрдан назив за Турке.
пексимет, добро испечен хлеб, двопек;
хлепчић од белог брашна.
пексимлук, нечистоћа, покварењаштво.
пелеш, перчин.
пеливан, борац, атлета (рвач).
пемзла, четка, кефа, цебра.
пенди, пет.
пенгати, сликати, мазати бојом.
пенцер, прозор. Радије би ба|

цио мое новце кроз пенџер.
пења, казна, глоба.
пепа, каша.
перајица, четка; кичица пејоративно.
перваз, обод, рам; ивица, крај, руб; реч
жива у облику опервазити (уоквирити).
пергел, дрвени шестар.
пергола, сеница, хладњак.
перда, преграда.
пердесуз, безочан.
переметањ, колац.
перетац, завој, гвинт.
периз, дијета.
периплус, бродар, крманош, пељар,
лоце.
перишан, сребрни накит који су жене
носиле на глави.
перовођа, деловођа.
перси, груди.
пестилентан, кужан.
петерсил (петружил), першун.
петљарци, кавгације, бојџије.
петљанац, слабић.
пехота, пешадија.
печал, жалост, туга, мука.
печалити, нарицати, жалостити се,
једити се.
печално, тужно, ојађено, брижно.
печатити, штампати.
пеш, скути капута; руб корита.
пешкеш, **пешћеш**, дар, поклон; мито.
Он га посла на пешкеш везиру.
пешт, **пештера**, пећина.
пештемал, застирач којим се купач
застире у хамаму; велики пешкир за
брисање, пак Лаза принесе пол гроша и
пештемал на благослов; покривен само
једном кецељицом спреда
(„пештемаљем“).
пигва, дуња.
пиглајзен, пегла, боблија.
пизма, мржња, омраза, злоба; учинити
нешто из пизме
пиздрити, пиљити.
пијевнути, издахнути.
пика, копље.
пикет, патрола, извидница; врста игре
картама.
пикњав, тачкаст.
пиан, ватрен.
пилат, нигде никога, нигде живе душе;
ђаво; препреден. Не знаш ти њега какав
је то пилат.

пиличник, ситна појединост; последњи
остатак нечега.
пилтграм, рам за слику.
пилторски, сликарски.
пиљ, прашина.
пиљак, каменчић, шкуљ.
пиљка, дечја игра с пет каменчића.
пиљцика, клис.
пикљеница, пришипетља.
пикула, новчић; кликер, шпекула.
пиљуга, **пиљук**, кобац, соко.
пинта, тиква, обично као поруга. То
његова пинта не може да разбере.
пинтер, бачвар.
пињал, врста ножа, кама, бодеж.
пињата, земљани суд који се ставља на
ватру као котао.
пипа, лула; славина, чесма. пипун,
диња. У воћну салату исфетај мало
пипуна.
пир, гозба,
пирг, торањ, тврђава, кула, стуб. Пурги
(столпи) високи.
пири, прави, љути. То је пири циганин;
он је пири ајдук.
пирија, левак, точир.
пирлитан, накићен, навезен.
пировање, гозба с бучним весељем.
писменица, азбука,
писмокрадец, плагијатор.
пистола, врста златног новца.
пифћула, капица, ћуба.
пића, сточна храна.
пицигњида, цепидлака.
пишманлук, одустајање од уговора или
неке намере.

пјевац, песник
пјевчић, француски златник.
пјетл, петао.
плајваз, перо, оловка, лапис; белило. С
плајвајзом... начертати.
пјаца, пијаца.
пјат, тањир.
пландиште, место у хладу.
пласа, комад земље колико плуг
захвати и изврне.
платан, дрво високе и широке крошње
(платане и ине жаркопојасне садове).
плачинта, пита, гибаница.
плек, плех.
плененије, пљачкање.

пленкер, претходница, војници
извиђачи.
плот, тело.
плотски, телесни, чулни.
плошчада, пијац.
плужина, велики плуг.
плужити, обрађивати земљу плугом,
орати.
плундра, **плундре**, панталоне, чакшире.
Плаветне плундре и прслук.
пљуш, плиш.
побашка, свака за себе.
поведеније, владање; држање,
понашање.
повежтелство, управа, заповедање.
повелитељ, заповедник.
повељовно, заповедно.
поверителни, поверљиви.
повесмо, свежањ вуне, кудеље: која се
веже око преслице; конура, куфта.
повод, узда, улар.
повозан, згодан, умерен.
повторавање, понављање.
повторити, поновити (дали су ми
жестоку наредбу, ни ријечи да ти све
повторим).
повин, грешан, крив.
поводањ, поплава.
повраз, узица, конопац; узица: којом се
поврази лонац да се носи јело у поље.
погибељ, опасност.
погрусно, тужно, жалосно.
погрузити, клонути духом.
подагра, гихт, костобоља.
подашан, издашан.
подашност, дарежљивост.
подглавак, узглавље, јастук.
подлини, оригиналан.
подлиност, изворност, оригиналност.
подина, основа; постоље, подножје,
доњи део.
подложник, поданик.
подмигљиво, подругљиво.
поднимити се, подбочити се,
подупрети се; наслонити главу на руке.
поднимача, штап, палица за ношење
терета (носи терет на једном рамену, а
преко другог рамена подними га
штапом поднимачом)
подобателно, што нечему одговара;
према; слично.
подобије, сличност.

подозрев, **подозреније**, сумња,
подозривост.
подозрителан, сумњичав, подозрив.
подручник, потчињени.
подушје, црквена служба за покој душе
умрлог.
поздер, омлаћена конопља, дрвенасти
отпаци од конопље или лана при
њихову туцању. С јесени заклепећу
трлице, па се под њима беле брежуљци
поздера; човек без вредности.
позорије, призор; позоришни комад.
позорје, позорница, призор. позувак,
получарапа, чарапа без грла (позувци од
којзине) позумент, врпца, трака.
поискати, побискати.
поити, отићи.
појагмити, разграбити. појакати се,
порвати се. појати, певати. нојац, певач
у цркви.
покерај, колачи.
поклади, покладне маске.
покобити се, сукобити се, сresti се.
покор, срамно дело; срамота, срам,
стид.
покора, покајање, испаштање за грехе;
мука, невоља; казна, едепса, (него казна
и покора).
покорњејши, најпонижнији.
покушеније, покушај, оглед.
полдруг, један и по.
полак, пола.
полезан, користан.
полза, корист (на ползу народа свог).
ползица, мала корист, вајдица.
полезан, користан.
полезнаја, оно што је корисно.
полијелеј, лустер с много свећа.
политеса (политија), учтивост,
пристојност; углађеност.
полог, жито; јаје што се оставља у
гнезду.
положен, постављен; данас та реч живи
у облику наложен (наложена јакна).
получити, користити.
помана, даћа, подушје, давање за душу.
поманканца, недостатак.
понајлак, полагаано. понехари,
прекасно.
пондило, пропаст, дармар.
поне, бар, барем, иако, само мало.
поневидити, понети се.

пониква, пропланак; вртача.
понирство, лукавство.
поночити, попити по коју.
понужденије, покуда.
поњатије, појам. Имали смо поњатија и о магијама по турски „ђозбојацилук" које су показивале црне дервишине...
поњати, схватити.
поњатно, разумљиво.
попажити, угађати.
попеченије, брига, старање.
попечитељ, високи чиновник, министар; старалац.
поплун, покривач, јорган.
попојаске, у појас, око паса.
попруг, оно чим се самар везује за коња.
потрошак, трошење; употреба.
порабошченије, поробљавање, покорење.
поркет, порхет, јача тканина која је на наличју чупава.
порожје, оно чиме се во веже за рогове.
порт, лука; гајтан, трака, каиш.
порта, врата, капија; црквено двориште; турска влада.
портарица, вратарица; Богородица Портарица.
портупеја, кајас за сабљу, портепе.
порцијаш, човек који плаћа порез у натури.
посек, свињче или говече, што се закоље за зиму.
поселамити (посилајем), поздравити.
поскурица, хлеб који свештеник дели на крају богослужења; посвећен хлеб, дели се верницима као причест; просфора.
последоватељ, следбеник, настављач.
постиљон, кочијаш поштанских кола.
постоли, ципеле. ...како ти сто(ј)е алине или постоли.
посукљати, покуљати.
пот, зној.
потварати, подметати.
потерник, гонилац.
потес, више њива или ливада које нека општина или неколико људи заграде.
потечиште, место такмичења, поприште (да дође потпуно спреман на потечиште светско).
потље, после.

потребњак, потрошач.
потура, пара, грош.
потурија, ситница у домаћинству.
пофторити, поновити.
похарати, опљачкати; опустошити, уништити.
похарчити, потрошити; уништити, одузети живот.
почитање, почитаније, поштовање.
правителство, правитељство, управа, влада.
правословље, права, правна наука.
праз, расплодни ован.
практикант, службенички почетник, вежбеник, новајлија.
прам, дереглија, скела.
пранге, тешки окови за ноге.
прапорац, звечак, клатно у звону; књиге, књиге, а не звона и прапорце!
праска, бресква.
прати, онај део цркве где стоје жене за време службе, литургије.
првобратучед, брат од стрица.
прда, врло плашљив човек.
прдало, стражњица, задњица.
превасходио, надмашио.
преват, део туђе земље коју је комшија преватио.
превелећија, привилегија, повластица.
превес, вео.
прегљача, прегача, кецеља.
предељак, собичак.
предика, проповед у цркви.
предњача, пушка која се спреда пунила.
предшественик, претходник, предшасник.
пређе, раније.
прежати, тајно, кришом пратити, вребати.
прежган, испржен на масти.
преисподобњи, најгори, паклени.
прекословије, противуречност.
прекусак, доручак.
прелест, чар, драж; сласт, нарочито љубави (ћутили смо прелест и срећу).
прелестан, који изазива, причињава сласт, уживање (као прелесна бресква).
премакарити, преиначити, покварити, ометати.

премка, део тела између трбуха и бедара, препона.
премлаз, прелив, нијанса (с лаким премлазом старчке за бринутости).
пренумерант, претплатник на књигу.
препиљен, преструган.
препитаније, издржавање, исхрана.
препјаствије, сметња, препрека.
препјаствовати, правити сметње, ометати.
преподавајући се, предајући се.
пречуваћно, пажљиво, гласно.
приганица, уштипак.
придрнути се, помамити се.
призив, жалба.
призрак, привиђење,
призрешје, поглед, обзир; брига, старање, надзор.
прикојасан, крив, онај који узро кује зло.
прикојасити се, догодити се.
прикусица, закуска, залогај.
прим, сандала.
примечаније, пажња.
припевалица, песма.
припета, догађај.
притјажатељ, власник, корисник.
притјажавати, поседовати, имати.
приуготовити, помоћи, омогућити.
причет, свештенство, клер.
причина, узрок.
пришелци, дошљаци, дођоши, куфераши. ...други Новосађани су све „пришелци“.
пришелница, придошлица, она која је дошла, приспела.
пришпицати, наоштрити, заоштрити.
прљуг, тврди сир.
прњавор, село које припада манастиру; манастирска земља са селом; пронија.
пробирање, покушај.
пробитак, корист.
пробитачан, уносан, повољан, користан.
провлак, воштаница, свећица.
провунта (профунта), провијант.
прогала, прогалина, ведрина; пропланак.
прогрузити, загњурити, гурнути.
прозба, молба.
прозвиште, име, надимак, лагаб.
прозелит, дошљак, придошлица.
прозорица, праскозорје.

прождрљуша, свиња која једе своје прашчиће.
прокатор, адвокат.
промаја, разрез за руке на матији
промах, промашај, грешка.
пронзати, погађати, нагађати; бости.
проситељ, молилац.
просити, молити.
просочити, показати, пријавити властима; рећи.
просутост, килавост (од старости, просутости, не смеју кћери и снахе ни да их дворе).
протовестијар, ризничар, врховни надзорник руха.
протолковати, протумачити.
проћердан, прорајтан.
профеј, пророк.
профунт(а), провијант.
прохесапити, прорачунати, промислити.
прочи, **прочно**, други, остали.
прочим, другим
прочка, опроштење.
прошеније, молба.
проштац, колац (пасти као проштац).
прпошан, враголаст, несташан; лакомислен, превртљив, ћудљив.
прпошити, чепркати у прашини (кокоши).
прстеновати, дати прстен, заручити, верити.
прћија, мираз (желим да мој син женидбом добије добру прћију). суљ.
пруд, љут, пргав.
пружина, колиба крај тора.
прућина, пружање (линија муње),
прушак, шамар, ћушка, надланица.
пуг, сунђер.
пудља, псетанце. нуле, млада магарица.
пулија, дугме, прикопчаљка; украсни предмет од коvine.
пуљат, шарен, пегаст коњ.
пуње, вино које се даје у цркви и с којим се на славу устаје (из несоме пуње и свијеће).
пусат, све оружје које човек носи на себи; коњска опрема.
пусник, ђаволски човек, проклетник; сиромаш, невољник; запуштен човек.
пусница, дивна, ђаволска, вражја жена или пушка.

пуст, филц, сукно за шешире.
пустаилук, разбојништво.
пустахија, хајдук, разбојник, гусар.
пустозврати, базати, шетати без циља.
пустопашан, обестан, разуздан (некаква пустопашна и докона братија).
пустосват, сват који нема службе, набигузица.
пусул, дурбин, двоглед.
посула, цедуља, писамце; наредба, потврда.
путаљ, коњ са шаром на нози.
путир, чаша, обично златна или сребрна, из које се освећује и из које се даје причест.
путуња, чабар, дрвена посуда за ношење грожђа.
пухор, прах, бели пепео који се ухвати на сажеженој цигарети, пауљ.
пфајфер, трубач.
пуц, накит (пуц женског пола).
пуце, дугме.
раб, роб (овде почива раб божји)
раби, боже, госпode.
рабина, робиња, слушкиња.
рабош, **роваш**, зарез на штапу или пруту који је служио уместо броја; дрвени штапић пресечен на два дела као доказно средство за обрачунавање дугова; розга, роска, резак (куповати на нечији рабош).
рав, полица.
рагбет, напредак, срећа.
радаш, тара.
радиш, чигра, зврк.
радош, приде. Ево ти радош као поклон уз купљену робу.
радшта, зашто (радшта оде Новак у хајдуке; имао се радшта и родити)
ражденути, растерати, разагнати.
раздертити се, растужити се, ражалити се.
разгубати, учинити губавим.
раздаришан, широке руке, штедар.
разма, осим, сем, изузев.
разом, до врха, врхом.
разор, бразда по среди њиве.
разпаркалисати, исцепати, раздерати.
разслаба, болест.
разур, разореност, рушење. разурати, развалити, сатрти, уништити

рајетин, немуслимански подложнички живаљ.
рајна, део катарке, попречница.
рајтар, **рајтер**, коњаник.
ракам, рачун.
ракамити, бројати, числити.
ракита, врба.
ракно, кратак женски шал од плетеног сукна.
ракчин, врста капе.
рал, **рало**, мера за површину земљишта.
раме, обала.
ранец, торба, телећак, торнистер.
рантлика, **рантљика (рајндлика)**, посуда за кување и прање; шерпа, вангла, лонац.
раскарати се, забринуту се, растужити се.
распусан, разуздан, раскалашан, разметан.
распуст, развод брака.
растакуер, властелин, грансењер.
расхазурити, распремити, разоружати.
ратлеисати, раскомотити се. рахт, узда украшена златом исребром.
рахат, лако; задовољан, спокојан, расположен; слободно, без узнемиравања, безбрижан.
раца, пловка.
раченије, љубав.
рачити, волети.
рачителност, брижљивост.
рачитель, који се брине за нешто.
раша, врста дебеле тканине.
рашчленити, објаснити до ситница.
рвеније, такмичење.
рвина, гроб.
рвине, руине,
рвољ, гужва.
рдив, црвен, румен.
рз(а), част (напао му на образ), чедност, поштење (насртати на женски рз). Ти немаш ни рз, ни намуз.
ребелант, **ребелијант**, побуњеник.
рев, њакање, драње, урлик.
реван, горљив, усрдан.
ревена, **рефена**, у заједници учињен трошак од кога сваки плаћа свој део.
ревновање, љубомора.
ревовати, бринути се, марити; бити супарник.

ревносије, марљивост, усрдност.
реграција, поклони који ђаци и њихови родитељи дају учитељу.
регулаш, регрут.
редут, тврђава, шанац.
резидовати, боравити, столовати.
резилити, грдити, корити.
рејда, лука, сидриште.
рекрут, регрут. рем, залог, залога.
ресити, китити.
реситити, пречистити.
рест, остатак. **ретикил**, женска торбица.
ретирада, одступање, повлачење војске.
ретирирати, ретерирати, повући се, повлачити се, удаљити се, уклонити се, побећи. **рецепис**, признаница на издату ствар; писмо.
речословије, тумачење речи.
решителан, **решителни**, одлучан, решен.
рибац, рибетина.
ридагаје, горки плач, ридање, јаукање, јецање.
риза, свештеничка одежа, монашка хаљина; одећа, плашт.
ризва, подеран, никакав.
ризика, одговорност.
ризма, пакет, рис хартије.
рило, њушка.
римпапа, особа којој висе дроњци са свију страна.
ринутити, одгурнути, гурнути.
ринфлајш, говедина, говеђе месо. За кујну епископа Атанасија Живковића узето ринфлајша за 23 кр.
рипида, ликови шестокрилних серафима (анђела) утврђених на подужем дрвету којима се маше на светим дарима; лимена лепеза с анђеоским ликовима, махалица.
рисјанин, хришћанин, Србин.
риф, стара мера за дужину (0,777 м); трапеза широка један риф; аршин, лакат; у турској и мера за течост: риф шараб то јест десет рифова вина.
рјадко, ретко.
ркнут, изракнути се, шмркнути.
рњати, грести, грубо се чешати.
рњага, гомила, рвољ.
рогоша, рогата овца.
рожданик, календар; хороскоп.

розга, грана, гранчица, притка, тркља, врлика, острога, колац; мера дужине (пут широк једну розгу).
розине, суво грозђе, цвебе.
розолија, **розољ**, **розоља**, рузулин, напитац од ружиних листића; врста ликера. ... слатко пиће румене боје, које су наши трговци доносили из Скадра све до 1880. год(ине), амберија.
рогаљ, раскрсница, раскршће, угао.
роган, лакована кожа. Носи је мени је од рогана.
рогаш, **рогоња**, преварени муж.
рогоз, трска, рогозина, стура.
рогуља, виљушка.
родба, родбина.
родилница, породила.
рожден, рођен.
ројта, реса, кита, помпон; украс на оделу.
рок, део мушког одела, капут.
роља, справа за глачање рубља. На тавану: једна велика роља, два астала; сукало.
романција, романописац.
ромежити, осипати, межурати, мрешкати.
ронити, испуштати (ронити сузе)
роспија, зла жена, аспида, блудница, кучка, дроља; још жива реч у београдском говору.
роспилук, обест, блудничење, курвање.
росуља, врста земље, као смоница, лука;... росуља је земља ретка, лака и не држи ђубре.
рота, мали одред војске; вод, чета; свађа, породична неслога; Велика је рота у њину кућу; турма; клетва; заклетва.
роштиљи, решетке. рубеж, грабеж, заплена.
рубија, мали дукат.
руг, подсмех, поруга, срамота.
руд, растресит, незаmrшен, није гњецав и упљескан: руда погача (тј, добро умешена и печена тако да се листа); ку драв; вуна.
рудина, пашњак.
руј, црвена или жута боја.
рујба, назебине, озеблине.
рујевина, руј, рујево дрво.

руковѣт, свитак, замотуљак. руса, црвенкаста. русје, труње.
русовулија, златнопечатана исправа, хрисовуља, листина.
рутбе, положај,
ранг, чин.
руфет, **рувет**, занат; еснаф, цех; од свакога руфета плоди своје радости знаци показивали; није од нашега руфета.
руфетлија, мајстор заната.
руфетник, ортак.
руфетски, који се односи на руфет.
руфијан, сводник; лопов.
рух, дух, душа.
ручаница, доба око ручка.
рушан, богато одевен (кућа му је крушна и рушна): жално, жалобно убучен (сестре за браћом најдуже иду рушне); тужан, који је у жалости.
рушвет, мито; кајмакам је рушвет (тј. прима мито).
рушпа, **рушпија**, дукат, цекин; врста старинског новца од меког злата, употребљавају га жене за накит, нарочито у обоцима.
рушпав, тврд.
ршум, срџба, бес, сила, снага, лом.
сабазорац, онај који је устао у сабахзору, раноранилац.
сабаија, мало мушко или женско дете.
сабајле (сабахиле, сабаиле), рано ујутру, зором (што си ме тако сабахиле походила).
сабов, кројач. Да (је) грађански сабов... благочестиви муж.
савардак, сточарска колиба, кућерак.
сават, глеђ, емајл.
савина, вења, смрека, клека.
савитан, савитљив.
савура, терет, баласт, соврња.
саг, сад.
саганлија, пасуљ пребранац.
сагрије (цагрије), корице, ток мача. Из сагрије сабљу извадио; де турите у сагрије ћорду
сагрињати, бити, постати изгризен од гриња, мољаца (овај је капут сав сагрињао).
сагубити, погубити, убити (ја сам твога сагубио баба; твојом ћу те пушком сагубити); изгубити (сагубио веру).

сагучити, савити што у гуку згучити.
сад, врт, башта, перивој.
садака, просјак и милостиња.
саде, сада.
садразан, **садразам**, велики везир; лични чувар.
саизволети, пристати, допустили, одобрити.
сајалија, врста чохе.
сајбија, **сахибија**, господар, власник, домаћин, притежалав кућа без сајбије;
чифлук сајбија, **читлук сахибија**, власник чифлука.
сајдисат, бројати, ценити.
сајп, истинит, доиста.
сајтлик, **сатљик**, мера за текућину од пола холбе или чедари врча.
сајуз, савез.
сајузница, савезница.
сак, врста мреже; мрежа у којој се држи риба у тиквари.
сака, плускавица, справа којом ковач прска ватру водом; буре или кола са буретом, или коњ са мешинама у којима се вода носи (носу саке воду међини); огртач који старци носе.
сакагија (сакага), заразна болест у коња, слинавка.
сакат, без руке или ноге, богаљ, чолак.
сакалија, брадоња, обично иронично.
сакалуд, сулудаст, луцкаст,
сакалуда, будала, бена, бенац, бенак, бенаш, мућурла, апша, туњез, абдал, думлек, звекан, бизгов, билмез, кукумар.
сакатлук, штета при изради неког предмета.
саклет, налог, заповест (он издаде саклет на чауше); тегоба, nelaгодност, досада; узима ме саклет.
сакос (сакоз), горња хаљина коју епископ облачи на стихар као и презвитер фелон; полиставрион. Сакоз од рајхцајга (врста платна); сакоз од зелене кадифе.
сакраменски, проклети.
сакристајнер, црквењак.
сактисати, скршити, сломити, уништити. Када Марко сактиса оружје, онда трже дивит од појаса.
саламадија, људи и стока који иду куд хоће и праве штету.

саламндас, несразмеран, незграпно велик (човек).
саламет, успех, корист, срећа.
салаидар, жртва (милостиња) у част умрлих; дар, парусија; награда калуђерима за молитве мртвима између Ускрса и Спасовдана.
салаука, салауковина, невреме, олуја, мећава. Напољу се сучели с мраком и салауковином.
салвирати се, спасти се, избавити се.
салдумисати, прећи, скренути.
салетел, баштенска сеница, вењак, одрина.
салпник, суд за пијење воде.
самар, дрвено седло. Само узмите самар; лако коњу без самара.
самарџија, човек који гради или који продаје самаре.
самдруга, тешка, трудна.
саманлук, самалук, појата; спремиште за сено и сламу.
самовидац, очевидац.
самовољковати, терати упорно своју вољу (самовољкујућ' бесом својијем).
самсар, мешетар, сензал, маклер, сансир, прокупац.
самсов, врста пса, булдог, псина; обесни момак богатог господара (казао његовом самсову); глупан, блесан, клипанчина.
самур, самуровина, врста крзна; кожа од куне; зибелин, собол, зердав, хермелин.
самуркалпак, капа од самуровине.
сан, чин, достојанство.
сандала, столица.
сантрач, свежањ прућа; карирано платно; ражањ; дрвена ограда око бунара.
санћим, тобоже, ко бајаги.
санџија, санџије, жигање, пробадање, протисли.
сапа, дах (хладно је, види се сапа).
сапирати, кажњавати, окривљавати. Јутрос бабе устадоше и мене сапираше.
саплак, чаша (сребрни саплаци).
сара, горњи део чизме.
сарага, укљева; мршав човек.
сарај, серајл, двор, царски двор.
сараор, војник који чува тврђаву или неко место; титула за посебно задужење у дворској служби.

сараорство, рад, служба коју обављају кметови; работа, кулук.
сарајдар, дворанин.
саранџи, срдобоља, скрофула.
сараф, трговац; мењач (за дукате питај сарафа); златар.
сарџија, јута; корице (повући сабљу из сарџије)
сарзецање (сорзецање), духовно сагледавање.
сарук, чалма, турбан.
сархош, пијанац.
саса, мачица; обрати сасу, обрати бостан, награисати.
сасуд, црквена посуда.
сатарити, сатарисати, сатрти, уништити. Да се сатарише земља.
саћа, глуво доба.
саћур, плетена котарица за хлеб.
сауерај, свињарија.
сафра, мука (ухватила га са|фра), зло, несвестица.
сахан, овећи тањир, обично од бакра. Ти да једеш из туђих сахана.
сахат, сат (време).
сач, метални поклопац; кухињска справа која се употребљава за печење јела; пека.
саџак (сачак), треножац (тигањ) од гвозђа, на који се меће суд да се што кува; димњак; стреха. Три саџака једна тенжера за цеђ.
сведомост, свесност.
свеђ, свеђе, стално, непрестано, увек, вазда; свагда, свуда.
свепорњејши, најпокорнији.
свештенослужитељи, епископи, презвитери и ђакони; сви сачињавају вишу јерархију.
свидетељ, сведок.
свидитељство (свидитељица), сведочанство.
свично, привикнуто, по навици.
свјет, светлост.
свјетњак, ватра која се пали за Ивањдан.
сврзиграда, онај који обрије браду коју је раније оставио да расте, распоп.
сврзигаћа, онај који се прави младићем, а још то није, деран.
сврзикапа, онај који мења своје погледе, мишљење.

сврзимантија, онај који је скинуо мантију, који се одрекао. свештеничког позива; распоп, раскалуђер, сврзипоп, сврзиграда.

сврзлати, салетати кога чиме, обично молбама.

сврчак, ваљушак од теста, свртак.

севап (севаб), добро дело које заслужује божју награду (севап јесте робље потражити), што се чини за душу.

севапчија, онај који чини добра дела, севабе.

севастократор. владарска титула, нижа од деспота, а виша од ћесара.

сега, овога, сада.

седећив, онај који радо седи.

сеиз, коњушар, момак, слуга. На сеизе срклет учинио.

сеир, **сејир**, **сехир**, гледање, разгледање наслађивање у гледању (нечег лепог): сеир чине уз море ђемије (лађе); чудо.

сефирити, уживати, веселити се, посматрати.

сеирција, радознали гледалац.

сејменин, војник јаничарског пука; стражар, пандур.

сејсана, **сексана**, товарни коњ.

сека, плићак.

секатура, брига, секирација.

секељ, новац и мера код Јевреја.

селама (**салам**), поздрав. Салам даде, а полети руци.

селамент, спасење, корист (у њој нема селамета ни берићета).

селамаук, трем за примање странаца, посета; дневна соба; мушке одаје у муслиманској кући; војнички поздрав приликом параде (сва јој војска селамлука дала).

селе, сада.

семинарија, школа за богослове и учитеље.

сенет, исправа, потврда; документ.

сенеф, зачин који се прави од млевеног семена слачице.

сент, завичај (нашем сенту билом); правац, смер.

сепет, врста совре оплетене од ракиновог прућа; кош, корпа.

сераскер (**серашћер**), главни, врховни заповедник (кога ћемо врћи серашћером).

сератлија (**серхатлија**), граничар, коњаник (сератлије добре коње хране), крајишник.

сербез, **сербезан**, слободно, безбрижно, по вољи.

сермија, имање, стока; капитал (лијепа лаж сиромашка сермија), главница; искуством стечено знање. Без сермије се не работа.

серсем, љут, пргав. Много серсем човек беше покојни чича Јанче.

серцада (**сеада**), прекривка, ћилимче.

сијасет, грдно, много, безброј, множина, мноштво (множество); невоља. Он с Турци много прошао, и учини много сијасета.

сијателни, **сијатељни**. пресветли.

сијатељство, господство; пресветли (титула).

сиктерисати, потерати, отерати на груб начин, маршнугеј (сиктерисати кога).

силав, **силај**, **силах**, кожни појас, пашњача у коју се задевају кубуре и ножеви, оружје (силај за појасом златом ишарани малим сребрењацима или другим финим оружјем); силахдар.

силембет, каиш преко прса оседланог коња.

симит, врста округлог хлебчића од белог брашна.

симиција, онај који пече и продаје симите.

сингав, сив (сингав капут, сингаве магле).

сингија, бајонет, војнички тесак

синдик, опуномоћеник, градоначелник.

синђел, монах у православној цркви, презвитер; свештеник секретар код епископа.

синђелија (**сингелија**), **синцелија**, диплома или грамата свештеника од епископа дата;| потврда с печатом (и ево моја синђелија, да га вез погубит' не може).

синета, пређа и тканина плаве боје

синклит, сенат.

синија, софра; низак и округли сто за јело; велика тепсија.

сино́р, граница имања, међа, конфин, рубеж, хатар, анта, ханта. И постави сино́ри (ханти).

синцилат, судско протоколисање, легализовање, потврђивање, потврда; суђење (дај ти мени право синцилата).
синцилатити, потврдити, протоколисати; судити.
синцир, ланац, верига, окови. Проклећу те свуда, моја ми тврда вера, ако баш и ја достао синцира.
сирак, онај који је без икога свога, сиротан, сироче (сирак тужни нез нигђе никога); сиромаш, просјак (сирак и гладница).
сиреј, судбина.
сирјеч, то јест, заиста, дакле.
сита, ситна сачма, гмиза; ситнеж (од живине); ситнина (ситан новац).
ситак, **ситик**, густа шумица, честа од сите.
сичан, мишомор.
сичија, сушица, туберкулоза; стање раздражености, беса и тмоле пакости због нервозе стомака.
сичко, све.
сић, бакарна посуда за ношење воде; мање ведро за воду.
сицада, простирка, ћилимче за клањање.
сицил, судско допуштење (без сицила и без тапије).
сишче, сисанче, одојче.
сјек (сек), брвно (кућа од сјека).
сјетовати, свјетовати, саветовати.
скамија, клупа, школска клупа.
скамувати, **скамукнути**, цвилити, пиштати, кмечати. Не скамуче оно псето што гађаш него оно што погодиш.
скапулат, избећи опасност.
скара, роштиљ.
скверна, срамота.
сквернити, срамотити.
скерлет, тканина црвене боје; гримиз, пурпур, порфир, црвац, багор.
скинија, шатор.
скит, мала црква.
скленица, бочица (скленица за вино).
склиб, гримаса, накревельено лице, бекељити се, кревельити.
скљусити се, пасти, скљокати се.
скнађен, сложен, скупљен.
скоба, двокрака кука, спојка.
скоба (скоб), сусрет, састанак.
скобити, наићи на кога или што, састати се с ким, сresti (скоби Кату на

сокаку; зла коб те скобила); притиснути, довести у шкрипац (јастребови... зеца скобе).
сковерац, палачинка.
сколесати, натерати.
сконђурати, заклињати.
скопак, мотика, обично стара.
скоруп, кајмак.
скоса, ударац дрмањем.
скот, животиња.
скута, сукња од белог чврстог платна, обично везом украшена; старинска кошуља; сурутка, угрушано млеко, грушевина.
скутрити, стиснути.
скуфија, ноћна капа.
скучно, досадно, мучно.
сладост, сласт.
слапити, зграбити, шчепати.
следовати, ићи за ким, подржавати.
слеме, **слъеме**, кров, кућа.
слота, суснежица, лапавица.
слуктити, **слухтити**, пажљиво слушати, ослушкивати.
случити се, догодити се, десити се.
смара, ноћна мора.
смок, храна која су себи садржи масноће (сланина, суво месо, сушене кобасице, кајмак, сир), мрс (Талијани смок штеде); јело од умешаног брашна или теста; смок бели сви млечни производи.
смомитлати, обрлатити, смандрљати, згужвати.
смотреније, гледање, надзор.
смуг, пепељасто сив.
смукнути, потегнути.
снеруке, неповољно, незгодно, неудобно (све ми иде некако снеруке).
снијет, болест на жити, главница, гара.
сношеније, подношење, трпљење; веза, однос.
снубити, просити; желети, жудети.
собака, пас.
собет, друштво; свечаност, место где су икупљени угледни људи; сабор; пријатељство, другарство; договор.
совело, **совиља**, чунак.
совет (совјет), савет.
совештаније, договор, састанак.
совра, **софра**, трпеза.
согласије, слога, склад, сагаасје.
содак, женски зубун; ђечерма, цуба.

созаклетник, заверник.
сојка, креја, крешталица; терати сојке (јурити жене).
сојтарија, лакрдијаш.
сојузити, присајединити, спојити.
сокл, подножје, постоље.
солицитатор, парничар.
сомун, бели округао хлеб (до Солуна сто сомунa).
сон, крај, задњи, завршетак, талон у игри картама. Ово је сон.
сопа, батина, мотка, дебео штап.
соперник, супарник, противник, ривал, такмац.
сопирати, кажњавати, окривљавати.
сотиза, лудорија, увреда.
сот, саће.
соћ(е), земљарина.
софта, ђак.
соха, рачвасто дрво; планински врхунац (соха небеска).
сочити, проналазити коме жену.
спахилук, властелинство.
спенза, новац утрошен на исхрану.
спокојствије, мир, спокојство.
спрама, према.
спрем, девојачка спрема.
спутник, сапутник.
спуцкати, појести до последње мрве.
спучавати, закопчавати
сраженије, битка, бој.
средоточије, средиште, центар.
сremoш (сremуж, сremуш), ди вљи лук.
срклет, налог са претњом; хитна заповест (а на млађе срклет учинио); мука, тегоба, невоља; нервоза (зулумћарска храброст и срклет).
срма, чисто сребро (обучени у срму и злато): сребрна жица за филигранске радове (да везу из фме чудесне купе); сребрн сјај; иње; милолико обраћање драгој особи (срмо моја);
срмали, срмајли, везен срмом, често и златним концем.
срси, трнци, жмарци.
срчали, стаклен.
става, ушће, суток(а).
станар, чувар ситне стоке (козе, овце).
станарица, која брине о преради млека у сир и кајмак.
стап, суд за изметање масла, бучка.

старејко, старојко, стари сват.
староста, старешина села.
староставан, од давнине, старо древан (књиге староставне)
стасина, вајат.
стација, станица, поштанска станица.
стегно, бедро, бутина, гњат.
стези, стазе.
стелаж, полице за књиге.
стима, част, гостопримство.
стипса, кисели камен, алаун. Треба узети стипсе.
стихар, обично бела свештеничка одежа с рукавима и с прорезом за главу.
сток, залиха робе у складишту; фонд.
столак, столица; престо.
столоначалник, млађи секретар.
столп, стуб.
стопа, стара мера за дужину; 12 палаца или 0,316081м.
стопрам, одмах.
стопрв, тек
странствовање, путовање по свету.
страст, страдање, бол, мука.
страхопочитаније, страхопоштовање.
стрв, стрвина, крвожедност; остаци од леша.
стриза, оно што је одрезано.
стркотина, крхотина, гелер.
стрљати се, стрти (се). ...Што ће моћи покупити „пићу" (храну за стоку) да се не стрља и проспе.
стрменица, стрмо место.
стрн, житна стабљика; сламка; клас који остаје на њиви пошто се жито пожње; стрњика.
стрнаш, дивљи голуб.
стрњина, кукурузовина,
стројан, складан.
стромором, пропаст; окренути тумбе, стрмоглавце (да би се цео свет стрмором окренуо).
стропотан, стрм, опасан (пут).
строшити, измрвити, здробити у ситне делове, уситнити (непријатне саветине са строшеном војничком сламом); улудо потрошити, проћердати (строши што ти је отац сачувао); исцрпсти, изнурити (строшиле некадашњу снагу); довести до пропасти, уништити.
струга, планинска колиба, бачија, катун; отвор на тору, дера.

струка, огртач, обично с ресама, носи се преко рамена, служи и као простирка; правац кретања, пут.
струџица, торба од козје длаке.
стубоком, сасвим, скроз, из темеља.
ступа, аван; бућкалица за масло; постројење за ваљање сукна; неочишћена кудеља, кучина; преса, трлица.
стура, рогоз, трска.
стухаћ (стуха), здухач, видовит човек, ведогоња.
субаша, повереник аге (помоћник или заменик баше) или спахије; надзорник имања.
сувал, питање.
суват, планински пашњак, појило, обично се стока ту држи лети.
суватка, комад суве гране, сува
рак. сувача (сухача), млин (водени ца) коју покреће коњ.
сувачар, власник суваче.
сувота, одељење у кући, соба; суво место, заклоњено од кише; суво време, суша.
суватати, живети о сувом хлебу.
сугаре, касно ојагњено јагње, младунче, трзе; црно јагње;
сугубо, жестоко.
судратија, луцпрда, луда.
судридула, судрнут, несташан, распуштен, необуздан, својеглав човек.
судурма, настрешница.
сујма, бојазан, зебња, страх.
сук, цепаница; улица, пут, сокак (на крају дугачких сукова).
сукало, сват; оклагија, расукач, крцан.
сукач, кувар.
сукија, комад памука или крпе; крпица којом се причвршћивао метак у пушци.
суклата, приглупа особа, клипан, тикван, абадал (непрестано играње оне суклате).
сукобица, мали суд, кабао, чабар за маст, мед; мали сукоб, противречност.
сукурс, помоћ, појачање.
суложник, мушкарац који живи с туђом женом; онај који живи заједно с неким у једној соби (мој суложник држао се опором и својеглаво).
сулунар, сулундар, чунак.

сулф, измирење на суду. Те је више новаца било него смо сулф учинили.
суљ, мираз, прђија.
сумити, сумати, смислити, одлучити, довити се.
сумлата, блесавац, будала.
сунђија, бодеж.
супостат, отпадник, ђаво.
супра, врућ пепео са погдекојим жаром што остане иза ватре.
сурат, изглед лица, њушка. Сурат ти ја твој.
сурдома, врста огртача, сурка.
сурдук, јаруга, провалија.
суркција, гонич, пратилац уз коња.
сургунисати, прогнати из земље, заточити.
сургунлук, прогонство.
суров, мрачан, невесео.
суродица, далеки род неоме.
сурсабов, кројач кабаница, кабаничар.
сурунтија, неваљала жена, скитара (шта зи знаш, сурунтијо варошка!); дугоња, дугајлија; нешто старо, отрцано, похабано, траље.
суртулија, ломоврат, сурдук, суруљаја (кроз неке шуметине и суртулије).
суруција, кочијаш, курир, гласник (на коњу), поштоноша. Дрндало механско, суруција новинарски.
сустопице, у стопу, једно за другим, устопице (витеза сустопице трагически конач прати).
сустримак, мешанац, мелез, бастард (живота си и смрти сустримак); врста платна.
сутара, ђаво, сотона, белзевуб.
сутеска, теснац.
сутика, догађај, случај.
сутура, сутуран, неразборита особа, будала; несрећа, погибија.
сутурисати, довести у неповољно стање, упропастити. сућ, дућан.
сучелице, насупрот коме, чему преко пута.
сушка, комад сувог дрвета, суве гране.
сушт, прави, истински.
сушчество (суштество), биће, природа; ствар.
сходномјерно, у складу с нечим, одговарајући.
табак, дуван: не куру они табака; кожар.

табакана, радионица за штављење кожа.
табаклук, табаштво, кожарски занат, кожарство Табаклук није му добро ишао.
табанче, пиштољ, кратка пушка.
табарка, качица с водом; велики казан за ракију; задњи дебели део тела.
табачити, обрађивати кожу.
табачки, кожарски.
табирити, тумачити, објашња вати.
табља (табија), учвршћено постоље за топ; положај за топ у дејству (ватрени положај).
табориште, место за логоровање; место где је био табор (то су наша стара таборишта).
таборје, табор, тумбар (да удримо њима на таборје); логор; одред војске.
табун, крдо коња, ергела (послао млада ждрепца из свога табуна).
тавленик, коњ који се негује у тавли, шталски коњ. Приве заше коње тавленике.
тавлија, врста свиле.
таволиз, удворица, чанколиз.
таган, тигањ, тава, просуља.
тадар, тада.
тазе, свеж, нов, скорашњи (све је тазе гробљем покопато), фришак. Имам за тебе нешто тазе.
таин, порција хлеба, следовање хлеба (делио кулучарски таин); оброк; војнички хлеб, хлебац.
таинија, економ, интендант.
таиф, својта, људство.
тајфа, род, ред, врста; група.
таки, одмах.
такиша, такуша, врста ситније крушке.
тактик, вешт војсковођа, стратег.
такум, стоно посуђе; коњска опрема; врх чибукa с лулом.
такши, лошији.
тал, део; део наследства. Моју сермију делили на 3 тала.
талаворити, чаврљати, ђаскати.
талаворница, бука, галама.
талагајити, проводити време у нераду и разоноди (господи омили талагајити).
талае, несрећан.
талајати, млатарати, махати (талаја њима тамоамо).

таламбас, врста бубња. Таламбаси редом ударају; зазвечаше ситни таламбаси.
таландара, торокуша, блебетуша. Жена му је таландара.
таландати, торокати, блебетати.
талер, тањир.
талик (талих, талија), срећа (ако будем старогa талиха). Ја и ти смо једнаке талије.
талир, сребрни новац.
талпа, талпина, дебела даска; још жива реч.
талумити, изводити талум (дресуру), вежбати, увежбавати; дресирти (да их талуми увек истим речима).
таљиге, запрежна кола (талиге с хамом).
тамам, равно, управо, таман.
тамбур, добошар.
тамихџија, продавац туцане ка ве.
тандара, прчварница;
тандара-мандара, тандараброћ, бе смислица (џицвара попара тандара мандара), нешто с брда с дола речено, збрдодолисанo, немушто, несувисло.
тандарија, бестрагија; посве се изгубити (отићи у тандарију)
тандариха, место у рају, уживање мира и изобиља (бог је драги неколико дана тандарихе земљи поклонии; мислио да се нећемо виђати до у тандариху у едем турски); шларафија.
тане (танад), пушчано или топовско зрно.
танцош, врста племенитог сремског вина.
тапи, ћилим. Како се именуе таи тапи.
тапај, гази.
тара, ткачки разбој, стан; велики чекић, маљ; троска, згура, шљака; талог од топљеног масла, троп.
тарак, направа за пречешљавање кудеље и лана; трлица.
таран, ован, оруђе за разбијање зидова.
тарана, мрвице од теста; тесто измрвљено на рендету; супа с мрвицама (тестом). Извући се ко тарана из лонца (криомице нестати).
тарантас, дуга покривена путничка кола.
тараф, странац; крај, правац.

тарни, товарни, теретни (тарни коњ, тарна кола); покривен.
тарапана, **тарафхана**, радионица где се новци кују; гомила, гужва; метеж.
тарлабука (трлабука), врева, бука, граја.
тарлабукати, дизати тарлабуку, грајати, галамити, лармати.
тарлаган, гуњ.
тарнице, кола за пренос тешке робе; теретна кола с коњском запрегом. Изађоше зелене тарнице с бесним вранцима.
тарнути, подјарити ватру. Тарни ватру, ђевојко.
таротине, опиљци, триње, струготине.
тарчуг, мала кожна торба; пастирска торба од јагњеће коже. Масан тарчуг, а јарета нема.
тас, плитак тањир од метала или дрвета, послужавник у цркви за скупљање новца; штит.
татар, **татарин**, поштоноша, гласник, скоротеца, улак, курир (на коњу).
татаранка, врста стреле.
татош, врач.
таћација, занатлија који прави капе.
тафа, тава, тигањ. Една тафа, два ибрика за кафу.
тафра, хвала.
тахмиз, радионица за пржење кафе; монопол пржења кафе.
тацл, тацна.
тацлије, манжетне.
тачнејше, најтачније.
тева, хоће, ваљда да.
тевабија, свита, пратња, дружина; следбеници, истомишњеници.
тевдил, потајно, кришом; прерушен.
тевћели, напразно, бесциљно.
тедарућ, снабдевање, опрема, залихе, резерве. Ваља, бога ми, да чиниш тедарућ, свадба је ту; наред, довлет.
тежатник, радни дан (ако је те жатник, у механу!)
тезоименити, истоменити.
тека, новчаник.
текар, тек, истом, једва. Текар гледа да намести.
текдурући, ни крив ни дужан, зацабе.
теке, него, тек. Теке он ми казао.

текелија, текућа вода.
теклиф, женирање, устезање. Заповедај ако мош, без теклифа.
текне, сандук за ношење малтера; корито, суд (и просуо му сомуне с текнета).
текрар, поново, изнова; понављање, обнављање, репетиција.
тектон, градитељ; дрводеља; уметник. тел, жица.
телал (телалција), човек који на пазару објављује налоге власти, гласник, добошар.
телалин, онај који продаје старе ствари, старетинар, старинар (груписали се на Стамболкапији и телали, који продају старе ствари).
телалница, старинарница, дућан где се продају старе ствари, старударница,
телан, комотан, незаузет.
телар, телал. Цар... телару за поведи громогласно викати.
телбиз, лукав, подао човек, покварењак; нитковлук.
телиш (тели, терли), особито; везен или проткан златном жицом.
телфа, талог од кафе, соц, кафесац, цезвина, тоз.
тељиг, савијено дрво које се ставља стоци око врата; јарам; дршка на ведру.
тембих, опомена, упозорење, саопштење; наредба, налог.
теменах, симболични поздрав; љубим ти скуте и стављам на чело.
темер, дршка, држало, штап од барјака, заставе.
темерут, незграпна и лена старија особа; непослушан, непокретан; тврдогав, јогунаст (туп и темерут).
темњак, каиш, односно трака кићанком на балчаку, дршци сабље (играо се новим темњаком на сабљи).
темило, иконостас.
тенац, **тјењац**, вукодлак, вампир, ведогоња, мртав човек што се из гроба диже; онај који је од сенке, привид, приказа.
тенез, држите, пазите.
тенеф, конопац, уже.
тенећка, **тенећа**, лим, плех. Није од бакра но од тенеће; канта, лама.
тенећар, лимар, тенећеџија.

тенцер, тенцера, земљани или бакарни суд; дубока бакрена посуда
теочар, чобан који чува телад (да заварам теочару очи).
тепавац, онај који тепа, муцавац.
тепе, тепа, врх, брдашце.
тепелук, мала женска капа украшена дукатима или ни; скама бисера, капа извезена: златом или срмом; украсна; плочица од сребра или злата на женској капи.
тепка, врста крушке.
тепац, тепчија, млад момак; деран, мангуп, несташко; скитница, протува.
тер, и, те. Седи тер певај; зло. Тебе је Бог за тер јаратисао (створио); лукав, препреден.
теразије, ручна вага са два таса (језичак на теразијама немирно трепери), кантар; знак зодијака.
терак, нека, не мари, нешто; калуп, модел, узорак.
теранка, парничење, парница, парба.
тербије, тербијета, уљуђивање, васпитање, дотеривање, дресура.
терзија, кројач. Као добар тер зиа с аршином.
терећеција, житарски трговац, скупљач жита.
теркија, терћија, пртљаг, торба, завежљај (са кабаницама у теркији); каиш на седлу којим се причвршћује пртљаг, обич но торба; женски украсни привезак.
герлак, горња хаљина обично од чохе или сати(е)на затворене боје.
терлема, капа.
тертиб, ред, поредак, распоред. Ништа не иде без реда и тертиба.
тертиван, носиљка.
терлуци, лака женска кућна папуча извезена златом, сребром или свилом; назувци, обојци.
терц, трећина.
терцоман, терцоман, терцуман, тумач, преводилац, драгоман. У том судару (1862) међу првима пали су Сима Нешић, терцоман, и Ђорђе Ђ. Нишлија, јуначки момак полицијски.
тесак, тежак и широк нож, некад део војничке опреме.
тескера, исправа, потврда; писмо; позив. Турци не хтenu дати тескере, а

(пандур) Ђорђе (Нишлија) дигне скеле и отрући лађу низ воду.
тесла, секира, брадва; дунђерски и столарски алат, али не за копање него за делање и тесање.
тесте, сноп, погаавито од десет комада; туце.
тестебаша, мустра, урнек.
тестија, земљани суд за воду, врч, крчаг.
тестир, дозвола, допуштење, слобода.
тетик, танак канап (аласки израз); ивица, лабилан положај. На тетик сам, оћу да паднем; опруга, одапињач код пушке (и отдапео тетик и тако барут упалио).
тетубати, тетурати (несигурним кораком... к њему тетуба).
тецикућа, онај који стиче, газдачовек.
теферич, излет и гозба у пољу, забава (ићи на теферич). И често ћеш на теферич ићи, с кадунама од петка до петка; место у природи одакле је леп поглед.
тефтер (тевтер, дефтер), пореска књига; протокол; попис; рачунска књига. У црн тефтер кога записати.
тефтедар, тефтердар (дефтедар), благајник, књиговођа, начелник финансијске службе једне области; министар финансија. Везак везла сетја дефтедара.
тефелин, узак црн каиш с кутијицом у којој се налазе исписане изреке из Библије.
тефтиш, истрага, трагање; иследник, инспекција; турска казнена експедиција послата у село (кад се хајдуци врло умноже, онда изиђу Турци на, тефтиш).
тефтишити, водити истрагу, увиђај, претрес.
теченије, ток. тешкати, тешити.
тибе, завет.
тибелија, који је рекао „више не“; он је тибелија, не пије више.
тигла, цигла, опека; цреп; пегла, утија, глачало.
тијан, тихан, тих.
тијати, тињати.
тиквара, велика рибарска барка, обично усидрена близу' обале; онда...

сам им(а)о и тиквару која је носила вагон рибе; затворен избушен чамац за чување живих риба.
тиквараш, човек који прима рибу на тиквари.
тиквеник, **тиквењак**, бундевара
тиквеш, тврдоглав и глуп човек
тикула, опека, цигла.
тилсум, запис, мађија, амајлија.
тилут, тупа страна ножа.
тимар, феуд, спахилук, пољс, добро; неговање, чишћење коња. Коњ оће зоб, оће тимар.
тимон, **тимун**, крма.
тимор, планина; место пуно високих, стрмих стена, камењар, крш.
тиморина, **тиморје**, предео крај у коме има тимора (алпијска тиморина, тиморасто плавет нило, тиморно далеко).
тинел, соба за ручавање, благо ваоница, трпезарија.
тињи, тили (за тињи час)
типа, крпа, закрпа, рита. Типа на типу (закрпа на закрпу).
типавица, дроњавица.
типав, који је спор, неспретан, који ради пипаво, пипав.
типар, модел, шаблон.
тир, ударац, замах, хитац, пуцањ,
тиринтик, ситан комад.
тисовка, посуда за ракију од тисовог дрвета.
тита, немој, забрањено; Ракију више тита!
тифтик, исецкано на ситно и танко.
тифон, вихор, вејавица.
тишма, тиска, навала, врева, гужва. И народа је ту ваздан. Тишма, брате!
тмо, **тмоло**, таман, мрачан, тамномрк, загасит, (суморна, тмола светлост; тмола вода не распрскава и ломи зраке); тамно, без сјаја.
тмоласт, доста таман, црнкаст, мркаст (густ, тмоласт дим).
тмон, тмуо.
тмура, **тмора**, тмурно, загушљиво време пред кишу.
тмуроба, тмурно време (кроз сиву тмуроба).
тмуша, тмина, тавнина, кмица; још жива реч.

тобе, завет (учинио тобе да не пије вина).
товар, магарац, осао, кењац, ешек; старинска мера за тежину (сто ока); терет: топтан (на велико) и крчма (на мало).
товрљати, брбљати, чаврљати (изазивао поручника да товрља).
тоз, ситно истуцан.
тозлуке, доколенице. ...јесу на подобје чарапа, облаче без стопала... допиру до близу колена... а острагу се запетљавају с малим копчама или ти токама.
тока, копча, метално дугме на мушком оделу; врста оклопа, Који носи токе од бињура (биљура горског кристала).
токмак (тукмак), мален, збијен, плећат човек, ћулумак; мазгов; мали маљ, мали топуз, бат; глупан, звекан, шалин, ахмак.
токмо, једино, само.
токорсе, тобоже, бајаге, корсем, ћоја, божем, баксум. Иглицама игра, токорсе плете; с вама је токорсе у пријатељству.
токоршњи, тобожњи.
толвај, разбојник, харамија.
тола, драга женска особа.
толи, толико, тако (толи беспутицом), а камоли (од свакога, толи од Турчина).
толикрат, толико пута.
толковати, тумачити, објашњавати.
толпа, руља, банда, дружина, светиња, гомила.
тоља, део косе (на дршци).
томбак (тумбак), златножута легура бакра с малим процентом цинка (820 одсто).
томруци, кладе, у томрукама ноге укљештене.
тонот, замка, мрежа.
тонфа, палица.
тоња, магла (као тоња када крене у мркло јесење).
топ, труба, свитак (шешира дава топа); тешко артиљеријско оруђе.
топал, шепав, хром, ћопавац.
топаћ, у грумењу.
топраг (топрак), земља, тло, кућно, домаће огњиште; завичај, домовина. Никад да се смири овај ојађели предедовски топрак земље.

топрак, здела, суд за јело.
топрв, тек, само што, истом.
топфа, справа којом се урешују женске фризуре. Не гледати њега што он носи цопфе (перику), или томе рећи топфе и зулофе.
торазан, прљав, нечист.
торжество, слава, величање, победа; светковина.
торжесловати, светковати.
торити, ђубрити земљу премештањем тора.
торлак, разметљивац, хвалисавац.
торлати, хвалисати се, разметати се.
торњати се, изгубити се, склонити се, брзо одлазити.
торокљив, који много тороче, брбљив.
тороњ, торањ (већ се тороњи виде).
торф (турф), тресет.
тоцило, тоциљ, брус у облику точка који се окреће око своје осовине (оштри палош на тоцилу). Према њему (камену) су брус и тоцило ништа.
точило, усек, жлеб.
точир, левак, пирија.
траболос, траболос (трамболос), свилени шарени појас са дугим ресама на крајевима. О пасу траболос, шарен и широк.
трабунити, трабуњати, говорити бесмислено.
тракслер, стругар.
трактација, спис, расправа, студија.
трактер, трактир, гостионица, кафана, крчма.
трактирање, тумачење.
трактирати, тумачити, излагати.
траља, рита, дроњак, прња, крпа; носила.
трatina, необрађено земљиште обрасло ситном травом, пашњак, утрина, рудина.
тратити, губити (време, новац, снагу).
тргање, берба, брање винограда, тргадба.
трешаја, заклон за топ.
трибуна, трибина, позорница.
тримирити, од белых поклада до среде не јести ништа.
трина (триња), мрва, трунка (пуно трина и пепела); ситница, маленкост;

прашина, остала од сена; пилотина.
трићела, врста свећњака.
трифт, већа количина дебла коју водена струја носи низ реку.
трифти, гурати, отискивати дебла уз обалу реке којом се превозе.
трица, трице, мекиње, осјевине; мрвица, трунка (ни трице дуванске); безвредна ствар, тричарија; безвредан човек, ништарија.
тркија, коњска трка.
тркља, притка, мотка (тркља за пасуљ).
трлаврла, тамоамо, овамо онамо, тетурајући.
трлема, трбушни тифус; врућица.
трло, стаја за стоку, појата, тор; обор.
трлица, дводелна направа којом се млати конопља или лан и тако чисти од поздера, трепача.
тржа, кошница (убијено десет трмки чела), вршкара.
трмуњина, стабљика кукуруза.
трнигуз, онај који се сав предао послу, који неуморно ради.
трпак, опор.
трњати, неразумљиво говорити.
трогателан, дирљив, дојмљив, узбудљив; тронут, ганутљив.
тромбеташ, тромбетер, трубач, трубник.
тромоња, онај који је тром (неки тромоња се завали сав унатраг).
тропа, пропао је, изгубио на картама. Део фрајерског вокабулара.
трошарина, место где се наплаћује општинска или градска такса; малта.
трошасан, трошан.
трс (трсеје), лоза, чокот, гица; виноград (свуд трсејем зричак зричку се озива).
труло, кубе, купола, свод.
труц (троц), пркос, инат. Неће баба у труц да умре.
труцати, труцити, труцовати, проговарати, пребацивати, прекоревати; пркосити, инатити се. Они се не гледају, него „труцају“ једно другом.
тубак, дуван за шмркање, бурмут.
тубарити, намеравати, смишљати.
тубер, велика кврга, гука.
туг (тук), коњски реп на застави паше као знак достојанства.

Везир је „управитељ паша од три туга“ (учтуглија).

тук (тукар), угао, кут. тук, сало, маст (тук на лук), дебљина, једрина; обиље. **тукати**, припадати.

тукац, ћуран, будац, интуљ; будала, глупан.

тукација, онај који се радо туче, насилник, кавгација (да би се одржао у четама тих малих пустилова харамија и тукација)

тулаја, курузовина; врста бундеве.

тулајица, цев на гајдама.

тулама, капица која се ставља соколу на главу кад не лети.

тулија, гвозде о коме виси ведро на ћерму.

тулаф, необичан, чудан.

тулбе, капелица над гробом

муслиманског свеца.

тулбен, танко платно за чалме, саруке; марама којом жене покривају главе.

тулбента, марама (тад га покри| златали тулбентом); врста женске капе.

тулек, мали човек, патуљак.

тулија, шипка на ћерму о којој виси кабао; савијено дрво на левчи око осовине; жлеб; ротква.

тулуз, кочањ, окомак.

тулум, **тулумина**, мешина; пијанка, лумперај; глупан, „празна мешина“. Уз тулум иде и зулум (уз провод и секс), део фрајерског вокабулара седамдесетих година 20. века.

тулуска, кукурузовина.

туљак, стаклен ваљак на петролејској лампи, цилиндар; танки цигарет папир; футрола; мала, кржљава неразвијена особа, жгеба.

туманлије, простране, широке турске шалваре.

тумбак, желудац, бураг; туч, бронза (томбак).

тумбас, дирек, стуб на амбару; мали чамац, чун; ломача.

тумбеџија (тумбеџина), врста дувана у листу који се овлажен пуши на наргилу (у распаљеној тумбеџији тињала жеравка).

тумлек, врста добоша.

тумулт, метеж, бука.

тунга, загасите боје.

тунусфес, туносфес, врста феса који је висок (тунофеса на очи намакне; туносфес с дугом кићанком, што их по врату бије).

туњез, туп, тупоглав човек, луда (ниси ти неки туњез).

туњејадец, готован, бадавација.

туњкати, говорити кроз нос.

тупара, тупа секира.

тупе, чуперак, увојак. Лепо себе фризирао, тупе своје направио.

тупоња, тупоглавац, тулуман.

тура, свежњић, снопић, савијен дувански лист; украс, кита.

турбација, сметња.

турклија, врста сабље.

турмар, кириција.

туст, гојазан, претио, дебео.

тута, онај што се прави другачијим но што јест, претварало, Испод туге триста ћуге.

туте, **тутека**, ту (што тутека говориш).

тугило, несталан, непоуздан човек, превртљивац; како онда тако сад, на томе је и остало;

ту и тугило, никоме ништа, као да се ништа није догодило.

туткун, невешт, несналажљив човек, обично умно ограничен.

тутљав, тром, лен.

тутумиш, дволичан, злобан, подмукао човек, тутумрак (човек мрачних намера)

тутункеса, дуванкеса. Тутункесу дреши.

туфек, пушка.

туфегџија (тифегџија), пушкар; војник, пешак.

тухаф, **тухафли**, чудан, чудноват, зачудан.

туцак, просјак, бескућник; заробљеник, сужањ.

туцањ, клатно на звону, брнце, туцало (звокоће о калдрму као туцањ); звекир.

туцмуц, говорити неповезано, немушто, несувисло.

тушовати, писати, цртати тушем

туч, бронза; тешко ко туч.

тушта, мноштво, силесија (тушта непрегледна врло много, безбројно (тма и тушта).

тучар, онај који чува ћурке,

тучити се, сударити се, сresti се.

ћаба, свето место; ходочашће до ћабе (ићи на ћабу).
ћабласт, сулуд, ћакнут, луцнут.
ћаге, папир; и ћагеба књиге на шаране.
ћаија, врста погаче, обично са сиром.
ћаја, ћехаја, поклизар, посланик. ћак, глас.
ћако, отац, бабо.
ћалапрдање, трабуњање.
ћалов, блесан, будала, блесавац.
ћама, кошуља.
ћаондан, накутра.
ћапорак, коврца, витица, увојак.
ћапек, будала, обешањак.
ћарџија, онај који иде за ћаром, добитком; трговац.
ћаса, здела, дубља посуда, плитица, суд.
ћата, **ћатиб (ћатип)**, писар.
ћафир, **ћафирин**, неверник, каур, ђаур
ћеврнисати, неозбиљно схватити.
ћеиф, **ћеив**, **ћеф**, добро расположење, наслада, задовољство, уживање; прохтев, воља. Кад се ладна напојише вина, и јуначки ћеив задобише.
ћелепир, плен, добит на лак начин (неко о пиру, неко у ћелепиру).
ћелепуш (ћелепош), капица коју свештеник носи под шеширом (испод каука), мала плитка капа (мали црни ћелепуш).
ћелча, ћелоња.
ћем, савршенство, потпуност.
ћемане, виолина.
ћемер, кожни (украшени) појас, обично за скривање златника, потпашај (код мене су три ћемера блага, у свакоме по триста дуката); уски женски украсни појас; свод, зграда са сводовима (до Сазлије на ћемер ћуприје).
ћемерли, саграђено на ћемер, на свод, засвођен (низ ћемерли кулу).
ћенар, ивица, крај, руб, прикрајак (поведи га друмом и ћенаром); врста памучног платна (от платна везена ћенара).
ћенарли, који је од ћенара.
ћенифа, клозет.
ћепериз, **ћепарис**, чемпрес, кипарис.
ћепуркање, брбљање.
ћепчија, оквир за огледало, прозор и слично.

ћерана, радионица свећа и сапуна; ужарска радионица; циглана.
ћералица, клис.
ћердисати, **ћердати**, упропастити.
ћеремет, цреп.
ћереста, материјал, грађа.
ћерепица, **ћерпич**, непечена цигла, на сунцу сушена цигла.
ћерећелија, врста домаћег платна протканог свиленим жицама.
ћерхана, бордел, јавна кућа.
ћеса, кеса.
ћесам, срећа.
ћескин, ватрен, љут, напрасит.
ћесма, вез с рупицама.
ћетен, лан.
ћетениште, ланиште. ћехаја, помоћник; заступник паше.
ћиверица, глупа глава, ћупа; тиква.
ћивот, **кивот**, ковчежић у коме се чувају моћи, реликвијар; мртвачки сандук свеца; божак.
ћикет, фишек, експлозив.
ћилер, соба за оставу; спремница, шпајз, смочница.
ћилит, катанац, локот.
ћилитар, бравар.
ћинтер, **ћинтерац**, кожух; ћурче, крзнен капутић. ћир, господар, газда.
ћириз, **ћириш**, обућарски лепак.
ћирица, лични слуга, лакеј.
ћитаб, **ћитап**, света књига.
ћитабија (китабија), врста свиленог платна.
ћитаика, **чит**, шарена памучна тканина; басма, циц.
ћић, иње; стриц, стрико.
ћифта, трговчић.
ћифтарити, ђебрачити.
ћора, слепац; ћорава кобила.
ћордисати, **ћердисати**.
ћорбуцак, слепа улица; забачено место.
ћорда, сабља.
ћорлемице, насумце.
ћорча, **ћорча**, **ћоро**.
ћосање, љубав.
ћотија, изрод, нечовек.
ћохање, чаркање.
ћошка, нека врста веранде у кафанама где су људи могли слободно
ћефлејисати.

ћуба, кукма. ћув, поветрац, лахор.
ћувик, брдски вршак, шиљаст
брежуљак; још жива реч.
ћука, мушки уд, пенис.
ћукити, пољубити.
ћуко, пас, ћено.
ћула, батина с чвором на крају;
тољага, буца, кијак; главурда.
ћулав, човек одсечена уха; чулав,
чубраст; плитка капа.
ћултар, покровац за коња.
ћулум, **ћулмак**, мали топуз, буздован.
ћума, чуперак.
ћумез, кокошарник, кокошињац;
мрачна и прљава просторија.
ћупа, ћуп; празна глава.
ћурак, ћуран, пуран, тукац; део
одеће; мушки капут постављен крзном
(моје моленије поради ћурка и једног
пара чизама).
ћурдија, кожух, бунда; дуга женска
хаљина постављена крзном (едну
доламу и ћурдиу от кадифе).
ћурити, дувати, пушити.
ћурлик, глас свирале.
ћурликати, свирати на свирали.
ћурултија (ћурултија), граја,
врева, сваша; маса, гомила, руља.
ћурчибаша, најстарији међу
ћурчијама.
ћурчија, занатлија који прави
ћуркове и друге крзнене предмете,
крзнар, кожухар.
ћусегија, лопатица за угаљ.
ћускија, гвоздена мотка, полуга
за подизање тешких ствари, крамп,
чакља. Глуп ко ћускија.
ћуслав, ошишан до главе.
ћустек, уже за сапињање коња, сапон;
окови, букагије, негве, путо.
ћутак, краћа клада.
ћутук, клада, пањ; глупак, сметењак;
гомила, светиња, буљук.
ћућорити, шашутати, чаврљати.
ћуша, губица, њушка.
ћушати, ударати по уху.
ћушка, заушница, ударац.
убав, леп, диван. На вратима
се показа убава дјевојка.
убавица, лепотица.
убајаћен, устојао.

убарабарити, узбарабарити,
изједначити, изравнати; упоредити.
убаталити, убатаљивати, запу
стити, пореметити.
убеда, доказ.
убетежити, улењити се, готово се
разболети од лењости.
убеућен, обезнањен.
увардати, докучити, проникнути,
прозрети, прокљувити (док му само
увардам његову политику), схватити.
уварисати, погодити, оварисати.
увор, креста у петла.
увређеније, љага, срамота.
угодник, праведник, светитељ.
угурсуз, лопов, нитков; неваљалац,
несрећник; зао, опак човек (не знаш
каки је угурсуз кад се на кога испизми);
обешењак, мангуп, лола.
угурсузлук, неваљалштина,
мангуплук, безобразлук; несрећеност.
угич, ован предводник, клопотар,
ардаган.
удостојеније, указивање части.
удручене, потлачене.
удуручен, укочен.
удушен, пун пунцат.
ужати, обичавати.
уживленије, коришћење, уживање.
узао, чвор, завезак.
узасве, ипак, и поред.
узашашће, вазнесење, узнесење.
узбарабарити, упоредити.
уздигнуће, устанак.
узенгија, стремен. Метне ногу у
узенгио десну.
узпалити, раздражити.
узун, дуг, висок, велик.
узур, неред, беспослица.
узурити, ленствовати, беспосличити.
уја, погана ћуд, наступ љутње; узвик
којим жетеоци означавају прекид посла
да једу; одмор.
ујдурисати, направити; свршити,
удесити; направити смицалицу,
подвалити коме.
ујдурма, подвала, превара, смицалица.
укабулити, одобрити, примити,
пристати, усвојити; одлучити,
решити се (да њих двојица већ једном
укабуле).
укаарити, удесити, наместити како
треба (укалари камен да ситно меље),

тачно одмерити; сложити, ускладити (ђаци укараре, па бруји сва црква).
уксус, сирће, оцат.
улак, гласоноша, курир, теклич (које добро два улака млада).
улева, улефа, војничка плата (ал' тако ти улеве од краља).
умбрел(а), умбрели, кишобран, амрел.
умир, измирење, помирење (судије при умиру звали су се „добри људи“).
умостити, угодити.
униније, клонулост, малаксалост душе.
уничтожити, уништити.
ункаш, део седла, облучје; узвишење на предњем делу седла, јабука
унтурија, маст.
уострити се, наоштрити се, на љутити се.
уподобити, сравнити, упоредити.
ура, часовник, сат.
урвина, стрмина (у загрљају се стровале низ урвину), с које се земља рони; провалија, амбис; крш, развалине.
урда, угрушано млеко, грушевина; врста лошег сира (комад урде).
уринал, ноћни суд.
урјак, љута сиротиња.
урмашица (хурмашица), пита с урмама, датулама.
урнек, примерак, узорак.
урован, неугодан, зловољан.
уродица, кукољ; љуљ.
урокљив, који је уречен, зле коби.
урочник, заверник; онај који је некога урочио, урека; трава од урока.
урубија (рубија), врста малог дуката.
урутка, прибор, алат.
усердије (усрдије), услужност, љубазност.
усерјаза, минђуша.
усмар, кожар.
успрема, остава.
усперак, трака на ноговицама, лампас.
усперац, шара на овратнику.
устока, источни ветар, кошава.
устабаша, старешина еснафа.
устопице, пратећи у стопу, у стопу за ким.
цинкуш, звонце.
цип, упопан.
ципелар, обућар.
ципов, бели хлеб; клипан, неотесанац, букван, ципор (геак, простак).

цитација, судски позив. цмиљати, танко прести.
цол, стара мера за дужину, палац (26 мм, тачније 0,0263401 м).
цопина, троска, згура, шљака.
цотав, који цота, хром, шепав, ћопав, шантав, берлав, антрав.
цотати, храмати, шепати, ћопати.
цоф, перика, власуља; кика, плетеница, помпон, ројта.
црвац, скерлет, гримиз.
цревље, ципеле.
црљен, црвени.
црносапац, црносапчина, нож са црном дршком.
црнуга, црна крмача.
цубати, клацкати се, љуљати се.
цубови, зликовци. цуг, запрега; потези (у писању); вучење, промаја.
цукерпекер, посластичар, мајстор за шећерлеме.
цукор, шећер.
цуктити, неговати.
цулог, додатак.
цунет, боца с тесним грлом (цунет пун ракије); узак грлић боце.
цуњав, који се цуња, поцепан, подрпан, дроњав, отрцан.
цуње, дроње, рите.
цуцати, плести седе, остати бабадевојка; изврдавати подсмеху, завитлавати.
цушпајз, јело од поврћа, вариво.
чавао, клин (чавли длане пробијаше).
чавкун, коњ који иде ситно а врло брзо.
чавор, бедан, сиротињски иметак.
чаврљуга, шева.
чазба, гозба, чашћење.
чазбен, гозбен, гостољубив (на гласу као чазбен и гостољубив домаћин).
чагаљ, шакал; стврднут или смрзнут комад блата (по чагљугегати), чачак.
чагљевит, пут пун чагља.
чагњаст, мркожут.
чадор, шатор (ударити чадор, ићи под чадор); чадорје.
чадоња, мрк во, чадеж.
чадуља, мрка крава, чада.
чадеша, мрка коза.
чађевица, женска особа прљава од чађи: стара пушка испрља на чађу (чувај се пушке чађавице); врста црнога грожђа.

чаир (чаира), ливада (заустили смо се на непокошеним чаирима), пољана, пашњак.

чајка, шајка.

чакан, чаканац, чекић за оштрење, откивање косе (млат, чекић, клепало). ...под чаканац, да све искре вртају.

чакар, шкиљав, разрок, врљо; врста сокола за лов.

чакараст, различне боје очију (са два неједнака, чакараста ока); разрок, зриков (сипљива и чакараста кљусина).

чакија, цепни ножић, перорез.

чакља, кука којом се привлаче и отискују чамци; мотка уз коју се пење лоза, претка, такља, тркља; крак у сидра.

чакмак, кресиво, огњило, оцило; кресао чакмак о кремен; такелажа; кашилук, чарак; коноп.

чаков, кожна војничка капа, клубук с каишем испод браде.

чакрље, одломци од дрва.

чактар (чактор), звоно на овну предводнику; кленетуша, меденица, клепка.

чакмача, трошна кућица, чатмара.

чактараш, који носи звоно. чала, удри! лупај!

чалабрчак, што се чалабрцне, покоји залог (тек на чалабрчак; чалабрчак док не пристигне ручак).

чаларан, варљив, онај који се вешто претвара.

чалгија, свирка.

чалгиџија, свирач, музикант (што је ходила с чалгиџијама).

чалија, жбун, шикара, грмље.

чалма, повез, марама омотана око феса, турбан, сарук, ахмедија (завити чалму, потурчити се).

чам, јела, бор (па од чамова да правимо тачке; пуцкетањем проговара чам); чамац од јеловине.

чама (чам), чамотиња, тмурно расположење, потиштеност; досада; мртвило, учмалост.

чамак, ситна ваш.

чамеж, чамотиња.

чамодан, кожна торба, кофер.

чампа, канца, панца (ђаволи великих чампара, змијских репова).

чампрага, чампраге, спона, чамприз; копче, имбрете, маите, чапрази.

чамуља, врста капе.

чанак, суд, посуда, здела. Све свое блаженство у чанку... полаже.

чандрљив, који много приговара, свадљив, чантрав, чангризав.

чанколиз, улизица; готован, паразит.

чанта, чантра, омања кожна торба (уштеђени новац носи у чантри); кеса, бисаге.

чантрање (чандрање), гунђање, свађање, претерано приговарање, чангризање.

чанчара, корњача. чап, чеп (затворити боцу чапом); део, комад чатме, пресло.

чапак, канца, панца (кад у чапке држи препелицу).

чапкун, обешањак, враголан, лола, скитница, пробисвет, препредењак; коњ ситна али брза хода.

чапоњак, папак (ружнија од козјег чапоњка)

чапорак (чапорац), канца, панца (црне прсте налик на чапорке), чапак, ганач; крње, нешто мало, закржљало.

чапра, кожа (кога сврби чапра, нек иде унутра).

чапрак, копча, спона.

чапрак, крње, нешто мало, закржљало.

чапрасдиван (чапраздиван), правити коме друштво, удварати се.

чаптија, свилен убрус.

чапрљ, чапур (чапурје), део од ломљене гране, пањ (опет је ударио на чапур).

чарак, кресиво на пушци кремењачи (поквасићу им чаркове); купица, рожић којим се пушта крв.

чардак, велика, обично двоспратна кућа; кула; кош. Чардак ни на небу ни на земљи.

чардаклија, сеновито место у дворишту, обично наткривено лозом или лишћем (уђе у ходник који је чинила чардаклија орезаних лоза); сеница, османлук, одрина, шпалир, брајда, пергола; велика соба с балконом до улице; војник граничар који стражари на чардаклији.

чарлама, подвала, превара
(подметнули сто брука и чарлама);
врста народне игре; музика за игру.
чароје (чороје), додоле; покладе;
маске, машкаре.
чаруг, опанак.
чаругџија, чарукџија, опанчар.
часловац, богослужбена, обредна
књига у којој су скупљене молитве за
свако доба дана; почетница, читанка за
вежбање у читању.
часоказ, часовник.
чатал, врло пргав.
чатац, читач.
чатла, плетена ограда, плетер.
чатлансати, цркнути, пукнути (одјада).
чатлов, пречага на колима.
чатмара, кућа од плетера и земље.
чатисати, сашити.
чатрун, лимун.
чауш (чаја, чајо), вођа сватова;
подофицирски чин у турској војсци.
Мајмун справља чутуре, хоће чауш да
буде.
чвонта, гомила, хрпа; главица.
чевра, сребреним нитима извезена
четвороугаона марама.
чевртнија, вртлог, вир; окретање;
матица.
чегов, чији.
чеговић (чиговић), чији син.
чегрст, мала свађа (је ли чегрст каква
међу њима), задевица, зађевица.
чезе, лака кола на два точка.
чеиз, девојачки дарови.
чеки, стара мера за племените метале,
176 ока, око 225 кг.
чекмеже, чекмеце, каса; ковчег, кутија,
фиока, шкрабица.
чекрк, коло, точак, витао.
чекрклија, преслица, мотовило.
чектисати, подносити чибук; данак.
челенка, перјаница; накит од сребра и
злата у облику пера, носио се на
калпаку.
челепуш, свештеничка капа.
челобитије, падање ничице.
человечина, људетина
челчун, ткачки чунак.
чембер, вео.
чемерати, злоупатити.
ченгел, ченгеле, ченђеле, гвоздена
кука за вешање и мучење (око куле

гвоздене ченгеле). Скапо (је) на
ченгелима у Биограду.
ченберџија, платнар.
чеоник, надзорник младих племића;
део млина за кафу; куке на које се веша
месо.
чепац (шепац), врста женске капе.
чепкен, рукав од џемадана, џубета,
украшен богатим везом.
чера, боја лица, тен.
черада, мелем.
через, због
черег(к), четвртина, четврт (черег
сахата).
чесаница, мелем од сапуна и јаја.
чесма, кладенац, бунар.
чесно, део белог лука; чен, чено.
чесов, какав, некакав.
чест, достојанство.
четврти, ноге и руке (шчепаше га за
четврти)
чехуља, неколико зрна с петелкама
откинутих (оченутух) од грозда.
чешањ, чесно, чено, чен.
чешњак, бели лук.
чиба, бубуљица.
чибе, шибе! марш! (шибе керче, не лај
на швалерче; шибе ћено)
чибук, цев од луле, камиш (пушили
дугачке ћилибаром ишаране чибук);
лула; данак од оваца и коза.
чибукати, ударати, тући (лулом).
Чибукати прашину из одела.
чивија, дрвени или гвоздени клин.
чивит, чифит, врста плаве боје,
индиго, модридо.
чивт, пар, два.
чивтелија, баксуз.
чивчија, чифчија, сељак, беземљаш,
кмет на чифлуку; који од спахије узима
у закуп један читлук, чифлак, пољско
имање које се зирати, сеје; спахија,
поседник.
чизмодеј, чизмар.
чикма, слепа улица, ћорсокак.
чиков, живо, несташно дете, чикарма.
чимбур, јело од целих јаја, скуваних у
кајмаку; јело од јаја, скорупа и белог
лука; кајгана.
чимкати, чупкати, крзати.
чингрија, звоно, прапорац.
чинчи, цинци, пет.
чиопа, ластва.

чип, бич; чуперак вуне.
чипав, с малим сисама па се тешко музе. Чипава као мачка.
чипчиплак, гоголцат, без игде икога.
чиптија, свилен убрус.
чипуља, чипава крава.
чирак, кандило, свећњак; шегрт, момак, слуга, послужитељ.
число, број, величина.
числити, бројати.
чисљавати, убрајати.
чисмен, **чисменит**, онај који пази на чистоћу, уредан.
чистац, нокат, тутањ; брис!
чит, шарена памучна тканина.
чита, монашка капа, свештеничка ниска, обличаста, круга капа.
читиљ, завртањ.
читлук, посед, пољско имање.
читлучити, претварати дотад слободног земљишта у читлук.
читаа, врста жуте чипке. чић, цича.
чифт, пар (по један чифт чарапе), јарам; врста, парњак (чифта му нема, такав је ај)
чифте, задње ноге у коња (баца чифте).
чифтелија, ловачка пушка са две цеви; врста тамбуре.
чкаља, рупа уз обалу' (рибари фаћају ракове по чкаља), брлог; рачја рупа.
чкуља, мршаво, суво чељаде (чкуљо чкуљави).
чобања, затворен дрвени суд за воду, цбањ, жбањ (две чобање пастирске).
чобо, чово, човек.
чојак, човек. чок, много, пуно. Чорбе чок, месајок; човек.
чокањ, фићок, фраклић; кочан, сатљика.
чокара, издубљена бундева; водир, водијер, брушњача, калабура, тобалица.
чоков, окруњен клип кукуруза, чокањ, окомак, батур.
чолак (чулук), кљаст, човек без једне руке, сакат, једнорук, богаљ.
чом, пакетић, замотуљчић; калуп.
чомрда, бора на челу.
чора, девојчица, цура.
чорбација; домаћин, господар; богаташ, газда (Димка је чорбација човек); јузбаша, капетан.
чорболок, готован, паразит.
чорванити, базати, лутати, тумарати.

чорда, крдо, стадо, чопор.
чордар, гонич стада; сваког јутра купи краве по селу и цео дан их чува на паши; реч која се још се користи у горњем Срему.
чорт, ђаво.
чортан, млад шаран. чот, оглавак, хум; брдашце, главица.
чота, бангавао, скврчено стопало; грудва, грумен земље.
чохар, сукнар, чрхација.
чпар, трн, заломљена грана.
чпаг, цеп, шпаг.
чпота, подсмех, ругање. Узимају га у чпоту и мајтап.
чпотљив, подругљив.
чпрња, ствар без вредности, којешта, ситница.
чрево, утроба, материца.
чрез, преко, због, са; помоћу нечега.
чрезвичајна, изванредна, посебна.
чреда, **чредо**, буљук, крдо; јато, стадо; ред, поредак.
чредник, на кога је ред.
чрмаља, врста земље, црвеница.
чуба, усна, усница.
чубак (чубоња), човек дебелих усана.
чубраст, чулав.
чувадар, чувар.
чувал(о), врећа.
чувалдуз, **чувалдус**, игла самаруша; велика игла за прошивање сламарица.
чувида, маска, ларфа, кринка, лорфа, личина, крабуља, маскера.
чука, округло, голо брдо (Иди акоћеш на вр чуке); ован без ушију.
чукан, чулав ован.
чукање, лупање, куцање.
чукур, учкур; јарак, ров; рупа, гроб, јама, долина.
чулав, човек малених ушију.
чулан, споредна просторија у кући.
чултан, **чултар**, коњски покривац, ћебе за коња. А на вранцу чултан до кољена.
чулук, у кога је само један тестис, мудро, једномудац; сакат човек, богаљ.
чума, **чумица**, куга. Ко чума Децу.
чурек, бели хлеб; перец.
чурка, комад дрвета, шиндра, клис, гацка.
чурук, недостатак, мана; покварен.

чувствителан, чувствен, осећајан.

чучук, дечак, момчић.

цаба, **цабе**, бадава, узалуд. Цабе је и сирће слатко; цабцабе

цабазлук, ценкање (остави цабазлук).

цабаисати, цабалаисати, поклонити, дати бамбадава. Дошло ми је, душе ми, да га цабалаишем!

цавељати, гласно говорити, бр бљати, чаврљати.

цагара, манастирска учионица.

пада, (цароки) пут, друм (па пречке на паду).

цакати, жагорити, грајати.

цам, стакло, окно на прозору. Ветар му покршијо све цамове.

цамадан, врста мушког прслука. По кошуљи кадивли цамадан.

цамбас, **цамбаз**, препродавац коња који уме јефтино да купи и скупо да прода, матрапаз; превејанац, препередењак.

цамли, стаклен (цамли пенцер).

цан, душа.

цанак, битка, бојак.

цангараци, прапорци.

цангати, лајати, кевтати.

цандрљив, свадљив, пргав, напрасит, који се лако наљути и свађа; жива реч у београдском говору.

цанкање, приговарање.

цаном, **цанум**, душа; човече! (јок, цанум, неће тако да бидне!).

цара, земљани суд за масло или уље.

царара, великих ногу.

царнути, гурнути, боцнути, дирнути (царни га за оно).

цас, страх, страва, ужас, трзање (од нечега). Узело дете цас.

цаснути, нагло се тргнути, ужаснути се, жацнути се.

цафтара (цавтара), жена која много говори, алапача, блебетуша, језичара, гагара.

цеба, бојни оклоп направљен од металних плочица (Момчилу таман цеба била).

цебана, прах и олово, муниција, стрелјиво.

цебрак, **жебрак**, просјак; тврдица, циција, шкртац.

цебрати, **цебрачити**, просјачити.

цева, вика, граја, галама (поди гла се цева), ларма.

цеваб, **цевап**, одговор (да дам цевап вама двома), разговор.

цега (цеђа), марама којом младе жене обавију сплетену косу на затиљку, конђа. цезва, ибрик за кување црне кафе, плехани суд са дугачком дршком у коме се кува кафа. Тури ту цезву, да ми свариш каву.

целеп, стадо, крдо стоке; гомила, хрпа, чопор: онај целеп деце.

целебџија (челебија), трговац стоком. Три целебџије узели под аренду jednu пустару (мајур)

цемадан (цемедан), врста прслука нарочитог кроја, извезен бућметом и срмом, а разликује се од фермена што се цемедан на прсима затвара (цемадан од црвене кадифе).

ценабет, неваљалац, нитков, напаст, битанга, проклетник, зао човек.

цењак, битка, окршај, бој.

цепар, **цепаш**, крадљивац, кесарош, цепарош.

церима, глоба, казна.

церида, новине.

цеферли, **цевердар (цевердан)**,

цефердар, врста пушке украшене седефом. Један штуц турски жеферли.

цехенемташ, лапис, плајваз.

цецати, цоњати, цуприти, дуго стајати.

цигерњача, кобасица од цигерице, крвавица.

цибра, ком, комина; исцеђен остатак грожђа: у београдском модерном говору лоша ракија, патока.

цивџан, врабац.

цигати, боцкати.

цигљав, **цигљаст**, висок, мршав, протегљаст.

цигљати, нагло расти.

цидоносац, копљаник.

циле, одмах, скоком (ето ме циле овамо).

цилит, штап са квргом или копље.

цилитати се, копрцати се, праћакати се, бацакати се.

цимрија, циција, шкртица, тврдица. Да се ту находи домаћин жимриа.

цимрилук, шкртост.

цица, играчка, звечка; метални котурић; најситнији новац; драгулија;

у београдском говору цицабица
(привлачна јефтина ситница, јефтин на кит).
цока, горњи капут од грубог сукна, кабаница; често у презривом тону: Дај ми ту моју цоку (мисли на ћурче или капут).
цолав, мршав, кошчат.
цомбос, понор, бездан.
цорав, сув, врло мршав.
цубе, дуга горња хаљина без рукава, зубун, душанка.
цулус, немир, потрес (толики цулус).
цумбус, шала.
цулов, велики овчарски пас; у фрајерском говору то је примитивац.
цуприти, цоњати, цецити. Ми овде цупримо, гунђа један.
шабрак, украшен коњски покривач који се ставља испод седла.
шагрин, фино израђена козја кожа, сафијан.
шад, прелив за колаче.
шаит, сведок (теке ноћ шаит испат нема).
шајка, врста барке; чамац, дереглија; сојка, креја.
шајкаш, **шајкист**, војник шајкашког батаљона.
шајт, **шајтов**, славина; завртањ; преса.
шајтовати, пресовати.
шалабазати, луњати, врљати.
шалваре (шаравари), широке турске панталоне; димије.
шалдрван (шидрван, шедрван), водоскок са базеном од мермера.
шалун, камен.
шалупа, лађица, барка.
шамџа, марама, мафез.
шамлак, шенлук.
шамлијанка, сабља шамске израде, димискија.
шампиан, печурке.
шандал, свећњак.
шанац, ров, опкоп, пољско утврђење. А пахоре (паори) вармеће иду от шанца до шанца.
шапог, корак.
шапошник, занатлија који прави капе, капација.
шаондан, прекопрекосутра.
шар, кугла.

шара, дуга пушка, шешана.
шарабатало, шкрабало.
шарампов, **шаранпов**, ров, шанац, јарак.
шараге, ограда, решетка на колима.
шарапод, трем.
шарба, шарање.
шаркаст, неискрен, неверан.
шанут, ћакнут, сулуд.
шапов, пас.
шар, кугла.
шарба, шарен пас.
шарга, шарен во.
шаркија, музички инструмент са две жице; велика тамбура са четири жице.
шаров, шарен пас.
шат, можда, ваљда, е да.
шатер, **шатор**. **шатронца**, затвор, бувара, апс.
шафишлук, држак, дршка.
шафол, овећи дрвени суд.
шафот, стратиште, губилиште.
шацер, проценитељ.
шашамута, зврндов, глупачина.
швагер, шурак; девер; зет.
швагина, шурњаја.
швагало, дете које тешко хода.
швањење, срамоћење.
швема, крчма, где послужују хладна јела, вина и друга пића; локанда.
швермерај, санарење; усхићеност.
швермовати, сањарити.
швигар, танак крај бича с украсима којим се пуцка.
шебек (зебек), комедијант; ленштина, дангуба; врста мајмуна.
шега, тестера; обичај; шала.
шегвитати, следити. шедрван, водоскок.
шеих, старац, поглавица.
шејтан, ђаво, сотона, враг; обешењак, враголан.
шеман, весео.
шемсија, сунцобран, кишобран.
шемшет, копча, обично златна.
шепут, петља у облику раширених лептирових крила или једнострука замка; кравата, машна везана у облику лептира, „лептирка". Под брадицом широки плави шепут; велика двокрака виљушка.
шербет, медовина.
шербеџија, продавац шербета.

шерег, војска, чета.
шерлија, грађанин (све шерлије редом дућанције).
шерлук, зло, смутња; враголија,
шерпења, шерпа.
шестопер, **шестоперац**, буздован са шест пера.
шећерлем, посласица од шећера.
шећерница, фабрика шећера.
шећерслатки, сладак као шећер.
шефетлија, бресква.
шефија, сусед.
шехер (шер), варош.
шешбеш, шестпет, коцкање.
шеширотворец, шеширџија, клобучар.
шибелија, сумњив; сулуд. Та је работа шибелија.
шивл-кнект, слушкиња; справа за изување чизама.
шик, танак и углачан листић злата; врпца или трака од злата; шикљање, млаз, налет.
шиклисати, позлатити.
шикован, позлаћен. шиковати, одговарати.
шилебиле, цилемиле, шојле бојле; и овако и онако.
шилбок, стражар.
шилдвах, стража.
шилер, вино, комињак.
шилт, трговачка фирма; штитник.
шиљача, кошница, вршкар.
шиљбок, стража.
шиљеже, јагње старо једну годину.
шиљкати, задиркивати се.
шиљокуран, жутокњунац.
шиљте, **шилте**, вунени четвору гласти душечих за седење.
шимла, шиндра. шиндик, управитељ, заступник, синдик.
шиндра, отесан дашчица за покривање крова.
шиник (чиник), мера за жито од десет ока (12,8 кг), бучук.
шинок, јавна кућа.
шинтер, стрводер; још жива реч у београдском говору.
широко, јужни ветар, југо.
шићар, плен, добит, лака зарада; лов.
шицар, стрелац; чаркаш.
шиш, гвозден ражањ (дугачак шиш пробраног меса); штап; ваљкаст

пржионик за кафу; врста старинског оружја, шишана; зашиљен мач.
шиша, **шише**, кратко ошишан човек; тек ошишано дете; ждребе шишане гриве; ста кленица, фраклић, чокањ; таваница, строп (рафови нанизани испод шише).
шишко, дебели.
шјетовати, световати.
шкакљац, секиљ.
шкањ, столица, клупа.
шкањац, кобац.
шкамукати, скичати, цичати, штектати (шкамућући ситно као штене).
шкарпа, коса страна, косина заштитног насипа (испе се уз шкарпу).
шкембав, трбушаст (шкембав као влашко ждребе); реч прешла у вокабулар шатроваца.
шкембићи, јело од говеђег желуца, трипе, трипице, филеки.
шкина, леђа.
шкип, дрвено корито, карлица за млеко, копањ (широк шкип с млаком водом).
шкоба, онај који завршава игру.
шкривак, шешир, шкрљак, клобук.
шкриван, поморски официр.
шкуља, рупа, пећина.
шкуфија, дечја капица, ноћна мушка и женска капица. Мени тата носи шкуфију кад спава; поцулица.
шкуртељка, либаде са оковратником од самуровине (обуче фистан и „либаде с шкуртељком“).
шлендријан, алкав, неуредан човек
шлинговати (шлингати), вести; украшавати везом или чипком.
шлингерај, вез; чипка (на рубљу).
шлофијанка, спаваћица.
шљапутало, брбљивац, блебетало.
шљокавица, некусно обучена жена.
шмајловати, **шмајхловати**, **шмајхлати**, ласкати, удварати се, улагивати се. Ви фурт шмајхлујете.
шмахтовање, љубавна чежња, умирање због љубави.
шмизла, помодарка, каћиперка, кокета (шмизла љубазница).
шмикало, пувало.
шнола, шоља.
шнупитикла, цепна марамица.
шода, шота, шотка.

шојка (шојкан), пречанин, Војвођанин.
шокац, другуљив назив за католике икавце; Србин католик у Војводини и Славонији; сељак, земљорадник; прост човек.
шома, слаба ракија (суботом шому пио).
шопав, спљоштен, пљоснат (шопавог носа).
шорав, богињав, оспичав, рохав (шорава горња усна).
шоркапа, дечја игра у којој се капа шора (гура, одбацује ногом).
шота, шотка, патка, пловка; доња облија страна јајета.
шоткаст, паткаст.
шоца, шоцара, старинска војничка пушка с бајонетом; драга, драгана, љубавница.
шпаг, џеп.
шпацир, шпанцир, излазак у шетњу.
шпас, шала, забава. Таки сам шпас имао са слушкињом.
шпенцер, врста кратка капута.
шпинодла, чиода.
шпитал, болница, лазарст.
шпицбуб, лола, угурсуз.
шпицл, потказивач, достављач.
шпицлов, тајни полицајац, агент, жбир; препредењак.
шпорко, нечисто, прљаво.
шпотати, ругати се.
шрех, косо.
шрозак, сламарица.
штакула, кутија. **шталировати**, поставити, увести у дужност.
штани, чакшире, панталоне.
штафаж, штафажа, споредан украс, уметак, додатак чему. Нико није гола лутка ни штафаж; оживљавање пејзажа додавањем ликова.
штација, станица, постаја, административна управа, канцеларија, биро; место застанка (до оног бирцуза то му је двадесе та штација).
штафир, штафирунг, мираз, не вестина спрема.
штафирати, украсити.
штедрост, дарежљивост, издашност.
штивлетна, штифлетна, чизма, дубока ципела.
штиковати, вести, украшавати везом.

штилац, читалац, читач.
штилштих, рубно везење.
штиља, врста вретена.
штимати (шимати), мислити; ценити, поштовати Немои мислити да ће те и други ши мати, како сам себе шимаш.
штипавице, машице.
штифла, чизма, штифлетна.
штон, штонг, стање, положај.
штранга, штранка, штрањга, уже, конопац.
штрангов, штрањгов, обешењак, о(т)качењак.
штрاند, песковита плажа, игало, лидо, сипар.
штрапати, прескакати, шкрупити; квасити.
штрапац, тешки рад, велики напор, велики посао.
штринфле, чарапе.
штрицла, хлеб по облику сличан векни.
штркаљ, обад.
штропот, бука, лупа од пада не чега тешког; крекет.
штроф, казна.
штук, спрат (сад смо у првом штуку); таваница, строп.
штукатор, штукатур, рад у гипсу.
штумадла, собарица.
штурак, шурац, попац, цврчак.
штурити, цврчати (штурци свуд око нас штуре по трави).
штурник, јалов, кежљав коњ.
штуц, пушка, шешана.
штуцер, гиздавац, кицош, фићфирић.
шуба, хаљина постављена крзном; бунда, крзно, кожух (замотан у шубу).
шувак, који се боље служи левом него десном руком; левак.
шувака, лева рука.
шувели, сумњив.
шујав, шут, шукав.
шујлебујле, тамоамо.
шукадар, много, велико (шукадар је народа ту било).
шукаре, прње, траље, рите.
шукати, ударати (да не шукне жентурину); мувати, гуркати.
шукнут, луцнут, ћакнут.
шумаг, луцкаст; ветропир, шашавко (по шумастој глави).
шундрати, уништити, упропастити.

шурка, шуркулија, шала, (нису то озбиљне ствари, то су шурке), лакрдија (није шала, није шуркулија), шаљива прича; безначајна ствар, маленкост, ситница.

шут, без рогова, безрог, безух; не може шут с рогатим; голо, непотпуно.

шућмућ, тајно, сплеткарећи, петљајући; (то је шућмућ па пролиј: и овако и онако у ствари безвредно, нема од тога ништа, глупост).

шућур, хвала, нека је хвала (и нека си, шућур); буча, бундева, тиква (у детета глава као шућур).

шуфит, окречени зид.

шух, мера за дужину, стопа.

шуца, шустер, обућар.

шуша (шука), овца или коза без рогова; неспособна, безвредна особа; неваљалац (свака шуша и маруша), ништарија.

шушак, шушањ, шум. Уђе скоро без шушка у друго ждрело.

шушаст, сулуд, будаласт; шут.

шушица, незнатан човек (сви знамо каква је то шушица), човечуљак.

шушкор, суво лишће (на шушкору и маховини);

шушњар, ниско густо жбуње, шибљак, шикара (прикри се у један шушњар); опало суво лишће, шушањ.

шчедрота (штедрота), милосрђе, дарежљивост.

Прилепити се љубављу ка Господу

Началник жречева

Похотљиво се коснути

Узници

Дерзновено – имати велико дерзновење

пред Господом због чистоте срца

Подобострасан нама

Низвести дажд

Целомудрено тело

Сасуд силе

Опасана силом Божјом

Предати кога на истјазање; судија га узе на истјазање

Осуди на посечење

Скинути са себе тело

Нетљене мошти чудотворне

ПОДСЕТНИК СТАРИХ РЕЧИ И

ЗАБОРАВЉЕНИХ ИЗРАЗА

(IV

<http://www.simanovci.rs/ckaljsremacki-recnik/> допуна)

A

- **абација** – занатлија, претеча шнајдера, који израђује: сукнене прслукe, чакшире, гуњеве, копоране и слично
- **абер** – вест, глас; *ширити аброве, преносити аброве-*оговарати, отрцавати; *аброноша-* особа која трачара околo и својом причом загорчава неком дан
- **абсец , абсоц** – лепа повећа стаклена округла тацна са постољем за колаче
- **абриковати** – 1. преваспитавати и доводити неког у ред , 2. обрађивати или *равнати даску* на столарској машини „абрихтеру“.
- **аван** – посуда у којој се туца паприка или шта друго за кухињу и кување
- **аванзовати** – напредовати у служби, добити боље радно место
- **авијон** – 1. авион, *а`ероплан, ајроплан*. Израз: „к`о авион“ – згодна девојка
- **авлар** – посластичар, производи алву, баклаве, шампите, кремците, колаче и без акохолно пиће *бозу*, а лети шором гура колица са сладоледом. Цена једне кугле, ако се нема пара, је једно свеже (украдено) јаје.
- **авлија** – ограђен простор око куће, патосано двориште, капиџик, велика капија, баштица

- и астал испод белог дуда са четири нахерене хоклице
- **авте !** – команда: бежи !; *автекуравте*-држ`те лопова, преваранта, курву(ромски)
 - **ага** – некада Турски официрски чин у јаничарској војсци; тај назив преузели њихови потомци због привилегија и друштвеног статуса; до пре једног века најчешће се употребљавала у значењу *господин*, а данас има значење за особу „која мало ради а добро живи“, па се каже: „Ау, брат га јеб`о његов, тај увек има новаца и живи к`о ага !“.
мићага-мангулски израз за: друже, буразеру; па се може чути: „Ди си *мићага*, оћемо по једну, да дрмнемо.....
 - **адет** – обичај, навика, наслеђено правило
 - **адут** - имати нешто важно и одлучујуће што други нема; 1. као јединица у школи тј. „*кец к`о врата*“; 2. јака карта која доноси победу у картању
 - **а јак, а јок** – никако, неможе, ма какви. Изговара се уз покрет руке и шаке као кад нешто тераш од себе.
 - **`ајд** – хајде
 - **ајдамача** – нешто велико и страшно, као велика мотка, и када дете скриви, па ће га тобож тући, онда се громогласно запрети: „*Ако узмем ону ајдамачу, видећеш ти свога Бога*“!. Нисам је никад видео, али сам се бојао као неке страшне бабароге или вештице;
ајдамачина: 1. велик, крупан и снажан мушкарац; 2. позамашан мушки орган
 - **ајгири** – најлепши ждребци када се упрегну у чезе и сви се праве важни; *ајгируша*-жена која отворено јури мушкарце
 - **ајкара** – девојка која није добра и нема морала, може и ајдара, дајка ,.....
 - **ајмокац** – бели сос
 - **ајнзлог** – 1. излог продавнице; 2. женски атрибури: груди и задњица
 - **ајзибан** – воз, то је био велики догађај, страх, највећа машина, а вожња успомена за цео живот; а овако је у бећарцу записано: „Воз полази, ајзибан се креће, збогом моје, увенуло цвеће“!
 - **ајнпрен** – запршка; **ајнпрен супа** – чорба од запршке, сиротињска супа
 - **ајнфорт, анфорт, амфорт** – велика дрвена капија, са шора, под кровом „*преке*“ куће за *глат* (комотан) пролаз кола и коња, увек угланцана да све сија, зидови намоловани као у собама. Патосано печеном цигљом. Дивота једна !
 - **ајнслаговати** – сумпорисати буре, тј. дезинфиковати га пре новог грожђа
 - **ајнцуг** – нов капут и одело; па се каже: „*Обук`о је нов ајнцуг!*“
 - **ајцати** – љубависати, полно општити; каже се: „*Мани ме оне препоштене, ајцала се та, још док јој је човек леж`о у болници* !“.
 - **акати се** - мешати се, намештати се, трошити се, непотребно се трудити, мувати се; 1. *изакати се* по судовима са *фишкалима* – изгубити парницу, пропасти на суду; 2. *акнути* - полни чин .
 - **аков** – мера за течност 50 литара, уствари точена мера је 54 литре. Где заврше оне 4 литре разлике, сам Бог свети зна !?
 - **алав** – особа која нема мере у храни (прождрљив), саможив у присвајању материјалне користи (грамзив, похлепан) и увек се жали да му је *мало запало*
 - **аламуња** – ветропир, несталног духа, неозбиљан – каже се: „*Мани га се, то је права аламуња!*“.
 - **алдумаш** –1. чашћавања за срећу, када се нешто значајно купи у кућу, и ево примера: – Комшија купио си *краву*? *Е, па*

сад плати алдумаш ! 2.

напојница

- **алоу ! алов ! алоц !** – узвици који значе, оде нешто до бестрага или када се направи грдна штета. Каже се : „Таки је лед јуче тук`о , оде куруз *алов у мајчину* , и ако буде по`котобање на јесен , добро је !“.
- **аљине** – 1. постељина за јастук и јорган. Каже се: „*Касно је, ајде децо у аљине !*“; 2. гардероба, општи назив за одећу
- **амбуље** – ствари за одевање, њихов групни назив
- **аминовати** – потврдити, оверити, сагласити. Код нас у Срему отац је главни у кући и зато се каже: „Док ћале не *аминује*, цаба ти све приче и договори !“ **Амин**-реч на крају молитве значи *тако је*, а у животу као претња: „*Доста !*“, или као команда: „*Крај*“ !- нема више.
- **ампа , салаука** – 1. летње невреме са олујом и грмљавином; 2. болест, па се каже: „Мани га се, има неку *ампу* !“
- **ампер** – канта, кофа, шавољ или ведро за воду, појење стоке или мера за жито, кукуруз
- **амбар** – дрвена остава у склопу чардака – котобање у којој се чува жито, до боље цене или за црне дане.
- **анге-манге** –крађа, лоповлук
- **англер** – некада вашарски трговац – накупац крупном стоком: коњима, кравама ,...Данас уопштен назив за свеколике вашарске трговце.
- **андрмоље** – неке ситне стварчице, помагала и справице за употребу по кући, није одређено шта
- **андрак** – ђаво, нечастиви; у пракси може као питање: „*Који ти је андрак !?*“ , то значи: „Шта ти је ?“ („ Шта хоћеш ?“)

- **антерија** – горња хаљина са дугим рукавима, део народне ношње
- **антирос** – спадало, особа духовита али понекад цинична у својим коментарима
- **антлогор** – помоћник мајстора, обично припомаже мајстору зидару
- **анцер** – бувара, затвор, просторија у сеоској жандармерији где се трезне кавгације и бојције.
- **аписати, апити** - 1. украсти, зграбити; 2. појести халапљиво , јести на брзака.
- **апс, апсана** – затвор, мардељ, бувара, прдекана, бајбок, ћуза , ..
- **ардала** – део запуштеног земљишта обраслог у коров, каже се : „*Да му се отац дигне и види ову ардалу, тук`о би га усраном мотком !*“ Има случајева када особа због свог запуштеног изгледа, па још ако је и алкохоличар, заслужено добије надимак *ардала*, као један *Сава Арадала* из Сурчина. Нажалост у сваком селу или вароши има таквих несретника.
- **аратос** – ђаво, човек без мира и стрпљења
- **аренда** – изнајмљивање земље. Неко има земљу, а неће, ил`не може, ил` незна да ради, и онда даје другом да је обрађује за новац или усеје по договору
- **арњеви** – допунски кров на сељачким колима који штити од кише на даљим путовањима
- **арондација** – аграрна мера државе када се обједињује и класира друштвено земљиште са приватном земљом и поседима: села, срезова, властелинстава или срезова, а у циљу правилнијег одређивања пореза
- **арчитити** – неумерено трошити или расипати, а као последица може настати: сиромаштво, упропашћено здравље од пића и неумерености, оштећена средства за рад

- **аршин** - 1. турска мера за дужину, 66,7 цм.; 2. у нашем језику је синоним за „*лични закон или правило*“, који прописује и спроводи нека „*моћна или важна*“ личност онако како њој одговара, једноставно речено: *вриши, самовољу*“.
- **аскер** - војник(турски), *аскерија* – војска, у *аскере* - у војнике
- **асна** - потреба за нечим, корист; *аснити* – имати користи
- **аспида** – 1. зла жена; 2. змија, удав
- **аспра** – ситан, најмањи турски сребрни новац
- **асура** – простирка од рогоза, трске или шаша, за подове по собама
- **атар** - земљишно подручје које припада неком насељу, подручје општине или среске надлежности, околна територија
- **атреса** – 1. адреса, као место становања; 2. или када неко изрекне личну увреду, онда му се оштро ипуги питање: „Јел` , ти то на моју *атресу, цмољо* ниједан, немој да те *о`ма покрљам* !?“
- **ауспруг** – врста вина
- **аушус** – неухрањен, болешљив или закржљао човек или домаћа животиња
- **афтобус** – аутобус, а има и *афто*-аутомобил
- **ашиковање** - удварати се, водити љубавни разговор; *ашик* – момак, љубавник

Б

- **баба** – отац (са другим првим словом “ а “), ћале, тата
- **баба Гага** - историјска личност и народни филозоф из Шимановаца (!?). Једном приликом на клупи на шору, изрекла озбиљну критику на тадашње велике сексуалне слободе код омладине и на филму, јер телевизије тада није

било, што је од свих присутних са великим „одобравањем прихваћено“. Ево изјаве у целости, па и ви пресудите: „*Ја сам девојком дваред родила, али оваквог бећарлука као што је данас, никад за века није било !?*“ .

- **бабак** – граничник од двокрилне капије, вири из земље на споју, у који улази реза за затварање. Има сремски села који га зову „*попа*“, али нико не зна зашто !?
- **бабица** – направа на којој се покива коса
- **бага** – квргава окоштала израслина на коњској нози
- **багатела, багателан** - нешто врло јефтино , „*К`о да је цабе, а није, за малко !*“ ;
- **багљов** – мањи пласт сена зденут на њиви или сокаку
- **багов** – испушен дуван у лули који се ударањем истреса
- **бадава, банбадава, забадава** – цабе, баш бесплатно, ни динара; *бадаваџија*-нерадник, клошар
- **баждар** - дрвена летвица са зарезима помоћу које се одређује стање количине течности у бурадима; *бити небаждарен* - човек који не зна колико може много да попије
- **база** – скровиште, основа, место; *кућна база*-ископано скровиште под земљом, у оквиру домаћинства, за скривање за време ратова и хајдучије; *базирати се*-сакрити се, склонити се
- **базање** – идење, ходање без циља; *базати*-лутати
- **бајати** – врачати, лагати, обмањивати; *бајалица* - обично стара баба, која уз „помоћ“ пепела, клепетуше, неких чудних стварчица и неразумних речи, „*кобојаги лечи*“ децу од пишкења у кревет, муцавости итд.
- **бајаги, кобајаги** – тобоже, умишљено, причам ти причу

- **бајбок** – затвор, то је место, обично у подруму, где те одведе пандур кад се ождереш и изводиш керефеке, или диваниш „*нешто икакљиво*“ о цару, вођи или политици. *Бити на белом лебу* - бити у затвору.
- **бала** – 1. слина, секрет из носа; 2. чврсто спресовано сено, слама, или детелина; *балавурдија*-деца учитељског узраста; *балавандер*- 1. немирно дете које се стално мора опомињати, 2. момчић, који мисли да све зна, па се тако и понаша, а постоји сличан израз „*жутокљунац*“
- **балдисати** – преморити, једва ходати, *скроз сустати*
- **балега**-животињски измет; *балегати, баљезгати*-причати одвратне глупости, претерати у *лајању*
- **балија** – неук муслиман, прост човек, погрдан назив за муслимане уопште; *балинкуша*-погрдан назив за муслиманку; Израз дошао из других крајева Балкана, преко досељеника.
- **балчак** – 1. држач мача, сабље или ножа; 2. крај, нема више; Изрази: „*утерати до балчака*“ има више значења: а) оштетити или упропастити неког; б) напакостити из освете; и израз: *до балчака*- до краја, на крају
- **бакалница** – претеча „робних кућа“или данашњих „мега маркета“,где се могло пазарити свакојака роба, од игле до *локомотиве*; *бакалук*-назив за купљену робу и намирнице у бакалници; *бакалин*-продавац у бакалници.
- **баканце** – дубоке зимске ципеле, тешке, неудобне и користе се за лоше терене
- **бакрач** - примитиван кухињски суд (од бакра), претеча шерпе и лонца. Има израз: „*Какви бакрачи !*“ – а то значи којешта или *та мани*
- **бакћати се** – узалудно се занимати, бавити се и имати

посла са неким или нечим, па се каже: „Не *бакћи се* са удатим женама, мож` да те как` и муж у`вати на камари, па`ш однак видути свог` бога швалерског !“

- **банак** – истурени део зидане пећи на ком се деца начичкају, седе или леже када зими озебу, а може и да се одспава после ручка, али само ако има места
- **бангав** – неприродан ход, изглед или положај тела, а може и предмета
- **бангалоз** – скитница; *бангалозија* – повећа група деце или омладине из другог шора иде по целом селу и прави грају, понекад прави и свађу са другом децом
- **банда** – 1. тамбурашки оркестар од 4 до 8 људи; 2. група људи која се бави

криминалом. Бећарац каже: „*Види ону крај примаша, љубиће је банда наша!*“

- **бандар** – врста слатководне рибе
- **бандаш** – точак, метални део точка, код аутомобила се назива *фелна*
- **бандераш** , **ландштрајхер** – човек без сталног боравка, бескућник
- **барабар** – паралелно, упоредо, заједно
- **баратати** – радити спретно са неким алатом или прибором, као и поседовати необична знања и вештине. На пример бити вешт: у игрању лоптом, пуцању чобанским бичем, јахању коња, звиждању, рвању, бацању ножа, и сл.
- **баратшаг** – пријатељство
- **`барвече** – нормалан људски поздрав: Добро вече !, а има *`бардан* – добар дан и *`бројутро* –добро јутро, које се некад обавезно изговарало при сусрету на шору или пољу. Уз поздрав ишао је и благ наклон, са руком на шеширу и истовремено благим подизањем изнад главе.

Данас би такво поздрављање у најмању руку било смешно и зато је „најбоље само проћи“ и правити се к'о да не постоји онај други тамо. Да је деда, ко`им случајем, жив и види ово што сам последње напис`о, сигурно би добио *лепу грдњу*, а можда и добру *ћушку* за *успут*.

- **бардак** – 1. стаклени или керамички балон за пиће: ракију или вино запремине од 10-25 л. ; 2. или мањи керамички крчаг, оплетен прутем
- **барокано, баро** – важан (ромски) тј. прави се важан
- **барон** – лажов, (асоц. на Барона Минхаузена), *баронисати* - када неко „масно“ лаже и још се прави *здраво важан* .
- **баротина** – скуване кожуре, глава, цигерице и друге изнутрице од тога се прави цигерњача, шваргла и крвавица
- **басамак** – степеник, степеница, обично висине цигље, на кант, 15 сантиметара старог формата
- **басати** – посртати, заносити се, несигурно ходати; *забасати* – нагло посрнути, скоро пасти при ходу, од пића или запети за какву цомбу
- **баста !** – прекини ! или доста ! (на италијанском), код нас као команда: ни речи више !
- **баћа, баћан, браћела, браћин** – рођак брат, бата или драг и љубазан човек коме незнаш име. Прво „а“ се изговара кратко или дуго па тако има и другачије значење
- **баћушка, руја, баћко** – рус, руски војник ослободилац (од милоште), совјетски војник у II Свецком рату.
- **баца, бацура** – 1. правоугаона рупа, величине *цигље* у забату куће кроз коју струји ваздух и улазе голубови и сове. За време рата или сеоски свађа кроз њу се осматрало дешавање на шору; 2. пролаз кроз ограду између „добрих“ комшија и рођака, док

се не посвађају; 3. удубљење у зиду штале величине око 50 x 50 цм., за одлагање ситног прибора за стоку

- **баша** – мушкарац, важан учесник сватова, обично ујак или стриц младожење. Купује вео, ципеле, ташну и рукавице за младу, а његов син је *девер* који „купује“ младу и чува је док се не обави чин венчања
- **башибозлук** - недисциплинована војска, војници који се одмећу у плачку и лице на хајдуке. Веома честа појава на балканским просторима
- **башка, обашка** – издвојено, посебно, осим тога; *башкарити*-правити се важан, ширити се и бити помало арогантан; *башки(н)*-председник (турски) и ето одакле ова реч потиче
- **баштање, баштанија** – туча; *баштати* – тући, *избаштати* – оштро тући; *баштрање* – наметање, лактање; *убаштрати* - убацити се, па се каже: „ *Онај Мита тропа, убаштр`о се, и у ову власт, и не мрда из општинске зграде !?* “
- **баштица** – ограђен простор у предњој авлији, уз кућу, у коме је расло и неговало се домаће цвеће. Домаћица се поносила са цвећем које је улепшавало скромну кућу, а мирис се ширио и до неколко комшијских кућа. Данас косачица улепшава травњак, а баштице се само присећамо
- **бег** – у Османлијској царевини назив за државне функционере; феудални поседник као племић у Европи тога времена. Део шимановачког и јаковачког атара се и данас назива *Беглуг*, или *бегова шума*.
- **бегати** – бежати, трчати, утећи; *бегају коњи*-опасна ситуација у селу или атару, када се коњи поплаше и почну неконтролисано и помахнитало

да јуре. У току *бегања* могу да поиспадају људи и ствари, униште се кола или налете на неког неопрезног па се ваља што пре склонити на сигурно. Било је примера да коњи заврше у другом селу, делови кола и ствари буду расути по целом атару.

- **бегенисати** - допасти се, свидети се, запазити; *бегена* – вољена, драга
- **бегеш, бенгеш** – 1. тамбурашки бас, инструмент ; 2. омиљени надимак, има га у сваком селу
- **бегиш** – када је неко из Београда па се још прави важан, онда се за њега каже : „*То је мустра из Бегиша !*“, са дуго „е“, као када се кревेलјимо
- **бездан** – сеоски бунар на коме се испумпава – извлачи пијаћа вода и кантама носи кући, место окупљања деце, момака, девојака и жена оговарача да покупе вести и на брзину *излају се (излаједу)*
- **безец** – заузето, **безецовано, безецовати** – сачувати, резервисати; 1. робу у продавници или неку већу куповину; 2. место у возу или аутобусу; 3. девојку на коју се трза или вам се свиђа; 4. бомбону, чоколаду или „*гриз од леба-масти*“ пре поделе или дечије грабежи на шору
- **бекељити се** – пркосити, бити безобразан, ругати се и уз то правити гримасу и исплазити језичину
- **бекрија** – пропалица од пића и лумповања по кафанама
- **белај** – невоља, несрећа, мука, тегоба; *тражити белај*-изазивати несрећу
- **бележник** – некадашњи службеник у месном одбору села, лепо „*писао и састављао тестаменте*“ , али га нису баш сви волели и често био по судовима, понекад као сведок или као окривљени !?. Ако те

укућани пожуреју да напишеш тестамент, каже се: „*Не изувај се, док не легнеш !?*“

- **белег** – ознака, ожиљак
- **белегија** – дугуљаст брусни камен за оштрење косе, може и *брус, гладило*
- **бељац** – бео коњ, коњ беле длаке, *парно грас* (ромски)
- **бељуга, бели (а) (о)** – особа или дете светлог тена и косе
- **`бемга, `бемти, `бемто** – блага псовка упућена непознатом лицу, предмету, појави или неуспеху у некаквој радњи. На пример: 1. *`Бемти* круњач, и кога је изум`о и оправи`о кад ничему не служи !; 2. *`Бемга* у пос`о, од јутрос не иде никако !; 3. *`Бемти* и време, к`о да ће опет салаука и лед да туче !; 4. *`Бемти* политику, ратове, кризе, и реформе, канда нема ништа лепше у животу !?
- **бенетати** – говорити глупости; *бена-будала, бенаст* – бити блесав
- **бент** – ивица великог канала, са кога су најхрабрији скакали у воду, али обично завршавали у блату !
- **берићет** – род, изобиље, приход; *берићетна година* - родна година; *берићетно*-срећно, богато и благословено
- **бесити** – обесити, окачити. Свашта може да беси, као нпрм.: шунка, сланина и кобасице на тавану, али може и човек *кад ђаво дође по своје*
- **беснити**- 1. љутити, срдити, протестовати; 2. претерано изволевати, бити арогантан. *бесан*- значи обично љут, срдит али и ево неколико инересантних израза: *бесни фијакер*-леп, срећен и угланцан фијакер; *бесни коњи*- пар крупних и изузетних коња обично за *как`у параду*; *бесни афто*-нов, скупocen аутомобил на ком`пола села завиди, па се међусобно људи запиткују:„

Само да ми је знати одакле му новци за такав *бесни афто* ?... Јесил', ти нешто чуо за његове *мутне работе* ? □. израз: *изводити бесне глисте*-превише се глупирати; *побеснити*- 1. изгубити контролу кад се *здорово човек наједи*, или 2. изгубити меру када се *одједаред* нађе *много* новаца и онда се умисли да ће тако бити *довека*, па се троши на све стране, као да се *утркујемо ко ће више*.

- **бећар** – мушкарац, без ограничења година, воли и ужива у кафанском животу, песми, пићу и скитњи; *бећаруша* – од скора постоје и жене које раде што и бећари, тако да је постигнута *родна равноправност полова*; *бећаршаг* – неморалан живот, курварлук
- **бећар паприкаш, бећарац**- скроман летњи оброк од остатака парадајза, паприке и лука без одређене мере, са додатком улупаног јајета спреми се за десетак минута. Може се јести, само са лебом или као прилог уз неко јело или печену сланину, кобасицу.....
- **бећарац** - врста народне песме, омиљена широм Балкана, која садржи кратак стих и јасну поруку: о љубави, животу, обичајима, хумору и стању у друштву. Постоје разлике у музичкој пратњи, али заједничка особина им је што су сви пре свега весели. Сличне су поскочице и сватовци, а постоје и безобразне изведебе или „лајави бећарци“ који се само после поноћи певају. Ево једног, загонетног: „*Опа-цупа, Десо и ово је месо, оно нема кости, неће те убости !*“ (?)
- **бечат** – окат, буљав човек; *избечити* - исколачити очи да се поплашиш. У бећарцу то изгледа овако: „*Што си дико, научио коње, да се бече испред куће моје !*“

- **бефел** – наредба (немачки), заповест
- **бешига** – свињска бешика, чим се извади, испразни, још топла, трља се међу длановима солећи сваки час, затим умеља у мекиње, а на крају помоћу сламке надува и да деци да се играју (фузбала) по соби, све док непукне или поруше чаше на асталу, а онда деда дрекне: „*Алов и фертиг !*“
- **биберњача** –мала стаклена, дрвена или земљана посуда за бибер
- **бикара** – штале са приплодним биковима. Ту се доводиле краве на „*опасивање*“ – оплођење
- **билета, билет** – карта, улазница за биоскоп, циркус или неку приредбу
- **билмез** – приглуп и сиров момак снажне физичке конституције
- **бирка** – гуска; *бирићи* – гушчићи; *бири, бири, бирке !* – узвик за дозивање гусака; *важ, важа !* – узвик за терање гусака
- **бирош** – човек који се бринуо о салашу и тамо живео са својом породицом
- **бирт, бирцус** – кафана, крчма; *бирташица* – келнерица
- **бисаге** - две торбе спојене у једну што висе преко коња
- **битанга** – човек склон општем неморалу и безакоњу; *битанцити се* – живети без морала и скрупула
- **благоглагољив** – слаткоречива особа; Пример: 1. кад адвокат на суду бранећи битангу толико га нахвали лепим речима да свима крену сузе од сажаљења; и 2. кад вешт вашарски *англер* продаје рагу на вашару, а публику убеди да виде Шарца Краљевића Марка
- **блато** - мека натопљена сремска земља, као тесто, која се лако обликује или меси. Има неколико интересантних израза: 1. *добар к'о блато* - много добар; 2. *пуно к'о блата* - имати

- нечега много , чак у изобиљу; 3. *блатишите* - лоше друштво ; 4. *упасти у блато*-бити у неприлици, бити у дуговима ; 4. *намазати блатом* - осрамотити
- **блатуштина** – пољопривредно земљиште најгоре категорије, мочварно земљиште
 - **блокеј** – метални лимени полумесец, који се укуцава на пете ципела после *пенџетирања* како би ципела дуже трајала. Када се при ходу „*вуку*“ ноге по калдрми севају варнице
 - **бљузга, бљузгалица** – житко блато у пролеће га било највише по шоровима
 - **божја звезда** – сунце, извор живота на земљи
 - **бојтар** – помоћник свињара када су чопори свиња имали по неколико стотина грла и када је испаша била у шуми или удаљеним пашњацима. Ето, чак је и свињар некада био шеф, а није имао баш никакве школе
 - **бојција**-човек незгодне нарави, пргав, силеџија и кабадахија
 - **бокал** - стаклена или керамичка дугуљаста посуда са ручком, у коју се сипала „*фришка*“ вода или вино и заједно са чашама постављало на астал, да се гост и домаћин послуже. У ислужен бокал стављало се цвеће за улепшавање астала. Ево и поучног стиха: „*Наш је бата у бокалу цвеће, тај се никад оженили неће !*“
 - **бојадисати** – фарбати, офарбати; може предмете, ствари или школске цртеже
 - **бојар** – 1. чувар атара и сеоски њива; 2. руски племић и ратник, саветник великих кнезова у Руској царевини
 - **бојција** – човек незгодне нарави, пргав, силеџија и кабадахија
 - **бољка** – болест, мана; *имати бољку* – бити болестан, имати недостатак; *чудна бољка* – непозната болест; *имати бољку у глави* – луд , бити на путу да се постане луд
 - **боме** – јесте, да; *боме не !-е*, није !
 - **босиљкача** – омањи букет босиљка са којим свештеник *свети водицу* за време вршења црквене службе
 - **бостан** – 1. мера за површину, 200 квадратни фати; 2. њива на којој су посађене лубенице и диње, и обично на истој парцели мали кућни виноград са колебом за пудара –као у бећарцу: „*Чува дика бостан, у колеби спава, тако чува, да сав бостан црни се од врана* “ ! ; 3. као занимљив израз: „*обро бостаан*“ користи се за особу која је ухваћена у вршењу некаквих недозвољених радњи: крађа , прелјуба , варање у картама итд.)
 - **бофл** – неквалитетно, лоша роба, неквалитетан штоф за одело; *ваљати бофл* – продавати робу сумљивог квалитета
 - **брав** – 1. кастрирано, уштројено свињче у Војводини; 2. када се неко јако удебља каже се: „*Ал` си се угојио к`о брав за 29 – и !*“ , а мисли се на *забијачку*, и на омиљени, бивши празник *Дан Републике С.Ф.Р.Ј. или дваес`девети* ; 3. у другим крајевима назив за ована или јарца; 4. на јадранском приморју уштројено свињче зове се „*гудин*“
 - **браница, браца, брацан** – драг пријатељ, скоро као брат; може и као: *брале , браша, браћела, браћин*
 - **брбоћати** – 1. испуштати ваздух у води; 2. причати, досадно и без везе
 - **брекћати** –тешко дисати на прескок, задихати, укћати, отежано ходати; *брекће*-1.тешко дише; 2. рад парне машине или мотора под оптерећењем
 - **брецати се** - јогунити се, безобразно одговарати, бити дрзак. Ево упозорења које тада

следи: „*Слушај ти балавче, језик те твој погани, пази шта торочеш и не бречај се ти на мене, нисам ти ја твој баба !*“ ; *одбреца* – одбија, узвраћа

- **брес** – без,(још једна граматичка неисправност која опстаје у народном језику); ево примера: 1. *кафа брес цукера*-кафа без шећера ; 2. нема весеља *брес правог бећарца*; 3.прође и ово лето *брес честите кише*
- **бреновати** – водити рачуна, марити, уважавати; *не бреновати* – супротно
- **бречити** – оборити, срушити у рвању, па се каже: „*Ал` га је Жика бречио о земљу да му је пиво изашло на нос !*“
- **брица, бритва, бриса, кеба** – 1. расклопив нож дужине до 9 цм. (?) носе га чобани; 2. сеоски берберин зове се *брица*; 3. може и као команда: „*Разлаз !*“ или „*Ајде бритва , и да вас не видим !*“
- **брља** – 1. лоша ракија, сумљивог порекла; 2.устајала сеоска бара; 3. специјално одржавана каљуга за „развеселавање” свиња
- **брњица** – 1. метална алка која се увлачи свињама у њушку, како неби рили; 2. уста, усне; *добити по брњици*-добити батине
- **броћ** – врста траве, са кореном се фарбала вуна у црвену боју
- **брсно** – миришљаво пролећно цвеће и расцветало дрвеће
- **бруца** – 1. стидна длака; 2. када се нешто прецизно уради, па се каже: „*Испало је добро, у бруцу!*“ ; 3. постоји израз: „*Исти у бруцу*“ – значи потпуно једнаки, индентични један другом; *бруцати, обруцати* – одлакавити, постати мушко, одрасти, полно сазрети
- **брчкати** – 1. благо ударати ногама и рукама по води приликом купања; 2.нешто сумљиво радити, бавити се ситним преварама и помало

красти; *брчнут*-особа глупа и сметена

- **бубнут** – блесав, луцкаст, дирнут, опичен; *бубнути* - рећи глупост, лупетати
- **бубулеја** - крупан симпатичан човек, снажна добричина и помало мангуп
- **бува, буваћ** – инсект, најмања „*домаћа животиња*“ ; 1. лажна вест, виц; 2. чест надимак у Срему; Изрази: *пустити буву* - распричати лажну вест по шору; *продавати буве* - правити се важан; *пун бува* - особа која често збија шале, смешан човек, комедијаш; *бувара* – затвор
- **бугер** – 1. двојка, два, *цвања*; некад била недовољна ђачка оцена, као данас јединица или „*кец*“ ; 2. мали закржљали нераст (вепар); Израз : „*ала марширају бугери*“ – то је кад лош ђак има много бугера па у дневнику изгледају као војници постројени у строју
- **будак** – јака мотика, пијук алатка за копање тврде и камените земље. Постоји израз: *глуп к'о будак* – јако глупа и недоказана особа
- **буђелар** – новчаник, барка, шлајпик
- **букара**-пролећни пагански обичај, као тобож терање змија, штеточина и болести од куће. Пале се ватре на шору од преосталих *снопова огризине*, а најхрабрији прескачу преко ватре док се не *опрље и оплачу*.
- **буљук** - чета војника, око 100 људи ; *буљукбаша* – заповедник у рангу капетана
- **букагије** – робијашки окови
- **буклија** – пљоснат дрвени суд за вино, али чешће ракију. Када се позива на свадбу окити се цвећем, пешкирима, заставом а позивар се части, и њему се саопштава о прихватању или не дај Боже, одбијању позива ! То је и шанса да се родбина измири ако је у свађи

- **буквица** – војничка књижица, од речи „буква“ – слово (на руском), или „буквар“, што значи да је војска била у равни са писменошћу, ако не и важнија у историји наших предака
- **булазнити**-причати глупости и неконтролисано *лајати*, обично кад се више попије
- **буњиште** – део гувна, место где се одлаже стајњак
- **бургијаш** – особа знатижељна, интелигентна и упорна која жели увек нешто више да сазна; *бургијати* – тражити, испитивати, чачкати
- **бурити се** – протестовати
- **буса** – грумен земље величине лопте или песнице
- **бусија** – заседа, сачекуша; може: хајдучка, војничка, жандарска, као и момачка у мрачном сокаку док се чека девојка са бездана
- **буцовне** – младе и добро угојене крмаче, које ће ускоро тражити нераста. Искусно око свињара то уочи и ред га је зато почастити ракијом
- **бумашка** – исправа, документ, потврда
- **буна** – револуција у Мађарској 1848. (Бачка) или Тицанова буна 1807. (Срем); *бунџија*-галамџија, опонент; *главни бунџија*-коловођа у побуни
- **бућкати** – нагло улазити, мешати, ударати по површини воде и скакати у воду; *бућка*-начин лова на највећу речну рибу сома;
- **бућкуриш** - 1. назови јело, скувано од свега и свачега, лоше скувано, без нарочитог укуса; 2. недефинисано стање и мешавина без јасног циља у друштву
- **буца** – веома важна реч у Срему и има вишеструко значење: 1. дрвена глатка мотка на једном крају има задебљање – *буцу*, слично топузу и користи се у сукобима између свих полова и узраста. Чобани, свињари, говедари, пудари носе за собом

своје личне буце, а у баштици, вајату, гонку или штали увек стоји за недај боже „кућна“ буца за незване госте; 2. човек на високој државној функцији назива се „*буцован*“ или „*буца*“, и уколико *зглајзује* ондак га зову „*буџица*“; 3. када је неко дужан новаца, а како ствари од стоје, од повраћаја нема ништа, онда се каже: „*Добићеш буцу Маријанову*“ ! Нико не зна зашто баш Маријанову ! ? ; 4. *буџити*, *буџерисати* – поправљати нешто, преоправљати да користи сврси, али није баш сигурно, *буџатор* – назови као мајстор; 5. **Буца** – „*оно*“ безобразно што „*Маријан има*“, као и сав мушки свет

- **буцак** – 1. угао собе; 2. запуштено место; *бабин буцак* – страна света, обично запад, одакле долази невреме
- **бучур** – мушко посело, теревенка или весеље у кућерку, шуми или винограду уз вино, ракију, кобасице и сланину. Певају се старе песме и причају разне мушке догодовштине и препричавају обавезна „*љубавна јунаштва*“ .

В

- **вагабунд** - пробисвет
- **вагаш** – 1. траг, усек у блату на колском путу, по *вагашу* се познавало чија су кола прошла; 2. неравнине на земљаном путу
- **вагов** - пољопривредна алатка попут српа, служи за сечење кукурузовине али и у *бунама* к'о опасно оружје
- **вагроб** - час смрти, време умирања
- **ваздан, вазда** – увек, често; Када неко непрестаје са причом, каже се: „*Ваздан нешто прича*“ ; а бећарац каже: „*Мени моја ташта вазда уговевеа , да што боље живи јединица њена !*“

- **вајат** - просторија у оквиру куће, мало укопана (3-4 *басамка*), у њему је било свашта: кромпира, лука, сланине, ракије, вина ... Зими није мрзло а лети се хладиле лубенице и диње. *Вајат* је имао и посебну улогу за младенце и потомство, јер у њему су често ноћивали у „*оне*“ дане на тесном кревету и тада није било „*беле куге*“. Бећарац каже : „*У вајату ноћас бићу сама, дико сврати, нећеш се кајати* “ !
- **вајда** – 1. корист , добит; 2. *овајдити се* – окористити се
- **вајкада** – давно време, време које живи људи не памте, прошло време пре сто – двеста година; *одвајкада* – одувек; јако, јако, давно; 1. у свету време од рођења Христа; 2. код нас време пре и око Косовске битке
- **вајкати** – жалити, кукати, кајати; па се каже: 1. „Не *вајкај се* на живот, већ се ватај каквог честитог посла !“, 2. „*Нема вајкања*, било па прошло, готово је !“.
- **вакат** – време, каже се : „*Вакат је, морам поћи јер пут је далек* !“
- **вактерница** – кућа уз пругу у којој живи чувар пруге, обично на пружним прелазима
- **валов, валог** – посуда из које једе и пије стока, сада израђена обично од бетона или лима, а некада од издубљеног дрвета
- **ваљан, ваљано** – добар, примеран; *ваљан човек, ваљано чељаде*-частан човек; *ваљан ручак*-добар ручак; *ваљати*- 1. бити од користи, 2. продавати робу сумљивог порекла, 3. померати предмете котрљањем, као буре по авлији; 4. кретање облака као *ковитлање* на небу пред летњу олују
- **ваљушак** – проста, сита и брза храна, тесто од: воде, јаја и брашна које се кида руком на веће комаде и ставља у паприкаш; *ваљушчићи насуво* – исто тесто са кромпиром, *обашка* се скува и затим помеша са пропрженим луком и алевом паприком. Невалја кад се човек преједе јер некада је само сода бикарбона помагала, а данас „фестал“ или „Кока-Кола“.
- **вандрокаш, ванцага** – путник без циља или скитница
- **вангла** – велика метална посуда са две дршке-ушице у којој се могу умесити крофне за чопор деце, спремити салате за целу мобу или опрати велике судове за славу или забијачку
- **ванжирање** – 1. војничко унапређење у виши чин; 2. добијање друштвених признања; 3. представљање у смислу напредка и успеха; 4. правити се лично важан
- **вантепих**-зидна украсна, топла и чврста простирка, обично са мотивима из лова, као два јелена у брдовитим пределу, што је сремској деци било веома интересно
- **Варадин** – место у Срему, Петроварадин, чувен по тврђави која је названа „Дунавски Гибралтар“ и значајној победи у бици против Турака 1716.
- **варанција** – варање, 1. ситна вашарска превара; 2. карташка превара у „седмицама“, таблићу, раубу, анцу.....
- **варен** – скуван; *узварити*-скувати, зготовити; *вариво*-кувано јело које се једе искључиво кашиком
- **вармеђа** – човек који има власт, *сеоски кмет* или *кнез* у бивше време
- **ватати** – хватати; *ватати се* – миловати, љубависати; *уватити* – 1. ухватити нешто или некога; 2. спанђати се с`неким; *ватај !* – команда керу да појури туђу живину из наше баште; *ватажа*, *ваћарење* – превара; Изрази: 1. *ватати маглу* – побећи; 2. *ватати зјале* – цабалебарити; 3.

ватати мају – ленствовати уз флашу, опијати се ; 4. *ватати се посла* – почети радити; 5. *ватати се у коло* – придружити се у раду или друштву; 6. *ватати аутобус-чекати* аутобус на станици.

- **ватренка** – млин, млина за млевање жита
- **вашариште** – 1. место ван села где се одржава вашар; 2. када је дете безобразно и прете му батине каже му се: „*Ако не будеш добар, вашарићеш о`ма!*“
- **вашка** – кера, пас, погрдно име за пса; ако се двоје неслажу и често се свађају, каже се: „*Живе ко вашка и мачка!*“
- **ведро**-дрвена отворена посуда за вађење воде из бунара или на ђерму; *кибла, кабло, ампер, кофа* –слично, отворена посуда али лимена, за пренос воде по авлији и појење марве у штали
- **век** – живот, сто година, стање; *цела века* – цео живот; 1. изрека „*Зајед`о век*“ – рођен у прошлом веку, дуговечан човек; 2. изрека: „*Док има лека има и века*“ - значи док има здравља има и наде (лека); 3. грдња „*Век га његов загуљени*“ - живот га блесави; 4. као оцена владања бивших владара, па се каже: „*За његова века се лепо живело, а сад је настала криза сачувај нас Боже !*“(молим, без коментара и прозивања, да се неби неко наљутио ?)
- **векер** – будилник, механички са два звона на њему, велики к`о на бициклу, свако вече се навија, преко ноћи чује се купање, к`о да кљуца у мали мозак, у пола пет ујутро разбуди цео комшилук кад зазвони, деца га из знатижеље отварала и зато често била бијена
- **велосипед** – претеча бицикла, предњи точак је био јако велик и вожња равна циркуској акробацији

- **верати се** – пентрати се високо; *узверати се*-попети се, успентрати се
- **вересија** – неплаћање робе и услуга одмах, већ после неког договореног времена, претеча данашњег „одложеног плаћања“ или „на почек“. Због честих превара у дућанима и бирцузима стајала окачена велика табла са натписом: „Част свакоме, вересија никоме !“, или још интересантније: „Данас продајемо за новце, а сутра дајемо на вересију !“.
- **вериге** –1. уопште ланци, ланци на огњишту на којима виси котлић или бакрач; 2. затворски окови; *Свете Часне вериге*-догађај са почетка ширења хришћанства када је био затамничен и окован апостол Свети Петар у Риму, али у току ноћи Анђео Божији чудесно га ослобађа и тако доказује паганима сву њихову немоћ пред снагом и правичношћу нове Христове Вере
- **верта** – врста кецеље, без горњег дела, само се опаше око струка
- **верштет** – занатска радња
- **вечером** – синоћ (руски)
- **вешплав, вошплав** – некад се бели веш белио, тј. *избељивао* на крају ручног прања са тачно одређеном количином *вешплава*, јер ако се претера онда буде светло плаве боје, што о`ма сви примете и зато *пецкају* домаћицу
- **вештац** – 1. вампир; 2. лукав човек. Изрази: 1. „*слаб к`о вештац*“ – мршава и неухрањена особа ; 2. „*уст`о рано к`о вештац*“ – поранити, бити вредан; 3. „*гадан к`о вештац*“ – особа испијена и бледа, са замућеним погледом
- **визитација, визита** – посета, обилазак, у бећарцу то изгледа овако: „*Пијан човек сео па штудира, а жена му илајтук визитира !*“

- **вијати** - јурцати, тражити, јурити за оним „ко бега“; *вијалица* – потерница
- **викса** – специјална крема за мазање и заштиту кожне обуће, јаког мириса, која када се осуши, другом четком добро угланца до високог сјаја
- **вилајет** – крај, завичај, постојбина
- **витлати** – јурити
- **витловка** – летва уваљана у жуто блато, плеву и сламу, која се ређала између греда на плафону и тако добијала *топла таваница*. Данас су то чврсте али хладне, монте и *ферт* гредице
- **витријолска, петролејска лампа** – док није стигла електрика, увече кад се смркне, у соби је сијала, више *чкиљила*, лампа окачена на зид, са огледалом да појача светло, али се брзо гасила јер петролеј је био скуп и могао се купити само у вароши
- **вихор** – летњи ветар, благи ковитлац, што подиже у круг и *вис* прашину, суво лишће и сламу на шору. У Америци то се назива *торнадо*.
- **влах, вла** – назив за хришћанина у Турско доба, погрдан назив за све хришћане, нажалост на Балкану и даље у употреби и често предмет верских сукоба
- **волшебан** – тајанствен
- **воринта, форинта** – угарски новац од два динара
- **ворма, форма** – облик, изглед
- **водир** – држач гладива за оштрење косе, израђен од крављег рога, а новији од плеха.
- **Водњика, чингер** – слабо вино, *комињак* или вода од укуваног воћа
- **водоноша** – 1. девојка, млађа особа, која доноси свежу пијаћу воду са бездана кући; 2. дете окретно и послушно, које у плеканом лончићу доноси фришку воду до оних који су на кућној моби, или раде „у ланцу“ на већим пословима, копачи кукуруза или каквим већим пословима у самом селу: калдрмисање шора, израда ригола, копање јендека или крчење шуме. Ево и бећарца, на ту тему: „*На бездан су водоноше дошле, све налиле и кућама о`чле, само оста`ја са диком сама, у потеру дошла с`итапом нана !*“
- **воз** – проширена сељачка кола натоварена *до горе*, величине мање куће, превозе сламу, детелину или снопове кукурзовине са њиве, иза кућне авлије, у гувно; *возидба* – превозење и смештање летине
- **војвода** – 1. висок чин у војсци; 2. војводство као претеча Војводине; 3. мушкарац, важан учесник сватова, обично зет, који зна обичаје и протокол у сватовима, и води рачуна да све испадне како треба. Приликом уручења поклона, прозива гласно, и тада жене дају – „*преказују*“ (приказују) јавно поклоне (јоргани, јастуци, посуђе, кућни апарати и сл.), а мушкарци „*напијају*“, тј. јавно дају новце (данас је то „*кеш*“), и при том са војводом наздрављају и испијају пиће „*на бало*“. Често се војвода *заброји* са чашама и заврши у „*белутку*“ и тек сутрадан дође себи.
- **воштити** – значи оштро тући корбачем, штапом или каишем када неко јако скриви и штету учини. Израз је настао пре више векова у манастирима, када су се кажњавали-тукли непослушни калуђери *свећом воштаницом !*
- **врајтер, фрајтер** - каплар у аустријској војсци
- **вранац** – коњ црне длаке. Бећарац каже: „*Ала моји дукатићи звече, као ланци, на дикини вранци !*“
- **врањ** – дрвени чеп за буре

- **врато`ца, вратовца, вратожца** – вратанца, мала врата на баштици, кокошињцу, плевари или комшијској баци-пролазу
- **врдалама** – неодговорна и непоуздана особа, за коју се каже: „Данас овако, сутра онако, па опет све испочетка !“
- **врпољити** – бити немиран, немати мира, несташан; па се каже: „Дете, је`л имаш *пундраце* у *гаћама* кад се стално *врпољиш* и неможеш ни секунд на миру седети !“ ; Постоји занимљив израз: „*Ајд`врпоље народе !*“ - као обавештење путницима да су стигли, тобож` на последњу станицу и ваља изаћи напоље.
- **врста** – 1. ред усева; 2. војно спортска формација; 3.тип, група
- **вртаљ, фртаљ** – четврт, четвртина; пример за време каже се: „*Сада је фртаљ до подне !*“ - петнајст минута до подне
- **вршалица** – велика и комликована машина за одвајање зрна жита из класја. Поступак се се зове *вршидба*, што је био прворазредни догађај у селу и кући домаћина, јер је учествовала многобројна моба и родбина, а жито се лагеровало у амбаре. Летња вршидбе су биле најлепши дани и за многобројну децу која су пратила вршалицу по целом селу .
- **вурити** – бацити
- **вуруна, фуруна** – гвоздена пећ, може и велика зидана пећ за печење леба. Бећарац каже: „*Не треба ми фуруна ни шпорет, дођи дико, љубићу те опет !*“
- **вуршт** – име за све прерађевине од меса (саламе, кобасице, кулен , ..)
- **вуцати се** – 1. ићи и више осматрати где шта има да се украде; 2. забављати се са другом особом али без љубави (без емоција); *вуцибатина* – лош човек, преступник, никоговић
- **газда** – 1. богат, имућан човек; 2. главни, први човек; 3. Бог, свевишњи; *газдурина* – јако богат човек; *газдинска кућа* – велика кућа, обично *прека*, *па на лакат*, са *анфорт* капијом, на широком плацу од бар *16 фати* и пет- шест прозора са шора ; *газдина ћи`* - ћерка газде, мета ђувегија, добра прилика за женидбу; *газдовати* – управљати, руководити, шефовати; *газда од горе* – Бог, свевишњи. Када се улази у *туђу авлију*, гост треба гласно да виче: „Гааздее, гааздее ...имали кога !?“ , јер ако се не огласиш, а затекнуте на по авлије можеш и *буџом добити по леђи !* Да, да....
- **гајде** – стари народни дувачки инструмент радо слушан у Срему, све до средине XX века свако сремско село имало је бар по једног гајдаша. Стари бећарац каже овако : „*Свака џура воли тамбураша, а гајдаша и џура и снаша !*“ или: „*У гајдаша гајде јече, у бећара чаше звече!*“ . Штета велика што нема више *гајди, гајдаша и прелепог звука од кога се кожа јези !* У неким крајевима се зову још и *егеде*.
- **гајтан** – 1. уплетен вишебојни украсни конопац; 2. електрични кабал за прве пегле на струју, са којим су се тукла велика деца кад попусте у школи
- **ганглија** – 1. нерв, живац; 2. козији или овчији измет у облику кликера; израз: *ићи на ганглије*-нервирати неког
- **ганц, ганз** – потпуно, сасвим (немачки), израз: *ганцново* - сасвим ново
- **гараган** – шаљив назив за рома, алудира се на тамнији тен
- **гас** – дим, петролеј; има више израза: 1. *бити под гасом* - опити се; 2. *дати гас* - појурити или зезати; 3. *гасирати* - подржавати неког у смислу зезања; 4. *пустити гас* -прднути, више упувати се

- **гаца, гацов**-погрдан назив за ружног пса, а понекад и надимак за људе; порекло од ромске речи: *гацо*-на њиховом језику то је назив за све припаднике других нација, јер само они су *роми*-људи
- **гвинт** – 1. навој на шипки; 2. специјална велика и јака дизалица; *мутер*-навртка што се завија на *гвинт*
- **гвихт, гевихт** – 1. терет; 2. кантарски тегови за мерење тежине
- **гвозденац** – гвоздени кликер, добијен кад се растури велики *кулагер*-лежај
- **гвоздензуба** –страшило за немирну децу, лик из некадашњих прича
- **геак, гејак, геца** – 1. погрдан назив на човека из Србије, преко Саве; 2. сељак,простак, примитивац, 3. ситан човек; *гегула* – геак од милоште ; *гечина* – веома погрдан израз, увреда; 4. **земљак** (од латинске речи *геа*-земља) што све предходно побројано мења
- **гевер** – машина општи назив, механизам; *машингевер*(заједно)-чудо од машине, добар рад, уређај, пушкомитраљез, аутомат
- **гекнути** – умрети, пропасти; израз: *на пречац гекно, на ма гекно*-изненада умро
- **геновева** – женска особа која се прави важна и глуми неку финоћу
- **гетриба** – мењач на моторним возилима
- **гик** – парадна свечана двоколица, са гибњевима и федерсицом тако да је удобност била загарантована
- **гладиво, гладалица** – дугуљаст и плоснат брус за ручно оштрење косе
- **глазура** – сјајна и слатка шећерна кора или покорица на колачима; израз: *ударити глазуру*-средити се, лепо нашминкати, урадити завршно лакирање
- **гланц** – чисто, сређено; 1. *угланцати* - очистити да све сија; 2. *ударити гланц* – дотерати се за игранку или вашар, спремати кућу
- **гlačнути** – опоравити, пролепшати, удесити; ево примера: 1. „Браћа Миле после лањске *апериације*, саде је добро, мало се *гlačно* и већ иде по шору !“; 2. „Ал` , се она Лела , из средњег шора *гlačнула* , и саде изгледа к`о авион !“; 3. „Каде видим Мићу швалера да се *гlačно* , знам о`ма ди ће ноћас загинути !“
- **гњиздо** – гњездо кокошије, голубије или тичије
- **гњило** – труло; *угњињило* – иструлило, покварило се
- **гојан** – дебео, угојен
- **гологузан (ка)(ко)** – увредљив израз за сиромашну особу; *гологизија*-1. беда; 2. сиромаштво већих размера, па се каже: „Од како *претиска* свецка криза и наши *мућкароши* све је више *гологузије* !“ 3. Сећам се дивана на шору који овако почиње: „Пролетеријат или лумпен-пролетери су група „нерадника и мутивода“, пре Другог Свецког рата, уствари обична *гологузија*, али која је после *опште лудине* успела да *укечи власт* и од тада себе називају *другови* !“ . Дал` се ово неком свиђа, ил` несвиђа, није ни важно, јер `вако је деда Трива оприч`о на шору шездесет и неке године, прошлог века, пред туце људи и исту ноћ *отперј`о* на „леп“ информативни разговор од две ноћи и два дана. Када се вратио никад више није није тако нешто прич`о!?. Данас иста *фела* људи себе назива *господа*, а људи к`о људи опет свашта диване на шору. Ономад, гле чуда, један од наше општинске *госпode* пролазећи добаци, из

бесне лимузине, кроз
афтомацки пенџер, друштву на
 клупи: „Шта је *гологузио* опет
 нешто мвђате и квивите власт !
 ?“ Сироманезна да изговори
 слово **р**, али тачно зна ко је
гологузија! .Постоји вечна и увек
 важећа изрека: „Сиротиња и
 Богу(власти) си тешка !“. И
 упамти *сиротиња*=*гологузија*.

- **голушијани, голошиани** – врста
 домаће кокоши које немају перја
 око врата, *голушијан* и
голушијанка – петао и кокошка
 те врсте
- **гомба** – кићанка, лоптаст украс
 од вунице на капи или
 рукавицама
- **гомбоце** – кнедле са шљивама
- **гонак** – отворен ходник дуж
 целе куће, прошаран и патосан
 специјалним цигљама, окречен и
 измолван као собе, и из њега се
 ишло у све остале просторије
 куће. Некад је ладовину правила
 винова лоза, а лети се постављао
 астал, пило олађено вино и
 ракија из бунара и певале старе
 асталске песме
- **горопадити** – љутити, беснити;
горопадан – љутит, дрчан,
 незгодан
- **граорасто** – 1. најлепша боја
 женских очију (бар у песми),
 боја беле кафе; 2. *граоран*,
граоранка –петао и кокошка
 сивкасте боје
- **грдити** – укорити, претити,
 опомињати; Уобичајени примери
грдње: подне ти твоје, подне му
 његово, подне им њино, јутро ти
 твоје, сунце му његово жарено,
 небо им њино, флашу ти твоју,
 фузбал вас ваш пусти, отац вас
 брезобразни, отац те твој
 недонети, створац те твој дечији,
 сунце ти бећарско, месец те
 пијани, итд. Постоји и
богатање: божију ти капију,
 божију ти чивију, божије ти
 сунце, светац те дечији, славу ти
 твоју . Ако се у бесу испред
 грдње дода : „ *Бем ти*“, е онда

је то већ псовка , и није му овде
 место

- **грапсти** – красти, отимати,
 безобзирно присвајати туђе
- **греда** – већа дрвена облица за
 градњу куће; изрека: „*Није*
греда“ - није проблем
- **гренадир марш** – ваљушци
 насуво, назив одомаћен у
 северној Бачкој и Мађарској
- **греота** – грех, срамота; кад се
 учини нека велика неправда,
 каже се: „Па то је *греота* од Бога
 !“
- **гривна** – наруквица, већи
 округли прстен
- **грисмел** – оштро брашно
- **грк** – трговац „свим и свачим“,
 обично су то били *Цинцари*,
 хришћански народ пореклом из
 данашње јужне Албаније,
 расељен широм Балкана
- **грнути** – 1. одједном се десити
 нешто; 2.сакупљати на једно
 место земљу, песак, грање и сл.;
нагрнути-навалити, јурнути,
 накупити ; *грнало*-конусни
 прикључак на трактору са којим
 се расчишћава снег са друма
- **гробљанско цвеће** – длаци из
 носа и ушију што појачано расту
 код старијих особа, као најава
 тужног догађаја
- **громби капут** – леп и
 квалитетан вунени капут, који
 није могао свако да има. Када се
 оштети или излиже онда се код
 шнајдера „*преокрене*“ и успут
 мало прекроји, па и имаш опет
 нов „*мондиш*“*громби* капут
- **гроник** – свињски подваљак, а
 може и човечији када је јако
 уочњив
- **грунт** – земља, земљишни посед;
грунтовне књиге – катастарске
 књиге; земљишне књиге;
грунтовчани – 1. власници
 земље, паори; 2. назив популарне
 хумористичке серије из
 седамдесетих година XX века
 ТВ-Загреб, са Дудеком, Регицом
 ,...

- **гувно** – део доњег (стражњег) дворишта где се у јулу вршило жито, и ту складиштила за зиму: слама и сено у камаре, а кукурузовина у купе и ту су пуштане кокошке да безбрижно чепркају и траже заостало зрневље. А бећарац каже : „*Волем газду кад камару дене, а сироме кад игра до мене !*“
- **гугутка** – кумрија, *гуга*, птица слична голубу али сиве боје. Када се гугутке паре предходи предивна љубавна предигра која је одвајкада била инспирација песницима. Некада се женском детету давало име Кумрија, али данас је то права реткост.
- **гужвача, гужвара** – врста колача, домаћа пита, кисело тесто, може без ништа, лепше је са маком, циметом, рогачима или било којим џемом.
- **гуја** – 1. змија, 2. опасан, лукав и бесан човек; *љута гуја*-бесна особа
- **гуланфер** – бараба, пробисвет, глонцош, (на немачком – „*прељубник*“)
- **гумарабика** – назив првог правог лепка за гумене производе, и по њему су се претече вулканизера звали, једноставно: „*Гумарабика*“.
- **гунгула** – гужва, метеж, кад се деда врати са вашара у Руми, каже уморно: „*Не памтим онак `у гунгулу, ту је било море једно свакојаког света !*“
- **гуњ** – крзнени прслук или уложак, израђен од јагњеће коже, крзно окренуто према телу
- **гуња** – дуња, као воће
- **гурбељ, гурбет**– чергар, Циганин, Ром
- **гутати** – трпети увреде и понижења, па се каже: „Шта ћу бедан, *ћутим и гутам*, на све што ми говориду ови моји *заглајзани* из куће !“; *гутати кнедле*-уплашити се, постидети се

- **гуцкати** – споро пити и при том видно уживати док бесна жена нецикне: „Ајд` не *гуцкај* цели дан, ваља нешто и радити !“
- **гуша** – врат, шија; *догуше*, *дошло догуше*-прекипело, неиздрживо, страшно; *гушаст*-вратат човек, особа са великим вратом; *гушити*-бити досадан са причом и поступцима; *гушач*-давеж, досада.
- **гушт** – уживање, ужитак; *гус(и)тирати* – полако, са мераком, уживати у песми, храни, пићу, кафи, лепом погледу, тј. **живети живот**, бити хедониста.

Д

- **дава** – тужба, судска пријава; *давита*-притискати, гушити, мучити
- **даворијање** - жалосно свирање или певање, тужбалица
- **дада** – име од миља за старију сестру
- **дажд** – киша (на руском), *дажди, даждити* - пада киша, кишити
- **давај** – дај (руски); 1. хајде крећи; 2. *давај, давај* (заједно) – пожуре
- **дакако** – свакако, наравно
- **дамшић, димшић** – дунавски пароброд
- **данга** - ударац по глави, чврга, шамар; *дангање* – туча, макљажа
- **дангубити** – ленствовати, ватати зјале, мувати се, и ево решења у стиху бећарца: „*Дођи дико немој дангубити, ја сам млада, волем се љубити !*“
- **дандрмоље** – прње, дроњци, ствари без неке вредности; исто што и *андрмоље*
- **данути** – одморити, направити паузу; *данути душом*-бити спокојан, без брига
- **дањом** – дању, а има и **ноћом** – ноћу
- **дармар** – 1. неред, крш, лом; 2. безакоње и хаос у друштву

- **двор** – кућа са окућницом, назив од милоште за кућу, окућницу, двориште и простор око куће. Бећарац каже: „*Када прођем крај дикина двора, дика за мноме погледати мора !*“
- **дворити** – служити, бити на располагању, испомагати: 1. болесне, немоћне и старије особе у кући, обично двори снаја, ћерка или унука ; 2. када дођу гости на ручак, онда млађе женске особе дворе-послужују храну; 3. на Свечарима-Крсној слави, домаћин, мушкарац, до поноћи несме да седне, већ служи пићем и наздравља са гостима, тј. „*двори кућног Свеца са иконе*“ ; 4. шегрт такође двори мајстора; 5. у великим пољопривредним пословима мора да се зна „*ко води пос`о, а ко двори*“ !?
- **деверати** - мучити се, натезати се
- **деветати, издеветати** – тући, ипребијати, казнити батинама
- **девовање** – девојачки дани пре удаје код маме и тате
- **дегенек** – врста свирепог Турског батињања по табанима, задржало се код нас и после њиховог одласка све до данашњих дана; *дегењати, издегењати*-добро истући, јако ипребијати
- **дедер`, дедере, дедера** – хајде, `ајде; као на пример: „*Дедер`, додај ми мерицу из котобање, кад` си већ горе !*“
- **дека** (са дуго е), **дејка** – 1. деда од милоште; 2. ословљавање доста старије непознате особе кад сретнеш и започнеш диван
- **дека** –(са кратко е) 1. десет грама, куповина кухињских потребштина и рецепти иду на деке, каже се: „*Купи деци десет дека алве, да се малко осладе!*“; 2. ћебе, војничко ћебе, топла вунена прекривка.
- **декламација** – песмица, рецитација–1. *декламовати*–рецитовати; 2. када дете тачно, јасно и гласно рецитује, каже се: „*Ала декламује к`о адвокат!*“
- **денути** – 1. ређати, пластити сено, сламу или детелину; 2. нестати, побећи, *утећи*
- **депеша** – писмо, телеграм, писмена порука пристигла поштом
- **дера** – рупа у тараби кроз коју може да се провуче мањи кер, мачка или кокош, а бећарац каже: „*Ој швалеру, припази на керу, кад се ноћу провлачи кроз деру !*“
- **деран** – млад момак, момчић – 1. каже се: „*Ал`, је изћик`о овај деран !*“; 2. јако израсло деран зове „*дзиндзов*“, и он је велик ко баба и има већ *бруце* (длаке) на лицу и тамо доле .
- **дереглија** – скела, лађа (на мађарском „*дереглуе*“)
- **дешњак** – коњ који се увек спреже са десне стране руде, има и коњ „*левак*“
- **дешперација** – лоше расположење, очајање; и ево и примера: „*Кад` чујеш да је Пера добио трећег сина, а ти имаи четири ћерке !*“ ; *дешперантан* –нерасположен човек, разочаран и мрзовољан
- **дибдилеја, дилдика, дилкан** – звекан, глупак; *дилканити* – лудити
- **дибидус** –1. потпуно; 2.последње; *дусдибидус*-све најгоре, потпуно безвезе
- **диван** – али не као кауч, већ као наш говор и разговор, каже се : „*Дивани да се зна чији си и одакле си!*“; **диванџија** – беседник, особа што воли и зна да разговара; **диванити** – лепо и уљудно водити разговор
- **ди** – где, како; ево примера: бесна жена *затиче* мужа на капицику и каже оштро: „*Ди си ти крено, загуло једна, зар опет у бириџуз, мало ти је било ноћас ?*“

- **дигод** – било где, негде; израз : *Дигод да пођем* – било где да пођем
- **дилбер** – момак, драги, дика
- **дилетант** – незналица, ограничена особа; *дилеја*-настала скраћењем предходне и има исто значење
- **дипле** – врста гајди
- **дирек** – стуб, ослонац; носи капицик и крило капије, некада прављен од дебелог храстовог дрвета, касније зидан на две – три цигље, а ови новији израђени од армираног бетона или од квадратног гвожђа. Изнад дирека од капицика је, некад, био низак свод, у који су људи често страшно ударали главама, и потом домаћину спомињали „*све по реду и списку*“.
- **дирнут**-луд, блесав, па се каже: „Тај к'о да је мало *дирнут* у главу јер свашта лупета!?”
- **дичан, дична, дично** – поносна особа; *дична цура*-врло битна девојка обично пред удају; *дичити се*-поносити се, правити се важан али кад имаш са чим
- **дишкреција** – мито, корупција, одомаћено друштвено понашање код Срба, не сматра се великим прекршајем, наша посла и навика од вајкада; 1. изрека: „*Пара врти где бургија неће*“ ; 2. изрека: „*Ја теби, ти мени!*“, и каобајаги , „*свима лепо*“, а држава нам оде у очин !? И ево како то стварно изгледа у животу: „Цаба ти мој комшија што су ти деца к'о анђели, честита, васпитана, изучили велике школе, кад они неће у политику, а ти опет тврд на цепу и нећеш *оне горе малко да подмажеш* , па да им о`ма даду как`и леп пос`о у комбинату, општини ил` предузећу !“
- **дишпутација** – расправа, *дишпутат*-дискутант
- **доакати, дохакати** – докусурити, упропастити, средити
- **добовање** - јавно непосредно обавештавање по селу обављало се до краја седамдесетих година XX века. Ударањем у добош, добошар је позивао мештане на шор, и тек кад се окупе, примире, снажно јекне: „**Пажња, пажња даје се на знање, и ...!**“ . Последњи шимановачки добошар био је Нега Радосављевић, упамћен по реченици: „Отац те слатки јеб`о, `оћеш ћутати више !“... То је изговарао кад присутни почну да кобајаги запиткују и праве шале на садржај обавештења. Добовале су се: државне наредбе, објаве ратова, мобилизације и прогласи нових власти и владара, али и личне вести и огласи о куповини или продаји ствари, кућа и земље. Било је бројних шала око садржаја добовања и тако је настао стих у песми „**оде кућа на добош**“.
- **додоле** – пагански обичај, призивања кише и одбијања непогода, учесници се облаче у коже и прекривају цело тело крупним коровом, певају додолске песме а домаћини их поливају водом из *ведра*. Светковина се одржава обично лети, у јулу или августу, када владају највеће суше. Има израз када се неко неукусно обуче па се за њега каже: „Вид`га *обуко се к'о додола* “ !
- **дођеду** – дође, долазе; још „један бисер“ Сремско-Банатског локалитета који се сматра великом граматичком грешком, али ипак и данас се често употребљава, као например у следећим глаголима: *радиду*, (*раду*)-раде; *пиједу*-пију; *певаду*, (*певу*)-певају, *једеду*-једу, *свираду*-свирају; ево неколико израза: *дођеш ми*-дођи, дужан си ми; *дођем ти*-доћу, дужан сам ти; *дошло*-који је дошао. И ево

једног јутарњег дијалога испред пекаре:

- Јел`, прија Загорка, како ти деца и јесул` била скоро ?

- Е, моја Мицо, па *дођеду* из града кад *имаду каде*, јер тамо *фуртом радиду* и само *трчиду* за тим пустим динаром !

- **дођоши** – новопристигли мештани, пришелци; *куфераш* – погрдан назив за дођоша ако је изразито сиромашан. Има случајева кад им се овде тобож „несвиђа“ : те вода, те клима, те ваздух и сама равница, јер нема „њи овибрда“ . Е , ондак им се лепо препоручи: „*Браћа, бегај из Срема, док се ниси примио, јер после ће бити касно !*“ . Међутим, касније , обично доведу , још пола народа из свог села , и понеког из околних села и ближи брда. Већ њихова деца су постала прави Сремци. И тако природном еволуцијом од *дођоша* настане *нађош* !
- **долма** – насип дуж тока реке Саве који чува доњи Срем од поплава, градили наши преци кроз кулук и *работу* (принудни рад)
- **доља** – 1. улегнуће, удолина у атару, авлији или башти где се током велики падавина сакупља-*лежи* вода; 2. улегнуће у перини кревета када се изјутра устане
- **дометнути** – додати, прикључити; *домећати*- додати, кућити; супротно је: *размећати*-трошити, арчити, упропашћивати домаћинство; *размећар*- распикућа, пропалица, трошација
- **дорат** – коњ тамно браон боје, *доро* – коњ (турски)
- **доронда** – крупна жена
- **драм** - турска мера за тежину, једнако 3,2 гр
- **дрангулије** – непотребне ствари, обично их има највише на тавану

- **драп** – бледо браон боја, светло браон
- **драпати** – чешати, па се каже: „Шта се *драпаш*, ко`и ти је очин, да немаш *шугу* !“
- **дрвљаник** – место у доњем дворишту ди се секу и цепају дрва
- **дречати, дрекати** – гласно плакати да се чује до пола шора; *дрека* – галама и плач више деце или људи; *дречава* – нападно, упадљиво, јарке боје
- **дрешити, одрешити** – одвезивати цак, пертле или неки чвор; израз: *дреши-вежи* – радити нешто без циља и користи
- **држаљница** – дрвена обла мотка на коју се поставља – *насађује* ручни сељачки алат : мотика, лопата, виле, ашов, итд.
- **дркаво** – јадно, лоше, безвредно; као на пример: „Доста ми је ове кишурде и овог *дркавог* времена и једва чекам да гране сунце !“; *дркација*-1. незгодан карактер, непопустљив тип; 2. ленштина, нерадник
- **дркеља , дркељав** – ситничар, пицајзла, досада, смота ; *дркељати* – ситничарити ; *издркељисати* – детаљно претресати и испитати
- **дркћати, дркће, дркћеду** - дрхтати од страха или зиме
- **дрлов** – висок, крупан човек
- **дридош**-човек на своју руку, тежак карактер
- **дрождине** – мали ситни и слани чварци, што пропадну кроз цетку, талог свињске масти; употреба је следећа: 1. може се умакати средина од леба; 2. Праве се слане *погачице од дрождине* које лепо иду зими уз црно вино
- **дромбуља** – метална справа за свирање на устима и трзањем прста; *дромбуљаста уста* – истурена и пренаглашена уста, и ево бећарца: „ У мог дике

дромбуљава уста, кад пољуби да
срце пробуди !”

- **дроња, дроњак, рита** – одрпанац, скитница; *дроњав, рита* – неугледан, алкав, неуредан; *дроње, рите* – гардероба која није за *раскриће*, ваћ за рад у пољу или за *страшило* да се „лепо обуче“
- **дропља** – 1. највећа Панонска птица, из породица рода, богата перјем, некада насељавала и Срем, али сада живи само у резерватима у Мађарској и северној Бачки код нас, 2. особа неугледна, офуцана и алкава; *дропљоња*-погрдан израз за мушкарца који се потпуно запустио; *дропљуша, друпљава*-погрдан израз за неугледну и запуштену женску особу, или домаћицу чија је кућа у хаосу
- **дртина** – стара, болесна и израђена особа или домаћа животиња; *матора дртина* - старија неугледна особа која се *представља* у млађем друштву, а уствари је предмет спрдње и измотавања
- **дуд** – листопадно дрво, сунцобран, громобран, украс и горостас старог Срема. Неоправдано протеран, иако се од њега прави: одлична ракија „дудињара“, квалитетна бурад, делови кола, намештај или „*јело*“ *леба и дудиња*. Лако се пелцовао, па је на једном стаблу могло бити све три врсте: бели, црни и *мургаст*. Од када нема дудова нема ни мусаве деце. Када неко „*скрене*“ или полуди, каже се: „*Чини ми се, к’о да је пао с’дуда* !“
- **дујати, дујити** – несигурно стајати, само што се непадне; ево примера: 1. када дете покушава да прохода али незна да коракне, па сви говоре: „*Дуји, дуји, ајд` сад, дођи мами,... тати,... сеји,...* !“ ; 2. када пијан човек једва одржава равнотежу и клати се лево-десно, као да незна на коју

ће страну !; 3. када се кобила ождреби па ждребе први пут стане на своје ноге па се клати и као дрхти

- **дукат** – златни или сребрни новац, различитих величина и вредности; користи се као: 1. облик сигурне кућне штедње; 2. мираз девојачки приликом удаје, носио се нанизан око врата; 3. дукатима се куповале: велике некретнине, салаши, земља а понекад и живот у смутним временима
- **дуљити** - стално побеђивати; *одуљити, офуљити*-победом у дечијој игри освојити, на пример све: кликере, сличице или ситне играче
- **думст** – зимница, воћни компот, сличан слатком, али редак и не толико слadak, па се може на крају попити из чаше или саме тегле; најлепши од: вишње(*вишања*), дуње(*гуње*), кајсије или брескве(*бреске*)
- **дункл** – тамнија боја, каже се, дункл плаво небо, дункл браон...
- **дунст** – обавезна зимница; 1. кувани парадајз кад се врућ сипа у *дунст флаше*, и са гумицом и целофаном затвори; 2. *софт, прелив* или сос у коме се праве разна укусна јела
- **дунстер** – мајстор бајаги за све, уствари направи више штете него користи
- **дунути, пирнути** – ударити, лупити, пити; 1. ногом снажно лопту; 2. шаком неког у тучи; 3. попити већу количину пића, као на пример : „*Онај градски ипицлов , ономад , код мене , дун`о литар моје дудињаре , а све као фали икотски виски* !“
- **дуња** – дебео покривач испуњен перјем за угодно спавање зими у ладној соби
- **дувар** – зид до кревета; *дуварник* – украсна и топла простирка на зиду поред кревета да се неби отирао молерај са зида. Када неко прокоцка или упропасти

- све шансе у животу, каже се :
„Дотер`о је цара до дувара !“
- **дупешка** – велика задњица, женама приличи, ал` мушкима никако
 - **дупке** – до краја; *дупке пуно-* нема више места
 - **дура !** – команда, узвик када су коњи узнемирени и кад дрмају главама к`о да ће кренути сами. Каже се, одсечно: *„ Дура !“*, и они се одма` примире.
 - **дурати, издурати** – издржати, тежак рад или велику муку
 - **дурити** – љутити се, јасно показати изразом лица да ти није по вољи и напустити друштво, *„Црвен ко паприка“* и *„Бесан ко рис“* ; *дурибаба* – стално љут, намргођен, нерасположен; *дурновито* – набусито и љутито обраћање
 - **дурунга** – 1. дужа и јака дрвена мотка која раздваја стоку, обично коње, у штали; 2. висока и изузетно мршава особа
 - **дуршлаг** – метална алатка са конусом за машинбраваре и механичаре
 - **дуцин** – одећа као пелерина, био је дугачак до земље, са или без рукава, прављен од овчије коже и уз *„кожу“* био је главна заштита од велике хладноће поготово зими на *с`оницама* у покрету

Ђ

- **ђаконије** – разне ситнице, више врста: хране, зачина, ђачког прибора, алата, ствари, ... Од скоро постоји адекватан израз: *„свашта нешто“* !
- **ђе !** – узвик коњима да крећу, а узвик: „*Ооооо!*“ - кад треба да стану
- **ђевђир, ђерђив** – велика цетка за одвајање воде и ваљушака или макарона
- **ђенге, ђенги** – паре (руски), новац
- **ђерам** – некада корисна и неопходна, велика дрвена направа, полужне конструкције, често виђана по Сремским лединама, са којим се из бунара извлачила вода са ведром и сипала у велики валог, на којима су се појила непрегледна стада стоке, од свитања до првог сумрака. Ђерам је често имао име, он је извор живота, оријентир у равници, сунчани сат и место где су чобани диванили, *свађали кере*, дуванили, испијали гутљај-два ракије, *чварили сланину* и разлађивали се од летње жеге. Ноћу када све утихне и ветар дуне, чула се шкрипа ђермова као људско стењање или јечање што је децу итекако плашило. Ево лепе загонетке: *„Дању клања, а ноћу броји звезде !“*, Шта је то ? (решење: Па , наравно ђерам !). Своје место нашао је и у народној љубавној песми: *„Шкрипи ђерам, ко је на бунару !?“*
- **ђидати** – варати, скраћивати растојање; 1. приликом мерења и обрачуна са *„фатометром“* ливада за откос; 2. у игри са кликерима, *„боцкању“* на црту, пикаду, итд.
- **ђилкош** – момчић са периферије, кад дође у варош својим понашањем показује одакле је. Чеше се тамо где то нико јавно не ради, звера окол, кажом показује оно што види, плује улицом и глупаво загледа женски свет
- **ђикати** – скакати, више климати у месту
- **ђинђува** – огрлица, ниска од ситног накита носе га девојке
- **ђипити** – 1. нагло устати; 2. брзо украсти; израз: *Ајд` ђипај !* – крећи ! , полази ! .
- **ђозлуци, ђурзле, ђорзлуци** – наочаре
- **ђорати се, цорати се** – размењивати, мењати; 1. као

дете: играчке, кликере, сличице;
 2. као одрастао: гардероба, плоче, часописи, спортска опрема, домаће животиње, итд.;
 3. постоји и *ђорање уз доплату*

- **ђувегија** – младожења, момак спреман за женидбу
- **ђувече** – правоугаона посуда за печење укусних јела у рерни шпорета; на пример: ђувеч, мусака, рестован кромпир, итд.
- **ђутуре** – заједно, све укупно, израз који се користи при неком уговарању посла или трговини, када има више ставки и каже се: „Погодили смо ђутуре, па како ми буде !“

Е

- **егеда** – 1. музички инструмент виолина ; 2. висока , штркљаста и мало повијена особа ; *егедуш* – човек који свира виолину
- **егеде** – затвор, назив од пре век ипо, као место где осуђени „одсвира” неко време
- **егзекуција** – извршење, судско извршење, принудна наплата
- **егзицир** - скупно извођење војне вежбе, две или више компанија
- **еја !** – узвик за растеривање птица из винограда
- **ерар** – државно земљиште, државни посед
- **ерлав** – крив, искривљен, несигуран на ногама, неприродан ход
- **ескут, ешкут** – стари назив за општинског пандура или курира
- **еспап** – разне врсте роба и ствари, предмет трговине на вашарима и дућанима; има изрека: „*Еспап* на штап, па на пут !“ - нужно потребне ствари за понети
- **ефендија** – господин
- **ешкут** – сеоски судија у давно време

Ж

- **жагрива, жежа** – коприва, коровска биљка, лековита у исхрани али у додиру са кожом место *ожари* и дуго болно пече
- **жаца** – 1. назив од „миља“ за жандара; 2. назив карте у шпилу са бројем 12 , или „дојњак“ у мађарским картама , има и „горњак“ са бројем 13 , а назив је „дама“
- **жвала** – инфекција у углу човечијих уста; 2.део коњског прибора што се ставља у уста коњу; *жвалављење*-претерано и нападно љубљење или досадно причање; *жвалоња, жвалоша*-погрдан назив за особу која много и беспотребно прича
- **ждера** – 1. халапљива особа, која због опседнутости храном, погуби се и несвесно више пута осоли шунку; 2.особа која се често опија, небира пиће, чашу или флашу, па се деси у брзини да натегне сирће или варикину; *ждерати*-нервирати, или погрдно јести и пити без мере
- **ждронцнути** – попити мало, бити припит
- **ждрепчовит** - 1. коњ пастув који је оран за парење; 2. мушкарац који само мисли на *шврљање и швалерисање*
- **ждракање, ждрикање** – гледање, посматрање; *ждракнути* - на кратко погледати
- **жгадија** – пацови, мишеви, група олоша, а каже се: „*Пази се оне жгадије само штету праву !*“; израз: *прожгадити се*-обезобразити се, поружнити се
- **жена `ајдук** – способна жена, добра домаћица и мајка, честита супруга, *носи домаћинство* и има велико поштовање од свих
- **жерсеј** – врста квалитетног материјала-штофа за женску одећу
- **жестина** – јака алкохолна пића у рангу ракије, коњака или вињака

- **жилавити** - досађивати се, мучити се, гњавити, једва као радити
- **житије** – животни пут светаца и значајних лица из религије; *животопис* или биографија исто то, али само нас обичних смртника
- **жито** – 1. пшеница на њиви или у амбару; 2. када се за Светог Никољу стави шака зрневља жита у плитку посуду (тањир) и свакодневно залива да до Божића израсте *младо зелено жито*.
- **жмићкати, жмиркати** – намигивати, трепћати; *жмига, жмиги* – погрдан назив за човека са израженом очном маном
- **жрвањ** – два воденичка камена тару се један од други и тако мељу житарице
- **жутокљунац** – момчић, неискусан а мисли да пуно зна, тура нос тамо ди нетреба
- **жућак** – златник (од милоште), дукат

3

- **забадати** – зезати, подсмевати се
- **забат, фронтон** – зид који покрива таван куће са шора; лице куће са шора зидане „уздуж на бразду“ или на „две воде“, обично написано које и када је зидао кућу, по лепоти забата ценио се и газда куће, специјални мајстори оправљали забат
- **забијачка** – свињокољ, порекло речи је од словачког (*забијати* - убити) и у већем делу Срема назив се лепо одомаћио. У Бачкој и северном Банату назива се *диснотор, диснатор* порекло од мађарског (*дисно* - свиња). Без обзира на назив, свима лепо тога дана, добро се једе, још боље пије, лепо међусобно сарађујемо и у свему разумемо. Ајд` живели, и срећан пос`о

домаћине ! Догодине к`о и сваке године !

- **забиберити** – подвалити, лукаво доскочити, оштетити и омаловажити оговарањем, пример: „*Ала је њој забиберила да се све пуши!*“
- **забичити се** – нагло се угојити, поготово у лицу и врату
- **забленути** – упиљити, загледати се дуго и без трепћања
- **забраздити** – 1. орати или шпартати тачно у бразду; 2. водити свакодневно непримерен живот са лошим друштвом у бећарењу; 3. тврдити нешто што није тачно
- **за видела** – неодређена временска одредница, пре мрака, пре вечери, док се види
- **задувати** – задихати, гласно и дубоко дисати
- **забобурити** – загнурити, потопити
- **завукати** – бацити, завитлати, односно „*вурити*“ неку тежу ствар за неким
- **заглабати** - јести брзо, непрекидно мљацкати да сви чују за асталом
- **заглајдан, заглајзан** – блескаст момчић, неозбиљан
- **заглунути** – одједном оглувети, може од пуцања *карабитом*, повећаног здравственог *претиска*, удара грома у близини, шамара званог *заушка*, итд.; *заглуно*-оглувео на крако
- **загребати** – брзо побећи, нагло отрчати
- **загруван** – глуп, блентав
- **загуљен** - човек незгодне нарави, пргав, на своју руку; *загула, права загула* – незгодан, тврдоглав тип, који каже: „*Е сад нећу, ни како ја оћу!*“ . У току свађе са неким, излети увреда: „*Загуљен си к`о тоцки к...ц*“ „!“, а онда може бити свашта. Зашто се каже баш „*тоцки*“ нико незна ?! Неко користи уместо *тоцки* израз *турски*, што је мало логичније.

- **задрњен** – незгодан човек, тврдоглав
 - **зађевица** – приговор, спочитавање, увредњив коментар
 - **заждити** – навалити, гурати, притискати, побећи брзо са лица места
 - **зајавати** – оклевати, ишчекивати, очекивати
 - **зазубице** – жеља, потреба за: храном, пићем, цигаретама или лепим животом; *правити зазубице*-изазивати жељу
 - **заићи** – доћи, изгубити се, доћи онако више мангупски, доћи момачки код девојке, као у бећарцу: „*Магла густа, скрили се путићи, оћел`драги по магли заићи!*“
 - **зајтити** – захватити ладну воду лончићем, лети из канте кад се иде са бездана и понудити старије друштво на клупи
 - **зај`тра** – сутра пре подне, у јутро
 - **закерати** – приговарати на све и свашта, бити цепидлака; *закерало* – онај што закера
 - **заковрнути** – пропасти, лоше изгледати, умрети
 - **закрпа** – некада се одећа поправљала, и на рупе зашивале закрпе, са шиватком и концем и нико се није ругао и примећивао. Мајка (баба) је говорила: „*Децо само је важно да буде поштено и чисто !*“ ; *закрпити* – 1. шити подерану гардеробу; 2. наружити; *окрпити* – повикати, опсовати, испровоцирати
 - **залудан** - неко ко нема преча посла, досађивати
 - **залупан** – тврдоглав, недоказан
 - **заман** – залуд, бадава, каже се: „*Аманзаман, доста више !*“ – узвик када се без потребе нешто лоше ради и после следи грдња
 - **замлата** – занесењак, ексентрик
 - **занавек** – заувек, када се наслеђена имовина продаје, и полако се капитал *тањи*, онда се прича по селу: „Продала је та
- распикућа скоро све њиве *занавек*, и како ждере по бирцузима отићи ће и кућа ускоро на добош !“
- **зановити** – затруднети, остати у другом стању, може и *задухнути* али то ја назив за безгрешно зачеће у религијским догађајима
 - **заопшијати** – нагло, брзо и одједном *заокренути* кола са коњима, бицикли или у трку се окренути у супротно правцу, да прети опасност од испадања, или пада
 - **запаљач** – упаљач, првобитни користили петролеј и касније специјални бензин; некад врло престижна стварчица код пушача и често мета крађа у кафанама и џепароша на вашарима
 - **запатити** – 1. *одгајати* квалитетну стоку; 2. *разболети* се од неке болести; 3. *створити* болесно друштво од корупције и осталих асоцијалних понашања
 - **заперак** – сувишна грана, изданак на биљкама, који се обично уклања
 - **запећак** – 1. задњи део пећи, топао ћошак до оцака; 2. незавидно место у друштву, бити по страни, бити ван догађаја
 - **запечен** – остати малог раста, стати у развоју; *загецавити* – исто
 - **запрђен, запрден** – неразуман, на своју руку; *запрда*-човек исувише слободног понашања и говора
 - **запутити** – кренути и ићи на неко одређено место; *путити*-наговарати, подстрекавати обично на глупости
 - **зарајтати** – скривити нешто, бити ухваћен у штети или безобразлуку
 - **зарана** - неодређена временска одредница, али урадити нешто на време, што је добро и корисно. На пример: 1. *намирити зарана* стоку, пре смркавања, за видела; 2. *кренути*

зарана на пут или њиву, пре свитања да се стигне на време; 3. *поћи зарана* из кафане, пре поноћи, да се љуцки наспавам, итд.

- **зарезивати** – ценити, марити за, указивати основно поштовање; *не зарезивати* – супротно; пример: „*Бука, из шорића ич не зарезује никог живог у селу !*“
- **зарозан (а) (о)** – 1. неугледна особа; 2. наборан, згужван, алкав
- **затегнути** – привући, попити, ударити, покварити; 1. *кајасима*, кад се заустављају коњи, уз узвик: „Ооооо !“; 2. *чашу ракије*, на брзака, стојећи поред шанка у биртији; 3. *шаком*, оног намћора што грди Бога и све живо кад се ождере; 4. *односе* са комшијом кад његов кер мало, мало, вата и дави моје бириће !
- **затицати, затећи** – спазити погледом; угледати изненада; *затиче* – затекао, угледао
- **заујати**- захладити; израз: *кад зауји, кад завуји*-кад нагло наступи зимско време; израз: *ала је завујало*-баш захладило, време када је дебели минус, дува северац и пада сув ситан снег који се као иглице забада у лице; постоји врло интересантан израз: *Свети Лука кад завука*-временска одредница када може нагло да наступи право зимско време. Ситуација када се оде на свечаре по лепом времену, а у повратку кући дођеш по правом *кијамету*
- **заукћати, заукати**-ухватити залет, залетети се
- **заушка** - врста незгодно пласираног шамара по ушима, од чега по сата зуји у ушима и слабо се чује шта други диване
- **зацело** - баш истина, у потпуности, баш тако је. Израз веома интересантан и штета је што непостоји и „запола“ или „зачетврт“ !?.

- **заценити** – 1. јако, дуго и непрекидно смејање или плакање које не може да се заустави, некад, и по сат времена. Није здраво ни у једном случају !; 2. преценити цену робе или услуге приликом погађања
- **збитије** – догађај
- **збичити** – сабити, сатерати у нешто тесно, као у оној мангупској крилатици: „Оди чичи да ти чича *збичи*“ !
- **згодно !** – 1. узвик-„може, одговара ми !“; 2. добро, солидно
- **здипити** – украсти на брзину, мазнути у пролазу
- **здудан** – тврд, набијен, претрпан
- **забијачка** – свињокољ, порекло речи је од словачког (*забијати* - убити) и у већем делу Срема назив се лепо одомаћио. У Бачкој и северном Банату назива се *диснотор, диснатор* порекло од мађарског (*дисно* - свиња). Без обзира на назив, свима лепо тога дана, добро се једе, још боље пије, лепо међусобно сарађујемо и у свему разумемо. Ајд` живели, и срећан пос`о домаћине ! Догодине к`о и сваке године !
- **зекити** – 1. гледати онако неприметно испод ока; 2. кибицовати али више из прикрајка; 3. зафркавати, зезати али бојажљиво да се једва примети
- **земан** – доба (турски), време
- **зембир, зембиљ** – плетена, повећа и широка торба за пијацу и већи пазар
- **зент** – страх, цвикање, устручавање, приметити; *зентара* – кукавица
- **зетоња** – зет, ћеркин или сестрин муж од миља
- **зибен** – седам (немачки), често га Сремци употребљавају при бројању, а поготово при картању у игри *седмице*

- **зидати на кант** – постављати цигљу сечимице, каже се : „*Кад не лежиш ни полеђушке ни потрбушке него сечимице, по страни, на кант*“!
- **зијати** - 1. укочено и наметљиво гледање ; 2. бити прегласан у разговору ; 3. у певању више се чује драње него песма
- **зихер** – сигурно (немачки) ; *зихераш*-опрезан човек, онај који не ризикује
- **зихернадла** – закачалка, спајалица два дела исте одеће када отпадне дугме или се рашије
- **зицер** – намешталка, заседа, клопка; *доћи некоме на зицер*-осетити освету
- **зјакати** – 1. претерано ноћу скитати и неспавати; 2. гледати час лево-час десно *зјака*-особа без мира и става
- **злојеб, злујеб** – неко ко је увек спреман на свађу, надркан тип
- **зокне** – кратке чарапе, сокне
- **зорли** – тежак, теретан, мучан; *зор*-сила,насиље
- **зорт** – страх, *зортати*-бојати; израз: *дати зорт*-утерати страх; узвик: „А, *зортујеш?*”-бојиш се ?; *имати зорт*-плашити се нечега
- **зубача** – агресивна трава, коров, коровчина, гуши стабљику кукуруза; изрека за политичаре који праве штету кажу: „*Ови су гори од најгоре зубаче* !“
- **зувати** – јако шутнути лопту, може се и „*дувати*“ што је мало неконтролисано шутирање
- **зуза, зуска** - женска особа словачке националности, 1. у традиционалној народној словачкој ношњи ; 2. особа педантна, поштена , чиста и зарађује спремајући куће и станове у граду
- **зујати** – ићи, шетати без циља, обигравати; 1. ићи од стола до стола у кафани; 2. чврсто спавати

И

- **зул, зулов, зулуф** – зализак косе или дужа брада крај ушију
- **зурла** – свирала, турски дувачки инструмент сличан кларинету али мало већи са јаким и продорним звуком; *зурлати*-гласно свирати, више досадно и нападно
- **иберцигер** – лак пролећни капут
- **ибрик** – посуда од бакра, обично се у њему кувала кафа или чај
- **ибришим** – свилени конац
- **и бист** – и би (како рече)
- **иде низбрдо** – стиже невоља, као констатација: 1. разбољевати се, губити здравље; 2. пропадање домаћинства; 3. опште пропадање друштва
- **изанђало, изројтано** – дотрајало одело, ал` још служи; *изанђати* – дотрајати као: машина, ствари, пријатељство, љубав, здравље, . . .
- **извеч(ћ)ао, извеч` (ћ) о** – излапио, забораван
- **изба**-кретање, сеоба; израз: *изби то из главе*-заборави то, мани се тога; *не избија*-засео, не мрда, не излази; п асе каже:„Од како се Јоца пропио, данима већ не *избија* из биртије !”
- **изволевати** - 1. размажено свакодневно измишљати жеље; 2. налазити у сваком раду или особи неку примедбу или неслагање
- **изгледан** – пријатне спољашности, zgodна особа
- **изгустирати** - не симпатисати више, немати више интересовања
- **издиханије** - наступање смрти
- **издркан** – непријатан и непопустљив човек у разговору
- **изкекечити се, искекетити се** – искривити се, имати ишијас, или укочити се (али) на погрешно место (?) што је за мушки свет врло непријатно

- **излемати** – истући, изударати; 1. убедљиво победити у игри; 2. у време Војне Границе кажњеник је морао да легне преко специјалне клупе, по имену „лемеш“, а други војник да му поштено удара корбачем казну, и тако је настао израз излемати
- **иљада** - хиљада, илада (грчки), тисућа (пансловенски), и уобичајени народски називи: *сто банки, сом, сомић* (мангупски) и *иљадарка* (вашарски). Новчаница увек била велика и цењена од стране муштерије и продавца осим деведесетих година XX века када уствари ништа није вредело. Приликом куповине на велико, купац без много погађања, предочава намеру да ће пазарити за *целу иљаду*, и зато очекује попуст. Пример са пијаце: 1. ако је кило кромпира 20 дина, у иљаду иде 60 кг. (?), 2. ако је кило сира 150 дина, у иљаду иде 8 кг. (?). Купац упита: „Јел` тако?“ . Продавац ако је сагласан, мало размисли и кратко одговори: „Ајд` може!“ , ил` : “Не може!“ . Постоји један интересантан израз, када видиш замишљеног и забринутог човека, и онда га приупиташ: „Ишта кажеш, колко иде у иљаду !?“ . Често се добије одговор: „Мани ме моји мука!“ Уствари то је ситуација када се има: *мало пара, а много жеља*.
- **измето се** – променио се, није исти, постао лошији, личи или подсећа (не по добру) на неког од родитеља или блиских рођака; *изметнути се* – а). подсећати на рођака; па се каже: „Види оног малог, како се само *измето* на *картароша* ујака, тај, по цео носи шпил у џепу и само их *меша*!“ б). променити се на лошије, а ево више примера : 1. када се *човек* ода пићу или криминалу ; 2. када *семе* даје лоше приносе ; 3. када *приплодна*

животиња даје лоше потомке ; 4. када се *војник* одметне у хајдуке ; 5. може и *време* када у сред зиме цвета воће , а у лето од хладноће се ложи ватра; *измећар*-човек одпадник од друштва или породице

- **изфурдекати** – истући некога
- **има каде** – полако, лежерно, опуштено; каже се: „*Онај Пера неће то брзо урадити, он увек има каде !*“
- **инаћица, иноча** – 1. супарница; 2. прилежница; полигамија или многоженство се некада упражњавано због немања деце, и тада је довођена друга млађа жена у кућу, али у сагласност прве, а како би се обезбедио мушки наследник. Ево и бећараца на ту тему: а) -Мени кажу да ја немам дике, дика један а *иноча* седам ! б) - *Инаћица* попреко ме гледа , `оће јадна да пукне од јада !
- **инцинир, инцилир** – инжењер, факултетски образован човек
- **ирош** – на мађарском значи снажан или славан, а ми га користимо као израз за главни или кабадахија, каже се: “*Види оног Пају има сто година, а живи ирошки, к`о ови млади !*“
- **искапљивати** – испијати чаше и флаше до последње капи пића, и када се то примети, често се чује шала: „Како си поч`о, ајд` још и олижи !“
- **искати** – тражи, тражити; па се каже: „*Ко није иск`о , није ни доби`о !*“. Односи се на све животне ситуације, а ви размислите дал` је тако ?!. Поготово момци !?
- **искезечити се** – загледати се, избуљити се, неприродно стајати
- **испрцан** – преварен, насамарен, 1. *прц* – зезалица, шала; 2. *испрцати*-праварити, обљубити, пример: „*Наћи ми `ди`год сељака кога није неки накупац љуцки испрц`о и закин`о му и на мери и на цени!?*“. Е, мој браћа,

таки случај нећеш наћи у Срему,
а ни у нашој држави !

- **ићи на посадак** – ићи у госте на дуже време, у друго село, код рођака за време ферија, свечара, как'и већи светаца или вашара
- **ићи (н)уз очин** – терати инат, контру, као на примеру: „*Сви раде овако, само Глиша навек иде ну'з очин* !“, уствари рећи најједноставније: „Пишати уз ветар !“
- **ићи у очин** – неодређено место (мада се зна које), али није лепо кад те неко тамо пошаље, јер и ти њега такође можеш ! ? И тако почиње свађа .
- **ич** – ништа, нимало; *ич не мари* – нимало неводи рачуна
- **ицати** – штучати; Човек кад штуча, каже : *“Иче ми се “* !
Ондак га неко изненада поплаши да престане, ал' после буде љутње и свађе .

Ј

- **јабана** – околна села, обично се каже: „*Моје село је најлепше, а ова јабана је сачувај божје* !“
- **јабуке у шлафроку** – колач од изрендане или на колутове исечене јабуке, умочене у тесто као за палачинке, па све испржено на уљу
- **јавашлук** – неодговорност (турски), одувек било наше уобичајено друштвено понашање без обзира какво је друштвено – политичко уређење у Србији. Реч која вековима постоји и немења значење, као и наша чудна *нарав*
- **јајара** – особа склона преварама, без морала, само тражи начин како би дошла до користи, па се за њу каже: „*Једном јајара, увек јајара* !“
- **јаловац** – дрво или воћка која не рађа, нема плода, као у песми: „*Пева пето на дуду јаловцу* допала се девојка удовцу !“ ; *јалов пос'о* – радити без користи;

јалова прича – причати без договора; *јаловина* – лоша земља

- **јамачно** - сигурно
- **јарунац** – полу одрастао дивљи зец
- **јасле** – 1. направа окачена на зид у штали из које једу сено краве и коњи, 2. може и добра државна служба, у којој се мало ради и добро живи, па се каже: „*Тај ипицлов живи к'о цар на државним јаслима* !“
- **једаред** – једном, има и **дваред** – двапут, има и **триред** – трипут (што је сасвим довољно, па макар шта било ? ! ?) . Бећарац каже : „*Ја сам луче вид'ла јуче, јуче дваред, данас ниједаред* !“
- **једек** – дебео конопац кудељни, за везивање стоке, обарање дрвета, везивање „воза“
- **једити** – нервирати, некоме или себи бригу стварати, секирати
- **јеј** – једи; кад неко мрљави и прича за сталом каже се : „*Ћути и јеј, о'ма* !“
- **јеја, јејка** - женско одрасло дете, спремно за удају
- **Језуш** – Исус, или када се легне са раширеним рукама и направи отисак у снегу
- **јектика, јефтика** – туберкулоза, *јефтичав(а)(о)* – болестан од туберкулозе, неухрањена особа, ситна и бледа особа као да је болестна; *ударила јефтика*-пожутело лишће, суши се, влада болест
- **јелоле**- сеоска Слава у селу Сибач за Лазареву суботу, народни обичај када се на шору кува кукуруз у оранији, а на ватри кокају коканци, а увече кад` се смркне *оправи* игранка и запева уз *цитру*, `армонику ил` тамбуру све до поноћи.
- **јел, јел`** – има више значења: 1. *јели* – „*Јел*`, чедо мајкино у колко сати идеш у школу ?“ ; 2. *пази се* – „*Јел* ти, мали чији си ти кад си тако безобразан ?“ ; 3. *како да не* – „Ти, ћеш да ме

- учиш како се прави бела облатна, *јел* !“
- **јендек** – канал за отицање воде из шора, и место где ождерани преноће
 - **јербо** – зато, јер; употребљава се у старим диванима и причама
 - **јесенче** – јагње намењено за славу на Св.Николу, као „жртва“ по паганским обичајима, који падају баш у дане божићног поста ! ? Боже опрости !
 - **јок** – не
 - **јошт, јоште** – још; израз као молба: „Јоште молим !” – љубазно тражење пића, хране или робе, у кући, продавници или кафани
 - **јуност** - младост (руски), *јуношки* - младалачки
 - **јутро** – мера за површину земље, 8 бостана, 1600 кв. фати или 57,55 ари, или као људска норма коју један човек може да пооре, покоси или обере *задана*
 - **јутроске** – као данашње јутро, а има и „*синоћке*“ као јучерашње вече

К

- **кабаст** – велик, крупан, гломазан
- **кабошан** – испрен, ђиритан, живахан; *кабош*-момачка лудорија, забава, тобож спортска дисциплина; ситуација када друштво попије мало више шприцера, притрпни се што дуже од вршења мале нужде, па се онда (само мушки) за опкладу такмиче на шору који ће се даље попишати, па онда поново за астал.
- **кавурма, ка`урма** – прави се од свињских цреваца и желудаца, мишљење о овом јелу су јако подељена !
- **кадар** – способан, могућан; израз: „*Нисам кадар*“ – нисам способан, не могу ја то; *партијски кадар* – истакнути чланови политичке партије
- **кадашњи** – бивши, некадашњи
- **кадгод** – неодређена и необична временска одредница, али сигурно веома давно, чак и преко сто година. Чита и пише се заједно и тек тада има пун смисао, као у следећем дивану: „Е, мој браћа, *кадгод* су наши дедови били војни граничари и скоро два века бранили Европу од Турака, а да им ови нису каз`ли и споменули, ни фала, ил` бар молим лепо, никад за људског века !“
- **кадија** – судија у Турско доба, остала изрека за безакоње у држави: „*Кадија те тужи, кадија ти суди* !“
- **казана** - јавна пецара, место у селу где се пекла ракија, а *коми*на у бурадима довозила са колима и „*вато дугачак*“ ред, чак до пол` шора. Тамо је било свега и свакојаког циркуса, јер су сви били пијани од честог „*испробавања и оцењивања*“ чија је боља ракија – мученица. Наздрављало се на више начина: **1. *стојећу***, али само на почетку, једна к`о ниједна, две к`о једна и три пута Бог помаже, **2. *седећу*** по имену свих 12. Апостола, а било је и **3. *лежећу*** у име свих 40. Мученика, док жена не дође, а онда *фајронт*, па лево-десно и „Марш кући !?“ У данашње време *казан* или „весела машина“ иде на точковима од куће до куће, на брзину испече ракију, без песме, шале и дивана и онда беж` даље у другу авлију.
- **каја, кајла, кајл, кај** - цемент
- **кајаси** – узде, за коње и мужеве. Каже се: „*Она му је растија ставила кајасе и нема га нигде, да лондра по бириџузима и шору* !“
- **каланђов** – кожни украс на свињском бичу
- **калауз** - кључ; 1. специјални универзални кључ, *за све браве* ; 2. показивач пута
- **калеја** – блесав, луд (ромски), или аљкав, шљампав

- **калем** -1. дрвени ваљак за намотавање конца, правила се од њега играчка „*чигра*“; 2. комад племените воћке спреман за калемљење; израз: *накалемити* – а) оплемењивање младе воћке; б) прикључити се, придружити се
- **калдрма** – стари турски назив за уређен друм-пут, пажљиво поплочан облим камењем, веома постојан, којег данас изравнавају или пресвлаче асфалтом, али већ после пар сезона он се похаба, и опет се појави *стара добра и неуништива турска калдрама*
- **калнути, калирати, калати** – изгубити на тежини или вредности између два мерења или рачунања, смањити се. Код „*вештих*“ трговаца увек њима та разлика „*калне*“ у џеп
- **калпити** – кудити, грдити некога ко није добар
- **калфа** – помоћник у дућану, онај ко учи занат код мајстора, асистент, новајлија
- **каљуга** – место где се свиње лети расхлађују у блату, *локви*; каже се : „*Пусти свиње нек` се каљају !*“
- **кажа** – кажипрст на руци
- **как`и** – какви; *каки* – 1. када дете врши велику нужду; 2.. причати глупости. Израз : 1. „*не како*“ ! – значи: дај, непричај свашта! ; 2. „*макар как`и*“ – неважни, никакви; *как`а* – каква; *как`о* – како; *кака* – дечије гованце, гованце
- **камара** – гомила сламе с`денута, после вршидбе, на гомили величине куће. У њој зиму проводе козе или овце, у мањој рупи живи кера, у још мањој рупи *оће* твор или ласица, али бува има ипак највише, а понекад нађе се и заборављени фраклић ракије од деде или ћалета од лане.
- **камашне** – посебан штофани део, додатак изнад ципела, који штити од прашине и прљања ципела, чарапа и доњег дела ногавица панталона
- **камџија, канџија** – бич са дрвеним штапом око метра, и кожним или плетеним завршетком за терање коња, стоке а могу се и деца „*швићнути*“ ако су безобразна , *камџијаста шојка* - девојка, згодна, пожељна, воли мушко друштво; *камџијаст поглед* – оштар поглед, од тог погледа се пресечеш и поплашиш
- **канаве** – флаша за служење вином, јер из ње брзо истиче вино и нема клокотања
- **канате, канат** – 1. дрвене лотре од дасака на шпедитеру-гуменим сељачким колима; 2. заштитно крило на вратима, а може и прозору (као шалони али непрозирни и непокретни)
- **канда** – ваљда, изгледа, чини се, биће да је
- **канити се** – намеравати, одлучити се. Када је неко засео и прешао сваку меру, каже се: „*Никако да се (на)кане да пође већ једаред*“ !, или ако неко одлаже почетак посла, каже се: „*Кад ћеш се канити већ једном да почнеш са тим послом !?*“
- **кантар** – гвоздена вага са једним тасом, обично служи за мерење воћа и поврћа на пијаци, може и људи али не оних преко „*метера*“ (100 кг.)
- **капелник** – 1. шеф и најстарији члан тамбурашког оркестра; 2. најстарија жива особа у селу или у генерацији; 3. особа која помаже свештенику око црквених послова
- **капиџик** – мала врата са шора, улаз у двориште само за људе, могу и мања колица
- **каприц** – ћуд, нарав; *каприџиро се*-заинатио се
- **караконџула** – 1. страшило, ругоба, вампир; 2. ружна жена и још претерано нашминкана и неукусно обучена, да се све заједно човек поплаши

- **каракуш** – запаљење скочног зглоба задњих ногу код коња
- **карнер** – поруб на сукњи или блузи, чипкани додатак
- **каруце** – коњска мала и лака кола на четири шинска точка, зову га од милоште *цигански фијакер*
- **касти, казати** – рећи; *каз`о* – рекао; *каз`ли* – рекли
- **кач !** – узвик када се терају патке
- **качара** – подрум са бурадима за вино и ракију. Деда кад оде тамо често се закашље и загрдне ? !
- **качица** – дрвена канта са поклопцем за сир, може и лимена за чување масти
- **квара** – болест винове лозе
- **квартир** – стан, склониште, конак, војни логор
- **квит** – готово, када су дуговања измирена, каже се: „*Е, сад`смо квит !*“
- **квекер** – ударац, низак ударац; *лупити квекер* – подвалити, нанети штету; *квекнути* – умрети; настрадати, бити ухапшен
- **квечање** – одвајање грожђа од петелке, *кљук* - квечовано грожђе
- **квирцати** – овлаш састављати концем делове тканине пре штепања исто што и *фирцати* и *профирцати*
- **кека** – тетка, *кекица* – тетка од миља
- **кекељав, кекељаво** – 1. болешљив човек, склон побољевању, неотпоран; 2. болешљива животиња
- **келнерај** – део кафане иза шанка где је поређано пиће и чаше, и ту несме гост да залази, и зато га у шали зову „кафански олтар“. Ту је често била сакривена буца за „смиривање и убеђивање“ пијаних насилника
- **кенкав, кењкав** – килав, никакав
- **керебечити се** – смејати се, више кривељити се, правити гримасе, дизати главу к`о коњ, па се каже: „*Шта се ту керебечиш к`о коњ !*“
- **керефеке** – 1. измотација, шала у којој се сви смеју; 2. кривине
- **керити се** – демонстрација супериорног положаја ождеране особе у бирцузу, којој су тамбураши *ошацовали деб`о илајник*, јер их непрестано *чаићава* и *кити* новцима. Наставак бећарења је „*керити се унатрашке*“, то је кад иста особа са истим тамбурашима крене кући, а иде све *унатрашке*, тј. уназад, а песма се ори шором и по` села се разбуди
- **кеса** – 1. платнени или кожни џачић, претеча новчаника, који се затварао потезањем канапа, носио се завезан за појас и у њему су се чували метални новчићи; 2. мошнице код мушкараца и мужјака код животиња; Изрази: 1. *заболеме кеса, баш ме боли кеса*-баш ме брига, не интересује ме али спада у непристојне изразе; 2. *куме изгорети кеса*-позив куму на свадби да баци мало пара народу после чина венчања; *сеци кеса*-лопов, преварант
- **кетуша** – свадбарска лудорија, смешан скеч – престава, у ситне сате када младићи изводе вечерње шале, како би и они зарадили неки динар у сватовима.
- **кечити, кечати** – 1. хватати лопту и још нешто; 2. окористити се кад си у власти, па се каже: „*Пера је „лепо“ укечио кредит за пољопривредне машине, кад`су били његови на власти, а сад се прави невест !*“
- **кибицфенстер, кибиц пенџер** – стаклени део прозора избачен око пола метра на шор у коме стоје мушкатле, одатле се најбоље осматра шта се ново дешава на шору и изгледа оћел`лола већ једаред наићи

- **кијамет** – временска непогода, пропаст света, напад штеточина
- **кирајџија** – подстанар; *кирија*-закуп стана или простора
- **киријаш, кириџија**– особа која за новац превози робу запрежним колима
- **кифели** – разлаз, бежи, бриши, тутањ; на пример: *“Ајд` кифели дерани, сад` ће ми момци да играмо мало фусбала, а ви мало да гледите !”*
- **кицош** – онај ко воли да се дотерује, лепо и модерно облачи, напарфемише се, избрија, зачешља косу на „таласе“ и на ноге обује „извиксане шими“ ципеле . Данас је мало так`и момака
- **киселица** – лоше вино
- **китице** – шуфнудле, дугуљасто тесто кува се на води, па се пропржи на презли. Однедавно је стигла и *Италијанска пиџа(?)* и сад имамо комплет „sexу“ јеловник
- **клакер, клахер, кабеза** – врста слатког газираног освежавајућег пића хлађеног на великим комадима леда на вашарима, мајстор који прави зове се „*содација*“
- **кламфа** – служи за обавезно спајање грађе на кући, исковано у облику великог ћириличног слова „П“ дужине око 35 цм., од дебелог округлог гвожђа
- **клепетуша** – 1. плехано веће звоно за плашење чворака у винограду и врана кад ниче кукуруз; 2. чактар сличан клепетуши, мањи и качи се стоци око врата да се зна где је у пољу како неби штету направила; постоји израз: „*Не затвара клепетушу*“ – прича без престанка; ситуација ако, дете тешко проговара онда га сеоске бабе – гатаре „поје водом“ из клепетуше и ако „претерају дозу“, то дете кад порасте постаће „*најмање адвокат ?!*“ Тако се диванило у Срему али адвокати су ипак углавном били црногорци јер њихове клепетуше су сигурно *квалитетније или можда веће. Ко то зна !?*
- **клечка** – цепаница или грана од скоро 30 цм., везује се керу на ланац око врата, близу ногу, да кад витла кокошке споплиће га. Кад човек иде у „штету“, а жена то чује на бездану, онда му она оштро каже: „*Слушај, ти швалерчино, везаћу ја теби клечку око врата, па онда иди шором код оне твоје „радодајке“ , нек` те сав свет види таквог`!*“
- **клиберити** - глупаво се смешити, више подсмевати, церити се
- **клинцав, клинцо, клинцоња** – човек слабе снаге и још неспретан
- **кломпе** – специјалне „ципеле“ за велику хладноћу и снег, израђене од лаког дрвета липе, врбе или тополе, у унутрашњост се набија слама; тешко се у њима ходало јер су биле „*пет*“ бројева веће
- **клофер** – прахер, направа од плетеног пружа, новији од уплетене жице за трешење тепиха, када дете скриви, а клофер је при руци, онда се каже: „Е, сад ћу те из *изклофати*, за све оне твоје *унцутарије* “ !
- **кљокнути** – пасти, онемоћати од старости, глади, жеђи, болести или рана
- **коде, коде !** – узвик за благо терање свиња у свињац; **уше, уше !** – узвик за грубо терање свиња кад осете храну и уз цику, лудачки навале на валог са *помињама*
- **ко год**-као, али заједно написано **когод**-неко, било ко
- **коде-роде !** – узвик бодрења и скретања пажње, *врста смислене бесмислице*, када се дете облачи и при том плаче и негодује, а поготово кад глава запне и

тешко пролази кроз тесан
џемпер или мајицу

- **којуда** – којим путем
- **кожу** – дуга бунда до земље, од овчије коже са дугим рукавима за дуге и јаке зиме
- **кожух, кожушак** – прслук од овчије коже
- **колевче** – део запрежних кола за које се везују штранге
- **колечке** – два метална точка на чију се грађу ослања предњи део плуга. Десни точак је већи јер гази по бразди, и одређује дубину орања и лакшег окретање на (у) *вратинама* или крају њиве. Деца су се често играла са колечком „орања“, и они који су глумили „коње“, добијали су и батине канџијом од „кочијаша“
- **колмовати-** увијати косу, позната *хладна трајна* као фризерски хит средином прошлог века
- **коломаст, коломаз** – товатна маст, за подмазивање осовина сеоски кола и покретни делова кола, увек стоји испод сица
- **комадешка** – велики комад, велика табла, веће парче: 1. пољопривредне земље – њиве; 2. хлеба, печења, шунке или торте, па се каже: „*Брат га његов алави, тај поједе утолико онолику комадешку сланине, од које би три човека била фест сита цели дан !*“
- **комасација** – аградна мера, укрупљавање земљишних поседа разменом, а ради побољшавања пољопривредне производње. Врши се периодично када се зато укаже потреба. Често је било незадовољних и оштећених па су судови имали пуне руке посла, а свађа и расперава *на претек*.
- **коменџија** - договорена недељна потреба у храни и пићу за пудара винограда или чувара бостана; претеча данашњег „топлог оброка“. На пример: ракије 2 литре, пола сланине, 2 пилета, 4

литре вина, 2 леба од 3 киле и 10 дека дувана. Баш лепо !

- **комлов** – природни хлебни квасац од хмеља, мекиња, кукурузног или пшеничног брашна, суши се на сунцу или зими на пећи и служи за прављење новог домаћег хлеба. *комло* – хмељ (мађарски)
- **комловати, колмовати** – увијати косу, позната „*хладна трајна*“ као фризерски хит средином прошлог века
- **комора** – подрум, складиште лубеница и диња у лето
- **конак** – у Турско време везирска резиденција и зграда државног надлештва, данас значи: преноћиште, хотел или хостел за ноћење путника
- **контраш-1.** особа која у свим ситуацијама има другачије мишљење и став, увек нешто приговара, негодује и зато страшно нервира околину; 2. веома важан члан тамбурашког оркестра који свира *контру*, чувени шимановачки *контраш*, био је Илија Јовановић. *Ударити контру, дати контру-1.* на састанку говорити мимо дневног реда; 2. нагло зауставити бицикли окретањем педале у назад; 3. опонирати у расправи, као у свађи: свекрве и снаје, заове и снаје, две јетрве итд.
- **концом** – крајем, на крају: лета, дана, ноћи, догађаја, ...
- **копња** – време окопавања усева, када армија копача преплаве њиве и мотикама од раног јутра до првог сумрака окопавају кукуруз, сунцокрет, ... Данас прскалице и хемија убијају коров, а мотика се више не производи у фабрикама .
- **корпа** - велики плетени суд од шиблиа са две дршке за пренос: кукуруза, кромпира, парадајза; израз: *добити корпу* - одбијање позива на плес и осрамотити удварача , и зато су девојке

добијале *шљагу* и напуштале игранку пре времена

- **котобања** – складиште за кукуруз у клипу, дужина се мери „*фатовима*“, прави газда има котобању „од бар“ од 8 фати (око 15,5 м), по облику раде се *на дуж*, а може и *на лакат*. У Шумадији са назива *кош*.
- **кочина** – свињац, затворена и покривена просторија за свиње
- **кочоперан** – дрчан, ратоборан, важан; може и *курчевит* али се не изговара пред старијима и децом
- **кошар, кошара** – плетена дугуљаста корпа од прућа, без дна за ручно хватање риба по барама и плићацима
- **крајцара** – аустријски новац од две паре динара
- **крајцовати** - очешати ударцем, малко закачити; 1. лопта кад падне „*нуз црту*“; 2. кад зидар чекићем обија ситне комаде цигље; *крајцови*-ситниш, одпаци или уско исечени крајеви разних колача (облатне) или они што се спремају у тепсији, а деца одма добију да их поједу
- **крајсњејши** – врло леп, најлепши
- **креденац** – универзални кухињски орман са застакљеним полицама, вратима и ладницама
- **кресиво** – комад гвожђа, округло – елипсастог облика, са којим се удара (*креше*), по специјалном камену (кремену), да би се изазвала варница и потпалила ватра. Опасна дечија *сиграчка* од које је изгорело много сеоски слама и гувна. *креснути*-полни чин, али као мангупски израз-сленг
- **крилатица** – авион, деда Степа га је звао *рода*, а деда Пера добровољац са Солуна *е'роплан*. Крајем II Светског рата, 1944. године био активан „совјетски“ (данас би се звао руски), привремени војни аеродром код Крњешеваца, и на испомоћ су

ишли наши омладинци, па су авион називали *самољот* (по руски), али највише су се сви бојали авиона *немачке штукe*, због страшне сирене приликом понирања авиона

- **крмељив** – неумивен, неуредан, аљкав; *крмељ* – 1. отврдла слуз у оку после спавања; 2. човек љигав и неважан
- **кромпир у чакширама** – кромпир печен у љуски, у рерни или у сељачкој пећи. Служи се са чварцима или сланином, а жеђ гаси шприцерима
- **крпилонција** - није званичан занат, али мајстор некада важан за домаћинство јер је вешто запушавао рупе на *плеканим* судовима, са нитнама и комадићима лима, и на неко време их оспособљавао за кување хране. Последњи шимановачки крпилонција био је легендарни Срета Јуришић-*Папчина*
- **крстина** – у крст садевени снопови жита на њиви, каже се: „*Колко крста толко жита!*“
- **кртани** – народни обичај у сватовима, када посебно старије мушко друштво, обично који су помагали у припреми, у исто време када су сватови, њих десетак седе у ћошку за посебним асталом, и „*изводе своје сватове*“ са кобајаги „младом“, „младожењом“, понекад и „својом“ музиком и увесељавају све присутне. Постоје разлике у обичају али сви народи Срема некада су имали кртане у сватовима.
- **круна** - новчаница у Аустро-Угарској од 1892.-1918. , садржи 100 филира
- **криан, криа** – прост дуван, јак дуван за пушење, од кога се пушач прво закашље кад повуче, а непушачима крену сузе и спонталне псовке. Мој прадеда Радивој кад нестане крце пушио је уситњен суви лист *дуда*,

- умотан у новине “Политику“, а то је било равно пожару од количине дима и смрада. *Умро је изненада у осамдесетшестој, а шта би било да није свакодневно пушио крпу и пио дудињару!?*
- **кубура** – 1. брига, секирација; 2. некад било оружје пре 200 година, претеча пиштоља; *кубурити*-мучити се са проблемима, *натезати* кућни буџет од „првог до првог“, имати сталне здравствене проблеме (костобоља, претисак, катар итд.)
 - **куварица** – 1. жена, домаћица која се стара о квалитету и количини хране за укућане; 2. *главна куварица* – исто то, само када су у питању: свадбе, даће, мобе или испраћаји јер тада је присутно и преко сто људи и онда она има помоћнице – „*редуше*“ ; 3. украсна, везена простирка, изнад шпорета, од платна са пригодним текстом и сликом, као: „*Куварице мање збори да ти ручак не загори*“, и слично
 - **кудити** – критиковати, оспоравати; у Срему ћале(отац) свакодневно, већ пословично, куди сина, и обично на крају закључи: „Е, несрећо једна, никад од тебе човек неће бити !“. Добро је што очеви греше, јер по њи`овом свет би одавно пропао. Претерано куђење је *омаловажавање* и зато га треба избегавати.
 - **кулаш** - коњ мрке боје, мрков
 - **кулак** – богати сељак(назив совјетског порекла), домаћин, али „*највећи противник*“ социјализма који је окривљен за све промашаје и неуспехе комунистичке револуције; *кулачки син*, *кулачка ћерка*-подругљив и погрдан назив за децу богатог сељака; *кулачка кућа*-погрдан назив за кућу у којој живи богати сељак
 - **кулен** – сухомеснати производ, дебела кобасица од мешаног меса са доста љуте млевене паприке коју најбоље спремају војвођански Словаци
 - **кулов** - момак помало мангуп, али више глупак, примитивац ; *куловски изградити* - преварити простачки
 - **кулук** – у Турско доба порез у радној снази, у доба Аустријског царства звао се *работа*, а у време комунизма *добровољна радна акција*
 - **кумпанија, компанија** – 1. друштво ; 2. граничарска војна формација од око 250 војника, обично трајно стационирана по селима, на раскршћима у изграђеним касарнама дуж реке Саве и Дунава
 - **кумст** – вештина, умеће, мудрост, тајна
 - **купа** – гомила снопова кукурузовине сложена у гувну или на њиви у облику купе
 - **кураж** – храброст (француски), *окуражио се* – охрабрио се
 - **курисати** – симпатисати, удварати; *куришеш* – симпатишеш, загледаш
 - **курити** – пушити (руски), *закурити* – запалити цигарету. Посебно био у употреби мангупски израз: „*Дај ми шпичку да закурим !?*“. Да разјасним „шпичка“ на руском је шибица и није оно нашта већина мисли ! ?
 - **курмахер** – љубавник високог стила, швалерчина
 - **куртала** – спас, *курталимати се* – спасти се, имати остојање
 - **курцобрија**-младић, у доби око 15 година кога *заправо тресе* пубертет
 - **куршмит** – штројач стоке
 - **кусав** – животиња без репа; *кусав кер* – пас без репа, погрдан назив; *кусава* – недовршено, скраћено, јадно; *кусава знање* – траљаво научено

- **кусур** – новац у трговању; разлика између цене робе и дате новчанице; *кусурати*-уопште измиривати међусобне дугове, финансије довести у ред; *раскусурати*-расчистити дугове, понекад то неиде у миру него настану свађе па и сукоби.
- **куцов** – штене од пса; *куца*, *куче* – пас од миља
- **кушак** – 1. гвоздена шарка, на капицику или капији; 2. дрвена попречна даска која повезује вертикалне даске од врата

Л

- **лабрцнути, чалабрцнути** – појести мало, онако сногу, на брзака и онда беж` да те невиде, на шор код деце
- **лабрња** – њушка, губица, каже се: „*Прекини да торочеш, иначе ћеш о`ма добити по лабрњи !*“
- **ладла, ладлица, ладица** – фијока, у којој може свашта да стоји
- **лајати** – 1. кера кад лаје то је нормално, јер то је њен пос`о; 2. кад особа псује, *лапрда* и изговара срамотне речи, онда јој се оштро припрети: „*Не лај макаршта, лудо једна, чуће те свет !*“; 3. Може се *лајати*, и притом бити симпатичан, али само кроз песму: „*Лајава Цајка*“ или „*Лајави бећарац*“ ; *надлајати* – надпричати, као на пример: а). жена-жену у трачарењу на бездану; б). политичари у ТВ-дуелима кад можеш чути *свакојаке* речи из кафана или са вашара
- **лајбер** – капут
- **лакфир** – ретка столица, пролив
- **лак к`о перо** - мршава особа, дете или човек
- **лампов, јармац** – део вучне опреме кола или старих пољопривредних машина, носач или држач, једног, два, а ређе три, *ждрвчаника* у који су се с`презали коњи. Бећарац каже: „

Бачки коњи, сремачки лампови, мала моја капију отвори !“

- **ландарати** – 1. причати глупости; 2. љуљати, више се климати; израз: *ландара пишора*-безвезњак,неозбиљна особа
- **ласан** – подруглив назив за становнике *доњег, свињског Срема или свињарског Срема* ; *ласа* – врста домаће свиње, црна *мангуљица*. Поругу шире ови са Фрушке горе,а не знају ни сами зашто, јер да и човек пита шта су они бољи од *ласана*, неби ни умели да кажу ! Ово је наш интерни сремачки *приц* !
- **ларма** – вика, галама
- **лаче, лаћано, лаће** – добро (ромски), *најлаче* – још боље, јако добро
- **лебарник** – дрвене посуде у којима се оставља тесто да се „*подигне*“ или *нарасте* пре печења леба
- **лебара** – ракија од жита, или *греота од Бога* !
- **левча** – крива полуга на сељачким колима што држе точак и подупиру бочне стране лотре. Ситуација после туче на вашару, инспектор саслушава добро испребијаног, али и ождераног једног од учесника, а он се овако правда: „*Ја нисам крив, гос`н милицајац јер ја сам њега фуртом* шеширом а он мене *левчом* и ето видиш докле смо дошли !
- **ленгуза** – лења жена, дуго спава, увек је уморна и *надрндана*
- **лењи** – врста лежаја скуцаног од *макаршта*, служи да се преко дана, у више наврата одрема, онако обучен у кућерку или колеби, после рада у стајама, винограду или башти. *Рођени брат* „лењог“ је „отоман“
- **лепушка, лепојка** – лепа девојка, лепотица
- **леса** – ограда плетена од пружа
- **лимбурга месеца** – назив измишљеног месеца када ће преварант, дужник *вратити* дуг;

може и на *лажовски светац*, око „*Св. Живка*“ или на „Св. Никад“, тј. никада

- **липачење** – млаћење, шамарање; *излипачити* - истући претежно, али јако, и то шамарима
- **лисаст, (а), (о)** – обично коњ или пас који има *лису, лиску*, тј. белу пегу на челу
- **лицидер** – колачар, *лицидерско срце* – вашарски поклон деци или изабраној девојци
- **лихвар** – зеленаш, рекеташ, каматаш, особа која се на незаконит начин бави кредитима уз врло високе камате, а наплату врши чак и уз насиље; у озбиљним државама такав рад се сматра великим криминалом, а код нас, баш и није тако!
- **лихт** – 1. остати без новца, све потрошити или изгубити на карте; 2. може и светле боје као: *лихт плаво*, *лихт црвено* и слично
- **лиштрати** – доводити неког у ред на суров начин, преваспитавати на војнички начин
- **ловкиња** – корисна и добра домаћа мачка која лови мишеве и пацове
- **логгов** – трећи коњ који се придодаје при тешком – дубоком јесењем орању, а да би се све убрзало
- **локот** – катанац
- **лондрати, ландрати** – лутати, тумарати, ићи без циља
- **лотра** – 1. бочна страна на сељачким колима; 2. мердевине за пењање
- **лудиња** – 1. пијанка, весеље; 2. пометња, несређено стање; 3. безакоње у држави; 4. свађа у породици; *општа лудиња* – кад се незна „ко је луд“, а ко збуњен“, а шта то значи, па било би сувише безобразно и написати ! ?
- **лула, брунда** – направа од комада дрвета и конопца којим

се немирном коњу при поткивању затеже горња усна да неби повредио ковача

- **лулав-блесав**
- **лумперај, лумперајка** - кафански *опити пичвајз*, када ождерано друштво уз тамбураше полупа много чаша, флаша, тањира, понекад страда шанк и чак инвентар, а било је случајева кад су и пенџери били полупани. Према обиму „*лома*“ постоји више *класа*: *мала лумперајка, лумперај, велика лумперајка и страшна лумперајка*, а *прави бећар* морао је да учествује у свим побројаним. Сутрадан се иде на „*сравњење*“ рачуна код газде кафане, а цех је некад био и јутро-ипо необраног куруза на њиви ! ?. После се годинама причало колико и шта је поломљено као да је то била, у најмању руку, права „*Косовска битка*“.
- **луче** – дика, лола, драган, момак, вољена особа са којом смо у љубавном односу или *емотивној вези* како се то сада каже. Бећарац каже : „*Шта ће мени који ђубре вуче, кад ја имам ишоловано луче !*“
- **луфт** – ваздух; *луфтирати* – проветравати; *луфтика* – неодговорно понашање, блескаст; *луфт на точку* – превелик зазор на осовини и у лежајима
- **луцнут** - луд, ненормална особа; *луцпрда* – блескаста, луцкаста, мало опичена женска особа, и „*звераста на мушки свет*“

Љ

- **љуштика** – крупни опилци даске или греде при дељању кесером или длетом
- **љољнути, љокнути, љоснути** – пасти, пропасти; 1. у јендек, кад промашиш ђуприју, долазећи ождеран од кума Мрлета; 2. са коња за Божић, кад отпеваш

петнајесто Раждество и „на бело“ попијеш исто тол'ко чаша вина; 3. на испиту кад си покушао нешто на „блеф“; 4. са дрвета или тавана кад пречка на мердевинама попусти; 5. кад пијан *забасаи и слетиш*, низ степенице код „Ике“ у кафани, а после причаш како те је неко, кобајаги, гурнуо. Има тога још..... *ољољати се-напити се фест*

- **љуцки** – 1. јако, снажно; 2. поштено, фер; После туче у кафани, била је оваква ситуација: „Прво је љуцки добрио батине, а онда му се тај љуцки извинио, јер је погрешно особу !?“ . Закључак: „Мани ме више тог љуцког, мука ми је од свега !“

М

- **мажа** – мера за тежину 50 кг.
- **мајка** – (са дугим првим “а“) баба, од милоште се одувек звало у Срему. Схвати ово: „Код нас у Срему, баба је мајка, а мама је матер, мати или кева !“ . Највећа сремска светица, деспотица Ангелина Бранковић, „баба“, односно *мајка*, свих Сремаца, заштитница Срема, зове се, због великог поштовања, „*Мајка Ангелина*“ . Унуци су својој *мајки* увек љубила руку, у знак поштовања, и притом изговарали речи: „*Љубим руке, мајка !*“ , а она би им затим благо одговарала: „*Жив био дете мајкино !*“ . Данас више нема таквог разговора и поштовања.
- **макар как'ви (а)(о), макар как'и** – неважни, слаби, никакви; Као на пример: „*Нисмо ми Митровићи макар как'и, и од јуче, да нас она шуша ружи !*“
- **макаршта**-причати глупости, измишљати и лагати, онда се само констатује и оштро каже: „*Макаршта !*“, или ситуација ако се претера и још *лаје*, каже

се: „Ијуу, *макаршта* причаш, како те није срамота од света !“

- **максимаш** – богат момак, прилика за удају, алуд. на 17. јутара земље или “социјалистички максим“; или супротност: *капуташ* – сиромашан момак, који има, како само име каже, „само *капут*“ . Бећарац каже: „*Више волим каквог капуташиа, него мога лолу максимаша !*“
- **малте не, мал'те** – скоро, умало, замало; каже се: „Одвајкада се у Срему лепо живело, *мал'те* к'о у Америке, и зато ми *пелцовани* Сремци никуд' не идемо !?“
- **маљ** – дрвени чекић за ударање по дрвету, када неко полуди каже се: „*К'о да је ударен малко маљем по главурди !*“
- **мамаљуга** – јело од кукурузног брашна за све сезоне, качамак служи се са млеком или са дрождинама, дробљеним чварцима, кристал шећером или по жељи
- **мандов** – погрдан назив за Циганина, Рома
- **мангал** – нарочит суд у коме се држи и распаљује угаљ за загревање просторије и кување кафе, а данас служи за прављење роштиља и ражња
- **мандал** – тешка гвоздена полуга-шипка којом се затварају кућна врата или трговачки ћепенци; замандалити-затворити, забравити, ухапсити
- **мандара** – 1. јело слично цицвари; 2. када неко ради нешто *офрље* то се назива „*тандара мандара*“
- **мандркнути** – пасти, умрети, ударити, угрувати се на тоциљарки; може и израз: *с'курцати, начисто с'курцо*-али водити рачуна у каквом си друштву
- **марва** – 1. опште име за стоку-домаће животиње: коњи, краве и свиње које је човек гајио; 2. некад су ветеринара звали

„марвени доктор“; пернате животиње се једноставно зову *кокоши* или *живина*

- **марифетлук** – вештина, мајсторија, измотавање, довитљивост, смицалица
- **марити** – бринути се о нечему, обраћати пажњу, каже се: „Марим ја“ – одобравам (ја), слажем се (ја)
- **марјаш, маријаш** – угарски и турски ситан новац. Остала изрека, и каже се : „Немам ни марјаша !“; тј. остао сам без новца , декинтиран
- **марод** – болест; *бити марод* – бити болестан; *мародиро* – разболео се
- **мастан** – 1. дебела особа; 2. лајав разговор или лајава песма; 3. лажљива прича: *мастити*-причати и при том лагати, преувеличавати и убацивати безобразне речи; *мастан виц*-шала са пуно безобразлука; *масне фоте*-игра, пубертетска забава на ђачким ескурзијама, са првим пољупцима и интимностима
- **мастило** – течност тамне боје (обично плава или браон, црна, црвена и зелена) која стоји у стакленој малој флашици и служи да се у њу *умаче перо* и пише
- **махала** – мањи део града или вароши, који чине извесну целину као данас квартави. Пример из Београда: Дорћол, Вождовац, Булбудер, Лекино Брдо, итд.
- **машина** – 1. шибница, са којом се палила ватра у кући, цигара, лепетрика, свећа и слама уколико се деца сњоме „играју“ и зато се припрети: „Бежи даље од машине, да је ниси типн`о, није то твоја сиграчка !“ ; 2. велика вршалица која врше жито у јулу, по селу, од куће до куће
- **машити** – 1. промашити; 2. ухватити

- **маштракало** – назив за кућне справе, машине, помагала, алате и слично који се повремено употребљавају, док их тражиш заборавиш име и у моменту кажеш: „Ди сам оставио оно маштракало ?!“.
- **мегдан, мејдан** – некада трг, место на коме су се изводили јавни двобоји, егзицири или туче. израз: *изазивам те на мегдан*-позивам те на двобој; или се данас каже: *изађи на црту*; *мегданџија*-учесник у борби, посебно у двобоју или наш варошки сленг: *шибаџија, табација, силос, рокаџија*, итд.
- **медљика** – 1. киша која пада док сија сунце; 2. *усакло лишиће* – болест на биљкама; 3. лоша и слаба ракија која није низашта
- **мекиње** – сточна храна, отпад од млевења жита за брашно, обично се мешају са водом и ако се дода још *прокисло* јело добију се *помиње* које свиње обожавају.
- **метер**-1. стара мера за тежину 100кг; 2. синоним за здравог и у Срему обавезно буцмастог човека, па се каже: „Јебеш, човека без *метера* !?“
- **метиљ** – тешка заразна болест код оваца, крава и човека, коју изазива паразит плjosнати црв и који напада јетру; израз: *метиљав човек* – слаб, неотпоран, па се често чује у раду: „Бемте тако *метиљава*, дижи то већ једаред !“
- **мет`о, мет`ли, мет`ути** – ставио, ставили, наместити
- **милитарац** - човек из Војне крајине; *милитерија* - војска
- **миља** – хиљада (италијански – ромски)
- **миражџика, муражика** – удавача са богатим миразом, добра прилика за женидбу
- **Мишковци – Суботиште** - два назива за исто место у Срему, и зато пазите се шала поводом тога, јер многи су се лепо упецали

- **мишлинг, мишлингер** – густо сејан кукуруз, после жита, служи за исхрану стоке у зеленом стању
- **моба** – узајамна помоћ код већих кућних послова, каже се: „Упамти, па врати мобу“ !
- **модла** – 1. лимени калупи за печење колача; 2. кад се нешто добро уради каже се: „Испало к'о из модле!“
- **моловати** – кречити (данас), иако то није исто. У Славонији и горњем Срему или шокачком Срему, молера називају „личилац“ што је у неку руку правилније. Код нас се каже, ако је молерај лепо урађен: „Ала је уличио собе свака му част!“
Најбољи молери у Срему су били Словаци, и њихове старе куће су биле право уметничко дело. Ево једно духовитог бећарца на ту тему: „Је ли, кћери, је л' то тај, што пиша по зиду, јесте, мајко, то је тај, што нам квари молерај!“
- **море, море једно, море Божије** – много, јако много; 1. пример А : „У Босну је отишло за време Другог свецког рата **море једно** Сремаца да се тамо боре против, усташа и немаца, канда ми нисмо имали такве жгадије овде?!“ ; пример Б : „Најбогатија фамилија у селу, и држава на свету, је она, која има **море Божије** деце!“ ; 2. **море**, велика слана вода, Сремци га од скоро, лети масовно походе, ради одмора, али прадеда када се као инвалид, 1918. вратио са Солуна, кратко је, кроз зубе, рекао: „Боље да море нисам ни вид'о!?“ ; 3. **Море!** узвик, оштра команда: *доста!*, као конфликт у кафани око „власништва“ над музиком: „Море!... Пуштај ту музику већ једаред, имамо и ми душу и жеља, иначе упамтићеш Миту загулу!“
- **мотка** - прав штап од тврдог дрвета, дужине до 2 м., дебљине руке, носили чобани и пудари. Служи да се *стојећи подбочи на браду, одмори*, и чак малко одрема, ако је вешт. Употребљава се и као опасно уружје са којим се може тешко повредити животиња или други човек, бацањем или ударањем. Израз 1. : „*Радиће усрана мотка*“ – значи више обрукати или осрамотити, и израз 2. : „*Радиће мотка по леђи*“ – значи отворено претити уколико се особа не примири, извини и не промени понашање
- **моче** – парче хлеба умочено у топлу маст од пржења меса
- **мрежаге** – помагало за ручно, више леђно, преношење веће количине сена и сламе од гувна до штале и тора. Направљене су из два дела, као шкољка, са два дрвена рама и исплетеном мрежом од дебље узице у који се стављало сено или слама
- **мрело** – кишобран, асоцијација на амрел (енглески)
- **мрнциати, мрнђати** – 1. неразговорно говорити; 2. причати у браду, за себе; 3. приговарати, али некако из потаје
- **мрцинара, мрциниште** – место ван села, велика рупа где су се одлагале угинуле домаће животиње; *мрцина* – 1. угинула стока; 2. пијана, безобразна и некултурна особа; *мрцинар* – особа која односи и одвози угинуле животиње на својим колима
- **мула, мулац** – глупан, прави тупан
- **мундир** - свечани капут, или свечана блуза од униформе, одело по кроју
- **мур** – 1. печат; 2. *сленг* за милицајац, мурија, пандур; израз: „*тур на мур*“ – готова ствар

- **мустра** – узор; па се каже се: „*Ти си нека велика мустра*“ – када се неко неоправдано прави важан
- **мустаћи** – ретки бркови, када се мало повију на горе делују швалерски
- **мутмел** – бело мекано брашно
- **муф** – крзнени топли ваљак, у који су се зими увлачиле обе руке да се угреју и једно време је био обавезан модни детаљ поготово у вароши
- **муфљуз** – неотесанко, нетактичан човек, неодговоран човек
- **муштрати** – малтретирати, гњавити, у војсци се тако регрути доводе у ред
- **муштулук** – част која се даје доносиоцу лепе вести

Н

- **на бело, на искап** – одједном попиту пуну чашу пића без прекида, обично се то ради на свадбама, свечарима, повођанима или пијанкама, кад се много наздравља са намером да се неко други опије. Музика тада свира бећарац: „*Ко не може попиту на бело, дабогда му читали опело !?*“
- **набрљати** – долијати, бити ухваћен у неделу; *брљати* – варати, подваљивати, прљати; па се каже: „*Онај ко брља, једном ће и да набрља !*“
- **навиљак** – скупљено сено колико може на вилама да се понесе
- **наводација** – исто шти и проводација
- **нагарити** – повећати брзину, убрзати, променити ритам у некој радњи, послу, тако да други то не могу стићи, и обично негодују: „*Еј, лакше, ди си нагарио к'о луд !*“
- **награисати** – настрадати, надрљати
- **назиме** – најбоље старије прасе, изабере се, уштроји и онда рани до зиме за брава
- **назути** – начин брзог обувања папуча или *шоља*
- **наједаред** – одједном, изненада
- **најма банка** – нема банки (ромски), а значи: нема новаца, права криза
- **накарадан** – ружан, погрешан, несрећен; *унакарадити се* – упропастити се, ружно се обући, бити у нескладу са нормама
- **накаћурити** – изгрдити
- **накладати** – нагваждати, говорити којешта, лупетати
- **наколобучити** – 1. наоблачити, пред летње невреме кад облаци чешу гране дуда и у *фришком* ветру мирише на кишу, а по шору лете облаци прашине; 2. наљутити, намргодити
- **наконче** – обичај у свадби, када млада подиже и окреће мало мушко дете, *наконче*, на кућном прагу како би родила здраво мушко дете, наследника
- **на курзовини, завезанци** - омиљени сремски колач, кисело тесто намота се на *педаљ* дугачку курзовину и тако испече. Док је вруће попрска се водом и поспе шећером, а у шупљину (од курзовине), по жељи, угура џем или пекмез. Упамтите курзовина се не једе, већ само држи форму при печењу колача ! ? .
- **нализати се** - напиту се ракије или вина, а не никако „*лизалица*“ или кашика са медом. Ево још неких „*стручних*“ израза, који се могу двојачко тумачити: насвирати, нацврцати, насисати, нациркати, нашминкати, накресати, надерати, нафајтати, налити, нацепати, нарољати, ...
- **нам`а, нама`к** – у том тренутку, на трен
- **намештај** – некад је била омиљена кафанска наруџбина пића за веће друштво, а

садржало се од кило (литар) вина и кило (литар) соде. Често се користила мангупска скраћеница: „**Ки-ки**“. Онда свако сам себи „намешта“ шприцер по жељи: тањи, јачи, пола-пола, једном или двапут „сечен“ итд. Од како је кисела вода заменила сода-воду, нестао је и „намештај“, и сада се пију *гемиишти*, некако, без романтике и уживањације. Када се вино меша са обичном водом то се зове *беванда*

- **намирити** – 1. нахранити и напојити стоку; 2. исплата у послу било новац или роба; 3. вратити дугове
- **намицати** – 1. домештати, ситно премештати; 2. штедети, „састављати крај с крајем“, тешко економисати
- **нануле** – папуче са комплет дрвеним ђоном, када се у њима *сабајле* хода по патосаној авлији или гонку чује се гласно *клапарање*, и сви се разбуде
- **наоре ми** – истина, кад ти кажем; *наоре ми моје, наоре ми мога* - часна реч
- **наопако ! на`пако !** – узвик: не ваља !, није добро !; *Ију, наопако !* – узвик великог запрепашћења, чуђења и велике неверице
- **напабирчити** – накупити, када прође конбајн онда онај ситан кукуруз што се нађе на земљи, покупе углавном цигани уз сагласност газде, али није то увек тако и понекад је милиција морала да ради свој посао
- **напеналити** – 1. штрчати, постати мета; 2. свађа жена на шору кад једна вербално вређа другу „*бар пола сата нето*“ а некад и дуже
- **на пречац**-када се нешто деси ненадано; рецимо: 1. умре човек, а није био болестан; 2. избије велика туча на вашару без претходне свађе
- **наравски** - наравно

- **нарицаједи** – названи
- **наруковати** – отићи у војску
- **напичорити се** – кад се нека дебела жентурњача, заглави се или стане тако да нико не може проћи, а ти несмеш да јој кажеш јер ће бити велике граје и свађе
- **насанкати, натоциљати** - 1. преварити и умешати у глупости; 2. зимске дечије игре на шору и по залеђеној бари и каналима
- **натарош** – главни општински чиновник, лиценцирани оверивач потписа. Последњи прави *натарош* био је легендарни Степа Шпијун, службеник пећиначког суда, сада у заслуженој пензији
- **натегача** – стаклени балон или тиква, на једном крају издужена цев а са друге само рупа, са којом се, на дах, извлачи вино или ракија из бурета. Приликом извлачења „*мало*“ пића улети у грло, правдајући се да *натегача* није „*добра*“
- **натентати** – наговарати, хушкати
- **натикаче** – кућне патике, може наштрикане од домаће вуне или израђене од платна, када се одоздо зашије кожа и онда дуже трају
- **натрашке** – уназад, ићи уназад, ићи на рукама
- **на три ћошка** - стање раздражљивости, лоше расположење, на крај срца. Нема везе са изгледом куће јер такву нико досад није сазидао и неће
- **наћве** – велико дрвено корито у коме се месио хлеб, може и као дечији чамац за вожњу по барама и каналима, али зато после буде каишање и канџијање по туру.
- **нацврцан** – 1. припит; 2. није „*мортус*“ пијан; и каже се: „*Кад је мало нацврцан он је добар и шаљив човек !*“
- **нафајтати** – 1. квашење веша ситним капима воде, да одмекне

пре пеглања; 2. кад се неко неочекивано ождере и успут до куће *ушмура* и изгледа к'о да је покис'о, каже се: „*Вид`га, ал`се браћела лепо нафајт`о !*“

- **нафракати** – 1. нацртати нешто без везе; 2. кад се девојка нападно и неукусно нашминка; 3. кад молер лоше окречи собу и све буде *музгаво*
- **нацак** – 1. некада убојито оружје за пробијање оклопа на војнику; 2. врста мале секире-чекића коју је носио *редар* уместо штапа, увек важан и намргођен, чувар поља у Срему; Постоји и „*нацак баба*“ – старија женска особа, стално је зле воље, зановега све и свима, једино она све зна и зато кад је видиш *бегај*
- **неверија** – издајник, прељубник; *наша неверија* – домаћи издајник
- **недокуцан** – блесав, луд; *недопрцан* – исто, али спада у лајаву квалификацију па се не изговара пред децом и старијим људима
- **немешаг** – племство, *немешки* – племићки, господски, бити важан
- **немилице**- трошити, арчити или радити нешто без мере и потребе
- **неовејан** – 1. прва будала у селу а можда и у околини, првак у глупостима; израз: *луда једна неовејана*-будала какве нема; 2. *неовејан пасуљ*-пасуљ помешан са отпацима сувог лишћа, траве и разним нечистоћама, тек када се *извеје-прочисти* биће спреман за употребу
- **несвет** – нељуди, ђаволи, лоши људи; Ево примера: „*Ајд`изволте у кућу пријатељи, па ваљда нисмо ми несвет да несвратите бар на чашу ракије !*“
- **ни близу** – 1. испод некакве норме; 2. лошији од неког кад се пореди; на пример: „*Как`и му је бабо честит човек био, та шушумига није ни близу !*“

- **низам** – војник; 1. регуларна војска у Турској од 1826 . г.; 2. ред, поредак; *низамски* – војнички; *низамски растанак*-позната балканска народна песма, са лепом мелодијом, коју више народа својатају као њихову изворну !
- **никс** –не (немачки), никако
- **ноблес** – умишљена префињеност, данас има израз: као „*бити у тренду*“
- **нокла** – 1. шљива – отеклина плаво – црвене боје испод ока, добијена од ударца или „*пада*“ на нешто тврдо; 2. мамац за рибе од кукурузног брашна
- **нокшир, локшир** – ноћна посуда, за вршење мале нужде, некад су користили сви укућани преко зиме, кад буде „*цича зима*“ или велики минус. Данас постоји WC у кући, и само мала деца користе ношу
- **нотиц, нотес** – бележница
- **ноћашњи** – онај ко је целе ноћи *банчио*, па сад није низашта; или: *ноћобдија*, *ноћна`тица*-кафанско-боемски тип, особа која ноћу *банчи по кафанама*
- **нујна** – 1. покорна и тиха особа или домаћа животиња; 2. сетна млађа особа која због љубавних јада повремено уздише

Њ

- **њакати** – зезати, вређати; *изњакати* – преварити, бећарски обљубити; *њакалица* – шала, лака женска, *њакација* – безобрзан човек, неваспитанко
- **њања** – превише мирно дете; *њањати* – спавати, ленчарити
- **њет** – не (на руском), неможе, дедови повратници са источних ратишта и боњшевичке револуције често и радо су је користили у разговору
- **њорда, њокалица** – нос, или у претњи: „*Пази да не добијеш по њокалицу !*“

- **њорити се** – 1. љутити се, исто као и дурити, то је кад уста изгледају као *њушка прасета*; 2. спавати, често и радо спавати
- **њоња** – 1. нос; 2. висок, крупан и снажан човек
- **њупа, њупажа** – храна, јело; *њупати*-јести слатко

О

- **обашка** – одвојено, посебно, нарочито. Када влада неслога, каже се: „*Свака вашка обашка!*“-свако за себе
- **оберкнез** – главни кнез села или среза; *оберфелдхер*-војно врховни комадант; *оберкелнер*-шеф келнера или главни келнер у већем локалу; *оберлихт*-светларник или горњи део прозора; *оберкурва*-највећа развратница у вароши
- **обешењак** – лукав, препреден; па се каже: „*Тај обешењак је намазан свим белосветским фарбама, и немојте се с`таквима`ватати у коло!*“
- **обојци** – 1. кудељна или ланена топла тканина за обавијање стопала ногу; 2. Када пропадне фирма, држава, задруга или војна команда, каже се: „*Сад је дошло, ком обојци, ком опанци, спасавај се!*“
- **обраница** – дрвена благо закривљена мотка, ослоњена на раме, а на крајевима се окаче канте за воду. Мушка публика, на шору, волела је да гледа снајке када носе воду на обраници са бездана, јер тада грациозно ходају и њишу куковима, као ове данашње „*врце*“ на модним ревијама.
- **обрлихт** – горњи, мањи део прозора, луфтер, који се може посебно отворити, кад ниси код куће, јер човек неможе проћи кроз њега
- **общество, обштество** – општина, друштво
- **одједаред** – одједном, има израз: „*Шта му би одједаред*“ ?-шта мује сад ?
- **одушка** – рупа у залеђеној реци, бари ил`каналу за захватање воде; ево интересантног израза-„*Дати одушка срцу*“ – значи развеселити се уз тамбураше и драге песме
- **огризине** – остаци кукурузне стабљике коју је стока оглодала. Два снопа угреју фуруну да се може испећи лебац, кромпир или как`и колачи. Зими кад попусти мраз и буде блата на шору до колена, онда се преко „*прелаза*“ поставе снопови огризине да можемо ићи једни код други на диван
- **одужити** – 1. када се одслужи војни рок, тада се „*човек се одужи држави и народу*“; 2. када се код пекара на крају месеца, по „теки“ изврши поравнање, каже се „*одужио сам дуг*“; 3. одлази се у сватове и купује ваљан поклон како би се „*одужио дуг*“; 4. у браку треба се жени такође „*одужити*“, ако ниси синоћ, мораћеш јутрос, или како бећарац каже: „*Мој драгане, што си поранио, кад се ниси жени одужио!*“
- **ождерати се** – 1. опити се јакко; 2. кад неко много пије зову га „*ждера*“; 3. каже се: „*Толико се ождеро, да не мо`ш људски са њим диванити!*“
- **ожучити** – насекирати, изнервирати, јакко се једити; има израз: „*Има жуч да ми проради од тебе ...!*“
- **ојести се** – 1. када се човек наједене нечега много и то одједаред; 2. када човек често једе исто јело па му досади; 3. када се човек лети услед рада озноји па обично испод руке и између ногу кожа поцрвени и јакко пече – *то је ојед*.
- **оканити се, оканути се** – оставити некога на миру, баталити. Израз: „*Окани се*“

човече ћорава посла !“ – значи:
„Батали тај сумљиви посао!“

- **окерити** – ударити
- **олајавати** – 1. оговарати, лоше причати о неком; 2. *лајавуша* – обично жентурњача која нема „преча посла“ и зато „води туђу бригу“ и расправља „туђу муку“. Када се сазна, онда *лајавушу* сачекају негде на шору па се *истеривају* са њом. За сремице кажу да имају *дугачак језик*, и често се види, а богами и далеко чује, омиљена „спортска дисциплина“ или сеоски „драмски скеч“: „*Олајавање са истеривањем !*“
- **олај** – 1. уље; 2. када се дрвени под намаже, *олајише*, старим прерађеним уљем из „*машинске*“. Увече у дому културе после „*конференције*“ се оправи игранка, и ако се оклизнеш на „*олајисаном*“ патосу упропастићеш комплет одело и добићеш грдњу кад дођеш кући
- **ољољити (се)** – напити се, *ољољан* - пијан
- **о`ма** – одма
- **омађијати** – 1. наврачати, бацити чини; 2. ако је дете јако немирно и неслуша никог, онда се за њега каже: „*Толико је немиран, к`о да га је неко омађиј`о !*“ ; 3. користи се у расправи свекрве и снаје када се свађају око утицаја и превласти на сину, односно мужу
- **ономад** – пре неки дан, нешто раније него накључе, а није јуче, нико незна тачно кад, али није било давно, *већ ономад*. Сад вам је све јасно „*кад се тачно све десило !?*“
- **опаклија** - дуги топли огртач, без рукава, са капуљачом, некад прављено од овчије коже, новији гумирани споља да не пропуштају кишу. Облачили чобани, а у колима испод сица стајала упакована за недај боже кише у путу

- **опарити** – доћи до велики новаца, наследити велики тал
- **оплећак** – горњи део веша који су облачиле бабе
- **оправити се** – 1. обући се; 2. средити домаћинство па се фалити по селу: „*Ал`, се оправио, подне му његово, та то је све цакум-пакум у авлији !*“
- **опајдара** – лајава жена, торокуша, оговарача и још нешто
- **оплести, оплети** - радити брзо и тачно, ударити, кренути одједном, штрикати; 1. *оплети коло* на игранки да сви гледе; 2. *оплести(наплести) штриков* за пример; 3. *оплети бећарац* шором; 4. *опле(с)ти по* облатнама и колачима; 5. *оплести буџом* по лопову кад га затекнеш у пушници; 6. *опле(с)ти трком* по прашини; 7. *оплети* по шприцерима; узвик и команда: „Ајд` оплети !-крени, почињи !
- **опричати** – испричати, *натенане* и лепо причати неки догађај или вест
- **опћутати** – одговорити, каже се: „*Свашта ми је тај рек`о пред оноликим светом на рскрићу, па ко му неби опћуто !*“
- **опциговати, апциговати** – одбити, ускратити од суме или количине на основу неке погодбе, рачунице или *често самовоље*
- **опцуј** – опсуј, и овако то изгледа у Срему: „Ајд` опцуј ми матер паш`видути дал` имам брицу !“
- **оранија** – велики суд испод кога се ложи ватра, у коме се топе чварци, кува парадајз, греје вода, кува баротина или чорба кад су сватови...
- **ордија** - 1. војска, армија у Турској царевини; 2. група мангуца или кабадахија
- **орцати** – 1. правити буку; 2. вршљати по стварима, па се каже: „*Не орцај више дете , бићеш бијен !*“

- **острагуша** – 1. старинска пушка која се пуни одстрага, обрнуто; 2. када се добро неједемо пасуља и касније испустимо гласан прдеж, каже се: „*Јавила се пушка острагушка, почиње устанак !*“
- **отезателно** – отегнуто
- **о`то доба** – од тог времена, од тада; неодређено прошло време користи се у диванима када се жели нешто нагласити, као на пример: 1. нека лична временска *прекретница* (рођење, смрт, болест неког из окружења); 2. друштвена *прекретница* (буна, рат, катастрофа); 3. *период* владања неког владара или *трајања* неке државе. Пример: „*Други Свецки рат је био велика национална и људска трагедија многих народа широм света, и о`то доба ништа више није исто !*“
- **отоич, отојчи** – мало пре, ако је подне, онда је „*отоич*“ било јутрос, или пре пар сати. Нико то не зна тачно кад се десило, али каже се: „*Канда је то било отоич на раскрићу !?*“
- **отоман** – склепан лежај, кратак и узан, за дремеж преко дана, направи се по мерама да се углави у ћошку летње кухиње, вајату или чак котобањи па онда прадеда у њему спава од „Ђурђевдана до Митровдана“ к`о прави `ајдук
- **отперјати** – брзо отићи, умаћи, утећи; као у причи са раскршћа: „*Таки је отперј`о чим нас је вид`о да идемо !*“, а мисли се на лопурду у винограду
- **отрембељити, отромбољити** (се) – опустити се, физички неспособан за нешто, млохав
- **оће`ш** – (са дуго о)нећеш, неможе, недам (још један интересантан израз, уз који иде већ „познат“ покрет превијене руке у лакту); *оће`ш очин, оће`ш очина`ти*–псовка средњег интезитета, значи „ево ти га на“
- **очешати** - благо додирнути у пролазу, као и; 1. добити нешто незарађено, без муке, на „лепе очи“, муфте, пример: „*Види Кићу, лако је њему, опет се очешио код тетке из Немачке за авто !*“ ; 2. пасти на суду, бити крив: „*Сад га је суд очешио , па ће се ваљда мало смирити !?*“ ; 3. очистити и уредити чешагијом коње и краве кад се врате из поља
- **очин**-као татин, бабин или ћалетов (од именице: отац, па чији је него „*оцов*“), а у пракси мисли се на оно с`учим те је тата направио(?), па зато постоји више изведених псовки: 1. „Иди у очин!“; 2. „Оћеш очин !“; 3. „Мало очин(а) !“; 4. „Е, очина ти !“, али се правимо невешти као да незнамо шта је посреди.
- **офингер, ауфингер** – вешалица за одела, капуте
- **офрље** – аљкаво, немарно
- **ошљарити** – безвољно, аљкаво и површно радити
- **оштроконђа** – жена која стално нешто замера, закера и исправља. Ако можеш окани је се, јер се зна да је „*њен језик је увек дужи и отровнији од твог !*“
- **ошурити, шурити** – опећи; 1. подвалити, преварити; 2. наплатити превише нешто; 3. на забијачки преливати управо закланог браву врелом водом ради лакшег скидања чекиња; *шурити са ценама*–бити скуп

П

- **пабарисати** – ударити, потући се, свирати, тј. оштро нешто радити
- **пабирак** – закржљао, мали и савијен зрео клип кукуруза, када је сушна година има га доста; *пабирчитити* – скупљати по њиви оно што остане од бербе и није за котобању

- **павор, паор** – наш сељак, човек који живи од обраде земље
- **пајати, о' пајати** – ићи, чистити, оговарати; израз: *опајати село* – ићи од куће до куће и водити аброве; пример, бесног и гладног мужа: „*Ди`си жено Бог те убио, нема те цело пре подне код куће мора да си о`пајала по`л села, одјутрос !*“
- **пајташ, пајтос** – друг, пријатељ; *спајташити се, спајтати се* – удружити се, али помало у „мутним“ или „нечистим“ пословима
- **паламар** – 1. дебело уже за везивање бродова за обалу; 2. велики ексер; 3. или нешто друго, а сигурно знате шта (?) ...
- **палацка** – плод трске који личи на кубанску цигару – томпус, када се упали полако гори и доста дими, увече се са њом терају комарци, а деца врте и јурцају шором
- **пандрцати, бадрцкати** – задиркивати, изазивати
- **папула** – јело од кромпира, може и од белог, крупног пасуља, нека врста пиреа, зачињено алевом паприком и бибером. Једе се сам или соло, или као прилог уз неко месо, као и сарму
- **пар** – 1. тренутак; 2. два, двоје; 3. неколико (неодређен број, али не више од четири-пет); 4. супротно од непар; постоје изрази: 1. „У тај пар пуче пушка“ – у том тренутку пуче пушка; 2. „Све ћу ти касти у пар речи !“ –укратко испричати нешто; *упарити*-спојити, удружити као: момак и девојка, голуб и голубица, група особа око заједничког интереса итд.
- **парада** - ићи у госте, просидбу, вашар или какву свечаност; *упарадити се* - лепо обући, дотерати, обријати и очешљати
- **парати** – 1. сећи, усецати; 2. у тучи повредити бритвом; 3. транжирати закланог брава;

распарати-поцепати или раздерати гардеробу; *опарати*-обрнут процес од штрикати; *запарати*-оштетити или повредити оштрим предметом; *пара*-алатка као шило са којим се *испара* клип кукуруза и тако припреми за лакше ручно круњење

- **парач, шпартач** – плуг за парање, шпартање кукуруза или других окопавина. Мањи и лакши од правог плуга. Има три сечива, прво или средње, троугласто, сече коровину: попонац, паламиду, зубачу, горушицу по средини реда, а друга два близу стабла лево и десно. Парач вуче обучен коњ за тај посао, а на њушку му се стави корпа како неби штету правио. Од скора се производи чудан шпартач на људски погон од точка „*пони*“ бицикла, али после јутро кукуруза „*гурач*“ се једва кући добатрга. Обично бесан каже: „*Е, јеб`о га онај и кога је измислио !*“ *Пардон !*
- **парлог** – необрађена њива, пустара; *за(у)парложити* – запустити
- **парњак** – вршњак, исписник, особа рођена исте године
- **пасент** – 1. по мери, таман; 2. кад одело пробате и ако је *пасент*, немојте нагло чучнути (!), јер може свашта бити ; *бити пасент* – одговарати, уклопити се
- **пасирати** – пробати, каже се: „*Ниси то пасир`о ?*“ – ниси то пробао ?; *пасирати* – доживети, опробати; *пасирати храну* – обарити и ситнити поврће, правити кашу, као „пире кромпир“
- **паскурица, пескорица** – мали хлеб, као земичка; народни обичај да се на *пролећне задушнице* оставља на гробу покојнима
- **патарице**-други дан свечара, почиње са *фруитуком*, а

позивају се комшије и најближи рођаци, и они се у шали називају *мрвичари*, ваљда што се њима сервира оно што преостане од *свечара*. Лепо и корисно зар не!

- **патент** – одличан, самоуверен, произвођење у војнички чин, силан момак (на немачком); Законска уредба, као: „*Патент о сузбијању хајдучије и јатака 1737. г. у Срему*“, али ни тада па ни касније није имао великог успеха; *патентирати* – радити паметно, смислити нешто ново; *патент оловка* – оловка са механизмом
- **патити се** – мучити се
- **патлиџан** – парадајз, патљиџан (словачки)
- **патока, патовка** – последња слаба ракија, око 5 – 6 гради, долива се у наредни казан
- **патос** – 1. дашчани под у собама; 2. поплочани тротоар на шору и авлија са циглом. Између цигли расте цвеће пркос или трава троскавица; 3. Бећарац каже: „*Прођи дико и са наше стране, и наша је страна патосана!*“. Када пада киша, уколико се цигла *клацка* може незгодно да попрска чак до главе. Бачвани *патосање* називају фластерисање; *попити патос* – бити нокаутиран
- **пасажир** – путник (руски)
- **пацка** - 1. школска, војничка, шегртска или жандарска казна; 2. лењир или тврд штап дужине око 30 цм; *ударати пацке*, *пацкати* - ударати јако по длановима руке и при том гласно бројати сваки ударац (5, 10 чак и 20); 3. може и као вербално зафркавати или критиковати
- **пелцовати** – 1. вакцинисати; 2. оплемењивати воће; изрека каже: „*Нисам ти ја браћин пелцован против новаца!*“ – а значи: „И мени требају паре!“
- **пенџер** – прозор, некада су били мали, једва је дете могло да се провуче, са једноструким

стаклом и дрвеним шалонима који су се ноћу затварали.

Стакло је било јако скупо и зато се деца нису смела играти лопте или јуре близу прозора већ на средини шора или *спрам платна*. Бећарац каже: „*Мали пенџер, спуштене фиранге, ево моје пијане битанге!*“

- **перина** – подлога за спавање у кревету напуњена перјем, некада љуштикама од кукуруза. Кад није било *банки*, тј. банака, новци су се „*чували*“ у *перини*, или „*кућној банци*“ као најсигурније место (?)
- **перити** – уперити, нешто у неког, предмет или поглед; па се каже: „*Слушај Мићо, не пери* ту пушкетину у мене може и празна да опали!“
- **перје** – 1. перо од гуске, када се *очупа* и затим напуни јастук; 2. нова и модерна гардероба коју сви примете на игранци; *одперјати* - побећи брзо без буке; *перјари*-накупци који откупљују перје гусака („на кућу“) уз гласан повик шором: „**Перје, перје!**“. Неваљала деца се успешно застрашивала са перјарима и после била добра
- **персона** – 1. личност, особа; 2. *јака персона* – то је особа која нешто паметује, паламуди, као купује, продаје или нешто тако муља
- **перушка** – сасушен крајњи део гушчијег крила, којим се чисти астал пре и после меш(с)ења теста или остаци мрва после обеда
- **петљање** - јалов посао, шепртљарење, као изрека: „*Сеци уши, крпи дупе!*“
- **пикати** – играти фудбал, може и лагано додавати лопту
- **пиксла** – 1. мања лимена кутија; 2. пепељара; 3. коцкарски *буџет* за опште трошкове; 4. **пиксла!** - команда бежи, разлаз, губи се
- **пинктлих** – тачно

- **пинтер** – занатлија бачвар, онај ко прави бурад, чабар и каце од дрвета
- **пицајзла** – 1. ситничар, закерало; досада; 2. стидна ваш; *пицан* – кицош; *пицанити*, *упицанити* – дотеривати, улепшавати
- **пиш** – хумор, смејурија; *живи пиши* – нешто веома смешно; *пишијада* – општа смејурија; *пишичан* – смешан; *пишнут* – луцкаст, блескаст
- **плајваз** – писаљка, оловка, мисли се на мастиљаву оловку, што кад се лизне боље пише, али се језик и уста здраво офарбају и сви знају шта си радио; *оплајвазити* – ударити, а не очекивано значење описменити, јер народ је давно такав израз изабрао !?
- **латно** - 1. памучна проста тканина за постељину, кошуље или дуге сремачке „*гаће од четири поле*“, као у бећарцу: „*Иде дика и подиг`о гаће, тако ваља да се не укаља!*“ ; 2. непрозирна, обично зидана ограда висине око два метра, у горњем Срему називају га још „*бедем*“ што је можда и правилније
- **плева** – 1. отпадна љуска од житарица, која је остајала после вршидбе и чувала се у плевари. Користила се као додатна храна за стоку и као важан везивни материјал при изради черпића и витловки за градњу куће. Данас плева остаје разбацана по њиви и млађи не знају ни како изгледа. 2. када је неко богат, има доста новаца, каже се: „*Тај има пара к`о плев* !“
- **плот** – ограда од прошћа, грубе и необликоване храстове даске набијене једне поред друге и оплетене танким врбовим шибљем. У случају комшијски свађа „*проштац*“ се користио као опасно оружје. Ако момак иде у ноћне посете код девојке, а добро не процени висину прошћа може мушкост да „*остане на прошцу*“
- **пљенути, фљенути** – ударити, пљеснути; па се каже: „Ако те пљенем по сред очију, *видућеш* ти свог Бога !“
- **побечен** – постао Бечлија, живи у Бечу и сад је неки велики фактор
- **поболети, побољевати** – разболети, губити здравље; па се на бездану може чути: „Деда Кира са баш *здрово поболо* и ено га *фуртом* лежи и *укће!*“
- **повођани** – наставак сватова. После недељу дана, са младине стране иде родбина у посету у кућу где се она удала. Стиже се у подне на ручак, и уз песму и непрекидно весеље остаје се до сутра у подне, када се уз тамбураше испраћају до краја села. Било је свакојаких догодовштина, шала али и безобразлука који нису за ову прилику
- **поганштина** – поквареност, безобразлук, прљавштина, загађеност; *погана реч, поган језик* – вређање, псовка; *поган човек* – покварењак прве врсте; *поган кер* – пас који те прво уједе па онда лаје
- **податна** – женска особа која има више љубавника и честе авантуре
- **подбочити** – ослонити, подупрети; 1. нахерен зид или сламу да непадне; 2. *имати стомачни затвор* – тврду столицу; 3. ситуација када бесна жена чека и изгледа пијаног човека из биртије, а обе руке *подбочи на кукове* па личи на ћирилично слово „Ф“ и када се он дотетура, на до две-три куће, она заглами: „Јеб`о те отац ождерани, кад си се на њега *измето*, а ни деда ти није био бољи, као и сви они твоји што леже на гробљу !“

- **покровац** – 1. покривач за коње, старо ћебе, војничко ћебе са рупама на коме има ознака слова и бројева, што је остало кад су Немци бегали 1944.г.
- **пола** – ширина тканине што излази из разбоја, има и стих из бећарца: „Кабаница од четири *поле* загрли ме мало лане моје !“
- **пола сланине** – парче сланине, нема тачну меру, али је већи комад, некад „мера“ за дневницу и леп поклон за рођака, пријатеља, кума у граду, или војнику у рату
- **полза** – корист
- **поливати** – расхладити, оладити, ударити, прскати; Ситуација када се зими нагло отворе врата или прозор на кући и хладан ваздух јурне унутра, онда се може чути: „Ау, што *полива по леђи*, ајд` о`ма затварај !“. У зависности где се осети хладноћа: може *поливати по ногама* или *поливати за врат*.
- **политика** - 1. став о нечему или некоме, намера, занимање за које не треба велика школа; 2. дневни лист, некад Балканског формата, који су мој чукундеда Антоније и прадеда Жика радо читали, деда Богдан шездесети се мало више разочарао, отац Воја више гунђао него читао, а ја баш и *немарим много* и само када неко познат умре, вирнем одпозади, чисто да снимим, ко` су му пријатељи и ко` га се сетио ; 3. гадна работа у коју се ми Срби као и остали Балканци слабо разумемо, а ево шта Сремац мисли о политичарима: „Сви су они мени исти, не волем ни једне. Од све *политике*, ја у кафану улазим *право* а излазим несигурно час *лево*, час *десно*, кад се предходно љуцки „*политички окрепим дудињаром*“, па онда кући, средом шора свима мајку редом ! А бећарац на то каже: „*Док мог дику по скупштини вију, ја у*

помоћ позвала комишију !“ ; политикант-превртљивац, смутљивац; минцећа политика-поквареност и злонамерност прве врсте

- **помиње** – 1. „прљава“ вода, која садржи остатке људске хране, помеша се са *бунгуром* и *мекињама* и даје свињама или живини; 2. *помињара* – кад се неко ождере и таман легне,одједном му се све смучи и поврати сав јеловник од синоћ по Страшно !
- **попара** – кувани хлеб, од пре неки дан, обично се дода млевене паприке или бибера, и ако има сира па се убаца мало. Е, то је већ право јело !
- **поперњак** – постељина за кревет
- **попишманити** - предомислити се, покајати се
- **порта** – црквено двориште
- **поступаница** – погача која се меси у част када дете прохода
- **потег** – папучица, обично гвоздена, ослонац за ногу, кад се пењемо у чезе или фијакер. Опевана у сватовцу: „*Метла ногу на потегу па све вели нећу, а на кума намигује да се кола крећу !“*
- **потес** - земљишна аграрна некретнина коју деле више лица и сеоски потеси имају име као: Тапавица, Дужнице, Мала бара, Легдар, Греда, Прекаја, Пљошта, Шар Кувалово, Ревир итд. Могу бити војнички потеси као оријентири на мапи (означени полигони), или локалитет ловишта регулисан прописима (означен на мапи и обележен на терену)
- **потрефити, потревити** – погодити; 1. кад неког удариш штапом; 2. кад ти тамбураши знају песму; 3. кад се у школи, случајно а тачно, сетиш године неке историјске битке; 4. кад молери лепо уклопе боје; 5. кад се ожениш добром приликом(талошкињом), итд.

- **потрица** – штета коју направи човек у воћу или нека домаћа животиња у башти или њиви. Крив је онај што чува стадо, јер обично задрема, заигра се или оде на канал на купање; *потричари* – момци, ситни сеоски крадљивци, крали воће да се осладе и направе какву шалу да се газда наједи. Обрано грожђе тајно ноћу унесу у гонак куће и поређају по асталу да чим се изјутра устане има шта да се види. И зато се пева: „Ал, уживам кад се неко једи, па од једа немож да ме гледи !“
- **пошкლობучити, подшкლობучити** – када се ваздушни мехур подвуче под нешто: 1. када прокисне плафон па се затим по(д)шкლობучи креч; 2. када се тапета на зиду по(д)шкლობучи ; 3. када се фурнир на орману по(д)шкლობучи, итд.
- **прадла** – овал
- **пракљача** – дрвена углачана плосната шира летва са којом се ударао веш приликом ручног прања или тукла већа безобразна деца
- **прангија** – опасна примитивна направа од гвожђа за пуцање на Божић, свечаре или свадбу. Пуни се барутом, главама од шибице и ударцем у тврду подлогу трн изазива експлозију; *изпрангијати* – истући, онако баш добро
- **прапорци** – више малих звона која се међу на коња кад зими вуку санке
- **превејан** – јако мудар више лукав, и обично се бави мутним пословима; изрази: *превејан уздуж и попреко*-склон преварама свих врста али на фин начин, и за такву особу се каже: „Тај *превејанко* зна и где црни ђаво спава !“
- **предика** – критика, приговор
- **прек** – пргав, незгодан, *прека нарав* – незгодна нарав, а то је

100 % Сремац, као у песми Бранка Радичевића – „Бранково коло“, а стих гласи овако: – Аој Сремче *гујо љута*, сваки момак по сто пута ... *преки суд* – ратно-револуционарни начин делења правде који нас је у историји увек скупо коштао и касније правио велике раздоре међу народом

- **преко** – иностранство, *преко баре* – Америка; *преко пута* - куће с'оне стране шора; *пречани* - Срби преко Саве и Дунава; *Прека калдрма* – некада најкраћи пут од Купинова до Сланкамена, а данас, уствари, само раскрсница пута Деч-Ашања и пута Карловчић-Петровчић (чудно ал' тако је то код нас у Срему), изрека: „*Преко прече, наоколо ближе*“ – а уствари значи „држ' се провереног пута и мани се фантазирања“ ;израз: *преко к...а* – нерадо, без воље
- **премунтати** – преварити, обманути; *премунтан* – изигран, насамарен
- **препис** – рецепт за нове колаче, торте и јела са чудним називима
- **пресалдумити** – променити и прерачунати став због личног интереса
- **преслица** – компликована дрвена кућна справа за упредање вуне, тера се ногом. Мајка на њој *испреда клупчад вуне*, од којих нам штрика топли *пуловер*.
- **престављати** - правити се важан, давати себи неоправдане способности и лажне заслуге; *преставити се* - 1. превише се хвалити; 2. умрети(шаливо)-алудира се на престављање Светом Петру кад се оде горе.
- **претисак** – притисак; 1. *здравствени претисак* - то је кад се старији спремац *лепо натуче*: шунке, леба, сремска сира, па све лепо залије ракијом и фрушкогорским вином, а „*претисак о`ма скочи*“ на 200 па све зуји у ушима и немош`ни

очима до гувна видути; 2. *љубавни претисак*—то је кад млад сремац одведе какву *прију* у мрак иза Дома па је онда *претисне, изљуби и целу препипа* да она онако црвена и рашчупана несме ући на сигранку бар по`сата; *претискати* – притискати, гњечити

- **префриган** – лукав, препреден
- **пречекати** – причекати, *пречеко-причеко*
- **привилегија** – повластица, гаранција; 1. *привилегија* - Царски указ којим се одређују нечија права. После Велике сеоба Срба 1690. преко реке Саве, њихов национални статус је искључиво одређиван преко десетак „*ћесаревих привилегија*“ све до краја 19. века; 2. *привилегован* – повлашћен, изнад права и закона
- **пријатељ, прија** – 1. отац и мајка, снаје или зета, рођак по линији удадбе или женидбе, може прика, приша, прићко; 2. *прија*, девојка кад дође на *поседак* код тетке у друго село, кад чују момци онда „онако“ облећу око куће и распитувају се: „*Јел`, стигла прија, кад` ће да је видимо !?*“
- **припрегача** – женска кецеља
- **пришелац** – дошљак, дођош
- **пришт** – чир, израслина на кожи
- **прженица** – 1. сито, јефтино и просто јело, обично за *фруштук* (доручак), када се стари хлеб исече на кришке па умочи у улупана јаја и испече на масти или уљу. Постоји и *моча*, а то је кад се парче хлеба умочи врелу маст или *софт* од печења, па одмах у сласт поједе; 2. особа лакомислена, верује у све и свашта и *ложи* се на глупости; 3. у Банату се зове *квашеница*, у Бачкој *пофезне* и нема народа на свету који нема такво јело на јеловнику
- **пркос** – 1. специфичан балкански, па и српска

карактерна особина, мешавина: поноса, ината, тврдоглавости и сирове ароганције; 2. врста ниског лепог цвећа, отпорна и постојана у свим условима, расте у *фугни патосане авлије*;

пркосити-изазивати и говорити неке увредљиве речи како би се овај наједио и реаговао; *пркосити у инат*-исто што и предходно, али много горе и опасније јер прети разрачунавање батинама; *пркосан(на)*-особа превише поносна, изазовна и важна

- **проводација, провођација** – човек који преговара и посредује за склапање брака, накада друштвено одговаран и *цењен посао* који је успешно „*елиминисао*“: маторе момке и маторе девојке, и нормално „белу кугу“
- **прокод, проход, прокот, аборт** – пољски клозет, некада од дрвета и подашчан, а од скоро озидан дворишни WC близу гувна. Некада је он био веома уредан и често рибан и чишћен. У рупе на вратима су били *заденути чокањи*, а ви размислите зашто, јер није баш све за причу и објашњења!?
- **прокола** – главица киселог купуса
- **промингле** – бомбоне посебног укуса и мириса, против кашља и прехладе грла
- **прпа** – страх, зебња; израз: „*Прпа баћо !*“, а значи: „Имали страха !“
- **протокољ** –старе црквене књиге за завођење: аката, списка, пописа домаћинстава (домовниј протокољ), крштених-рођених (крешћаемих), венчаних (внчаемих) и умрлих(оумирајућих). Све до пре једног века водио месни свештеник на старословенском језику или некаквој мешавини са Вуковим писмом

- **при-шала**, доскочица, виц, безобразлук; *прицати* у здрав мозак-безобзирно исмевати неког; *прицажа-шала*, пошалица, полни однос; *преприцо*-претеро у сексу
- **причија** – 1. девојчин мираз; 2. државна служба, и каже се: „Ал', се размеће на туђој прћији к'о да је његова дедовина !“
- **пршњак** – гуњ, кожух
- **пувати** – правити се важан, тихо прдети; *упувати се* – ипуштати нечујно прдеже, усмрдети се, а правити се блесав; *пувандер*, *пуваџија* – хвалисавац, уображенко; *пувоњак* – 1. мали прдеж; 2. кукавица; 3. ништак
- **пудар** – чувар винограда пред бербу да га неко не обере или чворци омлате
- **пудљив коњ** – коњ који се баца и коме је тешко прићи. Некад је народ на селу највише страдао од пудљиви коња. Кад се *коњ баци* и јако удари непознатог човека копитама у груди или главу обично се трагично заврши
- **пуле** – младунче магарца
- **пулин** – врста домаће расе паса, добио име по мађарском овчарском псу „пули“, лако се дресира, веома паметан, помаже чобанима јер боље распознаје „своју од туђе“ стоке, понекад, чак и од самог чобана
- **пумпарице** – панталоне до испод колена, са доње стране стегнуте уз ногу
- **пупа** – стомак, трбух; *пунаст*, *пупавац* - човек са израженим стомаком, изгледа као да је сакрио велику лопту испод кошуње
- **пуст** – дивљи, непокоран, неукроћен, незгодан карактер; *пустихија* – скитница, нестална особа, хајдук; *пустолина* – луталица, особа „час је овде, час је онде“; *пустара* – 1. необрађено земљиште; 2. кућа, село или држава кад остане без деце и подмладка

Р

- **рабош** – дрвена табла у коју су се *зарезивали* ножем разне црте, обично шифровани дугови у кафани или продавници
- **рагастов** – оквир за врата
- **рад** – посао; жеља; израз: 1. *бити рад* – имати жељу, желети; 2. *раден*, *радан*-вредан, марљив, па се каже: „Тај мали, од Петровићи, је *раден* и *ваљан* дечко !“
- **раздроћкати се** – распасти се; 1. кад бундева или лубеница испадну са кола; 2. кад трула даска пукне; 3. кад се распадне цак, па се све зрневље проспе по дворишту
- **разјембандус** – пропаст, свађа, рат, раскид у породици, држави ил' целом свету
- **рајбер** – механизам, справа за затварање врата са унутрашње стране; *зарајберити*-затворити, закључати
- **рајтхозне** – јахаће панталоне, уске панталоне које се увлаче у чизме
- **ракија** – 1. кућно, породично славље када девојка *одбегне*, прелази да живи, као жена, код момка пре венчања; 2. јако алкохолно пиће које се може правити од свашта, али најбоља је од: кајсије, дуње, дудиња и свакако шљиве; *ракијати* – пити ракију; *наракијати се* – напити се; *ракијеџитина* – ракија лошег квалитета; *шећеруша* – ракија прављена од претежно шећера; *батргача* – јака ракија преко 25 гради, од које се сав протресеш
- **рандеву**, **рандес** – састанак са девојком
- **раскршће** – претеча „центра села“, *леп* и *питом* израз за место где се укрштају два главна шора и где се налазе све важне друштвене зграде и омиљено састајалиште становништва свих узраста и полова. Центар нека остане као: центар круга, центар

фудбалског терена, војни центар, центар равнотеже, центар осовине и слично, и упамтите само је једно „**раскршће**“

- **раф** – полица, стелажа, претинац
- **Рац** – Србин, рашанин (*rascan*), човек из Рашке, Старе Србије; 1. користе га Роми као погрдан назив за Србе, иако у суштини, то је исправан назив и не треба се зато једити ; 2. Много Срба је некада у Мађарској додавало испред свог презимена „*Рац*“, што данас указује да су сигурно српског порекла
- **распижден (а) (о)** – особа размажена, плачљива, кмежава, „плаче без суза“
- **ребнути** – ударити; 1. лењиром по прстима у школи; 2. непријатно изненадити са превисоком ценом; 3. са високим порезима и наметима, итд.
- **регуламент** – законски акт, државна уредба у доба Аустријског царства са којим се прописује друштвени живот и права народа
- **редар** – 1. чувар поља, пољар носио штап на коме је на једном крају био насађен „нацак“, гвоздена алатка секирица – чекић. Понекад би неки прекршилац добио *и нацаком по глави*; 2. редар – дежурни на фудбалским утакмицама и играма у Дому; 3. школски редар – дежурни ученик
- **редња** – иста болест код већег броја људи у селу или срезу, данас се то зове пандемија или епидемија. Некад се лечило белом сланином, белим луком, куваном ракијом, куваним вином, шпинованим млеком, чајем од шербета, домаћим облозима и редња се сама повлачила јер против „народне медицине“ није имала баш никакве шансе
- **редуша** – домаћица, види „куварица“

- **реза** – гвоздена јака полука за затварање капија, капицика или већи врата
- **рекверирање** – одузимање ствари и намирница од народа, у ратно-хајдучко-револуционарним временима, уз давање обећања да ће се „све поштено вратити“ чим они *победе или оправиду њи`ову власт* и „нову државу“. Уколико стварно победе прво себи удесе власт и државу, а народу опет исто, ако не и горе. А, шта је било са рекверирањем или обештећењем ?. Е, мој браћо, мораћеш питати на задушници чукундеде, прадеде и деде па ћети они лепо касти !?
- **рекла, рекља** – 1. мушки сако; 2. кратка јакна од текстила за рад у пољу или башти
- **рем, ченгеле** – дрвена, може и гвоздена, направа на коју се качи тек заклана, ошурена и обријана свиња, да би се даље лакше обрађивала и транжирала
- **ремац** – млад војник, регрут, ремо, гуштер, фазан, ...
- **ремунда** – човек који воли да „*обиђе*“ раскршће и притом „*заборави кол`ко има сати*“, али није од оних пијаница, мангупа или бојџија
- **решето** – дрвена посуда са жичаном мрежом на дну; 1. служи да се одвоји зрно (пасуља) од чауре или других биљака; 2. *извејати, провејати* – када се решето подигне високо и зрновље полако испушта на ћебе, онда ветар разноси–одваја лагане суве листове даље по гувну; 3. узречица: „*Прошао је тај сито и решето !*“ – значи има богато животно искуство, али није искључено и сумњивих ситуација, тј. „*соне стране закона*“; 4. девојка коју прати таква узречица није баш „прилика“ за женидбу. Бећарац каже: „*Што да мене саветује*

тетка, кад је тетка ретка к'о решетка !“

- **решпект** – уважење, *решпектовати* – уважити неког
- **рив, риф** – мера за дужину 75 цм
- **ригати** – 1. јако повраћати; 2. гласно плакати
- **ридикла** – свечана женска торбица
- **рићан** – коњ цигла црвене боје. Кол'ко циглана има у Срему, тол'ко има и црвени боја, па сад ви погађајте, која је то боја ?!. Бећарац каже: „*Прежи дико те твоје рићане, па ме проси ти од моје нане !“*
- **риктиг** – тачно; *риктати, нариктати*-доводити у ред, преваспитавати;
- **ринглов, рингло** – округла врста шљиве, или дивља шљива, има их свих боја и укуса. Кад нема шта друго добар је ринлов јер он сваке године добро рађа и успешно замењује шљиву
- **ринфлајш** – обавезан недељни оброк, предјело, које се састоји од: супе са домаћим жутим резанцима, куваним месом (пилећим или говеђим), кромпиром, шангарепом, зеленом а који се меша са сосом од парадајза или „*бешамел*“ сосом са мирођијом. Тек после тога следи главно јело
- **рисар** - човек косац, кошење као услужна делатност; *рис* – најам, накнада за кошење, дал' у новцу или натури, ствар је договора
- **риф** – стара мера за дужину, мања од метра
- **рња** – нос, *шабер; рњаст* - носат човек, има бабураст нос
- **ровашити** - повредити оштрим предметом; 1. обележавати кокоши, одсецањем тачно одређеног *нокта* на нози, да се разликују од комшијских; 2. повредити или убости бритвом или ножем у тучи на вашару или у сеоској свађи, *роваш* – ожиљак, белег од убода ножа

- **род** – родбина, рођаци, рођа, рођко, крвно сродство са мамине и татине стране. Сремци воле да знају своје порекло, слично као црногорци, и „*приче досежу*“ до Велике сеобе Срба 1690. , или понекад чак и до Косовске битке 1389. , мада, баш немају чврстих доказа, али на тај начин, као у епским песмама, исказују своју величину и јунаштво преко предака. Кумство се сматра истинским родом и у много случајева траје и сто-двеста година, и зато се каже: „*Кум није дугме !“*
- **рогаљ** – угао две улице иначе редовно окупљање људи. У песми: „*Хајд' на рогаљ момче, ту је и девојче, играју се шапцалаца...*
- **рожданик** - књига рођених, *протокол крешћанина* - књига крштених
- **рондати** – правити неред, тобож радити и при том правити велику буку
- **ронђав** – неугледан, поцепан, у ритама (мађарски: *рита*–крпа), *ронђаво*-неуредно, алкаво
- **ронцати** – претурати по орманима, фијокама, вајату или тавану, као тражити нешто, па се онда бесно каже: „Дете, *не ронцај* више по тим орманима па ко ће то после сложити !?“
- **роша, рофа** – плитка рупа у земљи која служи да се деца кликерају
- **руда** – 1. дрвена дебља мотка, углављена у предњи трап сеоских кола у која се спрежу коњи. Њоме се управља колима; 2. кад су кола само за једног коња, онда се уграђује двострука руда, *ракуница или рукунице*
- **рузмарински Срем** – средишњи део Срема, насеља дуж пруге Шид-Земун. Сумња се да су сами себи дали тако *лепо име*, како би се правили важни и подсмевали доњем-свињарском и горњем-винском или планинском Срему

- **руксаг, руксак** – специфична путна торба за млађе особе, ваљкастог облика, затварао се одозго потезањем конопа, као учкур на гаћама, и могао се носити пребацивањем преко рамена.
- **рундов** – 1. пас са богатим крзном; 2. назив у шали за човека са густом коврцавом косом
- **руски штим** – начин уштивавања гитаре, у ком бећарац тужно звучи (штива се у А-мол-у)
- **руфет** – занатлијски сталеж

C

- **сабајле** – зором, рано ујутро
- **сабор** – организован народни скуп већег броја особа ради манифестовања: политичких ставова, религијских обичаја, синдикалних и еснафских удружења, националне културе и традиције, обележавање годишњица или спортског такмичења.
- **сајгер, сагер** – часовник
- **сакалуда, сакајлуда** – особа луда, блесава
- **саламура** – усољено месо или сланина, после забијачке, стоји у соли од 7 до 21 дан, а велика шунка и шест недеља, па се онда *надими* у пушници
- **салаука** – брза, летња, изненадна олуја, временска непогода са градом, севањем и грмљавином. Жито тада „*полегне*“ и буде мање рода. Деда под гасом, од страха, запетља језиком и каже: „Ево иде *сссуруло*, беж`те, децо под кревет!“
- **салчићи** – колачи од лиснатог теста са салом, филовани пекмезом и посути прах шећером. После недељу дана су најлепши (одмекну), али због укуса (мммм) одма се поједу, осим ако их *мајка* (баба) не

сакрије у креденац, или у неку шерпу са поклопцем, да деца и матори не виде

- **сапиште** – дрвено држеље на које се насађују виле, лопате, грабуље и...
- **сапуњара** – сланина која нема меса, сва је бела, ако случајно нешто остане од ње се правио *сапун*
- **сатљик, сатлик** – бочица за пиће, обично ракије, око трећина литре или 2,5 деци, што није утврђено, а није ни важно
- **сарач** – мајстор који прави опрему за запрежне коње: амови, главчине, огрлицу, кајасе и сл.
- **саћурица** – корпа од рогоза за хлебно тесто у коме одстоји неко време да *кисне и расте* пре печења
- **сацак** – железни, гвоздени трножац на огњишту
- **свилена цигља** – жута цигља, позната она из Змајева, слична њој је ова данашња *фасадна*, али је стара ипак неупоредиво боља
- **свињац** – 1. зидана и покривена просторија за свиње; 2. прљавштина и неред у: кући, авлији, продавници, радионици и поготово у кафани после лумперајке; Има још „*свињаца*“ али и „*разних*“ свиња, које су много горе од ових домаћих са валоба
- **свира** – велики дрвени маљ (чекић) за набијање *коља* у винограду или *проштаца* за ограду. Због силине удара *свице* настала су два лепа израза: 1. као претња: „Кад те *свирнем*, о`ма ћеш се примирити!“; и као пијано стање: „Вид` га ал` се *насвир`о*, па једва стоји на ногама!“
- **свечари** – Крсна слава; *свечар* - домаћин који слави славу; *свечарити* – славити славу. „Благо теби домаћине, ти прослави Крсно име!“
- **свирац** – музичар, онај што се бави музиком. Постоји

хармуникаш, примаш, контраш, басиста... Бећарац каже:
„Свирај, Ђоко, од горе до доле, тамо доле, тамо цуре воле !“, или: *„Прате свирци, мојега бећара, не код мене, већ кући да спава !“*.

- **севап** – милосрђе, каже се:
„Помоћи сиротињу и несрећне је севап !“
- **сеиз** – коњушар(на Турском), а у нашем језику има значење: особа која неком безпоговорно служи, послушник, више као слуга или погрдно као *слугерања*
- **сејмен** – врста јаничарског војника, опевана у тужној народној песми: *„Низ поље иду бабо сејмени, и мога сина Марка терају!“*
- **сексер** - стари аустријски новац од 20 филира, па се у песми каже: *„Девојачка кецеља вреди седам сексера !“*
- **сењара** – место у штали, обично ћошак, где се држи сено као залиха за неколико дана
- **сервус** – 1. слуга; 2. поздрав; *серв(б)ус* – здраво, поздрав (мађарски)
- **сердар** – заповедник (турски), војсковођа, врховни комадант. Када се људи међусобно *полтронишу* постоји израз: *„Ја теби сердаре, а ти мени војводи !“*
- **серсан** – свечана коњска опрема за вучу кола или фијакера кад се *иде у сватове* или на неку важну *параду*
- **сецовати** – 1. у ходу пропасти изненада ногом у празно, промашити степеник; 2. стање здравља кад се погорша; 3. јако штруцнути на колима у возњи; 4. кад се земља одједном улегне и направи рупа
- **сигранка** – игра, забава уз музику, обично на раскршћу у Дому културе, а пре другог рата звао се „Соколски дом“ или „Соколана“; *сигра*-игра, обично се односи на дечију игра на

шору; позив: „Ајд` да се *сиграмо* !“ - позив у друштво на играње; *сиграчка*-дечија играчка.

- **сикира** – секира; *сикирица*-мала секира; *сикирација*-мука, главобоља, проблеми; израз: *„упала сикира у мед“* - када се нешто посрећи и добро заради
- **сиктерисати** - отерати на груб начин, *измарширати*; *иктер* – напоље, губи се
- **сингерица** – 1. марка најбоље шиваће машине, врло цењен девојачки мираз; 2. синоним за непрекоран рад неке машине или вредног и прецизног човека, па се каже: *„Ради к`о сингерица“*!
- **сиромај** – сиромаш; *сиромаш* – пуки сиромаш; *сиротански* - сиротињски
- **сиц, федер сиц** – удобно и мекано седиште на колима, имале само газде
- **скамија** – некадашња ђачка школска клупа и столица, изједна направљени
- **скањерати** – одлагати почетак, оклевати; *скањерање* – оклевање; постоји врло интересантан израз: *„Шта скањераш к`о гладан на срање !“* - а значи: *„Шта је, оклеваш, несвиђати се јело, па чекаш нешто лепше, друшкане !“*
- **скентати** – украсти, красти, сакрити
- **сковерци** – дебеле палачинке
- **скочањен** – укрућен од зиме; *скочањити се* – смрзнати се
- **скуте** – доња сукња коју су носиле само бабе
- **слама** – 1. после вршидбе жита, у гувну се здене велика камара сламе за зиму; 2. за Божић се уноси слама у кућу по којој се деца *ваљају и играју* недељу дана; 3. ко није спавао, одмарао или љубависао у слами није честито ни живео. Бећарац каже: *„Мене нана родила на слами, па ме младу сада слама мами !“*

- **сланица** – велики кухињски сланик, у који стаје више од 1 кг соли
- **слатина** – неплодно земљиште, заслањено земљиште, пољопривредна земља лошег квалитета, која се не исплати *радити*-обрађивати
- **слаткача** – домаћа непрскана јабука, румено-бела летња, али постоји још домаћих сорти јабука као: *кожара*, *кисељача* и *петровача*
- **сликер** – некада фотограф, занатлија чији се рад граничио са уметношћу, некада је фотограф вршио ручне дораде-*ретуширање* на сликама (данас фото-шоп), и зато се често говорило: „Пера на слици је сто пута лепши него у природи !“, израз „*сликати*“ значи : 1. фотографисати фото апаратом; или 2. ситуација када девојка у сукњи незгодно седне, неопрезно се сагне или дуне „безобразан“ ветар онда мушки свет „свашта“ види и одма упита даму: „*Госпођице кад ће слике бити готове ?!*“ Нека фрајла поцрвени, а оне дрчније врисну: „*Ију !*“, и још ти одбрусе: „*Срам те било шта подвириваш !*“
- **служавка** – кутлача
- **смамуљано (а)** – 1. згужвана гардероба; 2. ружно сервирана храна на асталу
- **смук** - 1. сналажљива и превејана особа; 2. „*пије к`о смук*“ – права пијандура, 3. змија безопасна за човека и корисна неотровница, среће се у Срему
- **содација** – некада цењен сеоски занатлија, производи и продаје сода воду, клакер и кабезу у својој кући. Док је било „*сода воде*“ и домаћег вина, било је и шприцера, лепих народних песама и правог веселја
- **сокак, сокачић, сокаче** – споредна улица, мања улица, шорић
- **сом, сомина, сомоња** – 1. велика прождрљива речна риба; 2. глупак, будала; 3. новчаница од 1.000 динара, мангупски назив у вароши
- **сопанђило** – дете немирно, живо, враголасто дете које се пење „*ди год стигне и види*“
- **сочим** – са чим
- **спанђати се** - 1. слизати се, пактирати, удружити се; 2. засновати сексуалну везу
- **спрезати** – 1. доводити коње и кола у радно стање; 2. сарађивати, контактирати; израз: *бити у спрези*-пактирати, удружити
- **срча** – стакло, лом стакла у кафани после лумперајке, па се каже: „Била је срча до колена !“- или „*преведено*“: страшна лумперајка; *срчали пенџер*-стаклени прозор
- **староседеоци** – важна реч за опстанак неког народа, мештани који више генерација бораве у селу, и на месном гробљу имају бар „*један ар*“ својих предака. Обично неком досељенику у расправи, кажу: „*Боље ћути, откуд` ти то знаш, кад` си јуче дош`о !*“
- **стелажа, сталажа** – зидна полица на којој стоји шећер, мед и слатко
- **стипса** – 1. специјално средство које брзо зауставља крварење, поготово при бријању; 2. особа спутана, претерано штедљива, па му се каже: „Шта је стипсо једна, шта си се стис`о, немаш ваљда змију у цепу !“
- **страота** – много, пуно; *страота једна, страота чудо* - јако пуно, баш много
- **строжајши** – врло строг
- **с(ш)трњика, с(ш)трњиште** – њива на којој је пожњевено жито. Велика је вештина и храброст трчати бос по с(ш)трњики, поготово за децу из вароши. Неки веле, да ова реч на почетку има слово **ш**, а неки

веле, слово **с**, и зато ви сами одлучите !

- **струнити се** – поремећај рада црева као последица тешког физичког рада или *цревна кила*
- **субаша** – надзорник имања
- **сурдума** – хаљина са дугим рукавима
- **с`фронта** – изглед сремске куће са шора, с`лица, или предња страна куће. Све оно са друге стране плаца, улаз у башту, зове се „*чело баште*“ мало чудно јер је уствари одпозади, али тако је и нема нам куд !

Т

- **таки** – 1. такав, тако; 2. одмах; израз: *какитаки* – значи: а) билокакав, б) као шала за кобојаги добар бензин из Јапана за време санкција деведесетих година XX века када се шверцовало и на флашице точило гориво на сваком ћошку
- **табакера** – лепа, отмена, практична и плџосната кутија за цигарете која се носила у џепу или женској торбици. Неке су биле чак и позлаћене, богато украшене, као мала уметничка дела и имале су велику вредност и престиж. Данас ретко ко од пушача користи табакеру, а многи и незнају како изгледа.
- **таково** - тако
- **тал** – део, част; *талити се* – делити се; *талошкиња* – јединица, женско дете које има велико наследство; **Францитал** - део Земуна који је припадао неком јединцу Францу. И ево једног бећарца на ту тему: „*Пуно небо сићани звездица, споји Боже мене и јединца !*“
- **таламбас** – врста турског бубња, коришћен пре битака да окуражи своје војнике и уједно заплаши буком противника; таламбати-1. галамити, правити буку; 2. лупетати глупости

- **талир** – стари Аустријски новац од шест динара
- **таљизгало** – кочијаш, *таљиге* – сељачка кола
- **тамјаника** – 1. лековита биљка специфичног мириса; 2. врста црног грождја домаће сорте, непрскач, пријатног укуса и мириса
- **тамбура** – омиљен народни жичано-трзалачки инструмент у Срему. На балкан донешен у 14. и 15. веку са Турцима, и лепо се одомаћио, али под различитим именима и техничким решењима. *тамбурати*, *истамбурати* – 1. свирати и веселити се уз тамбураше, 2. љубависати, ал`до краја, имати полне односе, 3. истући, пребити
- **тангирати** – нервирати, додиривати; *не тангирати* - баш ме брига, не тиче ме се
- **танц** – плес (немачки); *танцмајстор* – учитељ плеса; *танцати* – плесати; *танциуле* – школа плеса; *танцош* – угао два шора где су се увече правиле игранке и помало љубависало
- **тараба** – ограда од летвица или дасака
- **тарана** – тесто за чорбу, *натрвено на треници*.
- **тарзанка** – мушка флизура, може и фризура, по угледу на главног јунака из филма: „*Тарзан краљ џунгле*“, глумца Џонија Вајсмилера, популарна средином прошлог века, иначе пореклом од Банатских Шваба.
- **ташци** – тесто као за насуво, сече се на квадрате, пуни пекмезом или сиром; превија на троугао, стисне и кува у кључалој води
- **тека** – свеска; 1. може ђачка; 2. за куповину хлеба, „*уписивањем у теку*“ па ондак на крају месеца деда намири дугове новцима или брашном
- **текеров** – систем више увезаних ланаца за вађење винограда

- **телал** – гласник, посредник за време турске царевине, човек који извикује и објављује новости и наредбе власти, као добошар у каснијем периоду
- **терај ! , ајд`терај !** – узвик: крећи !, ајмо !, на посао !, полази !.
- **терање ленке** - зимска безбрижна весела и пијанчења у време зимски забијачки и свечара каја трају и по три дана, све док има вина у бурадима
- **терати кера** – бећарити се, ићи у штету, момчити се, али после женидбе каже се: „Оженио се, па му је сад цркла кера !“
- **тергал сукња** – плисирана сукња (дуго била у моди), и постоје мајстори који „плисирају“ штоф
- **тетица** – када тетка није много старија, онда се ословљава са: *тетица*, а мало старија је *тејка*, а још старија *теја*
- **теци, тећи** – богатити се, стицати капитал
- **тилдика** – глупан, безвезњак; може и *дилдика* што је исто
- **тинта** – мастило, *тинтлблај* – мастиљава оловка
- **тинтара** – глава, кад неко скриви онда га истуку, и по селу се прича: „Ал`, је добио по *тинтари*, и ваљда ће се саде *опаметити* !“
- **титрати** – превише угађати, *титрати јајца* – улиzivати се, полтронисати се
- **тишљер** – столар, *тишљерај* – грађевинска столарија за кућу: врата и прозори
- **толмак, толмач** – тумач, преводилац у време Војне Границе
- **тоља** – витки савијени штап који се стављао на косу при кошењу, да би се лепше косило
- **топ** - 1. артиљериско војно оруђе; 2. сеоски мали гвоздени приручни топ, пуни се са црним барутом, набија папира и суве земље. За Божић, сеоску славу,

как`и већи светац, сватове или крштење опали се плотун како би чуло цело село; 3. **топ од блата** је потпуно безбасно дечије „оружје“, али једино деца буду каљава од главе до пете док га направе и употребљавају

- **торњати се** – брзо одлазити под претњом, *торњај се у мајчину* – опсовати и уједно измарширати непожељну особу
- **торокати** – непрестано и досадно причати; *торокуша*-особа која претерано прича; *права торокуша*-особа која свашта и неконтролисано прича и преноси свакојаке вести широм села од јутра до вечери
- **тоскати** – гурати, изгуривати, превлачити нешто али уназад
- **тоциљарка, тоцијарка** – мање клизалиште на шору направљено просипањем воде. Може и кад се накупи већа гомила снега, па на утабаној стрмини, увече пред мраз, проспе вода, а изјутра се ту деца *тоциљају* док се не уморе
- **точир** – 1. левак, некад били емајлирани, а данас су углавном од пластике; 2. метална купаста алатка са куком за скидање чекиња и папака приликом шурења брава, има и још назива: *глокна, длокна*
- **Тот** – Словак, (*тото*–на мађарском). У Војводини су „*први тотови*“ били Срби (*Раџи* - рашани), када су крајем 14. века почели са масовним досељавањем у јужну Угарску. Али и Мађари су овде дошли у 9. веку, са Кавказа, и они су тада неом били „*тотови*“. Ајд` сад, да видим тог паметног ко`и ће да утврди, ко` је уствари овде *дођош-тот-пришелац* ?!? Изрека народна каже „и над попом има поп“, и зато *манте ме так`и прича*, никад не *изађу на добро*.
- **трабант** – 1. легендарни мали полу-пластични ауто прављен у Источној Немачкој (ДДР)

- седамдесетих година прошлог века често извргован подсмеху; 2. пришипетља, послушник; 3. телесна стража, свита, пратиоц
- **трагача** – 1. дрвена, може и гвоздена, колица са истуреним једним већим точком напред, служе за превоз џакова жита или ђубрета из штале на гувно; 2. дечија игра, кад један деран хода на рукама, а други га придржава за ноге
 - **трандибал, транзибал** – прослава, више као блесављење, смешна представа, циркузација
 - **трапађозла** - жена или девојка трапава, неспретна и „*апатрапа*“ у облачењу
 - **трбув** – исто што и трбух, само у Срему „*здраво млого*“ већи
 - **трговина** – 1. као објекат, продавница, дућан, радња; 2. као вршење радње, продаја или куповина између више лица; *трговкиња*-женска особа продавац; *трговати*-а). учествовати у купо-продаји нечега; б). у политици, правити савезе ради партијске и личне користи
 - **трнути** – на кратко одморити
 - **треш** – старинска направа за вршење жита
 - **трзати**-симпатисати неку особу, стање пред заљубљивање, и када друштво то примети, онда момка упитају: „Је л` чини ми се да трзаш на ону малу из Попинаца !”; *трзати се*-плашити се, бити немиран, цимати се
 - **тринајста школа** – ђаволска школа, непостојећа школа; *уличарски факултет* – проблематично понашање; *дугогодишњи уличар*-нерадник пун себе, а мисли да зна нешто
 - **трингелд, тингелд** - напојница (немачки) или *бакиши* (турски), па бирај !?
 - **триста чуда** - доживети несвакидашњи велики догађај, ићи на вашар у Руму, бити у циркусу, ићи у биоскоп,
- путовати у иностранство, возити се возом,
- **трлаја** – причалица, торокуша; *трлајисати* – оговарати, трућати; израз „*трла баба лан да је прође дан*“ – доколичарити, нагваждати по цео дан
 - **тропа** - 1. без новца, пропао; 2. *тропирати* - бити поражен, пасти; 3. *тропнути* – пасти на испиту
 - **трошарина** – друмарина, такса, акциза, порез, накнада
 - **тртав(а)(о)** – особа која има видно избачену задњицу, али не увек и велику; *тртица*-1.корен кичменог стуба код човека; 2. део печеног пилета-задњица, што обично деди недељом припадне јер он то најбоље *испина*; *тртити се*-а). убацити се, угурати се; б). сметати, досађивати; в).имати полне односе, али више одпозади; *натртити се*-стати на пролаз, тако да нико неможе да прође
 - **труковати** – штампати, прештампавати, отискивати, навијати за неког; 1. *трукер(ка)*, занимање, посебан занат, особа која штампа разне мустре, шаре и мотиве на платну по којима се везу јастуци, стоњаци и сва кућна потребштина и девојачка спрема. Ако је добар *трукер* имао је муштерије чак из десетог села; 2. *трукер- друкер*, штампар а може бити и човек који цео дан седи у биртији, пијуцка и слуша шта се тамо дешава, па онда тајно „*трука*“ или „*друка*“ пандурима, а ми га сви знамо и неволемо га уопште. Зову га још: жбир, шпијун, уво, цинкара, тастер, ушоња, ушља, шпија и ко зна како већ !
 - **трumbеташ** – 1. трубач, цвирач на труби; 2. безвезњак, лапрдало; *труба* – пропаст, болест; *трубити* – превише причати, тртљати около
 - **трунтош, трунтоња, трунтав** – ленштина, спораћ, мртво пувало,

натрунтан – обући превише гардеробе и зато једва ходати

- **труње** – ситниш, прашина, отпаци, има га у води, вину и ракији; *бити пун труња* - човек који често збија шале, обешечањак
- **труц, штруц**– инат; трескати – 1. инатити се, па се каже: у *штруц*-у инат 2. трескати се при вожњи у сељачким колима, кад се иде у Руму или Земун каже се: „*Нат(ш)руцко сам се да ме дупе боле !*“
- **тубити** – тувити, памтити, добро држати у памети; *утувити*-упамтити
- **туде, тудекана** – тамо, онде а може и овде
- **тудом** – разумеш (мађарски) разумем
- **тумбе** – натрашке, наопако: „*Ништа он не разуме, све је схватио тумбе!*“
- **туњав** – туњав човек, не толико глуп колико несналажљив и повучен
- **тупоглавац** – блесан, глупан, незналица
- **тура** – ред, редослед, група; *кафанска тура*-ситуација када заседне веће друштво па почну у круг, по редоследу седења, да свако наручује пиће за све, водећи рачуна да се неко не *прескочи или измакне*. Ако се не прекине на време друштво се страшно ождере, па са каже: „*Тура по тура, до касно догура !*“
- **тургуња** – врста домаће ране шљиве универзалне употребе, пријатног мириса и укуса
- **тутумрак** – злобна, подмукла и заједљива особа, и зато што даље од ње !
- **туцати** – ударати, куцати, полно општити; *туцати јаја* – куцати се јајима за Ускрс; *туцати у мозак* – заглупљивати, слуђивати; *туц-муц* – бесмислица, када у школи ђак никако да почне са одговором, тада наставник констатује: „Шта

је *туц-муц* и на крају ништа, ајде седи доле, и ево теби једна јединица са постољем па научи за следећи час !“

- **туце** – дванаест комада нечега, *пола туце* – шест комада
- **туче**-обично се мисли на удара или бије, али код нас има више значења, као изрази: 1. *туче по ракији*-много пије; 2. *туче лед-пада* јак град; 3. *туче по колачима*, шунки, сланини...-много једе колаче, шунку, сланину,...и као бисер: 5. *туче ињекције по селу*-даје инјекције по кућама

Ћ

- **ћабласт** – блескаст
- **ћаге** – 1. хартија, папир; 2. званична документа, судско решење
- **ћакнут, ћушнут** – блесав, ударен
- **ћафлаисан** – није како треба, па се каже: „*Тај ћафлаисани к`о да је ударен мокром чарапом !*“
- **ћемане** – врста виолине
- **ћепенак** - дводелна вратанца од дућана, када се расклопе на њима може да се седи или излаже роба
- **ћапити, ћапати** – украсти, узети без питања; *ћаписати, ћорисати* – узимати, красти
- **ћа-ћу** – обављати неважан и празан разговор
- **ћерес(а)ло** – назив за све врсте справа у домаћинству који својим изгледом и исправношћу нису на неком нивоу, али како тако, уз опрез, служе намени. Пример *бицикли* коме: спада ланац, клима точак, поцепан је сиц итд., зове се једноставно „*ћерес(а)ло*“, а може се звати и *тандркало, клопарало, шклопоција* итд.
- **ћеф, ћеиф, ћејф** – добра воља, добро расположење; па се каже: „*Дош`о ми је ћејф да се и ја женим !*“

- **ћибав** – местимично без перја, када се живина у пролеће митари
- **ћоле** – кобојаги грдња, благ, неодређен и безазлен укор, више узречица и изговара се уз осмех при сусрету старијих особа са мањом децом. Ево неколико примера и особа које су то радо изговарале: 1. уја Бућа-*Ћоле ти дечије* !; 2. деда Лала-*Ћоле ти мало ал`си пораст`о од лане*; 3. баба Цица-*Пата-ћоле ти балаво, зар се пишки у гаће*!; 4. деда Злата-*Ћоле ти твоје, ајд`оћемо да јашимо мог Вихора*!
- **ћорисати** – красти; *ћоркати* – крадуцкати; *ћорка* – затвор
- **ћорити** – 1. упорно гледати, кибицовати; 2. лепо спавати; *заћорити се* – заљубити се погледом у неку девојку; *наћорио* – наспавао
- **ћосав** – голобрад, безбрк
- **ћошак** – угао, кут, скровито место; 1. *Пепин ћошак* - угао раскрсница Дечког шора и Крњешевачког шора у Шимановцима, добио име по фамилији Атанацковић–Пепин; 2. *ићи у ћошак* – блага ученичка казна; 3. *ћошкарити* - свакодневно *зјакати и зевати* лево – десно на раскршћу или *ћошку* шора; 4. *ћошара* – онај што стоји често на *ћошку*, тамо вата зјале, *краде богу дане, жицка* новце за пиће и *цуцка* пиво по цели дан. Страшно !
- **ћудљив коњ** – коњ који на моменте неће да вуче, забушава
- **ћулити** – прислушкивати, *ћулити уши* – уздизати или закретати ушне шкољке да би боље чуо, *наћулити се* – бити на опрезу да би боље чуо
- **ћула** – чобански штап са округлим лоптастим горњим крајем, *ћулање* – свињарска игра штаповима слична америчком безболу
- **ћурак** – 1. мужјак *ћурке*; 2. мушки капут, постављен и опшивен крзном, кожун, гуњ;

постоји интересантан израз:

Окрено ћурак наопако –

променио став и мишљење

- **ћурчија** – стари занат, мајстор за кожне производе, на пример: шубара, кожушак, дуцин итд.
- **ћускија** – 1. тешка гвоздена полуга, алатка универзалне намене: за вађење ексера, разбијање тврдог терена, прављења рупа у земљи, и сл.; 2. замајана, глупава особа; Има израз : „*глуп ко ћускија*“ – луд , баш блесав
- **ћушкати се** – гурати се; *ћушка* – мало слабији шамар, као опомена; *ћушити* – 1. мало ударити руком по темену или са стране, више као „*креснути*“ ; 2. ударити лопту ногом више „*офрље*“

У

- **убрицити** - правити се важан, али се предходно дотерати, лепо обући, избријати, намирисати „*колонском*” и подигнуте главе ићи шором
- **углед** – упознавање родитеља младенаца, који организује проводација као први корак пред сватове. Тада се утврђују сви детаљи заједничког живота, висина мираза, као и награда проводацији за обављен посао
- **уговети** – смирити се од умора, паузирати; *уговевати* – удовољити, повлађивати, испуњавати жеље некома
- **угурсуски** – обешечачки, *угурсуз* – особа склона ситнијим махинацијама
- **удунцовати** – ушушкати, утоплити
- **узверати** – успењати, попети се на високо дрво; *узвер`о*-успењо, па се каже: „Ономад сам вид`о нашег Савицу, дерана шогор Пере, како се *за тили час узвер`о* на врј ораја, док смо се сви ми крстили !“

- **узвриштало** – покварено јело, прокисло па све „шапуће“
- **узенгија(е)** – метални обручи висе поред седла који служе јахачу да спретније узјаше
- **узица** – везиво, које увек треба имати у џепу, служи за повезивање снопа кукурузовине, бале сламе или сена, привремено може придржати гаће или нешто другог док се не нађе право решење. *Узица није канап !*
- **у један пар** – у том моменту
- **ујер`о, ухер`о, ухерено** – укриво, када нешто неправилно стоји: накривљено дрво, кућа, котобања, а може и стање у друштву или устројство државе
- **укебати** – ухватити, упецати, наватати
- **укопација** – окупација, заузимање, долазак стране војске или непозваних особа у село, кућу или неки јавни скуп
- **укопчати** – разумети, схватити
- **уланер** – војник, војник по основу мобилизације у доба Аустро-Угарске државе
- **улар** – део опреме у штали који се ставља коњу на главу, затим везује кроз алку на зиду, а то се ради да неби шетао и правио штету
- **улопан** – испрсан водом и блатом док се хода по лапавици, ако се особа јако *улопа* каже се: „*Па ди си иш`о кад`си се до гуше улоп`о !*“. Када се *чакчире* добро осуше онда се чокањем блато и прљавштина лако истрљају
- **уловити зеца** – остати трудна, бећарац каже: „*Цура мала уловила зеца, пустиће га деветог месеца !*“
- **умацкарити се, умацурати се** – умазати се приликом дужег плакања од суза и бала (слина) које се рукама размажу по целом лицу, као један мали размаженко који је често изводио такав „перфоманс“ на раскршћу
- **умељати се** – умазати се: 1. руке у коломаст; 2. неопрезно стати у блато или измет, па понети део на ципелама на приредбу док неко не осети смрад
- **унпар** – непар, супротно од *пар*; игра погађања: *унпар-пар* – тј. пар-непар
- **унтерцигер** – дуге мушке гаће, није баш за швалере, већ за породичне људе
- **унтерхалтунг, унтерхалтовати се** – забава, забавити се
- **унцуг** – спадало, шаљивџија или промишљена особа, *уницутарија* – шала, спрдња
- **уњањити се** – потпуно се смирити, може од умора или ако се направи нека глупост па те буде срамота; *уњкав* - болешљив
- **у очин** – сремско-банатска као и славонска блага псовка, слабијег интезитета, скоро као узречица и примењује се у много ситуација, без велике љутње и увреде, али само када се употребљава у трећем лицу или упућује неком непознатом лицу; па се каже: „Ма нек` иде све у *очин* сит сам више којекакви` лажија и обећања !”
- **упарити се** – 1. удружити се, сложити се; 2. бити заједно, љубависати; 3. презнојити се у претоплој одећи
- **упишуља, упишуша** – мало женско дете од миља, може и *потпишуља*
- **упрезати** – стављати на коње запрежну опрему
- **урда, вурда** – сир од сурутке
- **успијати** – фолирати, глумити префињеност; *успијуша*-женска особа која лоше глуми финоћу и на лицу прави смешне гримасе
- **усукан** – мршав, стањен; *усукати се* – омршавити, видно пропасти
- **ускопиштити(се)** – узјогунити се, бити тврдоглав
- **ускочити** – удати се без венчања и обичаја, или „*одбећи*“ код момка, онда се пар дана пркоси по шору, јер децу старији

- подговарају да вичу око куће и за снајом: „*Одбегла, одбегла !*“ . Ако је девојка имала још једног момка, онда се њему ноћу проспе перје испред куће, па га сутрадан његово друштво мало зеза, уз следеће речи: „Ко је то јуче нама отперј`о ?!“ . Касније се све заборави, али та иста снаја понекад критикује сличне поступке и држи моралне придики, док је неко не подсети.
- **успалити се** – правити се важан; *успаљенко, успала* – уображена особа
 - **утерати** – има више значења: 1. увести: кола, бицикл или ауто у авлију; 2. претити – *утерати страх у кости*; 3. опсовати – „*Ма, утерам ти маме твојој !*“ ; 4. одбрусити – „*Утерај, кобили будало !*“ ; 5. зезнути, намагарчити – *утерати прц*; 6. опаметити – *утерати у главу* ; 7. обљубири али без емоција – *утерати „оно“ девојци*
 - **утећи** – побећи, *утек`о у толико* - побећи у последњем моменту
 - **утом** – одједном, моментално; у *том часу*-изненада, у моменту, у трену
 - **утрефити, потрефити** – погодити некога или нешто, са нечим
 - **утроњати** – поплашити, умирити, ућутати
 - **утрнути** – 1. стати (од страха), преплашити, одузети ; 2. угасити свећу или лампу дувањем; *претрн`о*-јако се поплашио; *претрнути*-осетити велики страх
 - **ућудити** – утврдоглавити се, умирити се; 1. када се коњ укопа у једном месту и немрда неко време; 2. када старији ђак ништа не зна па *ћути и не мрда* поред табле док га наставник не отера на место, уз грдњу: „*Марш на место коњу један, ништа ниси учио !*“
 - **уфркештити** – 1. упропастити, јако лоше урадити неки посао, тешко исправити штету; 2. избегити се, нешто од великог изненађења
 - **уфрцкати, уфрћкати** – 1. ситно увити косу; 2. удесити се, али више са подсмехом, па се каже: „*Ал`, си се уфрцкала, ко за ваишар !*“
 - **ухватити штур**у – бежати, побећи, обично кад се бежи из туђег винограда или воћа, или ухватити маглу, или слични изрази: 1. *ухватити тутань*, 2. *ухватити штрафту*, 3. *ухватити маглу*, 4. *ухватити дим*
 - **уцерица** – мала кућа, скоро као колиба
 - **учкур** – канап за везивање гаћа, ако младожења изјутра окасни, каже се: „*Легла му жена на учкур !*“ , а мисли се на „оне“ јутарње ствари
 - **ушити** – 1. победити, надјачати; 2. ручно пришивати иглом и концем подерану гардеробу; *ушити у картама* – убедљиво победити на картању
 - **ушмикати се** – упувати се, усмрдити се, пустити *фују*
 - **ушмурати** –добро се ознојити да све лије зној; *ушмуран*-1. када се дете у игри, јако озноји; 2. када се тешко ради или трчи па се онда јако озноји;
 - **уштогљен** – напет, неопуштен, укрућен
 - **ушур, ујам** – начин плаћања у роби, плаћање у натури за учињену услугу
 - **ушчупати** – извадити, изчупати нешто на силу

Ф

- **фајронт** – 1. време када се кафана затвара, гости измирују рачуне, полазе кући, музика свира последњу песму: „*Марш на дрину*“ , и газда гаси лампе у кафани; 2. **фајронт !** , може и као наредба: *Разлаз !* , кад неко претера у пијанству или безобразлукима, почне

гужвањац и на крају бане и милиција

- **факат** – поред тога
- **фалим те Боже ! , фалим Боже име твоје !** – узвик захвалност или молба Богу да се нешто добро деси за кућу или некој драгој особи; 1. Када се из рата врати муж-жени, син-мајци или брат-сестри каже се: „*Фалим Боже име твоје*, само кад си се жив кући вратио !“; 2. Када син дуго момкује и ноћу често скита, мати забринута каже: „*Фалим те Боже*, само да се ти сине *већ једаред* ожениш, па могу на миру умрети !“
- **фалинка** – мана, телесни недостатак
- **фалити** – 1. недостајати; 2. хвалити – са акцентом на „а“
- **фалта** – набор на хаљини или сукњи, било некад јако модерно
- **фамилија** - родбина са татине стране, од *фамилија* – презиме (на руском), а рођак са истим презименом је „*фамилијаш*“ , и уколико сте *парњаци* онда се међусобно можете ословљавати са „*фајта*“ . Због дељења прадековине или дедовине, често се односи покваре и наследници нису у добрим односима. Ево како се то у бећарцу каже: „*Ију, ију, јебеш фамилију, само гледу да ме зајебеду !*“
- **фасовати** – 1. надерати, надрљати, извући дебљи крај; 2. претња батинама, изазивати проблеме
- **фат** – мера за дужину од око два метра, тачније 1,91 цм., 6 шuvi или 72 цола
- **фатиран, ватиран** – 1. *постављена*, топла и пријатна гардероба; 2. особа пуна пара; *нафатирати* – обогатити се, бити пун пара
- **фаћкати** – 1. обрлатити; 2. мувати, варати; 3. често мењати љубавне партнере; *фаћкалица* – девојка за све друго, само не за кућу и породицу

- **федер кола** – луксузна запрежна кола, имају обавезно *федерсиц* – мекано седиште са опругама, за дужа путовања
- **фела, фајга** – врста, род, сорта, раса; па се каже: „*Она је од добре феле !*“, или „*Они су од чудне фајте !*“
- **фелер** – незгода, пех, мана; *фелеричан* – са грешком, неисправност на стварима, а може и као мана на особама или животињама
- **фендераш** – државни порезник; *фендовање* – пленидба по одлуци суда
- **фењер** – ноћна ручна преносна лампа на гас-петролеј, служи за осветљавање авлије, штале, шупе или пута када се ноћу окачи на кола. Први фарови-светла на утомобилима су били једна врста *фењера*, као и улична расвета која се увече палила, а у зору гасила. *фењераш-1.* последњи, задњи; *2.* последњи на табели у неком спортском такмичењу; *3.* заостао или закаснео у некој радњи
- **фермати** – уважавати, признавати, поштовати; *не фермати* – супротно, и то је одувек уобичајена дрштвена појава у односима: снаја-свекрва, деца-родитељ, ученик-учитељ, жена-муж, газда-радник, држава-народ и зато се каже: „Данас *не ферма* нико никог, ни за *ич*, и зато нема нигде никаквог решпекта !?“ *ферман, верман* – султанов указ (турски), наредба, царска заповест, писана владарска уредба
- **фертиг** – 1. крај, тачка; 2. Команда која се љутито (оштро) изговара и значи да више „*нећу реч да чујем*“ и нема поговора
- **ферштер** – шумар
- **фест** – јако, снажно
- **филипус** – чачкалица за зубе
- **филфедер** – пенкало, налив перо
- **финфери** – оглашивачи, најављивачи сватова, када прође

- позивар, он тачно зна ко долази у сватове, дан-два пре сватова код њих кући долазе „*финфери*“ , повеће друштво од момака и девојака са музиком, а за узврат буду даривани од домаћина – окићени „кошуљама“ и „материјалима цица“. Уз веселе *финфере* иду и остала сеоска деца која увећавају целу параду
- **фиранга** – 1. завеса за прозор; 2. може и као мрежа (?) за `ватање рибе али онда се добију батине које се памте док си жив
 - **фирцати, профирцати** – 1. лагано ручно пришити делове одеће да само „држи“, док шнајдер не уради „*прву пробу*“ и ухвати меру; 2. мангупски израз за полни однос
 - **фирцигер** – екцем, црвенило на кожи новорођенчета
 - **фића, фићко, фикус** – аутомобил заставе 750, обично први аутомобил сваког Југословена. Ево и њега у бећарцу: „*Синоћ драги утер`о ми свога, у авлију фићу црвенога !*“
 - **фићок** – чокањ, „унуче“, мала флашица од 1 и 1.5 дц, изгледа исто као и велика, само вешто умањена, згодна за понети и приликом употребе дискретна
 - **фишек** – специфична, ручно направљена цака, у облику купе, коју сам трговац вешто направи од папира али и често од старих новина
 - **фишкал** – адвокат, овако су дедови на шору диванили: „*Кода некога у`вате фишкали, боље да о`ма купи истрању, па муке прекрати и спасе себе ђаволскије мука од судова и њи`ови лажија !?*“
 - **флисовати** – цуркати, пишкати, помало пропуштати течност: вино, ракију или воду. Може на чепу или саставу дасака бурета, кофе или олука
 - **флекице** – просто тесто од воде, брашна и јаја, ставља се кидањем, мањих комада, руком директно у чорбу и за десетак минута је готово
 - **форинта** - новац у Аустро – Угарској, сребрни новац од две круне
 - **фортати** – варати, замлаћивати, лагати или „*Заводити за Голеш планину*“, а бећарац каже: „*Жао ми је сеоског момка, кад га форта варошка девојка !*“, или иста тема као у песми Мирослава Илића: „Волео сам девојку из града“
 - **фрајла, фрајлице** – госпођица, госпођице, неудата(е) млађа женска особа
 - **фрај** – бесплатно, цабе, данас се каже за „Ц“; **фрајштина** – следовање дрва из државне шуме које се није плаћало, у време цара Фрање Јосипа добијало се 8 метери, за време краља Александра 4 метера, а *сада нема ништа*, и зато је ова реч потпуно заборављена и непозната
 - **фраклић** – мала „симпатична“ флашица, од 1 дц., из које се пије ракијица и може се лепо опити а да ни сам незнаш како
 - **френт** – иностранство, печалба, скитња; *френтер* – печалбар, скитница
 - **фришак** – свеж, нов, хладан; 1. *фришак хлеб* – свеж хлеб; 2. *фришак ваздух* – свеж ваздух; 3. *фришак ветрић* – хладан ветрић; 4. *фришка роба* – нова роба
 - **фркет** – начин ручног штрикања са иглама, а постоји и „*клот*“
 - **фрљнути, фрљати** – бацити, неопрезно додати; *фрљока* – необичан пут лопте после шута
 - **фрњокалица** – нос, носурда, рња
 - **фронцла** – реса, конац што виси
 - **фртаљ** – четвртина нечега, ситуација у куповини: „*Молим, фртаљ киле ексера !*“, или тачно време: „Сада је *фртаљ до подне !*“ ; *фртаљица*-четвртина цигле

- **фруштук** – доручак, када гости одлазе важило је правило: „*Прво фруштук ондак на пут !*“
- **фрцпољци** – мрве, ситни комадићи, опилци
- **фукара, вукара** – сиромашак, бедник, јадник
- **фул, вул, бришим** – вишебојни квалитетан свилени конац за вез
- **фуљити** – победити у дечијој игри *фуље* или тапке, клише, пар-непар
- **фурити, вурити** – бацити
- **фуртом, фурт** – 1. брзо, на брзину, трком: „*Да си оставио фузбал и фуртом на ручак !*“; 2. или значење, стално: „*Кад` год те погледам ти си фурт најбрезобразнији на шору !*“
- **фусекле** – мушке чарапе, искључиво памучне
- **фушерај** – 1. лоша израда, неквалитет; 2. илегалан рад у фирми за сопствену корист; *фушерант, фушер мајстор* – лош мајстор, алкав мајстор

Х

- **хајим** – бринем, пазим; *не хајим* - баш ме брига, мани ме
- **халалити** – опростити, поклонити, каже се: „*Браћин, банка је пропала, од новаца нема ништа, можеш штедњу халалити и што пре заборави на њу !?*“
- **хандрак, андрак** – ђаво, „*Који ти је андрак !*“ – смири се !, који ти је ђаво!
- **ханџар** – кратак мач који се носио за појасом
- **харач** – порез (турски), (Ако је био десетак нисмо их требали отерати!?)
- **хасна** – корист
- **хат, ат** – коњ
- **хекнадла** – специјална игла са куком за хеклање; хеклање, *`еклање*-креативан и цењен ручни рад са иглом хекнадлом; *хеклерај, `еклерај*-скуп украсних предмета: миљеа, стољњака,

подметача, итд., који су некада били обавезна декорација по креденцима, орманима и столовима

- **хиртелем** – брзо
- **херајн** – слободно, напред
- **херихтер** – мајстор који кроји кожу, па даје шустеру да направи ципеле
- **хокла, хоклица** – ниска дрвена столица, без наслона, погодна за мужу крава, ложење ватре поред пећи или казана, седења на шору, итд.
- **холба** – стара мера за течност, четврт литре
- **хунцут, унцут** – обешењак, *унцутарија* – безобразлук, несташлук
- **хусар** – аустријска врста лаке и окретне коњице, опремљена углавном сабљама, правила грдне муке турској војсци

Ц

- **ца(ј)гер** – казаљка, показивач времена (немачки)
- **цајг** – врста цењене памучне тканине; *цајган* – који је од цајга; *цајган чакшире* – панталоне од цајга
- **цајка** - 1. опште име за пожељну девојку, данас се каже „**sexy**“ ; 2. дуга безобразна и лајава песма, типа бећарца, која се пева после поноћи када нема више срамоте јер су сви пијани и луди. За свако име постоји „бургија“, као на пример за заову: „*Заова сам поштена, п...а ми је гвоздена, `иљаду ће добити, ко` је може пробити !*“, наставак одма следи: „*Станте, станте сватови да утерам заови, моју к.у мекану у ту њену плекану !*“, па онда следи: „*Баш је чудан овај свет, даш му једном он опет !*“. После сата лудиње мала пауза, па музика опет „*пабар*“ до зоре, и ко преживи причаће !
- **цака** – измишљотина, мајсторија, поента, потез, трик;

- цакум-накум* - без грешке;
уцаклити – 1. угланцати; 2. удесити; 3. када се очи од пића замуће и *зацакле*; 4. када се *упиљи* погледом у лепу девојку и једно време уопште нетрепће
- **цакати** – радити, ударати, покретати; Ево неколико израза: 1. *цака лопту*-штутира лопту; 2. *цакати фузбал*-играти фудбал; 3. *нацакати шпорет*-добро наложити ватру; 4. *цакни га мало*-може вербално зезати или слабије ударити неког, или ударити коња кад хоћеш да крене брже у *кас*
 - **цафла** – нека врста чаја, има наркотично дејство, јер кувана маковина када се даје малој деци боље спавају због болова у стомаку !?
 - **цвајер** – 1. плуг са два раоника, вуку га два добра коња; 2. врста брашна друге класе, црно брашно
 - **цванцик** – стари аустријски новац вреди 80 пара динарски, или 20 крајцара
 - **цветко** – коњ са белом шаром на челу у облику цвета
 - **цвибок** – војнички тврди двопек
 - **цвикати** – 1. пресећи, одсећи; 2. плашити; *уцвикати* – уплашити; *цвикатор*, *цвикација* – плашљивац; *цвикцангле* – клешта за сечење жице
 - **цвикери** – наочаре, *цвикераш* – поспрдан назив за оног ко носи наочаре
 - **цвоњак** – 1. ситна пара за коју нема шта вредно да се пазари; 2. ништа, шипак, *нема(м) ни цвоњка* – банкротирати, потпуно осиромашити
 - **цегер, сегер** – плетена или платнена врећа за радњу или пијацу
 - **цеј, цех** – 1. занатлијско удружење, еснаф; 2. може и рачун у кафани
 - **цела века** – цео живот, дуго, људски живот; каже се: „*Тај, је цела века био и остао загула !*“
 - **цепача** – плава домаћа шљива, која се лако *цепи* – *полови* и одлична је за *слатко јело* кнедле са шљивама
 - **цесар, ћесар** – цар, обично аустријски, владар уопште
 - **цецнути** – пропасти, промашити у мраку степеницу
 - **цивраст** – дигнут, украсан, китњаст; 1. код планинских кућа кров је стрм и за њега се каже да је *цивраст*; 2. *циврити* – вући, носити терет, тешко радити; 3. *цивра* - украс од срме, у облику *лале*, на мушким сукненим панталонама, по којима су, вероватно, Срби из Баната добили има Лале; 4. *цивраста свиња* када има подигнуте уши, а не клонпаве па ништа не види кад иде
 - **циганчићи, цигани** – 1. роми, деца ромске националности; 2. врста суснежице, чује се шуштање и слабије *добовање* поготово на лименим крововима
 - **циганчица** – 1. млађа ромкиња; 2. врста окретог народног плеса, са два и више парова
 - **цигаршпик, цигаршпић** – муштика; *цигаретла, цигар* – цигарета
 - **цигован**-наборан, набран
 - **цигура** – врста беле кафе
 - **цикне** – киси, може вино или јело кад почне да се квари-кисели; *цикнуло*-прокисло, ускисло јело
 - **цимер** - собни постанар, од „*зимер*”- соба (на немачком)
 - **цимерман** – дрводељац, мајстор за дрвену грађу стамбених и осталих објеката
 - **цин** - калај
 - **ципелцуг** – ићи пешке, кад немаш пара за цуг (воз), онда идеш *ципелцугом* (пешке)
 - **циркле(а)** – 1. шестар, алатка за цртање кругова; 2. некад обавезан ђачки прибор у техничким школама
 - **цирка** – 1. отприлике, приближно; Ситуација са шора,

колико отприлике треба времена од Прхова до Шимановаца на бициклу, а каже се овако по нашики: „Од Пр`ва до Шимнов`ца стиже се за *цирка* фртаљ сата бациклом !?“ ; 2. *цирка* – назив за целокупно алкохолно пиће, *уциркати се* – напиту се; *циркатор* – пијандура

- **циц** - тањи памучни материјал коришћен за шивење летње гардеробе сукњи, кошуља, блуза, богато и разнобојно офарбан, а има га и у бећарцу: „*Носим, лоло, сукњицу од цица, да ти мислиш да сам јединица !*“
- **цица** – 1. крзнена јагњећа крагна на капуту; 2. згодна и привлачна девојка
- **цицвара** – просто домаће јело од брашна и масти, добро је ако се има сира па се помеша
- **цича зима**-веома хладно време, обично око Божића када се сви окупимо око фуруне и покушавамо да се огрејемо
- **цифрасто** – китњасто; *цифрати се* – лицкати се, дотеривати се
- **цмоља** – слабић, килоња
- **цокна, цокла, локна** – горњи или надземни део темеља куће који се некада бојио тамном бојом
- **цол** – мера за дужину 2,51 цм., или по нашики „*палац*“, а педаљ има шест палаца ; *цолиток* – дрвени расклопив метар, мајстора *цимермана*, са поделом од цола
- **црвендаћ** – 1. симпатична птица; 2. стара новчаница у СФРЈ од 100 динара, јарко црвене боје
- **цржавати** – 1. спавати кад сви људи раде; ево ситуације око поднева: Улази кум пера у авлију и пита куму Ружу- Јел`, кумо, ди ми је кумашин, треба ми нешто ?. кума бесно одговара-Ено га, ождеро се *па цркава* у кућерку на *отоману*, а ти као незнаш шта сте ноћас

радили!; 2. пуцати од смеха, гласно смејање

- **цуг** – 1. путнички воз, ајзибан; 2. проток ваздуха – промаја „*кроз пећ и оџак*“ ; 3. везано за пијандуре: „*Спреси доста вина јер он има добар цуг !*“; 4. везано за возачки испит: „Положио сам шоферај, тек из *петог цуга* ?!?“
- **цугер** – све заједно: постава, конац, дугмићи или нараменице који се купују *обашка* од материјала (штофа) када се шије ново одело или капут, и добро је нагласити у погодби са шнајдером чија је то обавеза.
- **цукерпиксла** – кутија за шећер
- **цурирати** – ићи или возити у назад; ситуација у реду: „*Еј, браћа цурирни кола, ниси ти на реду за млин !*“ ; **цурик** ! – узвик, команда коњу да крене у назад
- **цуфлати, цуцлати** – 1. сисати из флаше преко цуцле; 2. када неко цео дан пије и „*неодваја уста*“ од флаше ракије
- **цуцати** – дуго и подмукло, завитлавати се и спрдати се са неком особом

Ч

- **чагаљ** – замрзнута, неравна површина земљаних путева опасна за кретање људи и стоке. Каже се: „*Данас, не излази са коњима, из авлије, јак је чагаљ да не покрљаду ноге, к`о лане браћа Јовини !*“
- **чабар** – 1. мања дрвена посуда (око 10 – 20 кг.)слична бурету али отворена са горње стране у којој се чувао сир; 2. неуспех, брука, неприлика; *бити у чабру* – имати проблеме; *прднути у чабар* – пропасти потпуно, умрети; *чабрица* – мали чабар (од 5 – 10 кг.), мања брука, мања неприлика
- **чаканац, чакањац** – чекић, двострано закошен, за откивање косе, српа, мотике и осталих пољопривредних алатки

- **чакараст** - човек који има различите боје очију, као и домаће животиње.
- **чакља** - дугачка дрвена мотка на којој је са једне стране учвршћена гвоздена кука са којом су се дрмали врхови и отресали плодови дудова, шљива и ринглова и скидали суве гране. Плодови у буре за ракију, а гранчице у сноп па у јесен за ложење ракијског казана
- **чакшире, чакчире** – дугачке панталоне, некад се шиле од штрукса, цајга и сомота
- **чалма** – завој повезан око главе, асоцијација на традиционалну турску капу
- **чантрати** – зановетати, приговарати, стално замерати и критиковати, а неватати се посла
- **чапрц–диван** – безвезни разговор, кратак разговор; па се каже: „Идем код *комишнице Мице на кафу и чапрц-диван* !“
- **чарапци**-важне зимске додатне чарапе
- **чардак** – летњиковац, *чардаклија* – лоза пуштена на високу жицу или дрвену конструкцију, изнад улаза или места где се седи, да прави пријатну ладовину лети кад сунце упече.
- **чарлама** - 1. завитлавање, задиривање, шегачење; 2. брза ромска игра
- **чаруга** – 1. силеција, напасник; 2. надимак чувено хајдука из горњег Срема
- **чаршаф** – стољњак
- **часловац** – црквена књига из које се поји и чита
- **чатливање** – претеча малтерисања, више као „лепљење“ мешавине жутог блата и плевне и некада су се ти мајстори називали „*лепар*“
- **чатлов и помоћница** – специјална дрвена конструкција која се поставља на кола да се повећа површина приликом возидбе летине са њива у село
- **чатрља** – мала и неугледна кућица
- **чачкав, чачкало** – нервозан; *чачкати* – 1. нервирати, провоцирати; 2. вршити абортус на примитиван начин
- **чашићи** – пити, пијанчити; Има грдња: „*Чаша вас ваша бећарска* !“
- **чварити сланину** – 1. режањ младе или старе сланине, може и кобасица, натакнути на дугачак штап и пећи на отвореној ватри у пољу или шуми док непочне да „*цврчи*“ ;2. када се сланина остави на летњем сунцу онда се *расчвари* и почне маст да цури
- **чвегер** – ударити зглобом савијеног прста некога по глави, јако звони и боли
- **чезе** – парадна, свечана запрега на два точка
- **чекиње** – 1. свињске длаке; 2. уопште оштре длаке
- **чекмеже, чекмеце, чикмеже** – 1. сандук за новац, накит или вредне ствари, шкриња; 2. фијока на орману или креденцу који се закључава
- **челе** - пчеле
- **чело главе** – изнад-наспрам главе, *чело ногу* – 1. изнад ногу; 2. начин спавања више особа у кревету, обично деце, када су јастуци са обе стране кревета
- **чељаде** – 1. човек, млађа мушка особа; 2. ако је угледан човек или добар домаћин онда се каже: „*честито чељаде*“, „честит човек“ или „чељаде на месту“
- **ченгеле** – справа слична чакљи, само што гвоздени део имао две или три велике „удице“ са којима се „*пецало*“ откачено ведро кад упадне у бунар
- **черга** - покретни ромски логор; *чергари* - роми без куће, стално у покрету, а има и *кућевни* - роми што живе у својим кућама у селу
- **черег** – неконтролисано откинут повећи комад од печеног прасета или јагњета, а то чине необзирне и алаве особе

- **через** (руски) – 1. поред, уз; 2. због, зато
- **черпић** – претеча цигле, ручно сачињен, у калупима од мешавине жутог блата и плевне. Куће направљене од черпића зову се „*черпићаре*“ и њима нетребају лети клима уређаји, већ ћебе за покривање да се „*не озебе*“ дању у сну
- **чесница** – посни колач који се спрема око Божића од кора, меда, ораја, сувог грожђа и у њега се „*сакрије*“ вредан метални новац, сребрњак, који припадне ономе ко га пронађе, а то буде обично *радован* – *положајник* или унуче
- **четни ћата** - старији војник који пише „*дневну заповест*“, мува се по канцеларијама официра и *гребе* се за ванредно одсуство. Војник који ради у четном магацину зове се „*магацински пацов*“
- **чечати** – дуго и упорно чекати
- **чешагија** – алатка за чишћење, односно *чешање* коња и крава кад се врате из поља
- **чивињак** – ручна проста бургија, одређеног промера, за бушење рупа у дрвету
- **чивут, чивук** – 1. јевреј, обично трговац; 2. Синоним за тврдицу, цицију
- **чик, чиклић** – опушак од цигарете
- **чикати** – 1. бости роговима или главом; 2. задиркивати, нервирати
- **чикмеже, чекмеже** – фиока у столу за држање прибора за јело
- **чиков** – врста барске рибе, дугачка, слична јегуљи
- **чикош** – 1. пастир који чува коње на испашаи; 2. постоји и презиме Чикош у Батајници
- **чилаш** – бели коњ, може да има и сиве пеге
- **чили (о) (а)** – окретни, спретни; *изчили* – одједном се створити
- **чирак** – 1. дечак који учествује у богослужењу; 2. свећњак; 3. велики држач за свеће
- **чирке паприкаш** – пилећи паприкаш
- **читлук** – веће имање, нарочита врста спахилука
- **чкаљ** – бодљикав коров, са лепим и медоносним цветовима, веома лековит, расте по лединама и дивљини. Све се ређе виђа у природи због загађености
- **чкиљити, чкиљнути** – напрезати се при гледању, гледати из опреза, виркати кроз фирангу; *чкиљати, чкиљи* – слабо светлети, лоше видети; *чкиљав, чкиља* – слабовид човек
- **чловити, учловити** – дубити на глави, усправљати; *коњи се члове* – када коњи стану на задње ноге
- **чмичак** – израслина у оку (кобајаги од намигивања); *чмичкав* – особа досадна коју све интересује, па се каже: „*Досадан је к`о чмичак !*“
- **чобања**-1. дрвена посуда, за воду за пиће, лети се носила на њиву јер дуже време заджава свежину воде; 2. специјална дрвена посуда, саставни део опреме казана за печење ракије, у којој се повремено контролише јачина и укус нове ракије
- **човек, чо`ек**- обично односи се на мушкарца средњих година, али када удата жена прича о свом мужу, она каже: „*Мој човек, отишао је отиш у шуму по дрва !*“
- **чокањ, чокање, чоканица** – средина, патрљак који остане наког кружења клипа кукуруза, иначе одличан огрев који *на ма угреје* собу за пет минута
- **чорда** – стока која иде на пашу сваког дана па се увече враћа, *чордар*-чувар стада које иде у чорду, слично као чобан
- **чоха** – врста квалитетног сук(х)на или штофа
- **чохано** – вампир (цигански), ђаво

- **чукнут, ћукнут** – блесав, шашав, ударен; *чукати* – ударати, куцкати; *чука* – срце, као људски орган, *имати чуку* – бити храбар
- **чукулада** – чоколада, некада је у њој какао био главни састојак, била је тамне боје, доста тврђа од данашње и продавала се на *штангле*, које су се ломиле и делиле деци недељом после ручка да се осласе

Ц

- **цаба** – бадава, *цабалебарити* – ленствовати, ништа не радити
- **цада** – 1. пут, цеста; 2. команда за истеривање непозваних „гостију“: „*Ајде, цада или ће да ради буца !*“, или : „*Да сам о`ма вид`о, сви цада !*“
- **цака, цакла, цаклица** – папирна кеса, у више величина за ситну робу у дућану претеча данашњих одвратних најлон кеса што лете по шору
- **цакати** – галамити, свађати се, потказивати
- **цaмбас** – 1. коњски трговац, човек који зна око коња; 2. неустрашив и храбар човек
- **цамити** – димити, пушити, дуванити; *цацамити*-много и претерано пушити, и напунити пуну просторију димом
- **царати** - 1. чачкати, безобразно провоцирати; 2. распаљивати ватру *царањем*
- **цафтарa** – жена свађалица, незгодне нарави, све редом оговара
- **цецати** - дуго стајати на једном месту, безциљно стајање
- **цибра** – 1. отпадни продукт при печењу ракије; 2. карактеристичан мирис често пијаних особа поготово сутрадан, изјутра, и за њих се каже: „*Ала смрди на цибру, мора да је синоћ добро кречио !*“
- **цивџан** – домаћи врабац

- **цигља** – висока и мршава особа; *цигљати* – расти, увећати; *изцигњ`о* – израстао, па се каже: „*Види ти, кумовог дерана што је изцигњ`о овог пролећа једва сам га позн`о !*“
- **цилитати се** – ритати се, бацакати се, може то радити и човек и стока
- **цица** – ситница; *немати ни цице* - бити без пара
- **цoмба** – корен од курузовине заједно са земљом, земљана избочина на путу, комад тврде земље са којом се деца гађају кад се посвађају. Кад се цомба распадне и кола је прегазе више пута претвори се лети у фини прашину
- **цоњање** - 1. свакодневно стајати на једном месту на корзоу; 2. спавање до подне, ленчарење
- **цорав(а)** - мршава особа оба пола, а може и домаћа животиња
- **цулов** – исто као цуца, али више варошки израз за приглупог мангупа што замишља да је нешто
- **цумле, ђумле**– заједно, ђугуре, каже се у трговини на вашару: „*Може за сто динара, ал` дај све то цумле !*“
- **цумрук** – царина, државни прелаз
- **цуца** – 1. погрдан назив за човека из Србије, или из Турске, јер је граница скоро два века била на Сави; 2. простак, некултуран човек

Ш

- **шабер**-1. алатка, тространа турпија за фино стругање метала; 2. велики нос
- **шајка** – Дунавска верзија лаких ратни бродича у доба борбe против Турака, примала је до 40 војника, *шајкаша*, имали су и мање топове у наоружању и правили су Турцима грдне проблеме у својим брзим

нападима. Опевана у песми:
„Саградићу шајку од сувога кедра“, као и у овом бећарцу:
„Шором шајке, а Дунавом чезе, тешко оном ко се за ме веже !?“. (Мало ћакнуто ал' тако је у бећарцу записано)

- **шајцати** – 1. кибицовати, ложити, шетати; 2. полно општити, мангупски израз
- **шајн** – папирна новчаница
- **шалабајзер** – ветропир, неозбиљан, несигуран за озбиљан посао, незрео
- **шалов** – стари назив за срп
- **шалтер** – 1. омањи отвор у ходнику зида општинске зграде кроз који се дивани са службеником; 2. струјни прекидач на зиду собе; изрази: *шалтовање* – промена, пребацивање, престојавање; *прешалтовати се* – преокренути се; *ушалтовати се* – прикључити се, умовати се; У политици има највише *шалтовања* и ономад сам чуо на раскршћу: „Миленце, знаш онај, наш из шорића, свеца му његовог *политиканског*, опет се *прешалтовао у другу партију* и зато њему свака власт одговара и никад му ништа не фали !“
- **шамлица**, **шамла** – врло ниска хоклица, са две широке ноге, без наслона и са прорезом на седишту да се лакше преноси, а користи се исто као и хоклица
- **шанжирати, штековати** - уштедети или сакрити нешто за *црне дане*
- **шантав, шанта** – 1. човек који вуче једну ногу, ћопав; 2. лоше оцене у школи се зову „шантаве“.
- **шапа, шапица** – врста старих колача
- **шапурине** – види чокањ, исто
- **шараге, шарагље** – предња и задња страница запрежних дрвених кола, могу по потреби да се скину али онда прети опасност од испадања

- **шаранта** – гвоздена ограда ћуприје
- **шарати** – 1. ићи путем лево – десно, без циља; 2. ижврљати кредом или плајвазом нешто; 3. имати скривене љубавне авантуре; *шарати погледом* - да се што више види (*снимати* – данашњи израз)
- **шацовати** - пажљиво гледати, оцењивати оком, меркати, бирати очима
- **шашољити** – додиривати и миловати врховима прстију, врло пажљиво и нежно да сви уживају
- **швајзнути** – ударити, млатнути са нечим; *schwanz*-мушки полни орган на немачком, па ето право објашњења значења речи *швајзнути*
- **швандрав** – крастав; *швандра* – краста
- **швапски сир, сремачки сир** – само оцеђен млад сир, растресит; употреба је вишеструка: 1. маже се на хлеб; 2. прави се „*слатка гибаница*“ ; 3. праве се и кифлице са сиром; 4. са лебом, сланином и патлиџаном је изврсно летње јело , итд.
- **швестер, швеца, швестерка** – сестра (немачки), сестра од миља
- **швиндлер** – варалица, преварант
- **швићка** - врло танак прут, савитљива права гранчица дужине до једног метра, служи за кажњавање мале непослушне деце; *швићкати* – ударати, по голој кожи, више је као болно „пецкање“, јер остају црвени трагови као линије ..
- **швигар** – врх бича или камџије, тј. део који пуца, направљен од коже; *швигарица* - млада девојка, шипарица; *швигарац* – момчић од 12 – 14 г.
- **шворц**-без новца, декинтиран, шворциран
- **швотати** – исмејавати
- **шегрт** – 1. млађи ученик на занату; 2. млађи момак без љубавног искуства који има

- старију искусну женску особу за партнера, може и *практикант*
- **шела** – сто (ромски)
 - **шенлук** – весеље, славље уз пуцање пушака; *шенлучење* – бучна прослава
 - **шенут** – луд, блесав; сличан израз *скренут*
 - **шенут** – чвор са машином, који се лако дреши
 - **шербет, шербе** – врста слатког напитка, као чај, од упрженог шећера, пријатног мириса, лек за упалу грла
 - **шестак** – буре од шест акова, а још веће зове се *ардов*
 - **шеша** – старија сестра од миља
 - **шиба** - дебљи прут, као прст, дужине до метра са којим се кажњава, тј. туче, непослушно веће дете. Често је имао име „Мирко“ (!), и стајао је на видном месту у соби. Када дете скриви, каже му се мирно: „*Ajd` лепо донеси Мирка !*“, и тада настаје „превентивно“ плакање, запомагање и обећавање о „општој доброти“.
 - **шибе** – узвик за терање керов, или може: „*Ошићи !*“, са јако дуго прво „о“ и дуго оба „и“. Када се пијан човек јако безобразно понаша понекад му се упути израз „*Ajd` шибе !*“, у смислу да што пре напусти друштво јер може бити „*бијен*“. Није лепо ни са једне стране, ал` тако је бирцузу.
 - **шивецка, шиватка, шитка** – игла, кроз њено окце се протме конач и са њом шију подеране ствари. Данас кад отпадне дугме оде се код кинеза и купи нова јакна !?
 - **шијак** – 1. простак; 2. леворук човек; 3. погрдно за досељенике у 18. и 19. веку из Војне крајине-Лике, Баније и Кордуна;
шијачки шор – шор у коме претежно живе Срби досељеници из Хрватске Војне крајине, или како се тада говорило *Рватске*, а када се деца међусобно посвађају *пркосили су* им: „*рвати, рвати*“, али данас тога више, на срећу, нема
 - **шиљег, шиљеже** – млад ован, млада овца до једне године старости
 - **шиљити** – 1. терати инат; 2. зафркавати; 3. зарезати дрвену оловку да пише; *шиљокуран* – млад и дрчан момак, помало безобразан
 - **шимизет** – ниски дуги ормарић са огледалом као тоалетни сто за даме
 - **шиндра** – дашчица за покривање крова, претеча „*бибер*“ црепа
 - **шина** – колски метални обруч којим је опасан дрвени точак
 - **шипчити, жипчити** – дуго и напорно ходати
 - **шира** – непревредно слатко вино, као сок, радо га пила деца, све док непочне да „ври“ или „ради“ јер тада се могу здраво опити и свашта лајати пред старијима
 - **шифоњер** – велики орман, двокрилни, трокрилни или четворокрилни у коме се држало бело рубље и одећа, претеча плакара али много лепши јер на њему су стајале тегле слатка и миришљаве дуње.
 - **шиша, шише** – 1. таваница, строп, каплана; 2. препуст крова преко ивице зида куће
 - **шлајбок, шлајтов, шлајник** – новчаник, када неко има пун новчаник сумљивих пара каже се: „*Од шлајбока до бајбока !*“ ; Ако је неко целог живота грамзив, па кад умре каже се: „*Ставите саде, пред његов сандук шлајтов да се види кол`ко има новаца, требаће му !*“; Ако је грамзива особа јако ниска, каже се: „*Кад стане на шлајтов биће највишљи !*“
 - **шлајер** - део младине венчанице, вео, прекрива лице до чина венчања
 - **шлајфер** – оштрач ножева
 - **шлајфна** – кравата, *поша*, бећарац каже: „*Љубим лолу ди се*

шлајфна веже, лола мене ди се мидер стеже !“

- **шлампава, шљампава** – неуредан, килав, неспретан, *апа-трапа* човек
- **шлауф** – 1. гумено или пластично црево за воду; 2. унутрашња гума од бицикла или аута; 3. ваздушни мехур-прстен за непливаче, може се ставити око струка или око руку
- **шлафрок** – пиџама, уствари то је кућни мантил, из једног дела
- **шлингерај** – завршетак дуге женске хаљине, богато украшен везом или нахекланим шарама. Сватовац каже: „*Дигни Кајо крај од шлингераја, да га Баја чизмом не укаља !“*
- **шлицуге, шличуге** – клизаљке, првобитне су се монтирале на специјалне и јаке ципеле *гојзерице*
- **шлосер** – машинбравар
- **шмек** – укус, мирис, поглед; *шмекер* – женскош, кицош; *шмекати* - заводнички гледати и меркати девојке да сви примете; *шмекерчина*-највећи женскош у којег је пола жена из села заљубљено
- **шнајдерм, шнајца, шнајдер** – кројач, *инајдерај* – кројачки занат; *ишће* - шивење
- **шне, шнел** – улупано беланце за колаче, стави се мало сирћета да непадне
- **шнелцуг** – брзи воз
- **шнит** – шаблон од папира по коме се обележавало место за кројење
- **шогор** – женине сестре муж, *шогорица* – жена шогора, сестра од жене
- **шојка, сојка** – 1. птица из породице врана, јако лукава, зову је крешталица; 2. жена привлачна и на мети многих удварача; 3. човек бенастог изгледа, загонетног осмеха али лукав и увек има неки план; *јебавати ш(с)ојке* – ленствовати, крмељати, глуварити; *јурити*

ш(с)ојке – швалерисати се, бити женскош

- **шоље** – врста кућне обуће, направљене од старих ципела, када им се грубо одсече задњи крај око пете, па се онда могу „*нашољати*“
- **шопити**-ударити дланом шаке по лицу да се чује; па се каже: „*Оћеееш, ћутати више, немој да те шопим по усти*“!
- **шор** – претеча улице, шор је „*несретном еволуцијом*“ постао улица, куће у срему су ушорене скоро 300 година, а „*улилуличење*“ од недавно. Сад је јасно зашто је шор једноставно шор, и не може бити никако улица !. ; *шорић* – мања, споредна улица, сокачић, сокак
- **шорати** – 1. пишкити, може и мало лево-десно, али нема везе са шором; 2. *пошорати се* – потући се са неким; 3. *шорнути фудбал*-шутнути фудбал
- **шпаркаса** – штедна касица; *шпарати* – штедети; *ушпарати* – уштедети
- **шпартати** – заоравати плугом простор између две бразде; *шпартати градом* – обилазити више места, луњати; *шпартати на све стране* – имати љубавне авантуре
- **шпацирати се** – шетати се, *шпацирунг* – шетња
- **шпекулација** – вешто планирање, калкулисање; *шпекулант* – човек који неради по закону и тако долази до *сумњивог богатства*
- **шпенглер** – лимар
- **шпеције** – 1. лековите материје од разних састојака; 2. додаци јелу, зачини ; *шпеџерај* – продавница мешовите робе
- **шпицаст** – шиљат
- **шпицлов** – особа оба пола, без обзира на узраст, чека у потаји да неко нешто уради или каже и онда тражи грешку или недостатак и од тога се душевно храни. Док је дете шпицлов то је

донекле позитивно, јер то је изражено запажање, али када је одрасла особа шпицлов, боље се клонити ње, јер је зла, неоргинална, подмукла и код ње си као на полагању испита Само гледа неку своју корист и макар то била и глупост.

- **шпицнаме(т)** – на немачком „надимак“, а уствари у нашој пракси, „друго презиме“ које се наслеђује преко мушких потомака. Када се израз пребаци у множину добије се *шпицнамети*, али онда то слово „т“ често остане и у једнини, па онда изазива и прави велике расправе чак и на шору на клупи. Надам се да ће сада сви бити задовољни овим објашњењем ?!. Имамо ми још и своје *личне надимке*, и они су стечени у нашем животу, и ако су увредљиви буде љутње, зезања и „*пркошења у инат*“. Закључак је да *шпицнаме(т)* није исто што и *надимак*
- **шпитаљ** – болница
- **шпрајц, шпрајцер**-подупирач, ослонац; *подшпрајс(ц)овати*-подупрети
- **шприц** – 1. машина, преносна ручна прскалица са којом се прскају баште и воћњаци са одређеним хемијским препаратима; 2. инекција; израз: *шприцати*: 1. прскати; 2. вакцинисати инекцијом
- **шприцераш** – особа која воли и често пије шприцере
- **шре(к)** – попреко, дијагонално, у пракси изгледа овако: „*Његова кућа је у шре, према раскрићу, од кума Пере !*“ – Сад вам је сигурно јасније, јел ?!
- **штајерци** – раса коња, веома крупна која може много да повуче
- **штаницла** – папирната кеса за куповину на мерење растреситих намирница у дућану: шећера, кекса, бонбона, зачина, итд.
- **штација** – железничка станица
- **штафир** – девојачка спрема за удају, *штафирунг* – мираз девојачки
- **штафла** – гредица пресека 6,5 x 8 цм. на коју се куцају даске за тарабу
- **штек** – резерва, скровиште, база; *штековати* – чувати у резерви, сакрити; *штекара*-циција, штедљива особа.
- **штекер** – утичница за електричну струју;
- **штелунг** – положај тела, лепо држање; *фајн штелунг* – лепо држање, отмен изглед; *штеловање* – дотеривање, исправљање
- **штенара** – незагрејана просторија, хладна соба за спавање
- **штендер** – ногаре, држач
- **штетовати** – радити са губитком, немати корист
- **штирк, штирак** – смеса добијена кувањем брашна и понекад се додавао и шећер. У последњу воду приликом прања веша или миљеа убацивала се одређена количина *штирка* која је давала крутост и глаткоћу сувом вешу; *уштиркан човек* – нетолерантан, уштогњен или крутог хода
- **штица** – дашчица или картон са азбуком по којој су деца учила читати
- **штих** – боја у картама која носи остале боје, главна и најјача карта, када се неко прави важан онда се каже: „*Он замишља као да је неки штих !*“
- **што`год** – нешто, било шта
- **штражмештар** – чувар, портир, стражар
- **штрањга, штрањка**-дебели кудељни конопац, део прибора за запрегу, помоћу њега коњ вуче дрвена кола; *штрајњгов*-1. зеленаш, каматаш, ради на црно за проценат; 2. давеж, досада
- **штрап, штрапац** - дуже ходање, напорно ходање

- **штрафта** – линија (уопште), црта; 1. линија при врху зида којом се одваја измоловани (окречени) зид од плафона; 2. део улице уобичајен за шетњу, *корзо*; 3. бежанија, тутавела
- **штрека** – железничка пруга
- **штрик, шњур**– тањи кудељни конопац за простирање-*пружање* веша, везивање мањег терета, пакета итд.
- **штриков** – вунени џемпер на раскопчавање, са два џепова, украшен пригодним шарама, некада био обавезна гардероба Срмаца
- **штрингла** – паковање вунице за штрикање: мала од 50 гр. и већа од 100 гр.
- **штрингле, штрангле** – женске чарапе, искључиво памучне. У бећарцу то изгледа овако: „*Беле штрингле за параду носим, а црвеним момцима пркосим !*“
- **штрока** – прљавштина, флека, *репа*, ако се дете дере приликом купања каже се: „*Ћути да ти орибам штроку, па ћу ти купити сладолед сутра на раскрићу !*“
- **штрудла** – увијено кисело тесто, као векна, напуњено: сиром, орасима, рогачем или посебно маком. Ако је са маком немојте се после смејати !?. Бећарац каже: „*Неко воли трчати сокаком, а срмац воле штрудлу смаком !*“. Када се једе штрудла са *рогачем* каже се и штрудла с`роштиљем (?) . Необично али тако је !
- **штрукс** – јака и топла тканина за шивење одела и чакшира
- **штрумгле** – гумена округла трака за држање женски чарапа изнад колена
- **штруцнути, штруц** – одскочити, кад кола наиђу на бусен или џомбу на путу
- **штула** – нога, може и дрвена протеза за ногу
- **штурса** – бежи, бекство ; *ухватити штурсу* - побећи
- **штурм** – јуриш
- **шув** – мера за дужину, 12 цола
- **шумидер, шуминдер** – безначајан човек, туђав, без мишљења
- **шунегла** – специјални ексер за ципеле
- **шунтав** – блесав на свој начин, неодређен, недефинисан;
- **шустер** – 1. занатлија обућар, ципелар; 2. онај ко изгуби у картању са „*нулом*“; *шустерски* - провести се лоше уопште, тотално побеђен у картању.
- **шут** – без рогова, не рогат; изрека каже: „*Неможе шут са рогатим !*“ – значи немој се сукобљавати са: државом, јачим и моћнијим од тебе(себе)
- **шутнут** – 1. *шутнут у главу* – блесав; 2. *шутнути лопту ногом* – ударити; 3. *шутнути из друштва, фирме, екипе* – избацити; 4. *изшутирати га својски* – изпребијати
- **шућмураст** - човек неодређен, незгодан, заплетен на своју руку
- **шuftикла, шнуftикла** – марамица платнена, која се опере када се забрља, а ова папирната данашња може се наћи по тротоарима, раскрићу и парку са свим својим обојеним „садржајима“ као изложба наше срамоте и глупости
- **шуц-муц ! туц – муц !** – бесмислице када неко није сигуран, неће да призна кривњу или ђак кад незна одговор, па дуго и покуњено ћути, онда му наставник каже: „*Ајд` бекни (зукни) нешто, па макар туц-муц да знамо дал`имаш бар језик !?*“.
- **шуша** – ништак, подлац, гад; израз: „*К`о последња шуша*“ – велико ђубре од човека
- **шушљив** – психички нестабилна личност, недокуцан
- **шушумига** - луцкаста особа, неозбиљна али доброћудна
- **шћапити, шчапити** – отети, узети изненада

- **шћућурити се** – скупити се, смањити се.

Што невољем ову последњу реч, јер как`и би` ја ондак био Сремац да се *шћућури*м и не лајем !? Е, баш нећу па макар ми *каз`ли* да сам *загула*. Ето, и шта ми можеш ! Ајд` уздравље браћин мој !

НИЈЕ КРАЈ

- See more at:
<http://www.simanovci.rs/ckalj/sremacki-recnik/#sthash.utLBTTSB.dpuf>